459

Ingeborgh
Drewitz

Blocul turn

Autoare a unor romane, povestiri, eseuri şi piese radiofonice, prezenţă activă în conştiinţa opiniei publice din R.F.G. prin numeroase acţiuni cultural-sociale pe care le-a iniţiat, INGEBORG DREWITZ (1923–1986) reprezintă figura tipică a scriitorului angajat în numele unor idealuri profund şi etern umane.

Romanul Blocul turn (1975), dedicat şi el unui subiect de mare rezonanţă socială – viaţa oamenilor din marile aglomeraţii urbane din zilele noastre – constituie, în acest sens, cea mai bună carte de vizită a autoarei.

EDITURA UNIVERS
GLOBUS

Lei 9.50

15

INGEBORG DREWITZ

Blocul turn

1988

INGEBORG
DREWITZ

Blocul turn

Colecţia GLOBUS Editura Univers

COPERTA COLECȚIEI : ION STATE
Grafica : Mircea Dumitrescu. Ilustrația : Ion Stendl

INGEBORG DREWITZ
DAS HOCHHAUS

GLOBUS

Ingeborg Drewitz

Blocul turn

Traducere de
MIHAI ISBĂȘESCU

EDITURA UNIVERS

București

1988

VINERI

Noaptea de vineri este prima noapte a săptămînii.
În noaptea de vineri se fac copiii.
În noaptea de vineri se bea mult alcool.
Căci în noaptea de vineri omul se simte om.

STĂ CULCAT PE BURTĂ și spicele tari îl împung. Jumătatea de sus a trupului îi este goală. Chipul și-l odihnește, ascuns în încheietura brațului stîng. Simte miros de piele, praf, sudoare, sare, miroase gazonul ciopîrțit. Cîndva, în cursul verii, l-a tuns intendentul blocului cu mașina de tăiat iarbă, cîndva mirosea a vară. Aude copiii pe terenul de joc, aude mamele care îi dojenesc; un automobil are dificultăți la pornirea motorului: ratata, ratatata, ratatata, prrr, ei în fine! Debreiat, băgat în viteză, demaraj. Aude avionul de Frankfurt, bubuit ca de furtună (de peste două sute de ori pe zi aterizări, decolări, Frankfurt, Köln, Bremen, Hanovra, Hamburg, Nürnberg, Stuttgart, München, paharele vibrînd în dulap de două sute de ori pe zi). Stă culcat pe burtă și ar vrea să nu audă nimic. Și totuși aude copiii, mamele, avioanele, mamele, avionul, mașina, băieții, și cum îl strigă să vină. Și se lipește cu mai multă forță de pămînt.

Nu sînt aici, nu vreau să fiu aici !
Să-l caute.
Ieri a văzut-o pe cea nouă. Era în ascensor, alături de mama ei, cînd s-a urcat și el. Oricum, doamna cu părul oxigenat era cu siguranță mama ei, altfel fata n-ar fi luat-o de braț cînd s-a urcat și el. De salutat, nu s-au salutat. Cînd s-a deschis ușa cabinei, el a luat-o la fugă pe ușa blocului și dus a fost.
Peter, unde ești ? Peter ! Peter !
Gazonul dintre case e ars și prăfuit. Pentru că bătătoriți totul, zice intendentul. Pentru că nu știi ce înseamnă ceva verrrde ! Dar intendentul vorbește în dialect berlinez ; pronunță : rrr. (El nu poate la fel, deși e și el din Berlin.) Stă întins în tăcere, pașii se apropie, pași mulți. Apoi unul îl lovește cu pantoful în coaste, încît îl face să se strîngă ghem și să sară în sus și să lovească în jur.

Ea stă îndărătul ferestrei, vede învălmășeala băieților, de-aici, de sus, nu-și dă seama cît de adîncă e groapa, vede doar că intervine și terenul în joaca asta, vede picioare, capete. De ce trebuie băieții să se bată totdeauna ? Dar îi invidiază totuși, că sînt atît de mulți. S-a ascuns îndărătul draperiei, își apasă fruntea de geam, mamei nu-i place asta, dar acum e plecată, la coafor !, iar ea, de fapt, nici nu trebuie să se ascundă. Mama se duce în fiecare săptămînă la coafor ; după aceea fluieră sau cîntă sau pune un disc. Și cînd vine tata, apoi, de la birou, seara, o cuprinde de mijloc, sau mama își face atîta vreme de lucru în jurul

lui (îi pune pardesiul cu grijă pe umeraș, dă bobîrnace în pălărie, deși pe pălăria tatii nu e nici un fir de praf), pînă cînd întinde mîinile spre ea. Urăște zilele cînd mama se duce la coafor, pentru că-i e teamă de gestul straniu al tatii. Știe că apoi va fi două zile singură, cu totul altfel singură decît cum este în celelalte zile. Nu poate suferi sfîrșitul de săptămînă care începe cu mersul mamei la coafor. Iar azi vin musafiri, cunoștințe noi, trebuie să fii deosebit de drăguță cu ei !
La Kassel avea o prietenă la care avea voie să doarmă cînd primeau musafiri. Duminica mergeau amîndouă, împreună cu frățiorii mai mici, la slujba bisericească sau chiar și la plimbare, iar după amiază, uneori, la cinema. Prietena ei i-a explicat de ce sînt părinții așa. Și de aceea se și duceau la cinema, pentru că erau băieți acolo, prietena se așeza lîngă unul din ei. În semiîntuneric vedea cum cei doi se jucau cu mîinile. De fapt era ceva greţos, dar îi plăcea să privească. Un val de căldură o împingea dinspre șale spre pîntec. După aceea nu știa niciodată absolut nimic din film. Totuși nu avusese niciodată un băiat, pentru că îi plăceau mai mult cei pe care îi desena ea sau îi decupa din reviste. Și pentru că îi era de-ajuns să se uite la fratele cel mai mic al prietenei cînd îl îmbăiau, iar apoi, după ce era înfășat, să-l prindă uneori, șovăitor, de degetul mic parcă fără oase. La prietena ei era ca acasă. Își depănau povești, se ciuceau sub scară și fumau pe ascuns. Și exista un pod al casei, unde te cuprindea amețeala de mirosul

dulceag al impregnării ignifuge și de căldura toridă a verii, și exista și o pivniță, în care stivele de cărbuni miroseau a glie străveche, sau nu, — era greu să descrie —, unde te furnica pe șira spinării din cauza mirosului lor amestecat cu cel al merelor și cartofilor depozitați acolo ; iar o dată s-au dezbrăcat amîndouă la piele și și-au pipăit reciproc trupurile firave. După aceea le-a cuprins frigul.

Dar aici n-are pe nimeni. La școala de-aici toți sînt în grupuri de cîte doi sau trei, sînt mai avansați la engleză, iar ea nu reușește s-o scoată la capăt cu aritmetica. Mama spune că nu-i nimic, poți să repeți clasa, poți aduce această mică jertfă pentru faptul că tatăl tău s-a cumințit. Dar repetenția e ceva oribil, și de fapt totul e oribil aici, în orașul ăsta prea mare.

Îi observă pe băieți, îi invidiază. Iar cînd se împrăștie toți în goană și rămîne pe loc unul care își freacă glezna și se ridică în sus, dar nu poate călca cu piciorul și se ciucește iarăși pe jos, o cuprinde deodată o surescitare și se zbate să iasă din draperie. Probabil că și-a scrîntit piciorul, și ea se pricepe la așa ceva. Smulge cheia din cui, închide trîntind ușa apartamentului și gonește în jos pe multele, multele trepte pe care încă nici nu le-a numărat. (Nu avusese răbdare să aștepte ascensorul.) Cînd a ajuns în fine jos și s-a pomenit în fața blocului, și-a pierdut simțul orientării. Unde e fereastra ? Unde stăteam ? Dă capul pe spate, soarele după-amiezii se oglindește în

ferestrele înroșite, de parcă blocul ar fi un turn în care arde un foc.

Ei, tu, unde ești ? strigă ea fără să știe pe cine strigă, înaintînd la întîmplare pe peluza de iarbă.

Băiatul încă își mai masează piciorul și se sperie cînd o vede venind spre el. Tocmai asta nouă să-l vadă cotonogit astfel. Tocmai ea care nici măcar nu i-a dat bună ziua. Glezna s-a umflat și trebuie să-și crispeze fața cînd trece cu mîna peste ea. L-au atacat prin surprindere, pur și simplu. Și cum ei erau cinci, nici n-a apucat să se scoale de jos, astfel încît mișcările de apărare pe care le exersase nu i-au folosit la nimic. Firește, Kalli gîfîia, de ți-era mai mare dragul, cînd se tăvăleau pe jos și cînd l-a prins în clește, dar Kalli nu era instigatorul, participa doar alături de ceilalți. Instigatorul era Jockel, fanfaronul, care pretindea că va sări odată de la etajul 14 cu un mănunchi de baloane, cînd nu era nici măcar în stare să facă roata la bara de bătut covoare. Asta e ceva pentru grădinița de copii, pretexta el și făcea uneori cîte o tură în jurul careului de blocuri cu BMW-ul lui taică-său și plătea și amenda, dacă era prins de poliție. Cel puțin așa pretindea. Spunea că taică-său n-avea nimic împotrivă. Jockel era totdeauna instigatorul, de altfel Jockel avea și totdeauna timp. N-o să-l lăsați să se scoale de jos, le-a strigat el, dați-i în burtă, ca să-i iasă pe gît mîncarea de la prînz și blestemata aia de lucrare la matematică ! Doar o să fiți în stare să scoteți untul din tocilarul ăsta ! Și Kalli izbutise să-i

pună piedică atunci cînd s-a desprins din strînsoare. Or cu prilejul ăsta a alunecat atît de idiot în groapa aceea, încît piciorul i s-a îndoit brusc și s-a muiat. A simțit că leșină, a mai apucat să strige după Jockel „lașule“ și apoi s-a ocupat de picior. Și tocmai acum trebuie să-și facă apariția și asta nouă ! Se face că n-o vede, iar ea se oprește locului la cîțiva metri de el. Asta îi place ! E foarte cuviincios din partea ei ! De altfel nici nu-l interesează fetele. Cele din clasa lui sînt neroade, chicotesc și se poartă de parcă ar avea douăzeci de ani, își dau cu ojă pe unghii, își rujează buzele și își leagănă fundul. Pe Jockel toate astea îl dau gata și le invită pe fete după școală la cofetărie la o înghețată. Oare s-o fi ducînd și asta nouă cînd o invită ? Oricum, ea e în altă clasă. E atît de ușurat, cînd îi vine în gînd s-o salute dînd din cap. Poate că ar trebui să-i și adreseze cuvîntul : cum te cheamă ? Asta e în regulă, de bună seamă, trebuie să aibă doisprezece sau treisprezece ani. La vîrsta asta se petrece ceva cu fetele. Deodată îi pare stupid tot ceea ce se spune și se întreabă : de unde vii ? la ce etaj locuiești ? ai frați sau surori ? îți place să mergi la școală ? cum îți place Olesch ? doar faci și tu engleza cu el, nu ? Își dă seama că îi este deodată foarte cald, și că ar prefera să se ascundă undeva ori să se tolănească iarăși pe burtă. Și ea să nu-l creadă un mocofan.

Aude avionul cu reacție și automobilele. Ciudat cum uneori nici nu le mai înregistrezi ! Acum, după-amiaza, se întorc tații acasă, mașină după mașină, vinerea după-masă mulți conduc dur și trîntesc cîte-o frînă brusc, și-au îngăduit un păhărel anticipînd cele două zile libere.

Tatăl lui nu mai vine acasă.

Te doare, nu-i așa ? spune acum cea nouă. Mi-am scrîntit și eu o dată un picior, știu cum e !

Vede că a roșit toată, pînă-n vîrful urechilor.

Nu-i chiar așa de rău, numai că n-am poftă să mă scol !

Întinde piciorul, dar durerea îl săgetează pînă la genunchi, și gura i se crispează iar, la dracu', și ochii i se înrourează. Fata îi întinde o batistă.

Pentru legat glezna !

Evită să i se adreseze direct, constată el, și de-aceea ia batista și o despăturește (un băiat n-ar avea niciodată la el o batistă atît de curată) și o îndoaie în diagonală, așa ca să cuprindă glezna. Bineînțeles că asta nu-i folosește la nimic, dar măcar poate să vadă acum iar limpede. A avut ghinion !

Numai să nu recunoască în fața ei că e furios pe Jockel și pe Kalli și pe ceilalți, pentru că l-au atacat prin surprindere. Numai să nu recunoască și că tatăl lui nu mai vine acasă și că el e totdeauna singur pînă seara. Mama lucrează la un magazin universal. Nu se întoarce acasă înainte de șapte și un sfert, iar în ziua ei liberă e dificil s-o scoată la capăt cu ea, chiar dacă ea își dă toată silința. Dar ea tot își mai închipuie că băiatul ei mai are încă nouă sau zece ani, sau poate că își do-

reşte lucrul ăsta. Numai să nu recunoască nici că îi spun tocilarul, pentru că vrea şi el să se bucure de ceva, şi îi place cînd e lăudat la şcoală, îi place să ştie ceva. Dar tuturor celorlalţi nu le convine cînd unul ştie la lecţie.

Batista se adînceşte în umflătură.

Un gazon tare prăpădit, spune el.

Piciorul se umflă, constată cea nouă, legătura trebuie dată jos (din nou evită să i se adreseze direct), dar fata se apropie mult de el şi desface nodul batistei. Nu vede cum el îşi strîmbă între timp gura a durere.

Trebuie pusă soluţie de Burow ; suflă asupra gleznei. Apoi îşi trece braţul pe sub al lui, cu siguranţă că roşeşte iar toată, dar el nu poate vedea. Hai ! comandă ea, sprijină-te să te ridici ! şi îl trage în sus. Ţopăie într-un picior, dar ea face un pas atît de mare, încît alunecă pe povîrnişul uşor înclinat.

Prostule !

Acum îi pare bine, că o spune ea. Trebuie să se sprijine de ea, fiindcă nu poate călca cu piciorul stîng.

Taman ăia doi ! Cum vine treaba asta ?

Intendentul tocmai e pe punctul de-a trage cu mătura pe făraş gunoiul din holul de la intrarea blocului ; că toţi cară mult prea multă zloată pă tălpi ! Nici unu care să-şi răzuie bine papucii ! Dă curge undeva un robinet ori nu mere luminile, el musai să deie fuguţa ! Că atuncea parc-ar fi toţi adevăraţi regi ! Şi mai mult de-o ţigară ori o rachie ori un pac dă Rothändle ieftine nu pică ! Dară în rest toţi

să poartă fain, democraţie, nici nu-l văd pă stradă ! Şi acu' taman ăia doi ! Mare bai ! Că doar el mai ţine minte cum l-or ridicat pe tătînele ficiorului ! S-o scurs o ţîră de timp de-atunci ! La o adică o să-i zică el cu înţeles lu' 'dom derector, vezi bine ! Luaţi sama o ţîră la fătuca dimiavoastră ! aşa o să-i grăiască. Sau o să-i zică chiar lu' doamna derector ! L-o luat pă sus poliţia, în toată legea ! aşa o să-i zîcă. O fost musai să le deschid ! Mda, oarece comonist ori de-ald'ăia. Încolo fain şi cu politeţuri, omu' ! că nici nu mai ieşti sigur neam, dă te ia la mişto ori dă ie doară spoială d-aia, prăpăgandă ! Luaţi sama o ţîră la drăguţa de fătucă micuţă a dimiavoastră !

Aşa o să le strecoare alde derectorilor ! O să le zică de bine şi despre fecior, ca aşă îi pă dreptate. Numa' că ordine e musai să fie. Că doar aşa un bloc e un fîrtai dă lume !

Stă sprijinit în coada măturii şi cată în urma copiilor, cum fata îl ajută pe băiat să intre în lift, cum ia seama să nu alunece. Te unje la inimă ! Cu sigur c-o să-l ducă în apartament ! Şi acolo îs sînguri ! Chiar de mai îs plozi încă ! Amu, cînd îs atît de luminaţi la cap în tăte cele !

Uşa liftului se închide. Butoanele luminate arată că ascensorul urcă.

Chiar dacă-s plozi încă.

Astă-seară au pentru prima oară musafiri aici. Locuinţa trebuie inaugurată, mare noroc apartamentul ăsta de la etajul 18. Au oraşul

sub ei, sclipirile, șirurile de lumini, și pe deasupra liniștea (în afară de avioane). Iar dimineața și seara jocul de lumini, bancul de negură cafenie, deasupra nuanțele de la violet la roz. Or să le arate oaspeților priveliștea, turnurile bisericilor, dincolo turnul televiziunii, blocurile înalte, degetele albe ale reflectoarelor. De pe aeroport, pretinde soțul ei. Ea nu știe precis. Încă nu se descurcă bine. Aici ai putea scrie versuri, o să le spună, atît de frumoasă e priveliștea, atît de frumoasă e locuința, nu-i așa ?

A lungit masa cu tăbliile, a așternut pe ea fața de masă de damasc, apoi porțelanurile, și lumînările, și florile, și argintăria și, firește, paharele de cristal, subțire ca foița și șlefuite. Păcat că Suzana e încă prea mică spre a avea ochi pentru ele, copil venit tîrziu. (Nici măcar încă nu e acasă, îi vine în minte). Friptura rece are garnitură de struguri și felii de piersică, cireșe și ananas, salatierele pline și coșulețele cu prăjiturele sînt grămădite în bucătărie, coctailul de pește și supa de coadă de vacă adastă pregătite, vinurile le-a comandat soțul ei, (numai de-ar veni în sfîrșit, orele de serviciu s-au terminat de mult, dar în postul lui nu există oră fixă pentru plecat acasă). Tot el a pus să aducă și șampanie franțuzească, șampanie roșie. Pe vremea cînd mai era student, ea n-ar fi crezut niciodată că va deveni un asemenea gurmet. Ea vindea flori în magazinul mătușii ei, o fată refugiată, doamne dumnezeule, asta nu trebuie uitat niciodată ! Începutul a fost greu, iar soțul tre-

cuse deja de treizeci de ani. Dar așa era la universități pe vremea aceea. Bine că murise copilul, deși atunci credeau că o să moară și ei. Mătușa dăruise florile, zi de toamnă mohorîtă și lunecoasă. Nici măcar nu aveau haine de doliu. Și după aceea, acasă, mai știe încă și tot se mai rușinează, da, băuseră tot ce se găsea în vremea aceea, o porcărie, dar bună împotriva plînsului și a frigului din oase, înnebuniseră de tot din cauza alcoolului și a jalei, ea se vîrîse în el sau el în ea, ea bîjbîia la pantalonii lui sau el la pulovărul ei, și apoi îi descheiase nasturii și mădularul umed — nici nu mai vrea să se gîndească, copilul se sufocase din pricina difteriei — și au făcut-o pe podele, linoleumul era rece și tare, dar apoi au plîns amîndoi, din nou, în hohote. De ce trebuie să se gîndească tocmai azi la asta ? Doar au reușit, chiar dacă el nu și-a terminat studiile. La început treaba asta l-a cam ros, dar mai apoi a venit avansarea, iar ea a putut să închirieze magazinul pe care-l moștenise de la mătușă. Nu mai putea rămîne la magazin. Oamenii sînt cu ochii pe noi, zicea soțul ei. O să ne impunem noi doi, doar sîntem prusieni !

Acum au trecut toate. Aici nu poate spune nimeni : Sînt doar ăia ! V-aduceți aminte ! Mica prăvălioară ! Și el nici n-a reușit să-și ia examenul final ! De n-ar fi trudit pentru ei mătușa lor ! Că doar lumea vorbește totdeauna. Dar aici nu-i cunoaște nimeni. Aici începutul e ușor (ultimul început sau, deja, țelul ? Cine se mai gîndește la asta !), își vor

face prieteni noi, au invitat directorii și procuriștii, cu doamnele lor, firește. Trece prin camere, mîngîie cu vîrful degetelor mobilele, garnitura de club din piele, se oprește înaintea tabloului pe care l-au cumpărat abia ieri, nu e încă înrămat și stă rezemat, într-un passe-partout, de perete, un tablou scump (oaspeții vor trebui să-și dea avizul !), dă bobîrnace paharelor, ca să răsune, și se trezește deodată în fața ei înseși. Oglinda venețiană au adus-o dintr-un voiaj estival. Dar arată totuși bine ! Tînără doamnă — i-a spus azi după masă coaforul. Se apleacă înainte, recunoaște, la lumină, ochii bătînd în verde. Mai demult soțul îi săruta ochii, acum e prea istovit cînd vine acasă, s-a și îngrășat prea mult, uneori are neplăceri cu inima. Se bate peste gură, de parcă ar fi trădat ceva, și privește fix în oglindă. Doamna director ! (Așa se spunea înainte vreme, așa se spune și acum în orașele mici.) Doamna director. Surîde satisfăcută. Sub abureala lăsată de respirație pe cristalul oglinzii se vede acum fața, da, o recunoaște, se recunoaște ! aude șoaptele dindărătul ferestrelor, șopotele din aula școlii. Din asta o să iasă ceva ! La serbarea de încheiere a jucat Ifigenia. În sală, uniforme și rochii de culoare închisă și ovalele luminoase ale chipurilor. Din asta o să iasă ceva ! Mergea cu pas arcuit și cu părul fluturînd legănat prin micul orășel, saluta, făcea semn cu mîna, întreba de frate, de tată, de bunica, se pricepea la recolta prunelor și savura despărțirea. Fusese primită ca elevă

la școala de teatru din Berlin. Sigrid a murit dintr-o apendicită, Heinz căzuse pe front, iar tatăl Giselei fusese arestat, fiindcă ascultase la radio posturi ale dușmanului, povestea Elke care mergea la școala pentru logodnice. A savurat despărțirea (din asta o să iasă ceva !) și a reîntîlnit apoi pe mulți în baraca din Neustrelitz, unele cu copii în brațe și îndoliate, altele îmbătrînite. Și tu ? au întrebat ele. Nu le-a dat nici un răspuns. Aștepta din zi în zi aprobarea să poată pleca la mătușa ei. Aceasta locuia la Kassel, unde nu ajunseseră rușii, și nici n-a trebuit să ia veronal ca părinții ei.

Trece cu mîneca peste oglindă, de parcă ar putea șterge totul, anii, amintirile. (O să ajungem tocmai în Siberia, spusese taică-său. Iar mătușa din Kassel o trimitea la clienți ca să încaseze banii. Pentru că n-ai învățat altceva mai bun, zicea ea.) Își curmă surîsul. Prinse între unghiile degetului mare și celui arătător un fir de barbă, pe care coaforul îl trecuse cu vederea cînd o machiase, și îl smulse. Mica durere îi abate gîndurile. Își aduce aminte că trebuie să controleze și camera Susannei, dacă e în ordine, întrucît musafirii trebuie să viziteze casa. Susanna mai trebuie și să se îmbrace. Pe unde o fi umblînd ? Lucrurile de școală sînt împrăștiate pe jos, iar pe masă sînt tot felul de bilețele cu mîzgălituri. E nevoită să se așeze. Are palpitații. De supărare, firește. Pune mîna pe hîrtiuțele mîzgălite și le rupe în bucățele mici, rupe, rupe. Pînă izbucnește, istovită, în rîs și se lasă pe vine și ciugulește

fîșiuțele de pe jos. Pentru că trebuie să fie ordine. Pentru că vrea, doar, să arate camera. Pentru că știe cum lumea te vorbește totdeauna pe la spate.

E plăcut să te gîndești că portarul stă deja la intrare și ia seama, să nu mai intre cumpărători. Vineri seara. Ora de închidere. Dar la toate etajele ei se mai înghesuie grăbiți în jurul meselor, la casierii, agitați că nu merge destul de repede. Se grăbesc. Se grăbesc. (În fiecare săptămînă șaptezeci de morți în accidente de circulație în Republica Federală Germania, așa că de ce se grăbesc? oare unde vor să meargă cu toții? la ce se așteaptă?) Aerul e consumat, chipurile sînt apatice, fără vlagă. Uneori nu mai poate să suporte nici un fel de chipuri, își dorește în locul lor niște măști, măști galbene pentru zgîrciți, roșii pentru cei veșnic iritați, verzi pentru pisălogi, violete pentru cei cu dorințe speciale (dom'-șoară, aici e un defect de țesătură în stofă! dom'șoară, da' tare zgîrcită ești cînd măsori! dom'șoară!), măști albe pentru cei fără dorinți care hoinăresc printre mese și încearcă ici o stofă cu degetele, pipăie dincolo o păpușă, în fine măști negre pentru cei veșnic nemulțumiți. Vineri seara. Adună sumele din carnetul de bonuri, trebuie să ruleze cu grijă stofele în baloturi și să le pună la locul lor, rînduite pe culori și calități. Picioarele îi atîrnă greu și o doare și spatele. Împotriva durerii de cap a luat niște tablete pe la ora

patru. Efectul lor începe să slăbească. Dar începe să se facă liniște printre mese. Șefa de secție vine pentru decontare, colo mai e una grasă care mai trage un balot din stivă. Stați, stimată doamnă, e ora închiderii (stimată doamnă?)! Grasa ocărăște țipînd. Dar cine-o mai ascultă?)! Cuvinte glumețe la spălător, unele se aranjează, spray în păr, cîteva gesturi pentru potrivit coafura, un pic de pudră pe nas. Încetarea lucrului. Pungile cu cumpărături sînt grele, provizii pentru duminică, mîine nu apucă să meargă în sectorul alimentar, mîine e sîmbătă lungă, mîine vor fi prinse ca-n clește de cumpărători, perechi, cupluri de îndrăgostiți, familii, bătrîni, tineri, sărbătoarea cumpărăturilor, din difuzoare tună anunțurile, mîinile răscolesc marfa. Poate că e soare afară.

Și băiatul, ce face băiatul meu toată sîmbăta asta lungă?

N-are timp să se îngrijoreze, să revadă în minte cum arată băiatul. Mîine? Și azi?

În lift stau înghesuiți ca sardelele. Unii cu pălării. Nimeni nu vorbește. Portarul a tras deja oblonul de gratii, n-a mai rămas decît un locșor pe unde să se strecoare afară. Afară e încă zi, amurg. Culori fantastice. Șiruri de automobile lunecînd pe ambele sensuri, la semafoare ciorchini de oameni, ca și în stațiile de autobuz. Autobuz după autobuz se apropie de bordura trotuarului, înghite pe cei ce așteaptă, și mereu stau alții, tot mereu, vînzătoare, clienți, se lasă înserarea. (Uneori în somn spaima de-a trăi într-un oraș mort, sub clopotul de sticlă al tăcerii, și să știi totuși:

cîndva așa era ! cînd ?). Și apoi cu o mînă prinsă de cureaua agățătorii, autobuzul se oprește la semafor, trupurile se izbesc unele de altele, șoferul anunță stațiile, numele de străzi, piețele, planul orașului — un grilaj de nume. La fiecare stație coboară cîțiva și se urcă în schimb cîțiva. Agățătoarea de piele te taie la degete. Femeia simte că amețește. Mîine e sîmbătă lungă.

Nu se poate gîndi la altceva, nici atunci cînd, în sfîrșit, a coborît și se îndreaptă spre casă printre petecele de peluză gălbejite. Să te simți bine aici, îi spusese soțul cînd deschisese ușa de la intrarea blocului și ea se trăsese, speriată, din fața peretului cu cutiile de scrisori. El descuiase una dintre cutii și scosese un cartonaș colorat, pictat chiar de el, cu o urare de bun venit. Să te simți bine aici ! La început au avut puține mobile, cumpărate de ocazie. Lipiseră, vopsiseră, bătuseră în cuie, atîrnaseră perdele și prinseseră afișe cu pioneze pe pereți, băiatul se tîra pe jos printre picioarele lor și se mînjise cu vopsea. Dar rîseseră de asta, îl băgaseră în cada de baie și-l curățaseră cu terpentină, apoi, după ce îl culcaseră în pat, dansaseră. Să te simți bine aici. Bagă în buzunar scrisoarea albastră de la vreo autoritate, pe care a găsit-o în cutia de scrisori. Cu siguranță că iar e ceva de plătit. De cînd l-au ridicat pe bărbatul ei, nu mai contenesc înștiințările. Dar e prea obosită să se mai enerveze din cauza asta. Mai trebuie să gătească, pentru ca băiatul să aibă mîine tot ce

trebuie. Și poimîine ? E cocoșată de tot de plasa cu cumpărături, de ziua de vineri, de săptămîna, de săptămînile, de lunile de singurătate, de anii scurși de-atunci. Vino ! îi spunea soțul și o trăgea afară din camera cu lumina stinsă a copilului. Credeau într-o zi norocoasă, cînd poșta va aduce o nouă comandă pentru ilustrații, cînd cineva comanda un portret, cînd era publicat un concurs pentru vreun premiu sau cînd cineva auzise de altcineva care voia să deschidă o galerie pentru expoziții. Se gîndeau la un al doilea copil, la o locuință mai mare, poate cu acces la o grădină, poate cu atelier. Uneori bărbatul îl lua din pat pe băiețelul adormit și îl învîrtea prin odaie, exuberant, tînăr ; sau cînd vreun desen pe curat era gata, o schiță îi reușise, întinsese foile pe podea, uită-te la astea, băiețelul clipea somnoros și chiar plîngea, iar ea trebuia să-l mîngîie. Cînd vom izbuti în fine ! spunea soțul, închipuiește-ți că mă invită la Bienală ! Veneția, Veneția ! Trebuie să vii și tu, închipuiește-ți cum hoinărim, Palatul Dogilor, San Marco sau micile canale, micile capele, fațadele roz scorojite —

(ea nu întreba : de ce fațade roz ?)

și cu siguranță că sînt acolo porumbei și copii și călugări și femei grase și pisici, pisici cafenii, roșcate, tigrate —

(ce știa ea de Veneția ?)

țineau desenele, schițele sub lumina lămpii, copilul dormea cu degetul mare în gură. Să isprăvească cu gîndurile. Ascensorul e gol, ea

se reazemă într-un colț. O doare capul, iar amețeala o cuprinde din spate spre stomac. Mîine e sîmbătă lungă. Iar poimîine e zi de vizită la închisoarea Tegel, cînd alții se duc la grădina zoologică sau fac o plimbare cu vaporașul sau șed pe balcon și beau cafea și fumează țigări.

Băiatul mai trebuie să cumpere țigări!

Strigă încă din ușă și apoi aude voci. Băiatul îi iese înainte șchioptînd și îndărătul lui o fată.

Bună, mamă!

Scuzați-mă, am — da, glezna — am bandajat-o, acu' plec...

Zău, mamă, știe să facă un bandaj, de-aceea, de-aceea...

Copiii vorbesc ca niște păcătoși surprinși asupra faptului. Vede asta în ciuda oboselii și a durerii de cap și renunță la țigări.

O roagă să-l creadă. Nu e nimic, mamă!

Nici măcar nu știe cum o cheamă pe fată. Pe cea nouă. Locuiește undeva la etajul 17 sau 18, l-a adus pînă sus, a întrebat unde e cutia cu pansamente, dar, mă rog, trebuiau spălate mai întîi picioarele, tot nu i se adresa direct. Și el s-a dus în baie într-un picior și a dat drumul la apă și a simțit nevoia să cînte, ceva demodat, *Sweet heart,* mama lui avea asemenea discuri. Și apoi cea nouă a făcut bandajul, strîns, dar nu prea strîns, iar el a întrebat-o dacă are discuri, și ea a răspuns că nu și atunci au ascultat discuri. Apoi s-a dus șhiopătînd la bucătărie și a adus suc și

un pachet de biscuiți. Și el i-a povestit despre taică-său, despre cărțile pe care le-a ilustrat, fiindcă ar fi fost caraghios să ronțăie biscuiți și să asculte discurile pentru a treia oară. Și a adus apoi cărțile și o mapă cu acuarele și, cînd fata a spus : măi, astea-s grozave, el a rîs tare, fiindcă îi spusese „măi“, și a mai adus tîrîș două mape. Dar pe alea nici n-a vrut să le vadă, doar a spus : Da' voi sînteți bogați ; și a povestit despre tabloul pe care l-au cumpărat părinții ei. Cu douăsprezece mii de mărci, imaginează-ți, un Gerhard Richter! El n-a putut să-și imagineze însă nimic, și apoi n-au mai vorbit deloc, au stat pe canapea unul lîngă altul și au ronțăit biscuiți și au sorbit din suc, și el s-a gîndit : de fapt ar trebui și tu să-i spui pe nume, dar nici măcar nu știi cum o cheamă. Și atunci a pus și a treia oară discul *Sweet heart* și iar s-a gîndit că ea e la vîrsta cînd se petrece ceva cu fetele, și tare ar fi vrut s-o întrebe despre asta, dar așa ceva nu se întreabă, și îi venea s-o muște de ureche, de parcă îl apucase nebunia, dar așa ceva nu se face. Apoi fata și-a privit mîinile și a îngăimat ceva ; că ar vrea să aibă un frate, dar el a înțeles că părinții ei erau prea bătrîni. Discul, ajuns la capăt, hîrîia și el a trebuit să ridice brațul picupului ; și cînd a auzit vesela zăngănind în dulap, i-a venit în minte că uitase ceva, ceva apăsător. Dacă n-ar fi fost piciorul, ar fi stat în mîini cu picioarele în sus sau s-ar fi dat de cîteva ori peste cap prin cameră. Apoi mama a descuiat ușa apartamentului și fata

nici măcar n-a spus „pa !" Și acum mama trebaluiește la bucătărie, ca totdeauna cînd nu vrea să vorbească. Și el ține discul în mînă și urmărește șanțurile cu degetul. Și vesela zăngăne din nou. Și bandajul e prea strîns și... și... nimic nu se potrivește.

Dar cea nouă a spus tu.

Sînt deja la șampanie. Doamnele discută despre copiii lor, domnii despre șansele de fuziune a partidelor și despre situația de la bursă. Firește că priveliștea este superbă ! Etajul 18, cam cît de sus vine ? Aia din fund sînt munții Havel ? Doar o proprietate la marginea apei poate fi ceva mai frumos ! Dar alea se vînd la prețuri inaccesibile ! Și cine știe dacă rămîne pentru totdeauna în oraș ! Aici nu se știe, totuși, niciodată...

Ridică paharele în sănătatea amfitrioanei, șampanie roșie, mușchii feței zîmbesc, lumînările din sfeșnicele de argint au ars pînă aproape de capăt, rujul doamnelor s-a șters. De fapt ar trebui să țină cineva o cuvîntare !

Șeful secției personal s-a sculat și se sprijină cu amîndouă mîinile de masă.

Noi sîntem băutori de bere, noi, băștinașii, nu vorbim mult. Și dacă nu i-am fi asimilat pe silezieni și saxoni și pe francezi și, vreme de mai bine de un veac și jumătate, și pe evrei, ne-am fi pierdut facultatea de-a vorbi.

Fără politică, acum ! strigă o doamnă.

Da' nici gînd, Anniken, vreau doar să spun că acum avem un stil nou. Am devenit epicurei

de cînd am pierdut războiul. Sau, cel puțin, ne prefacem că sîntem. Și nu știu, domnii mei, nu știu doamnelor și domnilor, dacă avem dreptul !

Las-o baltă, Karl ! strigă doamna pe care a numit-o Anniken. Nu ține la băutură, îi spune ea vecinului de masă, a pătimit mult atunci, și de-acolo i se trage ! Epicurei ! Dacă-mi amintesc bine, aceștia marchează sfîrșitul unei culturi.

Karl, te rog !

Dar șeful secției personal nu se lasă întrerupt, se reazemă greu de masă și vorbește despre orașul din marca săracă, despre nisip și mlaștini, despre legendele Lacului diavolului și despre vîrtejul care soarbe în adînc pe lăudăroși și vanitoși și nu suportă decît pe cei lucizi.

Am trăit-o chiar noi, domnii mei, am văzut palatul din Wilhelmstrasse și după aceea ogorul plin de virnanț și păpădie și urzici, asta rămîne, doamnele mele, domnii mei !

A fost în lagăr, și nu poate uita asta.

Să bem pentru băutorii de bere și de rachiu ! Să bem pentru localnici, pentru cei nevanitoși...

ridică paharul

(de-ar termina odată !)

toți ridică paharele.

Îți mulțumesc. Doctore, dumneata ești de bună seamă singurul localnic în cercul nostru.

Nu mai sînt un parazit, un corp străin.

Karl !

Da, da, Anniken !

Doctorul încă mai stă rezemat, greoi și masiv, de masă, cel mai bătrîn de-aici și iubit în întreprindere, șef al secției personal, deprins să vorbească.

(Ar trebui să schimbe tema, să salveze seara !)

Se ridică de la masă și trage draperiile, și deodată îi e silă de seara asta, de oaspeți, de vorbărie. Încă șase ani pînă să iasă la pensie, iar doctorului îi vine rîndul deja în ianuarie. Merită să te mai împrietenești pentru atît de puțină vreme ? Să te mai instalezi pentru atît de puțină vreme. Se duce în camera de-alături să aducă țigări de foi, vede pe birou albumul cu fotografii de familie și îl ia în mînă. O poză pașnică făcută cu autodeclanșatorul, Susanne fusese nerăbdătoare să vină și el lîngă ele. Trebuie să fim împreună, toți ! Îi mai aude vocea firavă și, pentru o clipă, i se face dor de cealaltă clipă (zi de primăvară, piesaj deluros), înainte de-a se reîntoarce la musafiri. Doctorul a renunțat să mai continue cuvîntarea, își sprijină capul în mîini, niște mîini vînăt-roșietice, sclerozare a venelor, un om bătrîn. Cea pe care a numit-o Anniken șade în fața lui și îl fixează cu privirea. Sau este doar obosită. Oameni bătrîni, o pereche bătrînă. O caută cu ochii pe soția sa, vede cum învîrtește în mînă o floare luată de pe masă, iar pe brațul fotoliului, lîngă directorul tehnic, stă un bărbat tînăr, care se prinde în jocul cu floarea. Tînăra soție a acestuia șade în fotoliul-balansoar și ia un trabuc, oare am voie ?, și îi face cu ochiul de jos în sus, iar el îi întinde tăietorul vîrfului de trabuce și

se apleacă înainte pentru a-i oferi foc. Ea îi face din nou cu ochiul. Se sperie de pupilele ei imense. Aleanul melancoliei, îi trece prin minte, prostii, s-a drogat. Se gîndește la maidanele cu urzici și păpădie. A băut prea mult. Domnii mai vîrstnici iau țigări de foi, cei mai tineri își au țigările lor, doamnele au port țigarete de argint sau de chihlimbar.

Ascultă ce-ți spun, dacă vrei să trăiești ceva senzațional : un safari ! Cum mai simți că trăiești acolo !

Și dumneata ai fost în concediu la Kissingen ?

Țăcănesc brichete, tăietorul de vîrfuri de trabuce trece din mînă în mînă, chibriturile ard cu flacără, el le oferă tuturor foc de la o lumînare aprinsă.

Eu una apreciez mai mult nordul, imaginează-ți banchiza de zăpadă sub cerul acela, verde ca mărul, îți spun, sau nu, cum să zic...

Noi am fost din cauza copiilor la Marea Nordului. Nu e nimic mai bun pentru copii...

Da' nu e plictisitor la Kissingen ?

Și ați vînat lei ?

Nu, dar pinguinii sînt nostimi, ca o ședință a unui consiliu de administrație, hahaha !

O mamă a trebuit să-și lase copilul acolo, în mare, a înotat prea departe și totdeauna înotătorii subapreciază refluxul !

Dar plimbările prin Kissingen, nu e nimic mai calmant, mai ai nevoie cîteodată de o cură, anul e lung.

Tînăra doamnă a stins trabucul strivindu-l în scrumieră, se leagănă și surîde. Și-a adus

copiii acasă, de la Marea Nordului, bronzați bine ca niște piini rumenite, mîcuții despuiați la piele, ceva superb, să simți vîntul pe tot trupul, și cînd zboară nisipul, te masează !

Vede cum soția lui, pe brațul fotoliului, începe să devină nesigură. E vremea să vadă de bere, de chestiile tari și de cafele.

Ai totul în frigider ?

Ea aprobă din cap și se scoală de pe locșorul pe care ședea. Se cam clatină. Nisip, vînt, soare, un copil s-a înecat...

trebuie să mai aerisească, altfel ne înecăm cu toții, întreaga societate !

Și se duce din nou în camera de alături, deschide ușa balconului și iese afară. Legendele Lacului diavolului, melancolia ce te absoarbe, ce vrea să spună doctorul cu asta ? Lacuri mlăștinoase, fără fund, pe maluri o femeie frumoasă care dispare cînd te apropii ? Casa se află pe un teren mlăștinos, așa a citit în prospect. În camera de dincolo toți rîd. Stă pe balcon și inspiră aerul răcoros al nopții. Și-a pierdut simțul orientării. Nimbul de lumină nu-i spune nimic, turnuri, șiruri de lumini, zgomote pe care nu le poate defini. Un tren de marfă ? Furtuna ? Sau roiul de bombardiere ? Ori blindatele ? Se năruiește casa ? Teren de fundație mlăștinos ? A avut totdeauna un țel înaintea sa, a vrut să ajungă totdeauna la țintă, iar acum nu știe unde se află, ce-o să mai urmeze în cei șase ani pe care îi mai are. Doctorul iese la pensie, un om bătrîn, a fost în lagăr, dar ce-l interesează

pe el asta ? Femeia cu Marea Nordului s-a drogat, injecție, pupile ca niște lacuri ale diavolului.

Nu.

Se ține strîns de balustrada balconului. Pesemne că e din pricina șampaniei, și-a pierdut simțul de orientare. Cincizeci și nouă de ani, asta nu e o vîrstă, tatăl lui a trecut de optzeci. Trage mai aproape o ladă rămasă afară încă de la mutat. Va trebui să vorbească cu soția lui după aceea, cînd vor fi plecat musafirii. Despre viitorul Susannei. Dacă i se întîmplă lui ceva. N-au vorbit încă niciodată despre asta, de parcă încă ar fi tot clipa aceea : primăvară, peisaj deluros, noi toți sîntem o familie, tati. Susanne nu trebuie să știe nimic despre atunci, a trecut o viață de om (ce expresie : VIAȚĂ DE OM !), îl trec fiori. De ce o fi început oare șeful personalului să vorbească despre atunci ? A trecut, desigur, prin multe și cumplite. Dar noi trebuie să ne gîndim la viitor ! Cînd ai împlinit cincizeci și nouă și ai ajuns la țintă, eu, noi...

Da' pe unde te-ai vîrît ? strigă soția lui, nu te simți bine ?

El se sprijină de cadrul ușii, rîde.

O dimineață superbă !

Toți șed încă la fel ca mai înainte sau ca acum o clipă sau cînd ? Kissingen, nu e nimic mai calmant, și dumneavoastră ați vînat lei ? A înotat prea departe în larg, băiatul era vinovat, firește, dar mama. [illegible] !

Dear [illegible] ridicat [illegible] con-templă [illegible]

chiştocul trabucului. Oare o fi ştiind că genul ăsta devine din nou modern, marea, totul foarte romantic, nici un om !

Pe masă aşteaptă deja înşiruite paharele de bere.

Merge cu paşi mari prin cameră spre bucătărie, ca să aducă bere, apucă între degetele fiecărei mîini cîte patru sticle. Să poftească cineva să facă la fel !

Hei ! Da ! Ce-o să mai fîsîie !

Nu, cincizeci şi nouă de ani, încă n-a ajuns la bătrîneţe !

Susanne stă culcată în pat, treează din pricina zbieretelor. Sau nu, ăia zbiară doar de cîteva minute, asta vrea să însemne cîntec. Dar stă treează încă de cînd s-a înserat, cîndva a venit mama în camera ei şi i-a spus să vină să salute musafirii, aşa trebuie să facă o fată bine crescută, că oaspeţii sînt, vezi-bine, încîntători, unii i-au adus chiar nişte taleri de ciocolată în poleială. Fireşte că eşti deja prea mare pentru asemenea cadou. Fii dulce şi mai îmbracă-te o dată, poţi să bei şi tu o gură de vin cu noi. Şi, te rog, nu-ţi roade unghiile !

Dar ea se întorsese cu faţa la perete şi îşi trăsese plapuma peste cap, pînă cînd, în cele din urmă, mama plecase din cameră. Sînt cu siguranţă trei ore de-atunci. Poate că între timp a tras şi un pui de somn şi a şi visat ceva ! Avusese randevu cu băiatul într-o gară îngrozitor de murdară, îl cheamă Peter, dar nu s-au găsit fiindcă erau atîtea scări, sau poate că el nici n-a venit. Ea aştepta într-o sală de

aşteptare, ai cărei pereţi erau mînjiţi cu inscripţii şi n-avea nici un ban ca să-şi cumpere o limonadă gazoasă, şi deodată îi vine în minte că de fapt e culcată în patul ei şi că n-a avut nici un randevu cu Peter, şi că poate nici n-o să-l mai reîntîlnească vreodată în casa asta uriaşă, fiindcă a uitat să-l întrebe care e numele lui de familie. Băiatul care a acostat-o la uşa ascensorului s-a interesat de Peter. Sper că n-are nimic grav la picior Peter ? La picior, Peter ? La picior Peter ? Cred că nu...

Se prezentase : Kalli, şi spusese că el era de vină pentru căderea lui Peter. Şi că el n-ar fi vrut, dar Jockel, unul atît de mare, ştii, care totdeauna te îmboldeşte, şi atunci fac ceea ce nu vreau să fac !

Vrusese să-l lase baltă, dar el vîrîse piciorul în cabina ascensorului şi scîncea. Arăta caraghios cu pistruii lui fără număr, dar de fapt simpatic. Tare ar fi vrut să i-o spună, dar aşa ceva nu se spune. Şi pentru că a invitat-o să meargă cu el, că avea poze cu clasa lor, şi pentru că n-avea poftă să meargă sus cu ascensorul (acasă ! încă nu putea gîndi astfel), acceptase. Băiatul apăsase pe 2 şi privea ţintă la cifrele ce se luminau, 7, 6, 5, 4 3, 2 şi făcuse o plecăciune cînd o aşteptă lîngă ascensor să iasă şi ea. Trebuie să fii pe fază, spuse el, altfel uneori te plimbă cîte unul cu liftul în sus şi-n jos !

Voia, de bună seamă, să facă pe grozavul.

Şi ei aveau apartamentul mic pe care-l cunoştea deja, bucătărie, două camere şi baie,

dar aici totul era bucșit de lucruri și simțea limpede mirosul de mîncare, ceapă și carne.

Mama tocmai gătește, o lămuri Kalli, fiindcă tata e azi în schimbul doi, și atunci ea gătește dinainte.

Mama avea cîrlionți și era puțin cam grasă, însă avea mulți copii (sau numai patru). Susannei îi plăcu bebelușul din țarc, dar și ceilalți frați. S-au așezat în cameră pe un pat, care nu mirosea a înfățat proaspăt, dar era ca o adevărată scoică. Aici doarme mama cînd tata e în schimbul de noapte și trebuie să doarmă pînă tîrziu. Îl ia totdeauna pe ăla mic sub plapumă la ea, de-aia miroase un pic pipilit !

Ea ar fi spus o altfel, dar totul era atît de nou, încît se mulțumi să stea acolo, așteptînd să vadă ce mai are Kalli de spus. El veni cu un plic mare și îl deșertă pe pat și pescui una din fotografii : clasa noastră. Nu era de fapt nimic deosebit, băieți și fete, unul foarte înalt, ăsta e Jockel, a împlinit deja cincisprezece ani. Da, și nu observi că Peter arată mult mai trist decît ceilalți ?

Cum așa ?

Mda, tatăl lui e la Tegel.

Cînd ea nu găsi nimic special în asta, el îi șopti : la gherlă.

Și cum ea nu spuse nici la asta nimic, el continuă :

Și tu ai fi tristă din pricina asta, nu-i așa ?

Abia acum îi veni în gînd să întrebe : da' ce e gherla ?

Ei, închisoare.

Nu putea să-și imagineze una ca asta sau nu, mai curînd nu credea. Privi spre băieții cei mici care își făceau lecțiile.

Dar Peter e cel mai bun, încercă o consolare Kalli.

Ea numără cîți erau în fotografia clasei. Tare ar fi mai vrut să zgîrie toate chipurile, cu unghia, că prea rînjeau. Și pentru că acum voia să plece, Kalli îi dărui o bomboană, iar ea trebui să promită că nu va vorbi cu nimeni despre cele aflate.

Sus, se dusese numaidecît în odaia ei, pentru că în vestibul atîrnau deja multe pardesiuri străine în cuier. Desfăcuse bomboana din foiță și se aruncase pe pat. Asta nu mirosea așa a scoică, nu era pipilit. Apoi își rosese cu dinții unghiile de la degete pînă cînd ajunsese la carne și o dureau. Ceva trebuie să-i producă și ei durere.

(Peter. Kalli. Randevu în gara murdară. Gherlă. Atunci fac ce nu vreau să fac. Schimbul doi. Dar nu spune la nimeni !)

Are toate degetele în gură. Simte gust de sînge. În cameră dincolo se cîntă sau se zbiară.

(Vino, hai să mergem la Kassel / N-ai bani ? / Facem autostopul ! Că mereu vezi pe cîte unii așteptînd de-a lungul autostrăzii. Ce, nu putem ieși din oraș fără legitimație ? Dar trebuie să plecăm ! Prietena mea e drăguță, ne ascunde în beci, care acum e plin de mere, putem să luăm și noi din ele, nu observă nimeni.)

Din nou tresare speriată.

Tatăl lui e la gherlă. Ce e asta ?

Se ridică în capul oaselor, în pat. Încearcă să-și reprezinte chipul lui Peter. Dar nu-i vine în minte decît cel din fotografie. Apoi aude rîsete și chicotit și pași în vestibul și șoapte. Nu poate distinge glasurile. Își vîră mîinile între coapse și le mîngîie cu degetul mare. Ar vrea să fie mare. Ar vrea să aibă o legitimație și să poată colinda lumea cu Peter. În baie cineva trage de lanț apoi este umplută chiuveta cu apă. Ar vrea să nu mai audă nimic. Se frînge de la mijloc înainte. Își astupă urechile.

SÎMBĂTĂ

Chiriile reprezintă o cincime pînă la o treime, în unele cazuri jumătate din venitul lunar al chiriașilor. Dar chiriile fac ca locuitul să devină locuit. Și ce înseamnă asta? Să ai un acoperiș deasupra capului. Cei patru pereți ai tăi. Rînduiala ta. Liniștea ta. Liniște și rînduială.

ÎNAINTE DE-A SE FACE ZIUĂ se pornește vîntul. Împinge mașina de scris îndărăt și crapă puțin fereastra. Se mișcă totdeauna încetișor, ca să nu-l deranjeze pe Jockel, mai face cîteva mișcări pentru respirație, extensorul i l-a cedat de mult băiatului, antrenarea mușchilor nu mai e de el. Principalul e ca forța să-i mai ajungă pentru cîteva filme. La cincizeci de ani vrea să înceteze. Și-a cumpărat o căsuță în regiunea frizonă, nu departe de mare, acolo vrea să trăiască printre cai și păsări de mare, să meargă pe dig cînd se pornește vîntul dimineața, să audă zgomotul valurilor, să simtă gustul sării pe buze. Jockel va avea douăzeci de ani cînd el va împlini cincizeci. O să-l plaseze el undeva. E doar talentat băiatul, îi lipsește însă mama.

În fiecare dimineață se gîndește la asta. În fiecare dimineață, cînd e obosit și devine sentimental speră asta.

E-ta-len-tat-bă-ia-tul.

O spune cu mezza-voce de parcă ar fi un răspuns: Căci Jockel iar n-a venit acasă, băiat de cincisprezece ani, elev prost căruia îi place să conducă mașina (el l-a învățat în vacanță). E-ta-len-tat-bă-ia-tul-îi-lip-seș-te-însă-ma-ma.

Smulge coala din mașina de scris și o mototolește. Duce scrumiera plină la bucătărie. Se așază din nou la masa de lucru. În curînd soarele va răzbi deasupra orizontului. E ostenit, dar nu poate dormi, netezește coala mototolită, o recitește, o bagă din nou în mașină. De ce să nu ducă scenariul pînă la capăt ? Citește : aparatul de filmat va trebui să se apropie de fereastră. Casa pare prietenoasă. Copiii visează. Fraze. Cuvinte. Ce visează copiii ? Nu știe. Ce visează băiatul lui. Aparatul va trebui să se apropie — subliniază apăsat. Ultima focalizare : prim-plan. Fereastra oglindește, șterge în oglindire amintirea, biografia.

Izbucnește în rîs.

Așadar, nimic. Sfîrșit. Sfîrșit. Nici o explicație. Nici o durere. Lipsește mama. Ce visează copiii ?

Atunci, la Heckeshorn, ea le ieșea înainte cînd o vizitau miercurea și duminica, deschidea larg brațele. Și Jockel se desprindea de mîna lui și alerga spre maică-sa. Era în martie, iar ea avea voie să iasă în parc, cu paltonul și ghete înalte. Tustrei prin zăpada fleșcăită. Deja mierle după-amiaza. El știa că soția avea să mai vină acasă doar pentru cîteva săptămîni, dar mergeau la braț în urma lui Jockel. Aici trebuie să faci un film odată, a spus ea, la cei fără speranțe. Sîngele care stropește pereții

cînd tușesc, vocile care s-au stins, și doar date clinice la capetele paturilor. Moartea e un regizor sadic ! El a dat din cap și n-a putut răspunde nimic, pentru că știa că în noiembrie, cel mai tîrziu pînă la Crăciun, regizorul sadic va fi dispus și de ei. Și apoi a mai durat, totuși, pînă în februarie. În cele din urmă îl lăsa pe băiat să aștepte pe coridor. O infirmieră se juca cu el și îi dădea totdeauna compot sau prăjitură. Și într-o miercuri, cînd o transportaseră deja la subsol, băiatul a fugit de lîngă soră și a alergat după el. După aceea au mers cu mașina în oraș, la cinema.

Ce visează copiii ?

Luase băiatul cu el la studiouri și la filmările în aer liber, mai era încă ambițios, se ocupa de aparatul de filmat și de regie. Și cînd a început Ellinor să se îngrijească de băiat, avea din nou mese regulate în timpul lucrului. Pînă cînd a surprins-o cu băiatul în cada de baie și a alungat-o. Începînd de-atunci a dus-o greu cu femeile, și Jockel știa asta. Știa oare Jockel prea multe ?

Nici n-a băgat de seamă că odaia a și devenit roz din cauza reflexelor de soare de pe tavan și că negura s-a destrămat. Trage o linie dublă la sfîrșitul paginii mototolite. Ultima luare de poziție. Sfîrșit. Luni poate să livreze manuscrisul. Încă cinci ani așa. După aceea vrea să trăiască. După aceea e băiatul la rînd. Poate dă lovitura cea mare.

Dar ce-i asta ?

Acolo, la mare, deschid uneori amîndoi scoicile și observă animalele informe care pal-

pită, sau filmează deschiderea ca o floare și strîngerea la loc a meduzelor, sau legănatul circular al tufelor de gura-lupului. Și apoi fac baie împreună, amîndoi în pielea goală. Jockel spune : părul de pe piept îți cam încărunțește ! și înoată, animale albe în apă. După aceea se scutură și simt sarea pe buze și se luptă unul cu altul.

Lovitura cea mare ?

Vrea să rîdă, dar nu izbutește. De dotat e dotat băiatul. Doar mama lipsește. Asta nu e o explicație. Nici asta nu. E atît de puternică lumina în cameră încît trebuie să-și apese mîna pe ochi.

Peter a sărit speriat în sus, aude glasuri la ușa apartamentului. Mure ! atîta deslușește. Ce tîmpenie.

Muuurele sînt duulci. Un mic țipăt. Trupuri se freacă de ușă. Vino la Lacul diavolului. Își freacă tîmplele. Acum nu se mai aud glasuri. Dar îi e frică. Dacă mama n-ar fi atît de obosită, ar trezi-o. Are atîta nevoie de somn. Așa că se silește să rîmînă culcat liniștit și să fixeze cu privirea dreptunghiul ferestrei. Ce-l privesc pe el oamenii străini din casa scării ? Ce-l privesc pe el niște voci pe care nu le cunoaște ? Ce-l privesc pe el frazele pe care nu le înțelege ?

Totuși nu se poate ghemui pur și simplu sub pătură, toată pielea îi este încordată, simte, nu, știe ceea ce încă nu știa : că bărbatul și femeia sînt animale. Se întoarce de la scăldat, — vară cu pini —, își caută prosopul, pantalonii, cămașa, și-a aruncat lucrurile pe o tufă de

hurmuz (semințele de hurmuz produc mîncărime dacă i le vîri cuiva sub rufăria de corp ! boabele de hurmuz produc un pocnet cînd le strivești ! călcate în picioare lasă în urmă un fel de pastă albicioasă !), caută tufișul, de bună seamă că s-a rătăcit, curpenii tufelor de mure îl zgîrie. Atunci i-a surprins pe părinți. S-au desprins unul de altul, mama avea ace de pin în păr, pe burtă bale albe, a vrut s-o apere, dar a pornit în goană spre lac, cu pumnii strînși, de strigat n-a strigat, dar a lovit sălbatec apa. Cînd taică-său l-a scos cu sila din apă și l-a dus la maică-sa care a vrut să-l strîngă la piept, a lovit și în ea. Și dintr-o dată știe că ăsta e adevărul. Nu ceea ce-i arată sub bancă Jockel cu degetul mare și cel arătător. Ar vrea să se scoale și să se duca la mama și să se scuze pentru că a adus-o pe fată în casă, și i-a pus *Sweet-heart* la picup și i-a arătat mapele lui taică-său. Ce vîrstă are mama acum ? Face socoteala. Treizeci și patru de ani. Pe-atunci părul ei mai era intens castaniu, iar părinții mergeau înaintea lui, prin pădure, la braț. Își mușcă brațul, mîngîie cu buzele perișorii blonzi, părinții lui, perechea, bărbatul și femeia, tata și mama, eu și tu. Încordarea cedează treptat. Acum se face ghem, alintîndu-se. Prin fața ochilor țîșnesc fascicule de raze roșii și galbene. Adevărul e o zi de vară și trosnește ca pinii cînd se cojesc. Asta i-a spus-o taică-său. Pinii se înnoiesc. Totul se înnoiește.

Nu s-a mai gîndit de-atîta vreme la taică-său, cînd ceilalți îl tachinau din pricina lui simțea

cum se aprinde la față. O s-o roage pe mama să-l ia și pe el duminică. De fapt îi vine să cînte. Dar mama e totdeauna atît de istovită și are nevoie de somn.

Și din nou e liniște desăvîrșită în casă și încă nu e nici șase. Mama mai are, așadar, o oră de somn!

Urmele lipicioase de pe coapse i se zvîntă. Respiră adînc.

Sîmbăta, intendentul blocului își face de lucru prin grădină. Zice grădină, și înțelege suprafețele de gazon uscat. Sîmbăta e ziua lui liberă, dar trebuie să facă ceva, altfel nu se simte bine. Și pentru că și ceilalți gîndesc la fel și își fac de lucru, unii bat covoarele, iar alții se duc pe terenul de sport sau spală mașinile, sîmbătă e o zi cu multe „'mneața!" și „cum merge? Ați aflat că...?" O zi în mijlocul obștei casei (așa se spunea mai demult, cînd încă era responsabil cu apărarea antiaeriană și scutit de front. Pe el se puteau bizui! cine n-avea voie în adăpost, pe ăla nu-l lăsa să intre; alde Oppermannii i-au luat-o în nume de rău). 'Mneața! 'Mneața! „'mneata ești sufletu' turnului nostru", a zis odată domnu' pastor, ăla de stă la etaju' nouă și are patru plozi! Sufletu'! hehehehe, tare caraghios!

Împinge mașina de tuns iarba, motorul pîrîie. Dar e șapte și jumătate, poate să dea drumu la motor, că doar sîmbătă nu e zi de sărbătoare. A cosit acum cîteva săptămîni; între timp n-a prea plouat. Și la urma urmei ce crește aici! Pomi nu-s, tufele-s mici! Numai vîntu' chiuie! Și ce alt administrator își mai dă atîta osteneală! Toți vrea doar locuință pe daiboj! Acolo la Schöneberg, unde îi mai zicea „portiée", unu ca el era cineva cînd era vorba să se dea cineva la fund! Și cînd colo, n-avea decît o amărîtă de locuință la subsol. Nici privată n-avea. Iar spălatu' la ghiveta din bucătărie! Da' grădina din față, aia era cum s-ar zice reviru' lui! Hortensii și trandafiri, da' nu le mergea prea bine, iar cît privește iarba, aia trebuia s-o taie cu secera. I-a cusut femeia lui special niște pernițe la nădragi. Și cînd a dat bomba de-a fărîmat casa, alde Oppermannii era sus, mamă ce jale a fost! cin' să știe că mai erau acolo! da' ăilalți toți a ieșit afară din pivniță, să-i fi văzut cum se tîra pe burtă, și era mînjiți, și nu mai sufla unu o vorbuliță dă rasă. De-atunci îi place lui gazonul, dada, asta așa e, îi place să miroasă cositura, azi o să stropească cu apă după tuns. Asta da, bucurie!

A tras o dîră dreaptă și acum întoarce. Copiii de școală trec în grabă pe lîngă el. Să nu-mi călcați gazonu' în picioare, ați auzit? Cum îi mai trage Kalli pe frățiori după el! Mda, și consilieru' de la poștă, iar c-o potaie! Asta o duce mult, că numai ce-l vezi că iese cu javra pe orice vreme. Și, iete, infirmiera ș-a scurtat acu' în sfîrșit tivu' de la fustă, taman cînd e modern pe dos. Și ăla de la Siemens tot hîrîie pornirea la mașină, da' nu prea vrea s-o ia din loc, ș-a băgat capul sub capotă, înșurubează și meșterește, o să tot înșurubeze și meșterească cîtu-i

duminica !. Și ăla de la film, iar ie cu ochii scoși de nesomn. 'Mneața ! 'Mneața, domle ! Nici să răspundă nu catadicsește ! Și băbătia de madam Kusanke umblă acu' cam prea demult în negru, să tot fie v-un an de cînd l-a călcat mașina pe moș Kusanke, chiar aici numa' decît după colț. Ce mai frămîntare atunci, iar el a trebuit să meargă sus s-o aducă pe Kusanke jos ! 'Mneața ! 'Mneața ! Da' ce taioraș fain mai are roșcata aia mică de la spițerie, păcat dă el să-l poarte sub halatu' alb ! Aha, aha, smintitu' de negustor de radio e mort după ea, acuși o să se lase c-o nuntă !

Salută, dă din cap, știe toate. Gazonul arată ca un covor, locurile gălbejite o să le stropească bine, iar potecile bătătorite o să le semene din nou la toamnă. Răstoarnă iarba din tunzătoarea automată, o s-o întindă la soare și după aceea o să-i telefoneze lui Lorenz, că ăla are iepuri de casă. Poate că iar face rost de unul la Crăciun. Cu varză creață și un sos de unt e mai bun decît gîsca, face mai bine la ficat și la toate cele. Cînd înșurubează furtunul de stropit, vine aia nouă, doamna derector, numele încă nu l-a reținut. Vrea să spele, așa zice. Acu' nu-i rost, doamnă derector, azi spălătoria e ocupată pînă-n seară ! Dacă toată lumea se îmbulzește acolo ! Ce nerod, ar fi putut să-i bage un cui în inimă cu fii-sa și cu Peter ! Da' parcă-i cam mahmură, o hoașcă, nici bună-ziua n-a dat ! Să sîcîie omul așa ! Dă drumul la robinet, trece o jumătate de minut pînă ce țîșnește jetul de

apă din stropitoarea rotativă, care pornește să se învîrtească. Vrea omu' să facă bine, un colț de verdeață pentru oameni, cînd nu e urmă de humus pe-aici, de bună seamă, altfel n-ar fi plozii cum îs, mereu cu de-a prinselea, și p-ormă i se pune așa o hoașcă împotrivă. Strînge pumnii în pantaloni, ar putea vezi-bine să deșurubeze siguranțele casei, să oprească apa, că doar el e sufletu', ehei, sufletu' turnului nostru ! Ce-i trece prin cap unui asemenea pastor, fain ! Dar e totuși furios, să-i strice una ca ea cheful ! Da' ce-a spus de fapt ? A spus oare ceva ? Doar i-a întors spatele și dusă a fost, de parcă el ar fi aer. Așa ceva ! Merge în curmezișul gazonului de-a dreptul în jetul de apă. E ud leoarcă ! Așa, să vadă toți că el nu se cruță. Așa om e el. Să vadă toți ! El — ce e el în stare ! și tîrăște stropitoarea rotativă zece metri mai încolo și i se pare că e un martir. Și asta îi face bine, daa !

Fețe de masă murdare, șervete de masă mototolite, farfurii cu urme întărite de grăsime, pahare murdare, buchete ofilite, scrumiere pline la refuz, găuri în covor, pereții de faianță ai băii stropiți, cioburi : ceea ce a rămas în urma unei petreceri. Și dorința de-a aerisi, de-a face curent, de-a face să se risipească în vînt totul, cenușa și scîrba și oboseala.

Spre dimineață îi descoperise pe amîndoi pe balcon. Bărbatul își aruncase vestonul pe o ladă, iar femeia stătea încovrigată și goală-pușcă pe jos. De-ar crăpa dracului, i-a urat

ea. Balconul era în umbră, iar aici sus suflă totdeauna vîntul, chiar și dimineața, mai ales dimineața. Eos, Eos, cea cu degete trandafirii, cîndva învățase așa ceva, dar nu mai știa ce avea a face asta cu vîntul și femeia aceea tînără, străină. Directorul tehnic ședea în fotoliu cu una în poală. Ar fi vrut să-l strige, să-l deranjeze. Uitați-vă cum își face de cap soția dumneavoastră! Cu siguranță că e călită, au fost la mare, vîntul mării biciuie pielea! (un copil s-a înecat, își aduse ea aminte). Ar fi vrut să se răzbune pentru că el n-o luase în seamă, nici măcar nu-i atinsese brațul gol cînd răsucise floarea în mînă. Dar apoi mai dăduse un whisky pe gît, ca să nu se mai gîndească : sînt bătrînă.

După aceea, cînd și-au luat rămas-bun, cînd se îmbulzeau în vestibul, iar șeful personalului a ieșit palid din baie, toți au spus : frumoasă petrecere! și : ce bine că ați venit aici! orașul are nevoie de oameni noi (îi trecu iarăși prin minte că aici toți vorbeau despre oraș). Soțul ei stătea lîngă ea și o cuprinsese în sfîrșit cu brațul. Frumoasă petrecere! Făcură semn cu mîna mai înainte ca ușa liftului să se închidă în fața musafirilor. Frumoasă petrecere! repeta ea. El nu răspunse nimic și ea se trezi deodată singură în pragul ușii apartamentului. Sau nu, oare cum a fost? Nu luase bărbatul ei celălalt lift și nu se dusese după oaspeți? Trebuia să descuie ușa de la intrarea blocului, a spus. Nu-și mai poate aminti precis. Se dusese în dormitor, nu mai știe cum s-a dezbrăcat. A sărit în sus, trezin-

du-se, cînd soțul ei s-a răsucit în pat ; radioul Susannei mergea. Fata trebuia să se ducă la școală și asculta ora exactă și șlagărele. Bună dimineața, a spus ea, a fost frumos? Suna nevinovat și era totuși, ușor spus, un atac. Îi împinse Susannei coșulețul cu covrigei sărați și începu să deretice prin cameră. Perdelele se umflară cînd deschise fereastra, iar un ghemotoc de hîrtie săltă rostogolindu-se pe parchet. În dormitor soțul ei sforăia, Susanne plecă fără să-și ia rămas-bun. Vasele murdare erau stivuite pe masa de bucătărie (ar trebui să aibă o mașină de spălat vasele), iar rufăria murdară era grămădită în debara. Mașina de spălat rufe o lăsase la Kassel, era un model învechit. În noua locuință n-ai nevoie de ea, îi spusese bărbatul ei. Cum îl mai urăște din cauza asta! Spălătoria blocului este ocupată și ea trebuie să aștepte cu toate lucrurile murdare pînă luni sau marți (cînd, de fapt, nu dorește altceva decît să facă ordine!).

Soțul ei doarme după beție și poate că visează pielea tînără bronzată. Cum îl mai urăște! Ar putea să se ducă dincolo, doarme totdeauna pe spate de cînd a avut atacul de inimă, ar putea să se aplece asupra lui și să-l sufoce. Dar arată slinos dimineața, neras și cu saliva lipită la colțurile gurii. Ar putea să smulgă plapuma de pe el, pijamaua îi miroase a transpirație, poate că își găsește moartea. Frumoasă petrecere! Bauturile au ajuns. Carne și salate au mai rămas, de asemeni și covrigei sărați. Poate că își găsește moartea!

Stă în bucătărie și răzuie grăsimea de pe marginea farfuriilor. Încetul cu încetul o cuprinde oboseala, iar chipul i se destinde. Îi lăcrimează ochii din pricina căldurii umede. Într-o zi va sta și Susanne așa și va spăla vasele. Într-o zi...

Deodată își dă seama că ceva a trecut.

Sau totul.

Așa, ca și cum s-ar desprinde o coajă de pe ea. Își șterge mîinile. Își piaptănă părul în mica oglindă din bucătărie, își scoate singură limba și încrețește fruntea. Apoi se bate pe față cu buricele degetelor și pune pe ea o haină de ploaie. Se va duce la cumpărături, să vadă alți oameni, o sîmbătă banală.

La supermarket se găsesc de toate. Pîine, făină, unt, untură, margarină și zahăr, mezeluri, carne proaspătă, pește în cutii, scoici și crevete în borcănașe, cafea, ceai, fulgi de săpun, șireturi, cremă de ghete, lipici, fructe, vinuri, diferite sorturi de bere, sucuri, lapte, biscuiți, prăjituri, zarzavat ; produse din Italia, Spania, Franța, Danemarca, din Bulgaria, Polonia, Ungaria, Iugoslavia, Grecia, din Africa de sud, America de sud și Noua Zeelandă, din țări socialiste și capitaliste, din țări în ale căror închisori sînt torturați mii de oameni, se știe asta și totuși se cumpără ; în alte țări e război, chiar dacă cresc banane și porumb și portocale, se știe și asta și totuși se cumpără ; coșurile de sîrmă se umplu, cozile de la case se completează mereu, casierițele bat și bat prețuri pe care le știu, chipuri consumate, ochi adînciți în orbite, zîmbete cînd le adresează cineva cuvîntul. Sîmbătă. Sîmbătă lungă. (Nu vă îngrijiți de viața voastră și de ceea ce o să mîncați și o să beți, și nici de trupul vostru.)

Încă nu și-a terminat predica, a cincisprezecea duminică după Rusalii și a șasea predică a lui de-atunci. A luat copiii cu el, ca să o despovăreze pe soția sa. Cei doi mai mari vor înghețată pe băț, înghețată pe băț repetă și ecoul celor mici.

Coada înaintează încet, spate lat, spate îngust, mătreață pe revere, miros de spray de păr, cute pe ceafă. (Uitați-vă la crinii de pe cîmpii, cum cresc, nu lucrează și nici nu torc. Adevăr vă spun vouă că nici Solomon, în toată splendoarea lui, n-a fost îmbrăcat asemenea unuia dintre ei.)

Ce rost mai are o predică duminicală ? Limba nu mai corespunde. Biserica e goală duminica, oamenii bătrîni își amintesc de veri de mult trecute, confirmanzii adună slujbele la care au luat parte.

Băiatul meu iar n-a venit acasă, îi spune unul în timp ce erau amîndoi aplecați deasupra lăzii frigorifice pline de mezeluri. Îl cunoașteți doar, Jockel ! Nu-i poate răspunde omului, îl cunoaște, dar nu mai știe exact de unde, însă își amintește de Jockel, fiindcă îi tulbură uneori lecția.

- Năzuiți mai întîi la împărăția lui Dumnezeu și la dreptatea lui, priviți crinii, iarba, păsările, oare nu este viața mai mult decît mîncarea și trupul, mai mult decît veșmintele — la așa

ceva nu se poate răspunde, la așa ceva, firește că nu !

În înghesuială sînt despărțiți și îl revede pe omul acela abia cînd se așază la rînd, în a doua coadă din dreapta. Băiatul lui n-a venit acasă. Un reproș — pentru cine ? O să-l întrebe pe bărbatul acela dacă s-a mai întîmplat asta pînă acum. Altceva nu-i vine în minte. Copiii ling înghețata pe băț. El împinge coșul său pe masă. Casierița pune în funcție mecanismul casei automate, oare pentru a cîta oară astăzi ? Lapte, făină, zahăr pentru prăjitura duminicală, cîrnați afumați, lebervurșt, cîrnați vînătorești, șuncă, cifră după cifră, bonul crește în lungime, coșul se golește, cutiile metalice, borcanele și pungile se îngrămădesc pe banda rulantă lîngă bariera de la capătul mesei, casierița ia bancnota, scotocește în sertărașele cu monede metalice, dă rest mărunțiș, conectează din nou casa automată pe „adunare", și dă drumul la cea de-a doua bandă rulantă. Copiii se înghesuie. Printre picioarele sale, o înghețată cade cu un pleoscăit pe jos, smiorcăit de copil, dar trebuie să cedeze locul la casă următorului. Îl vede pe omul acela înghesuind în grabă cumpărăturile într-o sacoșă. Vrea pesemne să ajungă la ușa rulantă o dată cu el. Acum nu mai e chip să scape. Îi e oare îngăduit să-l evite ?

Copiii se țin de mînerele sacoșei. Trebuie să-și sprijine nevasta. Patru copii într-o succesiune atît de rapidă nu-s o nimica toată. Ea nu mai cîntărește decît patruzeci și opt de kilograme, iar bani pentru o cură nu au.

Omul celălalt nu vorbește. E mai bine așa. Acum nu l-ar putea asculta. Merg unul lîngă altul, copiii cei mici sînt de-a dreapta și de-a stînga lui, atîrnați de sacoșă, cei mari au fugit înainte și așteaptă la semafor. Omul celălalt e mai în vîrstă decît el, un tip care bate la ochi. Alde ăștia bocesc cînd copiii lor sînt confirmați. În rest nu vin niciodată la biserică. Semaforul trece pe verde și copiii gonesc pe banda zebrată. Locuiesc în același bloc, dar nici unul n-a știut-o pînă acum. În lift, omul îi spune că ar vrea să-i vorbească. În privința lui Jockel. Și ce să faci cu unul ca ăsta. E-ta-len-tat-bă-ia-tul-lip-seș-te-doar-ma-ma. Încă nu și-a terminat predica pentru duminică.

(Toate grijile voastre aruncați-le asupra lui, căci el se îngrijește de voi.)

Da, spune el, veniți.

Știe că soția încă n-a dereticat în camera de zi. Veniți !

Duce sacoșele cu cumpărături la bucătărie. Soția lui tocmai strînge scutecele de pe uscător și le împăturește, micuțul încă nu e curat, iar ea e din nou în luna a șasea. Ai adus pe cineva în vizită ? Gîndeam că — își mușcă buzele, soție de pastor, trebuie să aducă jertfe. El ar trebui să curețe cartofii și să scoată sîmburii prunelor. Dar dacă are cineva nevoie de el...

Au vorbit amîndoi despre predica de duminică la micul dejun și nevasta a spus : îți îngreunezi lucrurile. N-a spus : îmi îngreunezi mie lucrurile.

Veniți !

Strînge hîrtiile de pe scaun și îl scoate din cameră pe cel mic, care abia și-a întins pe covor mosorașele de ață. Locuința e prea mică pentru noi, dar vă rog luați loc. Celălalt și-a pus plasa de cumpărături lîngă scaun și șade aplecat înainte, cu mîinile între genunchi, de parcă ar căuta să se concentreze.

Vedeți, eu sînt un om cu o existență aproape falimentară — își lipește degetele răsfirate ale celor două mîini și rîde, asta nu se spune, nimeni n-o recunoaște. Și eu n-o recunosc decît în fața dumneavoastră, pentru că eu am vrut ca băiatul să vină la învățămîntul religios. Pentru că voiam să-l leg undeva de ceva. Înțelegeți asta ? Aș putea, bineînțeles, să-l angajez în cinematografie, pentru asemenea adolescenți se găsesc totdeauna roluri. Dar nu vreau. Un băiat care n-are mamă nu poate opune nimic rolului, înțelegeți asta ?

Da da.

La drept vorbind nu înțelege, dar copiii fac zarvă în fața ușii, iar nevasta îl ceartă pe cel mare.

Numai să nu-i facă acum confesiuni ! Nu e pregătit pentru asemenea lucru ! Privește la omul din fața lui, la elegantele mănuși din piele de căprioară, la pantalonii Manchester, la jacheta de piele, butonii de la manșete sînt briliante, probabil veritabile, privește la ciuful bogat de păr alb, la fruntea bronzată și la mîinile mari bronzate. Ce vrea oare omul ăsta ? O existență falimentară ? Cîștigă cu siguranță de patru ori mai mult decît el și n-are decît un fiu ! Să-și mai reducă pretențiile și să-și facă mai mult timp pentru băiat.

Poate că băiatului nu-i place învățătura !

Pastorul își dă seama că a roșit, ridicol — aș putea înțelege asta, nu poți constrînge pe nimeni, cel care se îndoiește este mai onest decît, decît...

Omul ridică din umeri. Ce rost are vorbăria asta ! Dar nu rostește gîndul. Stă în fața lui și privește prin el, vede că se descurcă greu, că nu poate opune nimic îndoielii și celor ce se îndoiesc, vede că are griji. Patruzeci și opt de kilograme, cum să ducă nevasta sarcina pînă la capăt ?

(Năzuiți în primul rînd la împărăția Domnului și la dreptatea lui.)

Se așază pe birou, ca și cum ar avea nevoie să se înalțe deasupra celuilalt, a omului elegant.

Nu ! intervine el. Da' cine se mai îndoiește ? În privința asta vă înșelați, domnule pastor. Toți sînt atît de siguri că nu mai vine nimic după aceea. Să dea lovitura cea mare, *et bon*, asta-i de ajuns !

Omul rîde mult prea tare.

De cele mai multe ori Jockel vine acasă abia a doua zi. Nu sînt omul care să mă ocup de el. Înțelegeți asta ? Măcar asta ? Dar cînd o să faceți odată o excursie, doar biserica face așa ceva, luați puțin seama la Jockel. E singurul lucru pe care-l am, da ?

Omul se apleacă după sacoșa de cumpărături și se scoală.

O lume străină pentru dumneavoastră, domnul pastor, dar — nu trebuie să vorbiți despre asta. Oamenii ca noi sînt ai naibii de singuri !

Îi dă mîna și pe coridor mîngîie în fugă unul din capetele de copii. Păcat ! Acum ar fi putut începe discuția. Dar așa sînt toți. Nici unul care să se dezvăluie întru totul. Un fante, zice nevasta lui. N-o contrazice. O existență aproape falimentară, a spus omul despre sine, dar asta e cochetărie ! Cumpără de la supermarket, își trimite fiul la învățămîntul pentru confirmanzi și o să-l caute prin localuri pe care un pastor paroh ca el nu le cunoaște decît din auzite. Oamenii ca noi sînt ai naibii de singuri. El nu crede asta. Nu-l crede, așa ceva nu spune nimeni, o știe el bine.

(Care din voi este în stare să adauge măcar o șchioapă la lungimea vieții lui ?)

Sînt toți atît de siguri că nu mai urmează nimic după aceea. Despre asta ar fi trebuit să vorbească amîndoi.

Cum îl cheamă pe fante ? întreabă soția. Nu poate să-i spună, are să caute în lista confirmanzilor. Joachim îi cheamă pe cîțiva dintre tineri, Joachim, Aki, Jochen, Jockel, va trebui să fie atent la adresă. Prea mulți sînt cei cu care are a face, chiar și în învățămînt. Prea mulți. Stau la cozi, apucă, apucă tot, întruna, fructe, vinuri, bere, sucuri, din Bulgaria, Polonia, Africa de Sud, America de Sud, din țările socialiste și capitaliste, din țări în ale căror închisori sînt torturați mii de oameni. Să apuce, mereu, doar să apuce !

Ce-i cu tine ? îl întreabă nevasta.

El trage coșul de cartofi mai aproape și înfige cuțitul de bucătărie într-un tubercul.

Rezistă vîrtejului de fete și băieți care aleargă și urlă în fața școlii, traversează prea încet piața cu caldarîm de piatră și ceas, vede că ceasul merge în urmă, și la Kassel ceasul școlii mergea în urmă, vede că s-a creat un spațiu în jurul ei, de parcă ar fi evitată, și merge acum totuși mai repede, deși cu pași mari legănați, fără grabă, vrea să fie singură și totuși nu izolată, vrea să meargă pentru a merge și nu pentru a ajunge undeva. Și asta e ceva cu totul nou pentru ea, ca și cum ar ști dintr-o dată că trăiește, ca și cum ar vedea pentru prima oară că răsare soarele, un soare stins, autumnal, un soare căruia i-ar putea spune „tu“, ca niciodată în cursul verii. Ostenită de noaptea agitată, este supertrează. Observă lupta prostească a băieților : te bat dacă și tu mă bați ! și neroada solicitare a fetelor : te plac, dacă și tu mă placi ! Păstrează distanța. Sînii minusculi o dor, o simte, dar se împotrivește, își zice : sînt eu Susanne, eu. Și pentru prima oară numele e indiferent, substituibil cu Eva, sau Marion, sau Hanna. De ce e asta așa ? Respirația se accelerează, îi e cald în ciuda vîndiacului ușor, dar continuă să meargă cu pași mari legănați și zumzăie în sine. Hanna, Eva, Susanne sau Marion, sînii o dor, trupul i se împlinește, în curînd sînt mare ! Nu cîntă întru slava zorilor, amiezii ori înserării, nu șade pe vreun balansoar, își leagănă

geanta de școală și cîntă în sine pentru sine. Mașinile trec în goană, în stația de autobuz, oameni care așteaptă, nimeni n-o ia în seamă, dar ea știe că părul i se leagănă în mers, simte mișcarea din șolduri și arcuirea membrelor. Ce prostie, să-i fie dor de Kassel! Să fie aici și totuși să nu aibă sentimentul locului, să spună „tu“ soarelui pe străzi necunoscute, printre oameni necunoscuți. În curînd sînt mare! n-are decît să-și vopsească părul mama, n-au decît să fie bătrîni părinții, în curînd, în curînd...

Tresare cînd o hoardă de băieți vine în goană spre ea și îi barează drumul. Îl recunoaște pe Kalli. E cu o jumătate de cap mai mic decît ceilalți. Îi face cu ochiul, dar ea se face că nu-l vede. Nu vrea să se lase tulburată.

Da' mari pași mai faci, spune Kalli.

Dă capul pe spate și împinge brațele tari ale băieților. Dar nu izbutește să străpungă lanțul și împarte ghionturi, fără alegere, în toate părțile și știe: asta am făcut-o mai demult, cînd eram mică. Băieții rîd și lanțul se rupe. Cade cît e de lungă. Dar Kalli s-a și înființat lîngă ea și o ajută să-și adune cărțile alunecate din geanta deschisă.

Acu' ești a noastră!

Nu.

Doar așa.

De ce?

Kalli rînjește: Din cauza lui Peter.

Nu înțeleg.

Băieții stau în jurul ei. Da' cum te cheamă?

Eva.

Și cum te cheamă de-adevăratelea?

Eva, Marion, Susanne, Hanna, eu... Dar nu răspunde nimic. Ceva s-a rupt. Stă cu brațele atîrnînd și îi e frig. Adineauri sau cîndva i-ar fi putut spune „tu“ soarelui. Adineauri sau cîndva știa ceva ce-a uitat iar. Și cînd băieții s-au împrăștiat deodată în toate părțile, se măsură de sus în jos și își pipăi spatele. Nu-i nimic. N-au aruncat în ea cu scaieți și nici cu confete. Dar acum nu mai merge cu pași atît de mari și nici nu mai știe ce să cînte. Nu ia seama la faptul că vine cineva în urma ei. Se preface că e preocupată să evite interstițiile dintre plăcile de granit, vechiul joc de copii, și știe totuși că e băiatul, după mersul neregulat. Pare că piciorul îl cam doare.

Te cheamă Susanne?

Acum șontîcăie alături de ea. Încă se mai preface că joacă jocul de copii. (Tatăl lui e la Tegel, de fapt, ar trebui să fiu drăguță cu el. Dar asta e o chestie pusă la cale, întîi o ia prinsă hoarda și apoi vine el. Pe cinste conducător, ce să spun, cu adevărat josnic.)

Te-au necăjit?

Cine?

Ei, ăia din clasa mea.

Nu, mi-a făcut chiar plăcere.

Privește tot în jos spre lespezile de granit, dar nu mai ia seama la interstiții.

Asta n-o mai cred.

Caraghios lucru, nu știe să se poarte cu băieții. Știe că îl cheamă Peter, un nume deloc frumos, pe mult prea mulți îi cheamă așa. Și totuși îi place că el i-a ghicit gîndurile. Dar

nu spune nimic. Își aduce aminte de perișorii blonzi de pe piciorul lui și că atunci cînd l-a bandajat, i-a spus : Să știi că m-am spălat pe picioare cu un săpun foarte scump ; și că tatăl lui e la închisoare și ea nu poate întreba de ce ; și că mama lui e mult mai tînără decît a ei ; și că ei nu vînd tablourile ; și că, de fapt, el încă nici nu i-a spus cum se numește. Acum nu mai ia seama la propriii ei pași. Ar vrea să rămînă lîngă el, nimic altceva. Poate că ar trebui să povestească ea ceva : despre Kassel, despre excursiile școlare în Pădurea Reinhardt, despre duminicile din parcul de pe Wilhelmshöhe sau despre visul ei (vino să mergem la Kassel ! N-ai bani ? Facem autostopul). Poate că povestea ei o să i se pară tîmpită. Îl privește dintr-o parte. El observă și își îndreaptă privirile altundeva.

Ești supărat pe mine ?

Cum așa ?

Din pricina lui Kalli ?

Atunci el izbucnește în rîs. Păi, Kalli e prietenul meu, și a spus că... știi ce a spus ?

Daa — ce ?

Acum Peter roșește. Trece servieta în mîna cealaltă, prin asta distanța dintre ei se mărește. Urechile lui sînt clăpăuge, iar haina pe care o poartă e decolorată, mînecile au rămas scurte. Nici nu observase asta pînă acum. Au ajuns deja la colț și ceilalți băieți nu și-au mai făcut apariția. Mai au un bloc, apoi urmează bucata de gazon și terenul de joacă. Susanne numără pașii, ar dori să nu ajungă acasă. Dar asta e o prostie — să numeri pașii de undeva

pînă la ușa blocului. Ar fi mai bine să se îmbolnăvească și nenumăratele ore pînă luni să le petreacă zăcînd în pat, ronțăind covrigei sărați, să nu privească pe fereastră pentru că încă se mai teme de străzile aidoma cu cele din planul orașului. Dar mama zice că priveliștea e frumoasă, am izbutit — zice ea —, taică-tău a realizat ceva, și totodată arată cu degetul afară, de parcă ar avea vreo legătură. Două sute șapte, două sute opt, două sute nouă pași de la colț (ce prostie să numere !), două sute zece...

Merge alături de băiatul căruia încă nu i s-a adresat cu numele mic. Părul lui e atît de rebel, încît trebuie necontenit să-l netezească cu mîna.

În vestibulul de la intrarea blocului așteaptă Kalli. Peter deschide ușa liftului. Kalli rămîne afară. Peter apasă pe buton.

Și tu ?

La al optsprezecelea.

El apasă și pe 18. Fiecare stă lîngă unul din pereții cabinei pînă cînd liftul se oprește. Cînd se deschide ușa năvălesc mai mulți băieți înăuntru.

Dați-i drumu', comandă unul din ei.

Dar Peter rămîne cu un picior în lift și blochează astfel mecanismul cabinei, o trage spre ușă printre brațe și ghiozdane și capete și lasă apoi ușa să se închidă automat.

Da' ce-nseamnă asta ?

El ridică din umeri.

Așa e întotdeauna aici ?

Au făcut o prinsoare. Dar prin

Descuie ușa apartamentului. Aud cum ies băieții din lift și cum coboară tropăind pe scară. Peter trage zăvorul la ușă și pune și lanțul. Aud băieții rîzînd, plescăind din limbă, fluierînd. Unul strigă : bravo ! Apoi își continuă drumul în jos tot tropăind.

Scuză-mă, spune Peter, nu eu sînt de vină. Da' ăștia sînt nebuni !

Le impui. Și au făcut o prinsoare. Dar acum poți să pleci liniștită. Am cîștigat amîndoi prinsoarea. Tu ai cîștigat-o.

Eu ?

Da.

Peter descuie ușa.

Sper că părinții tăi nu se vor supăra pentru că ai venit iar, atît de repede, în apartamentul nostru. Dar băieții au făcut prinsoare că n-ai să mă mai vizitezi.

A spus totul atît de încetișor, încît ea tare ar vrea să-l îmbrățișeze. Susanne își ia ghiozdanul de jos.

Și tu ai crezut una ca asta ?

I-a scăpat, pur și simplu, din gură. Se îndreaptă spre scară ca să nu observe el cît de tare s-a roșit. Acum trebuie să urce scara din două-n două. Trebuie să i se taie răsuflarea.

Ziua e pe sfîrșite cînd chipurile se fac cenușii, cînd durerile de cap devin insuportabile, cînd doamna Schmidhenner începe să fie nervoasă. Așa e de luni pînă vineri, iar din patru în patru săptămîni și sîmbăta. Baloturile de stofe s-au încurcat de tot, mulțimea de oameni

miroase a sudoare și ceapă și parfum și bere, dar mîine e duminică. În poșetă o scrisoare mototolită de la percepție, trebuie plătită și chiria, iar Peter trebuie îmbrăcat pentru iarnă, tare a mai crescut. Mîine e duminică, somnul prea lung și istovit, trezirea, la prînz un fel de mîncare cu carne, cotlete afumate și fierte, cîrnați prăjiți sau piftie, la asta varză, spanac, morcovi, salată, orez, cartofi, după împrejurări. Iar îndărătul geamurilor de la bucătărie e ziua. Acesta e lucrul cel mai deosebit : să vezi nori și poate și azuriul intens. Mîine e duminică.

A măsurat trei metri de stofă de lînă, foarfeca lunecă tăind stofa. Femeia e tînără, după cît vede, bărbatul care a ales stofa e tînăr. Bărbatul pipăie stofa, femeia se lipește alintat de el, el e mai înalt decît ea, mîna ei se sprijină pe încheietura brațului lui.

Să fii frumoasă !

Cînd a fost asta ?

Tînărul bărbat strînge delicat degetele femeii.

(Să fii frumoasă ! Sîntem o pereche fericită, să știe și lumea !)

Dar cînd a fost asta ?

Soțul ei lucra pe atunci la o nouă tehnică de mixare. Nu știau pe nimeni care să stăpînească această tehnică. Își avea atelierul în camera în care și dormeau. Uneori ședea lîngă ea cînd cosea hăinuțe pentru băiat. Stofa de rochie i-o promisese de mult, i-o ținea drapată pe umeri, o stofă moale, căzînd ușor. Stăteau amîndoi în fața oglinzii și își făceau cu ochiul în oglindă. Vînzătoarea desfășurase din balot mai multă stofă decît se obișnuia la probe. Vă

pricepeți, tinere domn! El descria podoabele pe care voia să le facă pentru rochie. Pentru ca tu să fii regina vernisajului! asemenea nerozie a spus și, cu pachetul sub braț, țopăie la dreapta și la stînga, și la dreapta și la stînga — nici măcar nu era întuneric pe străzi. Mulți întorseseră capul după ei.

Sînteți mulțumiți? întreabă ea, după ce a completat bonul de casă, își scoate ochelarii și îi leagănă ținîndu-i de ulubă. Atunci le fusese simpatică vînzătoarea pentru că se bucurase cu ei. Se bucurase oare cu adevărat?

Duce stofa la ambalaj și vede perechea stînd lîngă casă, sprijiniți unul de altul. Apoi intervin alții în cîmpul ei vizual și ea trebuie să servească mai departe, ca și vînzătoarea de-atunci. Nu se gîndise niciodată la ea, nici măcar cînd purtase rochia la vernisaj. Dar fraza aceea neroadă îi rămăsese în memorie, pentru că bărbatul ei o repetase de-atîtea ori, chiar și după expoziție.

El nu vînduse decît două lucrări, iar chiria pentru sălile de expoziție, facturile pentru invitații și vin au rămas multă vreme neachitate. Atunci a început el să bea. Pentru a economisi mîncarea, spunea el, alcoolul tăbăcește stomacul. Ea preluase reparații pentru o spălătorie, cîrpituri, tivuri ajurate, butoniere, monograme. Bărbatul nu mai livra la timp comenzile de ilustrații, vopselele se uscau, hîrtia rămînea făcută sul. El făcea planuri, avea mereu alte planuri, voia să facă un film de desene animate, scenografie, decoruri pentru televiziune. Avea de așteptat, de bună seamă, în multe

antecamere, dar nimeni nu-l angaja. Ea abia de mai știa pe unde își făcea el veacul ziua, îi era frică de nopți, de disperarea și brutalitatea lui, îi era frică de viitor, chiar atunci cînd săptămîni în șir el picta fără să ridice ochii de pe hîrtie, corpuri goale, măruntaie, guri de mame din care se tîrau afară schelete, testicule mari ca niște saci cu bani, penisuri uriașe care ieșeau din niște tancuri în a căror turelă trona bunul Dumnezeu cu aureola lui.

Acum cosea și pentru un al doilea magazin. Se ocupa de lecțiile lui Peter. Rochia o descususe de mult și croise din ea fuste. Rămăsese și de-o hăinuță pentru Peter, pe care însă nu-i plăcea s-o îmbrace. De fapt nici nu era stofă de veston; cu siguranță că rîdeau de el la școală. Dar încă se mai întîlneau cu prietenii în atelier; toți aveau aceleași griji.

Clienta nu se poate hotărî, nu știe dacă vrea să poarte un taior sau un pardesiu sau un costum cu pantaloni, vorbește de iarnă, de vreme, de culorile pe care le preferă; vrea să pară cineva, altceva, ce mai au? după ce a trecut vara, moda de toamnă. Ea se gîndește la Peter, și la ce o să ajungă el. Un copil căruia îi place atît de mult cartea, trebuie să-și ia bacalaureatul. Asta înseamnă încă mulți ani de dureri de cap și îmbulzeală a clienților, de gîtlej uscat, de care se plîng toți cei din secția de stofe. Unii numără anii pînă la pensie. Aproape pînă la anul 2000, îngrozitor! Și bărbatul e atît de schimbat. Nici nu știe cum s-o scoată la capăt cu el, cînd va fi eliberat peste doi ani. L-au zdrobit, l-au distrus, l-au terminat. Sau

așa a vrut el de aceea a ieșit în stradă la manifestație ? De ce nu lucrează și el undeva într-un birou ? Ăștia par toți mulțumiți cînd se-ntorc seara cu mașina acasă, au zile libere la sfîrșitul săptămînii, concediu. De ce s-a ocupat de politică, citea broșurile alea, nu lipsea de la nici o demonstrație...

Clienta s-a decis pentru roz. O culoare vioaie, acum cînd vine iarna, de ce să nu poarte roz ! și este atentă ca stofa să fie bine măsurată, și zgîrie cu unghia un nod din țesătură. Asta e cîrpăceală ! Cine conduce aici secția ? Asta nu poți să mi-o pui la socoteală ! Doamna Schmidhenner este prin apropiere și nu mai știe cum s-o potolească pe clientă. Sîmbătă după-masă. Clopoțelul casei sună necontenit, rezerva de mărunțiș scade la limită, mîinile fetelor de la ambalaj nu mai pot sta locului cînd nu au nimic de făcut.

Dar apărați-vă ! Trebuie să ne apărăm ! Ne exploatează ! Soțul ei schița placarde pe care nu i- le plătea nimeni, și picta lozinci pe care le purtau alții pe deasupra capetelor.

Doamna Schmidhenner spune că mai bine să nu se ia la hartă cu oameni de-ăștia care vor negru și cumpără roz, ăstora niciodată nu le poți face pe plac, ăștia sînt bucuroși cînd pot să te comande în toate felurile. Dar să nu se enerveze, acum e ora închiderii și ea îi dă mîna și îi urează o duminică bună ! Și încă mai sînt unii care trag de stofe, le răscolesc scoțînd baloturile de dedesubt la suprafață, regele client, ziua de cumpărături e o sărbătoare care trebuie savurată.

Poate că ai dreptate ! Dar apărați-vă totuși ! poate că avea dreptate bărbatul ei. Nu mai bea și vorbea mult și avea alți prieteni. Era ușor de înțeles că lumea trebuie schimbată. Iar noii prieteni considerau că este posibil. Cu orice preț, spuneau ei. Poate că vede ea, cu ochelarii ei, totul prea limpede, chipurile, pungile pielii, dinții stricați, zîmbetul pervertit. Soțul ei o contrazisese. Și prietenii cei noi o contraziseseră. Sistemul îl face pe om neomenos. Cînd vor fi liberi — oare cînd vor fi liberi ? îi întrerupsese ea. La naiba, dumneata ești reacționară, spusese unul. Și soțul ei nu protestase defel. Oare tot așa o fi mai gîndind despre ea ? Atunci cînd l-au arestat ea era plecată să livreze un pachet de rufe și administratorul îi povestise totul cînd se întorsese acasă. Stătea în fața blocului cu mîinile în buzunare. Ușa apartamentului era zgîriată de lovituri de cizmă, căci Peter era în după-amiaza aceea la volei, iar soțul ei cu siguranță că nu deschisese numaidecît.

Trebuie să ne apărăm. Cu orice preț.

Cînd se află duminica în fața lui, la fel cum stau celelalte femei în fața bărbaților lor, el nu se plînge nici măcar de mîncare. Un martir ? Sau unul care e distrus ?

Ea vede prin ochelari totul prea limpede. De-acolo vin și durerile de cap. Sau de la aerul viciat ? Să zîmbească, să fie răbdătoare. (A aruncat toate broșurile, încetul cu încetul, în tobaganul de gunoi de la etajul lor. Este răbdătoare ?)

Seara nisipul e umed, se lipește între degetele de la picioare, se lipește de tălpi. În vîrfurile plopilor mai e un pic de lumină, bărcile cu motor torc pe Havel, apa plescăie, verde-țipător, pe nisip (înflorește, zic oamenii despre asta și nu le mai place să se scalde, e și prea rece) și pute a ulei și putreziciune. Unul are în păr o cunună de frunze de plop galbene, o fată într-un costum de catifea mov cîntă, o voce de fumătoare, textul este fără importanță. Stau în cerc și își leagănă jumătatea superioară a trupurilor. Lănțugul cu medalion îl gîdilă pe piept. Uneori se scarpină cum a văzut la taică-său. Cel de lîngă el îi întinde o țigară, plopul dansează, valurile verzi dansează, cel cu cununa de frunze de plop gesticulează, fata cîntă, cîntă, părul răsfirat o alintă, el sare în sus, trece țigara mai departe, nisipul e umed, oameni care se plimbă, alții cu biciclete, alții în treninguri care ridică bărcile pe traverse, care vopsesc bărcile, grasa de la capătul punții ce-și leagă ambarcațiunea-locuință la mal, de ce nu dansează toți, de ce nu cîntă toți, de ce nu cîntă aia cu burta rotunjită sub șorț ? de ce nu dansează și ea ? Unul lovește în chitară, acorduri înfundate, lovește mai repede, tot mai repede, cei din cerc se pocnesc cu palmele pe coapse, o fată cu pulovăr negru și pantaloni face o tumbă, trup subțire, asexuat, rămîne în șpagat, cu palmele cu degetele răsfirate în fața ochilor. El face cîteva salturi neîndemînatice, se lasă pe vine, țopăie așa pe vine, dorește fata, mai iute, mai iute, e o coardă

de chitară, e mîna de pe gîtul chitarei, este spațiul dinăuntrul lemnului ce vibrează. Nisipul se spulberă, el crește pînă la înălțimea plopilor, lumină pe vîrfuri, apă verde îi scaldă rădăcinile, o să cadă, frunzele vor foșni, apa se va închide brusc spumegînd deasupra lui și se va liniști în valuri mici, el se va duce la fund, nisip vălurit, cioburi de scoici, cutii de conserve. Fata neagră îl ridică smucit. El îi simte trupul tare.

Sticleții ! îi șoptește ea, prea ai dansat ca un nebun.

Plopul stă țeapăn și fără lumină pe vîrf.

Ai tras prea mult, Jockel, încă nu ești deprins, vino !

Are o bicicletă cu ea, îl silește să apuce ghidonul, trebuie să împingem amîndoi, ține-te bine !

Cei veniți la plimbare s-au împrăștiat, cei în treninguri încă mai vopsesc bărcile, grasa își arată burta de parcă ar vrea să nască cinci gemeni, dar e deja prea bătrînă pentru asta. Împing amîndoi bicicleta. Unde sînt ceilalți ?

Mergem să mîncăm un cîrnat cu curry, spune fata.

Nu pot.

Ai să mănînci !

Roata macină prin nisip și nisipul e umed. Și-a uitat ghetele, știe sigur că le-a pus sub plop cînd Lilana a rupt țigara cu hașiș. Dar nu se duc îndărăt după ele.

Nu putem să ne întoarcem, ce-ți trece prin cap ? !

Bărcile cu motor torc prin capul lui. Havelul e acum incolor. Medalionul este o piatră pe piept.

Ia adună-te, spune ea, ţi se vede pe faţă.

Dacă ar putea, şi-ar smulge capul. Se încleştează de bicicletă, acum o duc amîndoi de ghidon printre pereţii de stuf. Lui îi este perfect indiferent încotro merg.

Haită de oameni, haită de maşini, lumini lunecînd, haită de lumini. Încotro astă-seară ? Reclame, haită de reclame. Încotro ? Să mănînce chinezeşte, să bea ceai şi sake din ceşcuţe mici, să mănînce italieneşte, bucătărie marocană, indiană, să mănînce greceşte, anghinare, vinete, uzo-ul devine lăptos dacă pui în el cuburi de gheaţă, să mănînce spanioleşte, trufe, pateu sau brînzeturi, să mănînce la restaurantul olandez, să bea rachiu de ienupăr din zvelte pahare tubulare, nu te gîndi la marinarii din Den Helder, care îi izgonesc pe hippies din Amsterdam ! Nu te gîndi la insulele pleşuve, la zidurile de închisoare cafenii, nu te gîndi la muncitorii şi preoţii aflaţi pe scaunul de tortură sau sub şocuri electrice, mănîncă ! savurează ! ospătează-te ! şi ciocăneşte paharul ! pe strada unde se face trotuarul scîrţîie cauciucurile maşinilor, eşti liberă, mititico ! Vino, păpuşico ! Eşti în bani ? Păr lung, fuste lungi, altele cu impermeabile de ploaie sau în haine de piele, cu gulerele ridicate, cu mîinile în buzunare, stau sprijinite de vitrinele magazinelor de automobile, în faţa maşinilor, cai putere în boturi cromate, lucitoare, care expun măruntaiele motorului. Ciocneşte paharul ! Pe pereţi reclame de carne roz, în pisoare cîrnaţi obsceni desenaţi pe zid, lucruri inofensive.

El merge pe lîngă pereţi cu reclame, fete şi vitrine, merge în contra curentului celor ce ies de la teatre, e surd la fluierături, insensibil la mirosuri, orb la semne. Fuge. De ce anume ? Îl prind din urmă semnale ale maşinilor poliţiei, semnale luminoase albastre, la colţul străzii Bleibtreu se împleticeşte într-o haită de oameni ce barează circulaţia. A dat buzna în faţa maşinii ! spun unii, nu, a fost răsturnat de pe bordura trotuarului. Greţos ! Brutal ! Totul plin de sînge. Da' nu era decît un bătrîn, spun alţii. El respiră uşurat şi merge mai departe. Crisparea se relaxează. Tinerii merg după el cu mişcări feline, şoptesc, ispitesc, simpatie care îi face bine. Îşi caută fiul.

Atunci, în după-amiaza de februarie la Hekkeshorn îl ţinea minuscula mînuţă de copil, pe care o putea cuprinde în palmă. Contradicţii, lucruri contradictorii.

Tinerii ca nişte feline rămîn în apropierea lui, nici unul nu e fiul său, dar fiecare e fiul unui bărbat, fiecare a fost cîndva între două coapse, mînjit şi încă legat cu cordonul ombilical albăstrui ca varul, zvîcnind.

Un fiu, domnule ! strigase moaşa, nevasta zăcea istovită, cu capul într-o parte. Trebuie să se stăpînească, să nu devină sentimental. Îi vine în minte vizita la pastor, mirosul de scutece din apartament, ăia nu-şi pot permite nici măcar scutece suedeze, de hîrtie fină, şi ne-

vasta a rămas din nou gravidă, și apoi vorbesc amîndoi. Dar ce vorbesc oare ? Nu izbutește să-și aducă aminte. Trebuie să-ți menajezi nevasta, a spus moașa, nici o altă sarcină ! O soră de spital spălase copilul, completase fișa, sexul, greutatea la naștere, ora nașterii, numele, numele tatălui, născut cînd și unde, numele mamei, născută cînd și unde, prenumele copilului. Ligheanul cu placenta maronie nu fusese încă golit. Sora pudrase cu un praf galben rana buricului și înfășurase bandajul în jurul trupului minuscul. Sexul supradimensionat era descoperit. Fiul lui. Îl sărbătorise la cazinou. Pe atunci făcea reportaje și turna primul lui film mare. Sînt cincisprezece ani de-atunci. De cincisprezece ori cîte trei sute șaizeci și cinci de zile, plus patru zile în anii bisecți, plus două luni și zece zile. Într-o zi, cîndva, făcuse primii pași spre el, într-o anumită zi spusese „eu", într-o anumită zi alergase tropăind, cîndva zăcuse cu febră, pojar, rujeolă, vărsat de vînt, anghină, cîndva arătase primul caiet de școală mîzgălit de el. El făcea filme, arăta numai fotografia soției cu fiul, era cu gîndurile altundeva, mai departe, la angajamentul următor, la viitorul proiect. Soția mea cu băiatul în brațe, soția mea cu băiatul la plajă, soția mea cu băiatul la schi, da, puștiul schiază, fotografii, cum fac toți, cu reflexe de lumină în păr, umbre ușor retușate, le pui la loc în portvizit, totul e în ordine, restul e relativ indiferent dacă e totul în ordine. Pînă cînd soția a fost dusă la Heckeshorn. Prea tîrziu. Și el a început să urască boala, sau femeia. Așa a

fost ? Așa este ? Sau sînt numai eu atît de uituc încît nu mai știu cum e iubirea, așa i se spune doar !

Pe cei care vin spre el în haite, în grupuri, perechi-perechi, nu-i poate înreba. Și ce să-i întrebe : Pot eu să fiu paznicul fratelui meu ? sau : Nu mi-e cămașa mai aproape de trup decît haina ?

O mașină frînează brusc lîngă bordura trotoarului. El îi face semn să plece.

Și pornește apoi după unul dintre tinerii felini, pentru că are picioare atît de lungi și șolduri atît de înguste. Muzica e dureros de dulce, iar ginul e sec. Se apără de ochii mîngîietori, lipicioși ai tînărului. Ștrengarul nu e drăguț, observă el. Și mai vede că localul e supraaglomerat. Cîțiva travestiți, respingători, unul cu niște sîni de cauciuc balonați sub rochia înflorată.

Locul lui nu e aici, o știe. Dar se înfierbîntă de băutură, iar boxerii, alergătorii și înotătorii cu tricouri provocator de strîmte din fotografiile de pe pereți îl fac să uite că niciodată n-a fost atît de singur. (Sau ăsta e deja sentimentalism ?) Caută genunchii tînărului. Acesta se ciucește în fața lui, își cuibărește capul între coapsele lui, un păr lung buclat, parfumat. Mîinile slabe se joacă cu el pînă ce trupul se trezește din amorțeală.

Acum îi vine să urle.

Și înfige mîinile în părul moale, răscolindu-l.

DUMINICĂ

Revoluţia nu are loc.
Căci femeile vor să se bucure
de viaţă,
fiii vor să se bucure de
viaţă,
fiicele vor să se bucure de
viaţă.
Midi, maxi, asta-i interesează
sau nu.
Il aşteaptă pe Christosul Nazari-
neenilor în sezonul viitor.
Aha !

ACU' IA SĂ VEDEM ce-i pe-aici, nu-i aşa, Susanne ? La Kassel poate că am fi făcut o plimbare, la Oranjerie sau de-a curmezişul parcului pînă la Fulda, ne-am fi dezmorţit oleacă picioarele înainte de masă. Aici e altfel, aici totul e nou pentru noi, aici trebuie s-o luăm de la început !

Împătureşte ziarul şi se scoală de la masa cu micul dejun, foarte viguros, foarte dormit-pe-săturate, nici urmă de alcool în sînge.

Formidabilă climă !

Nu ştiu dacă e clima.

Bineînţeles că e clima ! toţi spun ! O climă ca şampania, te furnică pînă în buricele degetelor !

Nu vrea ca nevastă-sa să-i strice dispoziţia, această dispoziţie a climei, această dispoziţie prusacă, gloria Prusiei ! Rîde şi-i smulge Susannei, de sub nas, pagina cu enigme. Îi enervează cum stă acolo pe scaun şi îşi roade unghiile. Cînd, în fond, e aproape o femeiuşcă, micile triunghiuri de sub pulovăr îl înduioşează. Împinge tacîmul într-o parte.

Vezi, ce ţin aici în mînă ?

Susanne îşi roade unghiile cu încăpăţînare, morocănoasă, apatică.

Asta e planul oraşului. Te izbeşte ceva ?

Neparticiparea ei îl înfurie. Asta o are de la maică-sa.

Ce povară sînt asemenea femei ! Bate nerăbdător cu vîrful pantofului, pentru a nu izbucni.

Nu te izbeşte faptul că toate străzile se întretaie în unghi drept ?

Susanne trage cu dinţii încleştaţi de un colţ de unghie.

Netezeşte cu duritate planul oraşului. O să-i povestească ceva despre Prusia, despre forţa care a făcut să ia naştere asemenea oraş. O să ajungă şi la război, copiii habar n-au, cresc în belşug, se gîndesc că aşa a fost din totdeauna, sînt recalcitranţi, ba chiar răzvrătiţi. O să-i povestească odată Susannei tot ce trebuie ! Numai de n-ar interveni nevastă-sa cu veşnicul ei : ah, eroul nostru ! (Ah, eroul nostru ! Dacă n-ai fi fost tu, ruşii nu s-ar fi oprit decît la Rin ! Ai stins o dată chiar şi un incendiu, tocmai şedeai pe un sac cu nisip ca să-ţi cureţi cizmele !)

Oraşul este planificat, înţelegi asta ? Voit. Totul e dictat de voinţă. Dacă vrei să înveţi ceva. Dacă vrei să ajungi ceva. Dacă oamenii

vor un oraș sau doar cîteva case care se scufundă în mlaștină (Lacul diavolului, sorbul melancoliei). Pricepi asta ?

Cu mîna stîngă sprijinită pe planul orașului, a subliniat cu dreapta fiecare propoziție, ca să-i dea mai multă greutate, pentru a se apăra anticipat de ironie și contrazicere. Dar Susanne se strecoară pe sub braț și lunecă de pe scaun, iar el rămîne pentru o clipă neputincios, ca împietrit, se vede ca unul din monumentele ce se mai găsesc încă prin sate și orășele. Mîna îi cade în jos. Îl ia cu frig și rîde exagerat de tare. Soția își strînge capotul de dimineață la gît, un gît de găină încrețit.

El răstoarnă scaunul.

Iar îmi pregătiți o duminică... !

Acum începe să plouă, spune soția, celebra ta climă !

Clima mea, ce înseamnă asta, clima mea, climea mea...

Merge de colo pînă colo între masă și fereastră, împinge scaunul din cale cu piciorul. În camera ei, Susanne a pus radioul. Șlagăre. Mereu ascultă șlagărele astea. (Lacurile diavolului, lacuri fără fund pe ale căror maluri șade o femeie frumoasă, Rolling Stones, timbrul vocii). El ascultă, ascultă cu plăcere, merge de colo pînă colo prin cameră. O să trebuiască să-i închidă radioul. Merge de colo pînă colo, muzica îl domolește, îl înmoaie. Trebuie să-i vorbească altfel fetei, să-i povestească despre odinioară, despre regele-soldat și marele Friedrich, așa a învățat el, Jannings îl juca pe bătrînul rege, bolnav de gută, în drama lui

Burte despre Katte, Iar Otto Gebrühr pe bătrînul la Sanssouci, o să-i istorisească povești prusiene. Și mai tîrziu, ce-a fost mai tîrziu, tati ? (o să-i mai spună tati Susanne a lui ?) Mai tîrziu ? Capitala Reichului, copila mea, Olimpiada. Și mai înainte ? Epoca sistemului. (Prostii, așa spuneau naziștii.) Mai înainte evreii erau mari și tari la Berlin. Dar tati ! Și apoi au fost ridicați și gazați, asta firește că a fost o nedreptate. Dar n-o să spună așa, n-o să spună gazați. Doar mai trăiesc încă unii, și n-o duc prost. Doctorul ăsta, de pildă. În privința asta, trebuie să cam ia seama. Nici nu vezi că e, asta e problema. Ar fi trebuit să plece în Israel. Ce mai vrea un asemenea om aici ! Și tu ce-ai făcut, tati, ai ridicat și tu cîțiva ? (O să spună tati ? Tati. Gingășie. Încredere.) O să mai aibă încredere ? Copilă ! Copilă ! O să-i spun cum era atunci, economia coruptă și apoi entuziasmul, Olimpiada, toată lumea era entuziasmată, steaguri din întreaga lume pe Unter den Linden, și victoriile, copilă, victoriile acelea ! El avea prima slujbă, cu studiile n-a prea scos-o la capăt, abia mult mai tîrziu a băgat de seamă că în Germania trebuie să ai un titlu universitar pentru a ajunge cineva, după război, cînd mentalitatea burgheză a devenit atît de importantă. Pe atunci, era altfel. Atunci și-a cumpărat o uniformă și și-a permis să ia parte la Olimpiadă, era tînăr, douăzeci și cinci de primăveri. Copilă, ce minunat era, mergeam înainte, fiecare om însemna ceva, speculațiile cu terenuri încetaseră — nu știi ce înseamnă speculație ? o să înveți, fe-

tițo ! Toate au mai fost cîndva ! Și după aceea, tati, în război ? Doar ai fost în război ! Bineînțeles, fetițo ! Asta vă lipsește vouă, școala asta vă lipsește, ascultare, disciplină, de unde atîtea mofturi pe voi, tinerii ! Dar, tati, nu știu, după război totul era distrus, și tu, așa mi-a povestit mami. Asta a trecut, auzi ! Am izbutit, auzi, nu învingătorii, ci noi, cei care am pierdut războiul. Ce ? Tati ? Dar n-o să-i spună tati, o să meargă în silă alături de el, cu capul în jos, nici n-o să ia seama cînd o să-i arate orașul : stadionul olimpic, turnul televiziunii, granița, sau acolo, în Charlottenburg, casa din care a trebuit să ridice vreo cîțiva. Ordin, copilă ! Ea n-o să asculte, n-o să întrebe nimic. Iar el n-o să fie nevoit să răspundă. Se surprinde fredonînd muzica de la radio din camera Susannei, Rolling Stones, sunetul, nimic despre gloria Prusiei. Transportul a pornit noaptea, era iarnă, iarna bombardamentelor, el trebuia să-i ducă la locul de adunare, vagoanele de marfă nu erau încălzite. Ordin, copilă ! După rănire, nu mai era apt pentru front. Și unde mergeau trenurile de marfă, tati ? (Nu, n-o să întrebe.) Și, de fapt, el n-a omorît pe nimeni, n-a făcut altceva decît brutarii care coc pîinea. Asta înseamnă să fii prusian, copilă. Prusienii i-au învățat pe nemți conștiința datoriei. (N-au fost oare decît prusienii ?)

Sîntem gata de plecare, tati !

Soția stă în pragul ușii în taior. (Așadar, încă îi mai spune tati !) Voiai doară să faci cu noi o plimbare de duminică !

Adevărat ! își trece mîna prin păr. (Prusienii i-au învățat pe germani conștiința datoriei !) Adevărat, adevărat, plimbarea de duminică !

(Gloria Prusiei, acum și-a amintit melodia.) Fluieră.

Susanne a închis aparatul de radio.

Ce bine o duce cea nouă. Pleacă la plimbare cu tata și mama. Are ciorapi albi, ciorapi trei sferturi și pantofi cu cataramă. Și sigur că iar s-a spălat cu săpun bun ! Sau o fi dînd cu parfum. Ar fi trebuit s-o întrebe, dar așa ceva nu se întreabă. Ea nu întoarce capul. Nu privește în sus. Ea. Ea. Kalli își lipește fața de geam. Abureala respirației se lățește. A mîncat ceapă. Îi e rușine. Din pricina cepei ? Nu știe. Oare ea spune mamă și tată sau mami și tati ? Nici asta n-o știe.

Nu știe absolut nimic despre ea și despre cum trebuie să te porți cu una ca ea. A greșit cînd a spus : Pariem că nu merge cu Peter ! Nu merge aia cu unul al cărui tată e la închisoare. Pariem că nici nu-l mai cunoaște ! Și că voiau s-o intercepteze la lift, șoarecele și pisica, la asta s-a gîndit. Dar n-a gîndit lucrurile pînă la capăt. Eu sînt șoarecele ! Nu, suflă pe geam. Ceapa e sănătoasă, spune mami, iar tati spune și el asta și mai spune că unul care pilotează un autobuz pe străzi trebuie să fie sănătos. Pilotează, așa spune el, iar uneori „îl leagănă“, asta cînd e bine dispus. Și că n-a îndoit nici măcar o tablă de la caroserie.

De obicei era mîndru de tata. Dar de cînd o cunoaște — de alaltăieri — de cîndva...

Șterge abureala de pe geam. Ea nu se mai vede de mult cu pantofii ei roșii cu cataramă. O cheamă Susanne sau Eva, nici nu vrea să știe. Șterge geamul și îl lustruiește cu mîneca. Dar mirosul de ceapă nu-l poate șterge.

Tata tocmai s-a sculat, hîrîie din gît să-și dreagă vocea și își freacă tuleii bărbii, afurisită treabă, să se radă și duminica ! Căci tata are abia mîine zi liberă. Se pîrțîie lung și pîrîind, așa te trezești și tu, băiete, prea mi-ești delicat, ce crezi tu, ce mai duhoare e într-un autobuz, parfum de la Woolworth și muierile ! Ca-ntr-o prăvălie de pește ! Acu' ești în curînd băiat mare ! Trebuie să știi și tu ce-i pe lume !

Tata e un tip de treabă, și-a zis el totdeauna, dar azi i se pare că e dezgustător, fiindcă umblă prin casă în pantalonii de la pijama pînă la prînz, pînă ce îmbracă uniforma întreprinderii de transporturi. Și fiindcă are păr ca un urs, iar șlițul pantalonilor se cască. Astăzi îl deranjează asta. De asemeni, că s-a înființat pe neașteptate îndărătul lui și îi acoperă ochii cu mîinile. Kalli, băiete, ce s-a întîmplat ? Ce ai ?

Scapă de sub mîinile lui răsucindu-se, stă acum în mijlocul camerei, iar tata, în pantaloni de pijama, stă în fața lui, lat, și sub piept se boltește burta. De obicei era mîndru de tata. Dar azi simte nevoia să-l lovească cu tocul în șlițul pantalonilor, nu știe nici el de ce. N-o face și nici nu spune nimic. Nu întreabă : de ce ai țipat azi noapte la mama ? Nu întreabă : tu de ce dormi pe săturate și mama nu ? Stă acolo și ține mîinile în buzunarele pantalonilor. Și totul e altfel decît de obicei și totuși este ca totdeauna. Tata se scarpină pe piept, își trage pantalonii în sus pînă deasupra burții și se duce la closet. Mama e ocupată cu zarzavatul. Apoi curăță cartofi pentru prînz, și pentru că tata trebuie să meargă la serviciu, au să mănînce devreme. Duminica îi place să conducă, mai ales cînd e vreme rea, spune el. Atunci șoferii de duminică stau acasă și roțile șuieră pe asfalt fiindcă circulația nu e blocată nicăieri. Iar pasagerii sînt mai prietenoși, fiindcă s-au săturat de somn. Acum, toamna, multe pardesiuri miros a prafuri contra moliilor, seara te pomenești uneori cu cîte unul beat în autobuz, dar tu nu trebuie să ștergi după el, lasă-l să urle ! Duminica, pe vreme rea, cursa e o adevărată plăcere !

(A mers și el o dată cu taică-său, o tură sau două, mîinile lui tata sînt atît de sigure cînd se sprijină pe volan, mîini mute, mari.) L-a admirat de fapt întotdeauna pe tata. Dar dintr-o dată a intervenit ceva între ei și știe că e aia cu pantofi cu catarame. Nu aduci pe una ca aia în apartament, nu te joci cu una ca aia. Cu aia doar ești drăguț și o dai deoparte. Dar nu-i pare rău că i-a spus-o, chestia cu tatăl lui Peter. Răspunde doar în silă cînd îl strigă mama. Să iasă cu cei mici la aer, o tură în jurul careului de blocuri, altfel vă cade tavanu' în cap !

Tata vine ras de la closet, cu prosopul încă pe umăr. Îi ridică pe toți în sus, unul după altul, pînă ce a dat uța tot poșidicul. Ce mai gîgîit și guițat în micul coridor. Acu' șterge-

ți-o, ați plecat ? Mama bate din palme, îi leagă scufița celui mic, fii atent cu el, Kalli, căruciorul e jos !

Arată îmbujorată, părul i-e numai cîrlionți, de la aburul din bucătărie. Tata îi cuprinde talia cu brațul încă înainte de-a fi ieșit toți pe ușă.

Pe terenul de joacă o să întîlniți cu siguranță pe cineva. Și stați un pic mai mult ! Aveți nevoie de aer.

Le face semn cu mîna, stau amîndoi în prag, mama cu șorțul-sarafan și tata în pantalonii de la pijama. Mirosul de ceapă se pierde în casa scării. Micul Eddy vrea neapărat să meargă cu ascensorul, chiar dacă nu merită de la etajul doi în jos. Dar el e fratele cel mare (și a greșit cu ceva ce ar trebui să repare, nu știe precis ce), apasă pe buton și împinge frățiorii în cabina liftului.

Afară plouă acum.

Dar știe el bine, trebuie să meargă pe terenul de joacă. Tata și mama vor și ei să fie o clipă singuri.

Dangătul clopotelor se stinge, copiii veniți la slujba religioasă se joacă deja de-a prinselea în fața bisericii, soția lui îl așteaptă împreună cu cei mici. Așa e întotdeauna cînd are de ținut predica, în fiecare a treia sau a patra duminică. Își îndreaptă cravata, încheie nasturii jachetei și împăturește talarul. Azi nu are nici un botez, pot mînca prînzul în liniște. După masă se va ocupa de bilanțul deficitar al căminului pentru bătrîni. Se îndreaptă oarecum grăbit spre familia cu pelerine de cauciuc roșii și galbene, se ciocnește cu unul dintre cei ce se joacă de-a prinselea, amîndoi rîd. Cîteva doamne mai în vîrstă îl așteaptă, l-au așteptat și jumătate de oră cît a durat slujba divină pentru copii. Și asta este întotdeauna așa. Mereu se găsesc unii care să stea de vorbă cu el după ce a ținut predica. Una din doamne e în negru (doar cele mai bătrîne mai poartă azi doliu), își aduce aminte că i-a înmormîntat soțul într-unul din marile cimitire, un loc de veci moștenit, dinastie de meșteri măcelari, numele cu litere de aur pe placă de marmură. Femeile îl salută prietenos, prea prietenos. Știți de băiatul care a fugit de-acasă ? Un băiat de la cursul dumneavoastră ! Ar trebui să i se ia tatălui băiatul, știți, unul de-ăia care umblă cu bărbați ! Un asemenea om nu poate să educe un copil. Trăim în Sodoma și Gomora ! Pledează amîndouă, au avut și ele copii, știu de ce are nevoie un copil. Și bietul flăcău (flăcău a spus într-adevăr cea în negru) nu mai are pace, nici zi, iar tatăl cu siguranță că se dă și la el. De ce există asistența socială, trebuie să se ocupe de el. Gîndiți-vă, AȘA CEVA ! Cea cu mănuși albe savurează fie acuzația ei, fie încurcătura lui. Cea în negru aprobă din cap, da da, Sodoma și Gomora, dar și biserica s-a molipsit, s-a dat cu roșii, cînd auzi ce se petrece în tînăra comunitate ! În cele din urmă o să auzim că Isus și apostolii săi erau și ei roșii !

Și de ce nu ?

Femeile se trag îndărăt speriate. Dar, domnule pastor ! Asta e blasfemie !

Tare ar mai avea poftă să le lase baltă și să se ducă acasă cu familia lui, să închidă ușa, să lase lumea afară, femeile bătrîne ce vin duminica la biserică, șopotelile ce răzbat prin pereți. Dar n-are voie s-o facă. Că și ei sînt oameni, care au înaintea lor moartea și au nevoie de consolare! (Dar ce motivare searbădă mai e și asta!)

V-ați interesat vreodată de băiat?

Dar dumneavoastră?

E bucuros că i-a venit în minte întrebarea. (Apelează la om! Fă-l să iasă din ascunzătoare!)

Doar ați știut că acolo crește un băiat fără mamă!

Cea cu mănuși albe spune: nu. Cea în negru spune că are și ea familie, nepoți, și în afară de asta ei nu-i place să se amestece. Dar cînd se petrece așa ceva! (Fă-l pe om să iasă din ascunzătoare? Blestemată treabă, scrîșnește din dinți.)

Dar ce s-a întîmplat?

Ei, da — cea în negru știe că tatăl băiatului a venit acasă azi. Dar în ce hal! Dar în ce hal!

Iar cea cu mănuși albe spune că ea a aflat totul de la cea în negru. Căci asta e, vezi, aici nimeni nu-și cunoaște vecinii! Și te trezești că locuiești cu unul ca ăsta sub un acoperiș, vrei nu vrei, și nici nu-i mai poți deosebi pe oameni. Mai demult, da mai demult știai cine locuiește pe stradă, ăla e cineva, și cine stă pe strada cealaltă, ei da, la ăia nici nu trebuia să te uiți ca să știi cine sînt! dar azi, azi!

El trebuie să curme discuția. Oare de ce s-a făcut pastor! Apelează la oameni! oare mai crede în asta? Mai e sigur de ceea ce face? să rămînă în slujba bisericii numai pentru că primește o leafă pentru asta și trebuie să-și hrănească familia, să cumpere lucruri de iarnă pentru copii, încălțăminte, iar în decembrie se împlinește iar sorocul, slavă Domnului că vechiul cărucior mai poate fi folosit. (Slavă Domnului! Porunca a doua spune: Să nu iei în deșert numele Domnului Dumnezeului tău — slavă Domnului, o vorbă decăzută! Sau a decăzut Dumnezeu? Ori ei? Ori cine?)

Dă mîna cu doamnele.

Nu vă faceți griji inutile, doamnele mele!

Așa sîntem crescute, spune cea în negru. Iubește-l pe aproapele tău și: Veniți la mine toți cei ce sînteți în nevoi și împovărați! Știu și dumneavoastră asta, domnule pastor. Și... o duminică frumoasă!

A fost bine c-am vorbit cu dumneavoastră, spune cealaltă, cea cu mănuși albe.

Pastorul nu se mai poate concentra. Se îndreaptă spre soția sa, iar aceasta dă din cap. Sub pelerină nu se observă sarcina, iar cu gluga în cap pare încă tînără, feciorelnică, ca atunci cînd studiau amîndoi și făceau planuri pentru munca în parohie: să smulgă oamenii din apatia lor, să muncească cu copiii, să vorbească și să facă și pe alții să vorbească, să învingă anonimatul, omul e bun! Ce frumoase păreau toate, bătute la mașină, în lucrările de seminar! Cît de convingător sunau cînd ascultai

predicile de probă! Ce tineri erau! Și n-au trecut decît opt ani de-atunci.

Merg unul lîngă altul. Din cauza pelerinei n-o poate lua de braț. Vîntul suflă în rafale printre blocuri, le biciuie fețele, ploaie, burniță, toamnă. Biserica a fost iar goală, e nouă și frumoasă cu multă lumină și sticlă. La ce s-or fi așteptat oare cei care au plănuit-o acum doisprezece sau treisprezece ani și au construit-o acum zece ani? Să fi mai existat pe-atunci oameni evlavioși? Pămîntul e atît de colorat, au spus astronauții de pe lună, strălucire albastră, poezie în Jugendstil, nu e de-ajuns? (Și Dumnezeu a privit ceea ce făurise și, iată, era foarte bun.)

Mîine are două înmormîntări. Azi după-amiază trebuie să verifice bilanțul căminului pentru bătrîni, se pare că administratorul a băgat o parte din bani în buzunarul propriu, zilnic fug de-acasă adolescenți, unii fumează hașiș, alții fură mașini, iar o parte nu mai reapar, Copenhaga, Amsterdam, ținte de pelerinaj, ce-or fi visînd? Se culcă pe băncile din parcuri, stau ciuciți pe lîngă garduri, cenușii, nespălați, dar fericiți, sînt oare fericiți?

Își ridică gulerul, deși vîntul bate din față. Copiii lui pleoscăie cu cizmele de cauciuc pe pavajul ud.

Oare ce facem noi aici? Ce fac oare amîndouă? Două doamne bătrîne, cea cu mănuși albe e cu siguranță ceva mai bătrînă, dar la o văduvă de ofițer nu se vede, a avut totdeauna timp să se îngrijească! Vechea ei supărare, bărbatu-său ar rîde de ea. Dar bărbatul ei e mort, călcat de-o mașină la colțul blocului. Tocmai lui a trebuit să i se întîmple una ca asta! Nu-i mai rămîne altceva decît să meargă alături de cea cu mănuși albe. Se îndreaptă din șale fiindcă nu vrea să pară atît de mică pe lîngă aia; și sînt, vezi bine, de-acord că nu e locul lor aici, al nici uneia; că e obrăznicie curată, ce le-a fost dat să audă de la pastor. Și nu numai asta. Dar ce să-i faci? Ce să facă amîndouă?

Îi vine greu să țină pasul cu slăbănoaga asta de văduvă de ofițer. Picioarele o dor. Nu vorbesc. Și nici n-au ce să-și spună. Acum îi vine în minte doar o vorbă grosolană, cum s-a deprins în cartierul de dincolo de Potsdamer Strasse. Pentru doamna „von", asta nu e nimic. E atît de afectată, așa cum și-a imaginat ea totdeauna cucoanele din Potsdam. Dar e, la urma urmei, singura ei cunoștință. Fără ea n-ar mai fi suflet de om aici cu care să mai schimbe un cuvînt. În vechea parohie, acolo între Kurfürsten-Strasse și străzile Pohl și Dennewitz, unde sînt piețele de cărbuni și platoul cu linii ferate (toate au murit acum, de cînd au murit și gările Potsdam și Anhalter!), acolo se organiza mereu cîte o colectă. Femeile din parohie umblau cu liste de subscripție pe la toți. Și, pentru că ea era șefă, dădea totdeauna de două ori cît celelalte. Avea creionul acela albastru gros cu care scria prețurile mărfurilor, și zecele ei bătea îndeosebi la ochi cînd celelalte se înscriau cu cinci, sau cinciul ei cînd celelalte scriseseră doi-cincizeci.

Da da, acolo ea era cineva. Acolo parohia încă mai era o parohie! Aici n-a venit niciodată cineva cu o listă. Doamna „von“ nu știe nici ea de ce. Presupune că e din cauza tînărului pastor. O rafală de vînt dă buzna în conversația lor. Amîndouă trebuie să-și țină bine pălăriile. Proptesc amîndouă umbrelele împotriva ploii ce bate dintr-o parte.

Așa e cînd ești bătrînă.

Peter n-a mai fost de multă vreme la tatăl lui. Era totdeauna vreme frumoasă duminica. Sau îl trimitea maică-sa să joace volei, pentru că nu voia să-l aibă lîngă ea la vremea vizitei. Firește, îi place să joace volei și, dacă nu și-ar fi scrîntit piciorul, poate că s-ar fi dus și astăzi să joace. Se ține cu o mînă de agățătoare atîrnată de bară și se clatină pe piciorul sănătos, pentru că piciorul bandajat nu-l poate pune în pămînt. Treisprezecele e supraaglomerat. Mama sa stă înghesuită între doi bărbați cu picioarele larg desfăcute. Dunga de pe pleoape face ochii mai întunecați, iar pe pomeți are pete roșii, dar nu de fard. Tare i-ar plăcea să-i șoptească acum că e frumoasă, dar e prea mare deja pentru asta. Privește în jur în autobuz. Multe au pălării, toate sînt palide, au pungi sub ochi, riduri. Toate au cîte o umbrelă, iar umbrelele fac băltoace, iar băltoacele se reunesc și, împreună cu murdăria de pe tălpi, formează un terci negru. Mama lui (mami !) este cea mai frumoasă, cea mai frumoasă din toată țara — simte nevoia să-și mijească ochii

și îi apucă mîna și o strînge tare. Poate că n-ar trebui să vorbească, iar ea l-ar înțelege. În schimb el nu știe ce trebuie să înțeleagă ea. Și-a imaginat înainte de culcare (sau a visat cumva ?) că aia nouă a fost cu el sus pe bloc și că a dus-o pînă la margine de tot, și, pentru că nu i-a fost frică și a trecut cu bine proba, a căpătat curaj și a întrebat-o dacă vrea să facă cu el ceea ce discută toți băieții din clasă. Ea a rîs, vîntul era rîset, și cînd a pus urechea la ușa puțului ascensorului se puteau auzi rîsete de la toate etajele, dar cea nouă nu mai era acolo. Susanne ! a strigat el într-un tîrziu, i-a rostit în sfîrșit numele și s-a aplecat mult peste margine, casa s-a înclinat, s-a răsturnat, dar el nu s-a temut, a făcut ceva necuviincios, pentru care de obicei se duce într-un ungher și i s-a părut că e foarte puternic, pentru că a putut nimeri ținta atît de departe. Dar să-i povestească asta mamei ? Ar rîde de el. Încă o mai ține de mînă pe maică-sa, petele roșii i s-au întins pe toată fața. Dar deodată ea își smulge mîna dintr-a lui, el își pierde echilibrul și se cramponează de agățătoare. De ce face asta ? E supărată pe el ? A ghicit visul lui ? Închide ochii strîns. Unul din cei cu picioarele desfăcute rînjește la el. Și pentru că urmează să coboare la prima stație, merge șchiopătînd înainte spre coborîre. Să vadă ăla că are un picior tare bolnav, să nu-și închipuie că plînge pentru altceva.

Pe stradă, maică-sa nu-l ia în seamă. Șchioapătă în urma ei de-a lungul zidului. Pe stînga e pădure îndărătul gardului înalt de sîrmă îm-

pletită. Pe zid se află spirale de sîrmă ghimpată, ca niște ghemuri de vreascuri răsucite. Cel din turnul de pază nu se clintește. Mama bate la ușa scundă gri-deschis. Îndată se deschide. Funcționarul spune bună ziua! și: Ei, da pe cine aduci azi cu dumneata? Mama îi arată legitimația și permisul de vizită. E încă un copil, fiul, aha! Detectorul piuie cînd ajunge la nasturii de metal ai hăinuței. Apoi merge alături de mama lui pe caldarîmul de piatră de rîu de-a lungul zidului, pe sub spiralele de sîrmă ghimpată. Clădiri roșii de cărămidă aparentă, ferestre zăbrelite, ferestruici ca niște crăpături. Pe un perete numere albe. Ce înseamnă astea? Mama merge grăbită. Nici nu se poate ține de ea. Piciorul! dar nu îndrăznește să spună ceva. Ajung într-o curte mare, doi pomi, încă înfrunziți, în stînga o clădire ce se înalță amenințător cu două turnuri ascuțite, în dreapta o poartă de intrare, căsuța portarului. A văzut așa ceva într-un film vechi, cine trecea pe lîngă portar își pierdea memoria, ajungea în turn sau murea, nu mai știe exact. Mama sună la o clădire laterală. Cel care le deschide îi salută ca un cunoscut. Într-o cabină a biroului capătă legitimații și o cheie. Mama pune niște monezi pe masă. Țigări și ciocolată, spune ea. Alt funcționar ia banii și scoate, în fundul cabinei, dintr-un perete de automate două pachețele. Cel din cabină telefonează, rostește numele tatălui, cu totul neobișnuit, numele tatălui, la școală el nu-l mai rostește. Mama îl trage într-o sală de așteptare, mese, scaune, dulapuri în pereți. La o masă două femei, foarte fardate. Mama descuie un dulap, atîrnă pardesiul pe un umeraș, pune geanta în sertar, îl ajută să-și scoată hăinuța; mama nici nu se uită la el, se gîndește el. Atît de străină este. Încuie dulapul, îi împinge un scaun, ea însăși rămîne în picioare. O să fie strigați. Încă nu a sosit momentul. Încă nu e pregătit să-l salute pe taică-său. Ce se spune. Ce spun eu? Din nou o încăpere mare cu mese și scaune. Bărbatul (tatăl lui) nici nu i-a dat încă mîna mamei. Abia cînd s-au așezat, el între tata și mama, se întind două mîini mari peste masă. Și mîinile mamei le vin, șovăind, în întîmpinare. Abia de s-au atins vîrfurile degetelor și mîinile tatei zvîcnesc înapoi. Bagă mîna dreaptă în buzunarul pantalonilor și scoate pachetul de țigări. Mulțumesc, spune el, și desface pachetul.

La mesele celelalte se vorbește încetișor. Îndărătul unui geam stau iarăși doi funcționari și privesc în sală, de la masă la masă.

Ce faci? Mulțumesc. Mult de lucru? Merge. Ceva deosebit? Ce să fie.

Ar dori ca părinții să nu vorbească. Ar dori ca mîinile lor să se apropie iarăși. Dar mama și-a retras acum degetele pînă la muchia mesei, de parcă n-ar vrea să strice modelul cu pătrățele proiectat de fereastră pe masă. Aude de la mesele celelalte propoziții, multe propoziții. Și, totuși, toți vorbesc încetișor. Spun propoziții care n-au nici un sens: pisica a fătat cinci pisoi, în perete e iar mucegai, dar Hannchen a cîștigat lozul cel mare, pe Dieter l-au prins acu' din nou, și acu' trebuie să ple-

căm de-acolo, ăia au început să sape. Bărbații sînt mai puțin vorbăreți, ce anume să povestească. Iar mama și tata sînt aproape muți. Cînd un . da, știai deja ?, cînd un : e cam proastă treaba. Și la un moment dat mama spune : sînt foarte obosită. Tata ridică din umeri. Face impresia că spune : ei și ? Ochii lui sînt la fel de retrași ca și degetele. Ar vrea să vorbească cu el. Că doar s-a bucurat de vizită. Ar putea spune : Am luat pînă acum de două ori unu * la matematică. Și apoi : A venit una nouă în bloc, e drăguță, vreau să mă joc cu ea. Dar asta nu-și are locul aici. Tata n-a observat nici piciorul bandajat. Apoi intervine o busculadă și omul în uniformă trebuie să separe doi. Ticăloșii ăștia nu sînt nimic, țipă una strident, alți doi în uniformă vin în sală și îl scot afară pe bărbat. După aceea toți continuă să vorbească în șoaptă, iar femeia căreia i-au scos afară bărbatul stă rezemată de perete și răsucește nasturele paltonului. Tata își trece limba peste incisivii de sus, mama încă mai are degetele pe tăblia mesei, de parcă n-ar cuteza să pună mîinile în întregime pe ea. Aude ticăitul unui ceas de mînă, dar nimeni, în rest, nu pare să-l audă. Privește spre taică-său și spre ceilalți bărbați care sînt îmbrăcați la fel ca el, și deodată știe : Oamenii ăștia au timp ! Și asta îl sperie, nu-și poate explica de ce. Ceasul de mînă ticăie, despică timpul pentru fraze fără noimă : în perete e mucegai,

* În școlile germane 1 e nota maximă și 5 minimă. (n. tr.).

dar Hannchen a cîștigat lozul cel mare și pisica a fătat cinci pisoi. Și cînd tata spune deodată : E bine așa ! iar mama tresare, nu știe ce să creadă despre asta. E bine, prea le suportăm pe toate.

Nu spune asta ! se apără mama.

Pentru că tăceți cu toții ?

Dar glasul tatei s-a retras în sine, iar gura i se lățește. Mama își privește degetele. Și el nu știe ce se întîmplă. Și-a imaginat vizita cu totul altfel. Îl are pe taică-său totuși tînăr în amintire. Și răsuflă ușurat cînd unul din cei în uniformă spune că mai au încă cinci minute. Cei mai mulți nu iau în seamă anunțul, doar mama lui scoate din buzunar un pieptene și îi trece cu el prin păr. Nu-i place asta, dar tace. Mamă ! șoptește el în sfîrșit. Ea e atît de departe ! Sau poate că e prea puternic zgomotul scaunelor mișcate și al plecării. Taică-său rămîne așezat. Iar cînd paznicul îl bate pe umăr, rîde dar tot nu se mișcă.

Mama nu se mai uită la el cînd pornește spre ușă.

Ploaia a doborît frunzișul, pe cel uscat, de asemenea crengile uscate. Ea se apleacă după o frunză de castan mînjită. Toamnă timpurie, ce înseamnă asta ? Început de sezon. Privește spre Peter. Și-a tras gluga hanoracului pe cap și nu vrea să vorbească. Pe el nu-l poate întreba. Nici n-ar putea să-l întrebe ! Ai voie să iriți un copil ? Început de sezon, ce e asta ? N-ar fi trebuit să-l ia cu ea la vorbitor. Răsucește codița frunzei. Nu poate spune : Cum ți

s-a părut, Peter ? Soțul ei iar n-a observat că s-a aranjat pentru el, că se îngrijește, că nu se plînge, nu s-a mirat că Peter este îmbrăcat ca lumea și sănătos. Cînd, de fapt, cea mai mică recunoaștere i-ar fi făcut bine. Da' cum reușești ? sau : Ce frumos că ați venit amîndoi ! Cîteva propoziții ca o mîngîiere. Dar de bună seamă că nu-și mai amintește de trupul ei, de alunița de deasupra buricului, de nopțile de animale de pradă pe care le trăiseră. Nu-și mai amintește nici de trufia fericirii ei care o făcea să-și bată joc de lefegii și de burghezii cumsecade. Nu-și mai amintește nici de tuburile de vopsele și de varga de lemn, de penițe, condeie și stiluri, de serigrafie, de tehnica mixtă, xilografie, gravură (nici măcar nu mai desenează de cînd e la închisoare). Nu-și amintește de angoasele de care se elibera muncind, pînă cînd l-a surprins într-o după-masă cum turna acid pe foile pe care ar fi trebuit să le predea : pentru că arta e o chestiune personală, luxul propriilor simțăminte ! Prostituție ! Ținuse minte foarte precis frazele lui, le auzise deja de la alți pictori, care însă lucraseră mai departe și vînduseră. Fraze de pus în baloanele cu vorbele personajelor din benzile desenate ! Rîsese și încuiase lucrările și lua cheia cu ea cînd pleca de-acasă. Pînă cînd i-a trecut rîsul, fiindcă a înțeles că soțul ei e altfel decît cei mai mulți dintre prietenii lui, că nevoia l-a împins afară în stradă, să schițeze afișe și pancarde. Că pentru el revoluția nu era o atitudine la modă. Că nu voia să se refugieze în munca lui (luxul propriilor sentimente, prostituție, chestiune particulară). Mizeria din lume nu este o chestiune personală ! spunea el, nu-i venim de hac zugrăvind-o cu urechi lungi și cu limba despicată !

Începuseră să citească împreună broșurile și cărțile. El voia să discute, să gîndească mai departe, dar nu era școlit, gîndurile lui sfîrșeau totdeauna în imagini, or tocmai asta nu-i era pe plac. Ea însă trebuia să se îngrijească de existența lor. Și astfel a aflat de bombe abia cînd a fost arestat.

Să-i spună asta băiatului ? Să-i povestească oare cum ședea la proces în rîndul întîi de bănci și cum soțul ei o trecuse cu vederea. Și afară vapoarele, și parcul castelului, și trenul urban, vară, excursii pînă la podul Glienicke, totdeauna de-a lungul balizelor ce marcau frontiera. Un cer inimaginabil de înalt. Mîinile omului odihneau grele pe masa îngustă din fața băncii acuzaților, de parcă nu i-ar mai fi aparținut, și nici vara, nici parcul, Charlottenburg, trecutul, plimbările cu căruciorul copilului.

Să-i spună oare băiatului că nu știe cum pot să mai trăiască împreună fără trecut, cînd bărbatul va veni acasă peste doi ani ?

În fiecare duminică a sperat, a așteptat un semn, noi doi ne aparținem. În fiecare duminică s-a aranjat pentru el și era emoționată ca înaintea unui bal sau a sărbătorilor din atelier, de odinioară. Și în fiecare duminică, după ce se închideau ușile și porțile, era istovită ca după orgasm, și mergea pe jos cîteva stații de autobuz ca să ia aer și să respire din plin.

Dar astăzi e Peter cu ea și și-a pus gluga pe cap, împotriva ploii, și îi spune: Aruncă o dată frunzele astea idioate! Ea îl privește dintr-o parte și își încetinește mersul, ca el să ia un avans de cîțiva pași. Apoi aruncă codița cu frunza. Nu-și dă osteneală să-l prindă din urmă pe Peter. Vede piciorul lui bandajat și cum se silește să nu șchiopăteze, și trebuie să se stăpînească bine să nu-l îmbrățișeze deodată de la spate și să-i acopere ochii sau să facă vreunul din gesturile acelea ridicol de afectuoase pe care ți le îngădui cu copiii. Merg o vreme unul după altul, de parcă n-ar fi fost împreună, pînă ajung să se oprească alături la un semafor.

Ești supărată? întreabă el.

Nu. De ce?

Atunci e bine.

Mai înainte ca semaforul să treacă pe verde, traversează împreună strada.

Îți place și ție să nu fii ascultătoare? Peter se uită acum la ea. Gluga i-a alunecat pe ceafă. Ea nu răspunde da, pentru că nu poate motiva asta. Spune doar: Ai să răcești, Peter.

Și de ce te boiești cînd te duci acolo? Peter arată cu degetul mare îndărăt peste umăr.

Băiatul îi ghicește gîndurile. Dar i le ghicește cu adevărat? Se apără brusc: Ți se udă părul și trebuie să stai în pat.

De ce te prefaci că te duci cu plăcere acolo?

Nu fi nerezonabil!

Doar nu faci decît să te plictisești în jumătatea aia de oră!

Îi ridică gluga la loc pe cap, dar știe că va pierde duelul.

Și ce voiai cu frunzele alea idioate?

Nimic.

De obicei mi-aduceai cîte ceva duminica și spuneai că e de la tata pentru mine. Era înșelăciune, nu-i așa?

Nu răspunde. A pierdut. A pierdut deja mult, pentru că bărbatul ei a pierdut. Sau pentru că ea l-a dat pierdut? Cînd? Cînd a început să calculeze, să compare, să aibă dorințe pe care nu și le putea satisface, pe care el nu i le putea satisface? Cîtă vreme s-a prefăcut că îl înțelege și, totuși, îl disprețuia, pentru că nu avea nici un succes, pentru că nu putea întreține familia ca oricare altul, pentru că nu punea pe masă la sfîrșitul lunii banii de întreținere. Sigur, era și afecțiune cînd îi arăta lucrările, cînd îi solicita încrederea. Se și alintau lipindu-se unul de altul pentru cîteva clipe, pentru o seară. Dar, în zori, asta nu mai conta nimic.

Și acum o interoghează băiatul, pentru că o consideră vinovată, vinovată de a-se-preface-că, pentru că el crede că bărbatul și nevasta, tatăl și mama, tu și cu mine, el și ea sînt de nedespărțit.

Da, băiete, e o înșelăciune.

El privește în sus spre ea, dar nu spune nimic.

Frunzele căzute din pom stau lipite pe plăcile de granit sau pe asfalt ca mărcile pe scrisoare.

La prima stație așteaptă deja vreo cîțiva. Așadar, autobuzul va veni curînd. Se așază și ei la coadă.

O duminică complet ratată numai din cauza acestui tur al orașului! În plus așteptarea la masă. Trebuiau să mănînce neapărat chinezește? Dar bărbatul a ținut morțiș. Obiceiurile culinare ale întregii lumi, asta înseamnă metropola. Aici simțea cu adevărat că trăiește. După-masă a mai vrut să meargă la muzeu în Dahlem, de parcă n-ar fi avut înaintea lor întreaga iarnă pentru a cunoaște toate curiozitățile orașului. Dar taxiurile treceau pe lîngă ei. Ocupat, ocupat. Nici așa nu se mai poate, să n-aibă omul mașină proprie. Nici măcar carnet de conducere n-are bărbatul ei. Sigur, în timpul săptămînii stă mașina de serviciu jos, iar șoferul deschide și închide portiera. Dar duminica, șoferul are liber. Și ei trebuie să vadă cum o scot la capăt în metropolă. Încă nu știu să se descurce cu liniile de metrou și de autobuz. De cîteva ori au greșit drumul. Cînd întrebi, se pare că nimeni nu știe ceva precis. Ridică din umeri. N-am auzit! Sau unul spune: păi trebuie să mai mergeți două stații, iar un altul spune: da' ați greșit linia! Și nici nu cedează locul unei doamne. A stat atîrnată de o agățătoare de-alea de piele, pălăria îi alunecase, mîinile erau lipicioase în mănuși. Susanne își rodea unghiile. Și cînd te gîndești că la restaurantul chinezesc încercase chiar s-o facă pe Susanne să rîdă, pentru că mulți încercau să mănînce cu bețigașele și se comportau ca niște mitocani. Dar Susanne n-a ridicat ochii din castronaș, iar soțul ei repeta întruna că pe vremea asta nu puteau merge, din păcate, la Lacul diavolului, ce păcat! Trebuie

să fie vreo mlaștină oarecare, nimic deosebit! Dar toată ziua nu s-a putut dezbăra de sentimentalismul ăsta de chefliu. Se știe de fapt că bărbații la vîrsta asta dau în mintea copiilor. Asta i-a trecut prin cap la muzeu, cînd el nu voia să vadă altceva decît tablouri cu femei goale. Iar acum se holbează la fel de vrăjit la meciul de fotbal care se transmite de cine știe unde. Abia intraseră în apartament că a și dat drumul la aparat, la jumătatea jocului, ca un licean! Zău așa, o duminică complet ratată!

La Kassel avea cercul ei de doamne; se puteau întîlni o dată pe săptămînă ca să-și spună tot ce au pe inimă, puteau să-și telefoneze și să se consoleze reciproc. Dar aici n-are pe nimeni. Dacă nevasta șefului personalului n-ar fi atît de bătrînă, poate că s-ar înțelege cu ea. Are ceva de mămică în ea, chiar și părul îl poartă încă ridicat în sus; cu ea ar putea sta de vorbă. Dar trebuie să aibă peste șaizeci de ani! Iar cele mai tinere, toate, n-au nimic în urma lor, erau copile încă pe atunci, pe vremea nenorocirii, cei cîțiva ani diferență reprezintă o altă generație. De aceea se gîndesc doar la Marea Nordului și la plaja de nudiști și la plăcere. A văzut ea la expoziția Documenta vreo cîteva, împopoțonate ca niște cocote, și cum mai chicoteau cînd vedeau penisurile și sînii de cauciuc umflat! Nu și-a închipuit că aici, în acest oraș de front, trăiesc și asemenea femei. Oraș de front, a spus soțul ei, de-aceea primesc această ofertă. Trebuie să luptăm, generația noastră e născută să lupte. (Arată, de altfel, încă foarte bine pentru vîrsta

lui, puțin cam gras, ei !) Dacă măcar și-ar dezlipi o dată ochii de pe ecranul televizorului să se uite încoace ! Dar se holbează la picioarele musculoase, care trec ca săgeata pe ecran, la chiloții jucătorilor. Ce joc, domnule ! Se trage în față pe scaun, de parcă ar vrea să alerge el însuși după minge. Aaaa ! Strigătul de pe stadion îl smulge de pe scaun. Mii de trăsnete, asta apărare ! Și se duce la dulapul-bar și nici măcar nu ia un pahar. Noroc ! (Anul viitor împlinește șaizeci.) Se gîndește la înmormîntarea de-atunci, și ce nebuni erau unul după celălalt.

Își sprijină bărbia în palmă și ține cu încordare ochii deschiși, să reflecte ecranul. Picioare, genunchi, coapse, chiloți de sport, mingea se rostogolește în out, camera de filmat se îndreaptă asupra publicului. Soțul ei mai duce o dată sticla la gură : Și tu ?

Dar nu așa ! Avem pahare !

Atunci pune sticla jos și vine spre ea și îi răscolește părul.

Ei ! Coafura mea ! Lasă asta ! Dar închide ochii și dă capul pe spate. Mîinile lui îi cuprind gîtul. Ea chicotește aproape sufocată : Au ! Au ! și se gîndește la odinioară, la linoleumul de pe jos, la înmormîntare și cît erau de nebuni, cum își amintește totdeauna, cînd fac dragoste.

Susanne și-a băgat degetele arătătoare în urechi și recitește scrisoarea. N-o s-o expedieze, nici n-are s-o bage în cutia lui de scrisori, pentru că hîrtia e roz și cu o poză, hîrtie de

scrisori pentru copii. Salut, Peter, ce-ți face piciorul ! Ce-ai făcut duminică ? Ai un tren electric sau te duci la cinema ? Eu mă plictisesc. Deși am fost cu părinții mei în oraș și am mîncat chinezește. Ai mîncat vreodată chinezește ? Am fost și la muzeu. Ai fost vreodată la muzeu ? Păcat că plouă ! Păcat că nu locuiești și tu la etajul 18 ! Păcat că ești în altă clasă ! Nu știu cum să termin scrisoarea. A ta Susanna.

În timpul scrisului s-a gîndit cum l-a găsit pe Peter, toată ziua s-a gîndit la asta, cînd mergea pe lîngă părinți, cînd trebuia să rîdă de niște oameni care îi erau indiferenți. De ce nu putea să fugă de-acolo ? Să fugă două zile îndărăt ? Sau să devină pur și simplu invizibilă. Închipuiește-ți, Peter, că am fi amîndoi invizibili ! Asta n-a scris-o. Așa ceva gîndesc doar fetele, crede ea, și n-ar vrea să apară în fața lui Peter ridicolă sau, cumva, ca o fată !

Scoate degetele din urechi, împăturește scrisoarea și o bagă într-un plic. Dacă ar putea deveni invizibilă, s-ar furișa din casă și ar căuta apartamentul lui Peter, chiar dacă nu e tocmai sigură că l-ar găsi. Dar cînd ești invizibilă, poți arunca o privire prin deschizătura pentru scrisori sau pe gaura cheii, și îți poți preface vocea cînd Peter e îndărătul unei uși. Și dacă nu mai poate să revină la normal ? Ce rost ar avea să fie ea invizibilă și Peter nu. Ia scrisoarea și o vîră sub cămașă ; e ca și cum s-ar afla lîngă Peter invizibilă sau el lîngă ea. Rămîne însă tristețea, sau nu, ceva ce nu poți atinge. Cum visezi, de pildă, că ești

într-o casă, iar afară e o grădină, și mergi din cameră în cameră, mereu se deschid uși sau se lasă deschise, și mereu se deschid camere noi, de asemeni cămări în pod, boxe sau pivnițe, prin care nu poți trece decît tîrîndu-te pe burtă, și te pomenești doar în altă pivniță, dar știi că ținta e grădina de-afară. Doar acolo ți-ai putea găsi liniștea, poate din cauza soarelui sau a anumitor flori. Uneori visează asta, se trezește lungită pe spate, chipul îi e ud, iar ea e supertrează și mai durează o vreme pînă ce realizează unde este.

Alături, părinții privesc la televizor, ca totdeauna duminica. Ea e ca după vis, încă nu-și află locul. Deprinderile sînt ca dintr-o altă lume : jocul de cărți cu mama, cvartet de flori sau cvartet de orașe, să înveți în timpul jocului, pochivnic, flox, gladiolă, margaretă, astea de ce nu alcătuiesc un cvartet ? Iar tata spune la fiecare oraș cîte ceva : aici locuiesc soții Fugger, aici am înnoptat odată, aici se face vin bun, aici oamenii sînt foarte evlavioși, aici s-a răsturnat un bac cîndva, peste o sută de morți, aici au o primărie frumoasă. Mai demult îl admira pentru asta. Trebuie să-l întrebe pe Peter dacă știe și el asemenea lucruri, dat fiind că tatăl lui nu mai e aici. Și, de fapt, trebuie să-l întrebe multe pe Peter. Dacă a mers vreodată cu metroul ? Dacă a fost în turnul televiziunii ? Dacă a zburat vreodată ? (Noi am venit cu avionul de la Hanovra.) Dacă îi place engleza ? (Dar asta nu e chiar atît de important.) Dacă spune mamă sau mami sau mămico, și dacă se împacă bine cu Kalli și

dacă a învățat să înoate și dacă n-ar putea merge o dată să înoate împreună, dacă știe să danseze și dacă va dansa cu ea ? Ea nu știe să danseze, dar îngenunchează, se leagănă, sare în sus, se învîrte, se întinde încordîndu-se pînă-n vîrful degetelor, face cîțiva pași ca pe picioroange, se relaxează, bate din palme și se urcă pe scaun, pe masă și merge pe loc, merge, merge. El o fi știind să danseze ? Tu știi să dansezi ? Dacă nu ne privește nimeni și dacă nimeni nu povestește despre familia Fugger și despre bacul cu o sută de morți și despre pochivnic și flox și gladiole ! Dacă sîntem amîndoi invizibili ! Merge pe loc ținîndu-se foarte dreaptă, dansez, dansăm, se lasă pe vine, țîșnește în sus, bate toba cu palmele pe tăblia mesei. Deodată intră mama în cameră, cu părul răvășit și cu ochii tulburi. Mami ! Dar nu poate spune ce gîndește, se ciucește pe masă sprijinită în vîrful degetelor. Hai, dă-te o dată jos de-acolo ! spune mama. Ce-i cu gălăgia asta ! Nu locuim singuri aici !

Cînd mama se îndreaptă iar spre ușă, ea vede că bluza îi e ruptă și o mînecă atîrnă fluturînd. Dacă moare mama ! îi trece deodată prin minte, sau tata ! sau amîndoi !

Începe să facă ordine în cameră.

Peluza de iarbă are pete de culoare deschisă. Cine trece peste peluză nu se poate ascunde. Firește că n-are rost să treci peste peluză însă mergi pe aleile pavate care leagă blocurile între ele, cum n-are rost să încerci să-l cauți pe Peter. Căci dacă și-ar fi rupt piciorul deunăzi

(vineri, cînd a fost asta ?) sau dacă ar fi murit, n-ar mai sta lungit aici în iarba care e ca un covor, sau nu, ca un teren de fotbal, unde de altfel nu-i e îngăduit nimănui să stea lungit. Nu știe de ce îl caută pe Peter. Știe doar că a luat-o la fugă, la fel ca ceilalți cînd Peter a căzut grămadă. (Cînd ? Cînd oare ?) Nu știe dacă a folosit briceagul... Își amintește doar de prăbușire și că s-a gîndit, acum nu trebuie să te prindă că ajungi la școala de corecție, institutul de reeducare a tinerilor sau cam așa ceva. La cofetăria cu înghețate din spatele liceului, unde există întotdeauna cîte unii care au „substanță", se înghesui la un aparat muzical și aruncă în el o marcă. Și cum avea bani berechet și era dispus să-i împartă cu ceilalți, i se îngădui să rămînă, cu toate că nu era în cursul superior, și nu fu scos ca de obicei afară. Unul îi dădu o țigară să tragă un fum. Băgase numaidecît de seamă, dar nu spusese nimic și înghițise saliva putred-dulceagă. Ei respirau, el respira. Asta era important. Își suflau unii altora în nas. Totul era ritm și cîntec — sau vuietul bătăilor de aripi ale rațelor sălbatice, sau duduitul mașinii de cules zațul, sau șuierul furtunii în stuf, sau clinchetul caselor automate. Erau cuvinte, imagini, pomi colindători în lumina farurilor. Dar cînd s-a trezit, zăcea lungit pe o bancă din parc și tremura de frig și își căuta cheile și portmoneul și batista și abonamentul de elev și briceagul cu trei limbi și șurubelniță. Dar buzunarele pantalonilor erau goale și el era flămînd și însetat și foarte

obosit. Și iar știa că Peter căzuse grămadă. L-am omorît eu ? Asta n-o știa. Și nu știa nici de ce. Pur și simplu din greșeală. Și fiindcă lui Peter îi izbutea totul în clasă.

Nu cunoștea cartierul care se mărginea cu parcul. Numai case demodate, în odăi lămpi demodate, pe străzi femei demodate cu javre demodate. Nu îndrăznea să se adreseze vreuneia din ele. Curcanii o luaseră pe urmele lor. Poate că ele știau totul ! Poate că o miroseau sau o citeau pe fața lui ! Era mai bine să treacă agale, pe lîngă javre, în direcția albului neonului. Străzile mari sînt toate albe de neon, îi trecu prin minte, și rîse tare și apoi se bătu totuși, speriat, peste gură. Abia cînd recunoscu strada Müller, teama se risipi ca o scursoare, teama care-i pătrunsese în sînge. Muncitori străini, cocote, perechi de bătrîni, mame cu copii se plimbau de-a lungul trotuarelor late și se înghesuiau ici-colo la autobuze și în fața vitrinelor. Era din nou unul din cei mulți, anonim, necunoscut, făcea semn cu mîna de pe bordura trotuarului mașinilor ce treceau pe lîngă el, dar nici una nu oprea, nici una nu-l lua, iar el se tîra de la un colț de stradă la altul. Ploua. Asta îi făcea bine.

Cînd ajunse la terenul cu fier vechi, îndărătul căruia la oarecare distanță, se înălțau ca niște turnuri blocurile, cel mai mult i-ar fi plăcut să se odihnească. Dar pe-aici bîntuiau fel de fel de indivizi care demontau de pe mașinile turtite indicatoare de viteză, curele trapezoidale, tobe de eșapament, cauciucuri, capace de roți, niște indivizi de temut, cărora

mai bine nu le ieșeai în cale. Așa că se tîrî mai departe pînă la poteca bătătorită care lasă pe stînga cartierul magazinelor cu poșta, banca, magazinul de solduri, coaforul, farmacia, magazinul radio Schultze și Foto-Weinreich și o porni de-a curmezișul peluzei spre locurile de parcare.

Cine merge pe peluză nu se poate ascunde. Cine rămîne culcat pe peluză...

Am înnebunit! Acu' vreau pur și simplu să trag un pui de somn.

Se sperie de propria sa voce, dar nu vrea s-o mai ia încă o dată de la capăt cu gîndurile. Mașina lui Daddy trebuie să fie în parcare. Poate că una din uși e deschisă sau poate că reușește s-o deschidă cu șurubelnița. Dar atunci își aduce aminte că a pierdut briceagul. O să forțeze un geam și o să se ciucească în mașină. Pe bancheta din spate se poate chiar culca, dacă își strînge picioarele. Poate îl găsește Daddy cînd o folosi mîine mașina. Căci să vină acasă fără cheie, să-l sune pe Daddy ca să coboare, să se înțeleagă cu el prin interfon, bună ziua, Daddy, iată-mă iar acasă, asta încă n-o poate face, încă n-are curajul ăsta, abia de mai ajunge la locul de parcare, atît de grele îi sînt picioarele sau capul sau trupul. Mașina lui Daddy este ca totdeauna între Volvo și Peugeot. Dar nu îndrăznește totuși să spargă fereastra. Își șterge fața udă cu mîneca, vede bancheta din spate capitonată, lacrimile îi curg pe față, nu, ploaia. Mîngîie mașina ca pe vechiul urs de pluș sau ca pe un cîine și se lungește alături. Pavajul e tare și ud, încearcă

să se vîre sub mașină unde măcar e uscat, întîi labele picioarelor, apoi pulpele și coapsele. Zăpada ar fi mai bună, îi mai trece prin gînd, și un drum prin zăpadă curățat cu lopata. Heckeshorn, spune cineva, iar o femeie tînără se apleacă asupra lui și îl freacă cu un bulgăre de zăpadă. Mam! Mam! unde ești?

Deodată raza unei lanterne împunge spre el. Închide ochii strîns, nu se poate mișca, zace sub mașină ca într-un clește.

Măi să fie! Asta e pramatia, blestematu'! Și mînjit din cap pînă în picioare! Ai tras un pui de somn! Ești negru tot, și îngălat! O să facă taică-tu o față, cînd o da cu ochii de tine! Acu' vino, hai! Îți mototolești țoalele ăle mai bune, pramatie. Intendentul se strecoară anevoie între Volvo și BMW. O să iasă cu supărare din pricina costumului de sărbătoare. Da' el unu' nu poate să stea deoparte! Și se opintește să salte BMW-ul în sus, ca să poată ieși afară pramatia. Ia te uită ce captură a făcut! Și încă în sfînta seară de duminică, tocmai cînd se ducea și el la o berică!

Da' de unde vii?

Pramatia nici măcar nu răspunde. Ce poamă! Abia de se ține pe picioare. Îl tîrăște de brăcinarul pantalonilor după el și zornăie între timp cheile; da' nici țipenie de om, toți stau cu ochii-n televizor la ora asta. Ei, poate se lasă cu un bacșiș, de la tac 'su, cînd îi aduc pramatia. Ăsta are bani berechet, dă umblă el c-un BMW. P-ormă o să-i povestească lu' mami acasă

ce captură a făcut, he he he he, că ea nu-l vede niciodată cu ochi buni cînd mai iese și el la aer duminică seara, ce mai zgîrceoabă și nevastă-sa. Nu s-a ales nimic de capu' tău, zice ea, numa' fincă ești toată ziua la crîșmă. Ei da, muierile! Da' l-a dat ea după deget pînă la urmă, că-și pune în fiece duminică țoalele bleomarin, luate pentru nunta fetei?! Și ea doar știe bine că aici nu să-ntîmplă niciodată nimic la cîrciumă... totu-i ca la domni, parc' ar fi suedezi, nu alta. Așă că țoalele bleomarin e taman potrivite. Da' pent-el totdeauna duminica e cel mai bine cînd a băgat în el vr'o cîteva berici și și-a scos țoalele bleomarin. Lunea mai dă și el de oameni, îi place să trăncănească, să mai afle ce și cum. Și acu' are ceva extra de povestit! Împinge pramatia în hol și apoi în lift și apasă pe boton. Ușa se închide. Al naibii mai pute pramatia! Și, cînd te gîndești, oameni cu dare de mînă!

Ți-o fi foame?

Caută o bomboană în buzunarul nădragilor și i-o întinde pramatiei. Eucalipt, vrei și tu? Ei, atunci, nu!

Își vîră bomboana de eucalipt în gură. Peter și drăguța lui tare o să se mai mire că te-ai întors. Ai făcut-o lată de tot!

Nu poa' strica să-și găsească un aliat, că ce-i drept, tare-i necăjită, pramatia! Și, pentru că liftul se oprește, îl prinde din nou de brăcinarul pantalonilor, ca să n-o întindă, și îl tîrăște pînă la ușa apartamentului și sună. Da' mult mai durează pînă ce mișcă cineva năuntru! Vîră bomboana de eucalipt între dinți și obraz, stă drepți. Pramatia parcă atîrnă pe oase, mai rumegă pesemne noutatea, cînd se deschide, o broască și încă o broască și un zăvor. Ce le mai tremură fundu' la domnii ăștia, că îi lasă vr'unu goi!

Bătrînul are pe el o haină de mătase, brodată, mătase galbenă. Hm!

V-am adus pe cineva care n-are pat, dom' doctor!

Așa e or' am dreptate, băiete!

Nu poate spune dacă îl mișcă felul cum stau cei doi acolo. Ca înlemniți. Și cum bătrînul își desface la piept haina de mătase și n-are nimic pe dedesubt. Doar o mulțime de păr. Și cum pramatia dă să cadă înainte și bătrînul îl ține. Nu, nu poate spune; într-adevăr, dacă îl mișcă asta. Da' felul cum bătrînu' îl mîngîie pe cap pe puturosu' ăsta, asta da, e ceva. Fiul rătăcit și cam așa. Cîndva, mai de mult a învățat și el. Și acu', nici nu poate zice nimic de bacșiș. Dă doar din cap și pornește îndărăt spre lift și apasă pe butonul de la parter.

Ce oameni mai se există!

Zornăie cu legătura de chei.

Da' acu' vreo cîteva beri tot trebuie să dea de dușcă!

LUNI

În cele 18 ori 6 apartamente se vorbesc 18 ori 6 limbi.
Limbile au o gramatică comună.
Limbile au vreo 600 de cuvinte comune.
Și, cu toate acestea, nu e posibilă o înțelegere.

TOȚI SE TEM DE ZIUA DE LUNI. El nu. Se bărbierește cu grijă, ia seama să-și radă bine cotleții, potrivește taietura cu un deget mai sus de pomeți ca să nu imite moda. Cine are personalitate n-are nevoie de așa ceva. În fiecare dimineață îi trece asta prin minte cînd aparatul de ras zbîrnie și nevasta se vîră sub plapumă, fiindcă zgomotul o enervează. Personalitate, firește ! El nu trebuie să se radă în baie, nu trebuie să-și lase cotleți, nu trebuie să vorbească cu nevasta, nici dimineața și nici seara, de luni pînă vineri. Nu, el nu se teme de luni. La opt fără douăzeci Mercedesul e în fața casei, șoferul cu uniforma de serviciu gri, și cu șapcă gri îl salută, un om cam de vîrsta lui, care încă mai știe cît de adîncă trebuie să-i fie plecăciunea.

Strînge bine nodul cravatei și îmbracă vestonul. Mai demult trăgea totdeauna plapuma de pe soția lui și îi băga mîna în sîn și ea răspundea la gestul lui, dar e mult de-atunci. La micul dejun cu Susanne, îi împinge cutia cu cafea solubila, o mică conjurație în fiecare dimineață, soția lui nu vrea ca fetița (încă mai spune fetița) cafea, Susanne amestecă praful în lapte și-i face cu ochiul. Nu vorbesc. Privește după ea cînd iese din apartament. Uneori o mai întîlnește la lift. Dimineața e îmbulzeală mare și la fiecare etaj mai urcă vreo cîțiva. Dar asta îi convine. În felul acesta îl văd mai mulți urcîndu-se în mașina de serviciu. Lunea e o zi bună, o zi de lucru, o zi cu răspundere, o zi cu sarcini, cu decizii, și el are totdeauna acte în servietă, pe care le poate întinde pe genunchi.

Ai avut o duminică frumoasă ?

Ee, daa da, domnule director !

Asta a vrut să audă : domnule director. Asta îl întărește pentru ziua de luni și pentru orice altă zi. La ora unsprezece e anunțat șeful personalului împreună cu președintele consiliului de conducere. Bine că știe încă de vineri seara că bătrînul domn nu e de partea lui, a fost în lagăr, da' ce mai e și asta ! nici pentru alții n-a fost pe-atunci raiul pe pămînt. Pe activistul sindical îl cunoaște încă prea puțin, pentru a miza pe el, relațiile sociale dintre patroni și salariați sînt restrînse la festivitățile din întreprindere. Și încă n-a participat la nici una. O să vadă cum reacționează omul, n-o să se cramponeze de o idee, gestul social e totdeauna apreciat. Poate că îi plasează una directorului tehnic (pentru soția de la Marea Nordului), o să-l cheme după o jumătate de oră să participe la discuție. Ambiția înlătură toate problemele sociale, asta e teza lui. Pe asta le-o va expune domnilor, le va oferi țigări

de foi, îi va sili să vorbească, pînă o să știe exact ce și cum gîndesc. (Și asta e unul din trucurile sale, să dea impresia de superioritate și s-o dobîndească așteptînd.) Va scutura scrumul trabucului ; privind lucrurile obiectiv, domnii mei...

Deodată vede în oglinda retrovizoare chipul concentrat al șoferului, nici o tresărire a gurii, doar cercul roșu al șepcii în jurul frunții, un om de vîrsta lui, care joacă și el teatru (cum așa și el ?). Ar vrea să-i transmită buna sa dispoziție, dar nu poate să-i spună, totuși : În dimineața asta îl dobor pe unul ; și nici nu știe dacă o să izbutească.

Se lasă pe spate, răsfoiește documentele. Azi îl dobor pe unul sau chiar doi (două muște dintr-o lovitură). Umanitarism, binele salariaților, răspundere socială, zîmbete, să facem temenele, domnii mei, ne înțelegem (nu va spune : în orașul de front, pentru a nu provoca o perorație din partea doctorului). Fiecare trebuie să muncească, unul îl duce cu mașina pe șef, altul este șef, altul stă la banda rulantă...

Șoferul depășește acum un Porsche. Vede în oglinda retrovizoare cum rîde cu această ocazie (ambiția șterge toate diferențele sociale).

Mergi ca un șofer de curse, omule !

Păi ceva tot trebuie să-ți facă plăcere !

Pentru că nu poate spune că i-a dat un răspuns formidabil, și nici nu-l poate bate pe umăr, răsfoiește mai departe actele. A învățat cum să reacționeze. N-a avut nevoie de mită,

nici de lingușeli, așa ceva nu e în firea lui, el e un om corect, ca un soldat, dacă e nevoie, leal. Își mîngîie pielea pe unde s-a bărbierit, ras neted. E mulțumit.

E opt fără două minute cînd șoferul oprește mașina la intrarea principală. (Nevasta-sa trebuie să fi adormit la loc. Ce face toată ziua, ce gîndește, ce simte, cine e ea de fapt ?) Închide dosarul cu acte în clipa cînd șoferul ia șapca de pe locul de-alături pentru a coborî și a-i deschide portiera. Portarul salută. Colegele și colegii salută. Asta îi convine, căci el are în vedere binele lor, binele firmei, pe el se pot bizui.

Bună dimineața ! Bună dimineața !

În ziua ei liberă face curățenie în casă și pune rufăria în ordine. După-amiaza o petrece totdeauna cu băiatul. Vara merg la bazinul de înot sau la Havel ori la grădina zoologică, și pe ploaie la acvariu. Peter vrea să colinde cîndva lumea, ca reporter sau cameraman, ori poate ca pilot, visuri de adolescent ! Ea zîmbește cînd el îi povestește ce știe despre dromaderi sau despre riturile boșimanilor. La cîteva săptămîni vizitează împreună galeria unde expusese atunci soțul ei. Din cînd în cînd întreabă cîte unul de el, tot mai rar. Mai lucrează ? Cum îi merge ? Interes sau bucurie sadică, nu-și dă seama. N-a schimbat nimic în camera soțului ei (pe-atunci îi spuneau atelier). Șevaletul, cuvele, masa cea mare erau orientate spre lumină așa cum i se păruse lui că e mai bine. N-a aruncat decît tuburile cu vop-

sele uscate și bucățile de cretă și sticlele cu cerneală murdară și, în sfîrșit, manifestele și cărțile în ediții de buzunar.

Șterge încet șevaletul cu cîrpa de praf. Bărbatul i-a spus odată : Dacă ai veni și tu cu mine, dacă nu m-ai lăsa singur...

(De ce te boiești cînd te duci acolo ? De ce te prefaci că te duci acolo cu plăcere ? E doar înșelăciune, nu-i așa ?)

Ce e înșelăciune ? Vede băiatul în lăuntrul ei ?

Scoate din dulap o mapă cu desene în cărbune și o dezleagă. Ține foaie după foaie la lumină. Expoziția n-a adus afirmarea. Totul a rămas ca mai înainte. Nu, altfel. Mai fără strălucire. Ea a început să se îndoiască de bărbat, fiindcă se îndoia și el. Se certau. El o lovea. Ea se apăra. Țipa. Dar cine auzea de fapt ? Cine aude ceva în casa asta ? A închis ușa apartamentului trîntind-o, a alergat pe trepte în jos, a așteptat jos la ușa liftului. El n-a venit pentru a o aduce îndărăt. Cînd ea nu s-a întors acasă, el n-a plecat s-o caute. Trei zile la un hotel cu ora în Schöneberg. O fereastră spre curte. Lăzi de gunoi. Bară pentru bătut covoare. Nu Amsterdam, nici chiar Bruxelles, Paris sau Veneția. Nici camere de hotel ca în opere, nici recepții cu șampanie, cu fotografi reporteri, cu camere de televiziune sau cu interviuri. Cine e mititica ? O cheamă Beatrice, pisicuță și hetairă, slangul alcoolizat-euforic al societății înalte, sex și glorie. Nimic din toate astea. Nu deghizări și nuditate, nici simboluri falice și ochi de vrăjitoare dindărătul ochelarilor de soare. Nimic din basmul cu succesul. Stătea culcată pe salteaua dricuită dintr-un hotel de pasaj, auzea chicotelile și gemetele din camerele alăturate. Nici un boy de hotel care să aducă o carte poștală de-acasă. Nici o reîntoarcere sentimentală : vagabondaj cu auto-stopul, trecătorile Alpilor înzăpezite, înnoptare într-un han de sat, patul dublu, foșnetul șoarecilor, teama de necunoscutul care a luat-o cu automobilul și doarme cu spatele la ea. Nimic adevărat în toate astea.

Cînd s-a întors acasă, Peter zăcea bolnav, avea pojar sau numai îi era foame. Și soțul ei n-a întrebat-o unde fusese. Era oare el de vină că viața lor unul lîngă altul devenise un chin ? Nu mai vorbiseră niciodată despre cele trei zile.

Te risipești, i-a spus ea cînd el a început să schițeze afișe și pancarte. N-o să ne poți hrăni niciodată. N-ai să expui niciodată la Bienală !

Bienala e ceva răsuflat, a răspuns el.

Cine nu se angajează ideologic e un burghez, a spus el. Trebuie să distrugem statul. Trebuie să distrugem burghezii. Arta este deșeul unei societăți morbide, spunea el.

Dar tu ești atît de talentat !

Pe cine interesează asta ? A rîs de ea.

Alte femei erau altfel, o știa bine, își puneau vindiacuri și blue-jeans și ieșeau și ele în stradă și locuiau și ele în locuințe comunitare, purtau pancarte și participau la fabricarea bombelor artizanale. Dar ea știa că el n-avea altă femeie. El căuta. Ce : Sens ? Viitor ? Răspundere ? Căuta oare cuvinte ? Era neliniștit și

morocănos. O neglija. Și ea își făcea griji din cauza lui Peter, care avea umbre pe plămîni și trebuise expediat la aer. Fuga de trei zile, dorințele (Veneția, Bienala, o cheamă Beatrice, pisicuță și hetairă) abia dacă mai erau imaginabile. Trebuia să cîștige pentru traiul zilnic, chirie, trebuia să aștepte la radiografie și la Asistența pentru tuberculoși. Lui Peter îi plăcea să joace volei, Peter trebuia să stea mult la aer.

Și cînd îl arestaseră pe bărbatul ei, nu fusese nimeni acasă, nici ea, nici Peter.

De-atunci toate scrisorile verzi și albastre de la autorități îi sînt adresate ei. De-atunci e capul familiei. Mîinile bărbatului s-au lățit de-atunci și e mereu negru sub unghii, chiar și duminica, cînd îl vizitează.

Te duci cu plăcere acolo ?

De ce te boiești...

Trebuie să-i explice lui Peter : noi oamenii n-avem voie să ne lăsăm singuri unii pe alții. Bărbatul și soția nu, tata și mama nu.

Dar de ce să mintă ? Cine spune oare : n-avem voie ?

Colegele șoptesc : politic ! a fost cu roșii ! au găsit bombe, scria în BZ * !

Ce vină are femeia ! le liniștește Schmidhenner, șefa. Asta e de nădejde ! Vine și cînd are febră !

Și bărbatul nu întreabă de broșuri, cînd îl vizitează duminica, nu întreabă de mărirea chiriilor, nu întreabă de prieteni (are oare prieteni ?). Șade în fața ei. Uneori vorbesc despre vreme, niciodată despre mîncare, niciodată despre muncă, despre zilele săptămînii. La colțurile gurii lui sînt resturi de salivă, pleoapele sînt inflamate și atîrnă greu peste pupile. Nu se dă de gol. Nimic nu-l dă de gol, ea îndură duhoarea, duhoarea de bărbați care nu se spală ca lumea, unii chiar și rîgîie, iar femeile sînt lascive. Ea așteaptă să vorbească el, sau el așteaptă să vorbească ea ? Se pîndesc reciproc. Sau numai se joacă ? Cine cu cine ?

Observă că i s-a urcat fierbințeala la cap. Foile zac pe masă și pe podele. Figuri schimonosite, bucăți de uniforme, încîlcituri de plase de sîrmă și sîrmă ghimpată, baraje împotriva tancurilor, schelete.

(Vindeți ce aveți de la soțul dumneavoastră, îi recomandă proprietarul galeriei. Pe undeva, prin orașe mici. Pentru noi astea sînt zăpadă de anul trecut !)

Adună foile laolaltă, fără vreo rînduială. Bagă de seamă că îi tremură mîinile.

Dar dumneata nu-ți permiți nimic ? întreabă colegele cînd se plătesc salariile. Nimeni nu-i spune tu. Trebuie să te alegi și dumneata cu ceva de la viață, mai spun ele. Se strînge ghem. Îi e frică. El o să revină. Peste doi ani începe totul de la capăt. Unul politic, șoptesc colegele, cum te poți culca în pat cu unul ca ăsta. Pentru noi este zăpadă de anul trecut, spune proprietarul galeriei, vinde, dar în orașe mici !

Nu mai știe dacă se referă la soțul ei, cînd se gîndește la el.

* *Berliner Zeitung*, cotidian berlinez (n. tr.).

Ora a treia au sport. Și pentru că nu plouă, vor ieși pe teren. Fetele își schimbă hainele în clasă, băieții la vestiar. Asta s-a introdus de la vacanța de vară. Uneori cîte unul uită ceva, ca să se poată întoarce în clasă. Atunci fetele chiraie. Kalli ar uita și el ceva, dacă cea nouă din bloc ar fi în clasa lui. Celelalte nu-l interesează. Tu ești piticul nostru, spun băieții și își bat joc de el, pentru că chestia încă nu i se întărește. Ieri, cînd a văzut-o cu pantofii ei roșii cu catarame, i s-a întîmplat și a fost frumos, o nebunie, numai că tata nu trebuia să-și facă apariția tocmai atunci. Niciodată nu i-a fost așa rușine de tata.

Își scoate pantalonii și încearcă să se gîndească la cea nouă. Încearcă încă de azi dimineață. Pitic! Pitic! E furios fiindcă nu-și mai poate reprezenta pantofii cu catarame, pentru că miroase a sudoare și aer stătut, ca totdeauna în vestiare, pentru că tricoul lui de sport e țesut și n-are însemn pe chiloți (n-a obținut insigna de înotător junior fiindcă are prea puțin timp pentru antrenament din pricina frățiorilor mai mici), și este furios pentru că Jockel a întrebat: Ei și? Altceva n-a întrebat, dar e iar la școală, cel mai vîrstnic din clasă, și cel mai înalt.

Ei și?

Dar Jockel încă nu știe nimic despre a nouă. O cheamă Susanne. Eva ar fi mai frumos, dar și Susanne e frumos. N-o să-i spună nimic lui Jockel despre ea. Ea e secretul lui. Dar oricît încearcă să se gîndească la ea (la pantofii roșii cu catarame), piticul rămîne pitic.

Peter șade într-un ungher și nu se dezbracă fiindcă nu poate face gimnastică cu piciorul bandajat. De fapt, Kalli ar vrea să stea de vorbă cu Peter. Despre ea. Firește. Dar Peter citește o carte și învață cuvinte și pentru asta și-a băgat degetele în urechi. Peter e totdeauna atît de silitor. De-aceea i se adresează mai apoi totuși lui Jockel. Știi, am sărutat-o! (nu e adevărat, dar asta nu contează!).

Jockel stă strîmb ca un arcuș de vioară, de curios ce e. Pe cine ai sărutat?

Pe cea nouă! Aia de sus de tot, știi tu! Aia cu pantofii roșii!

Spanac!

Firește! Drept pe gură!

Jockel își proptește miinile în șolduri și îl măsoară de sus. E furios pe Jockel și ar vrea să-i facă impresie.

Ia întreabă-l pe Peter. A lui e.

Jockel încă îl măsoară de sus. O să vadă cu siguranță țesătura pe tricoul lui. Știe cu siguranță că minte. Iar el minte numai pentru că vrea să vorbească despre ea.

O cheamă Susanne! Și taică-său e mare stab! Îl ia totdeauna un Mercedes de-acasă. Dar ea e altfel. E prietena mea și a lui Peter. Dar i-am spus că tata lui Peter e la gherlă.

Cum? I-ai spus asta?

Jockel îl apucă și îl azvîrle de-a dura prin vestiar, de-l dor toate cele cînd vrea să se ridice de jos. Dar Jockel e deja lîngă el și îl tîrăște din vestiar cu culoar.

De ce i-ai spus asta?

Fiindcă e drăguță și fiindcă e totuși adevărat!

Jockel rîde. Lui Kalli îi e frică de rîsul acesta. Și fiindcă tot a mințit, mormăie: Nu-i așa! Nu-i nici pe jumătate atît de rău! Dar Jockel încă nu-i dă drumul.

Frumos proletar mai ești! Și te comporți ca un mic-burghez numai din cauza Mercedesului.

Kalli nu știe exact ce vrea Jockel, dar scapă din prinsoare răsucindu-se și o ia la goană. De altfel a și sunat și ei trebuie să formeze șiruri de cîte trei pentru că merg pe terenul de sport. Și fetele s-au adunat, dar ele rămîn în sală, spune profesorul, iarba e prea udă pentru gimnastică la sol.

Jockel este flancul drept în primul șir, el este ultimul, cel mai mic, piticul. Peter șchioapătă pe lîngă coloană cu cartea sub braț. Acum îi pare rău că s-a lăudat așa, pentru că Peter va afla cu siguranță și pentru că nu pricepe de ce sînt acum toți împotriva lui. Sau doar își închipuie el asta? Aleargă o tură pe pista de zgură. Peter rămîne în urmă și se așază pe marginea gropii pentru sărituri. Are din nou cartea pe genunchi. Jockel, cu picioarele lui lungi, impune pasul alergării, el începe să gîfîie și rămîne în urma rîndului lui. Pitic. Îi trece însă și furia de alergătură și, cînd revin în pas de voie, lasă să-i atîrne capul și brațele, iar profesorul de sport rîde de el: Scoate pieptu-afară, piticule!

Peter îi face cu ochiul. Dar el nu vrea asta. Acu' nu vrea să aibă nimic de-a face cu Peter,

și în general cu nimeni. A greșit în tot ce-a făcut. A vrut să-i sufle fata lui Peter. A vrut să-l aibă confident pe Jockel și merge acum din nou istovit și tîrîndu-și picioarele, în rînd, se gîndește la pantofii roșii și la simțămîntul acela nebun. Și amîndouă nu pot fi gîndite cu precizie. După ce au făcut turul pistei de zgură s-au așezat într-un singur rînd, el este ultimul, ca totdeauna. Sînt repartizați pentru săritura în înălțime. Asta nu-i place, fiindcă totdeauna doboară ștacheta. În general, nu-i place ora de sport. Dar ce altceva? Ce-i place? Ce-îi-place? Vede cum Peter lasă cartea lîngă groapă ca să pună mereu ștacheta la loc. Asta îi e penibil, fiindcă Peter va băga de seamă, cît de slab e la sport. Și, la urma urmei, acum are pică pe Peter (și pe Jockel și pe profesorul de sport și pe toți cei cu însemne pe chiloți, înotători-juniori, înotători-emeriți). Bineînțeles că nu reușește săritura și Peter pune ștacheta cu 5 centimetri mai jos, și iar nu reușește, și nici la a treia săritură.

Trebuia să ai mai mult curaj, Kalli, nu izbutești să salți picioarele! Peter a fost bine intenționat, dar Kalli îi șuieră: Cum a fost la gherlă? și se bucură că Peter se face palid. (Nu știe prea bine de ce a spus asta. Pur și simplu de furie.)

Grupa lui Jockel este dincolo, la aruncarea greutății. Jockel nu poate interveni.

Hai, fă frumos, tocilarule. Dar pe tine te-a sărutat cea nouă? Pe mine da!

Peter potrivește ștacheta pentru a patra oară și el vede cum îi tremură mîinile. Ceilalți vor să sară mai sus și sînt nerăbdători. Peter trebuie să pună ștacheta mai sus.

Nu știu ce vrei, Kalli !

Hai zi, piticule, ce-aștepți ? Cu toate astea eu am avut o !

Mîinile lui Peter tremură în așa hal, încît apucă ștacheta și lovește și ștacheta se rupe. Băieții rîd și strigă : Dă-i mai tare piticului ! Dă-i mai tare !

Dar Peter lasă mîinile în jos, în dreapta încă mai ține ștacheta ruptă. Și cînd profesorul vine în fugă de la grupa care făcea aruncarea greutății, Peter îi dă știnghia.

Ai înnebunit, băiete ? Credeam că în tine pot avea încredere !

Da, spune Peter.

Ai fi putut să-i spargi capul piticului !

Da.

Kalli asudă de emoție. Asa-i trebuie ! Taică-său e la gherlă și tot el pune mîna pe cea nouă ! Și se gîndește oricînd la pantofii roșii ! Face totdeauna pe nevinovatul, tocilarul ăsta ! Și acu' — acu'...

Dar nu poate scoate nici un sunet. Profesorul de sport îi pipăie țeasta cu vîrful degetelor. Ai avut noroc, piticule ! Acoperișul tău de lemn a rezistat ! Nu te doare nimic la cap ?

Băieții își bat joc : Ce să-l doară pe ăsta în cap ?

Dar profesorul de sport desemnează doi elevi care să meargă cu el la medicul școlii. Îl iau

între ei. Ceilalți se împrăștie. Doar Peter rămîne în picioare lîngă groapa pentru sărituri. Singur de tot.

Kalli vede asta și îi e rușine.

De fapt n-a avut niciodată vreo simpatie față de Peter, pentru că e elev atît de bun ; a preferat să stea cu Kalli, în pauze și după-amiaza, Pat și Patachon. Kalli e atașat și face tot ce i se pretinde. Dar cînd, în pauza de după ora de gimnastică, stau toți laolaltă și fumează în spălător și discută despre cele petrecute, nu-i ia apărarea lui Kalli, chiar dacă acesta nu s-a întors încă de la medic și nu știu dacă n-are totuși o comoție cerebrală.

Formidabil că și-a ieșit și Peter o dată din rol !

Dar dacă pe Kalli trebuie să-l ducă la spital !

Da' el a început ! El începe totdeauna !

Ei, n-aș vrea să fiu în pielea lui Peter. Premiantul clasei și apoi așa ceva !

Da' a fost din dragoste !

Dragoste ?

Rîsete și nori de fum și miros de urină. Jockel strivește țigara, își suflă firele de tutun de pe degete și nu mai e de-al lor. Nu mai e de-al lor ! Vede stropii de murdărie pe pereți și, în vasele closetelor, urmele de apă galben-maronie de sub țîșnitoarea care spală, și mîzgăliturile de pe pereții cabinelor. Și deoarece e prea strîmt locul, pentru a se izola se urcă pe un closet, se sprijină cu mîinile de pereții cabinei și rîde. Rîde de ceilalți de jos,

care discută despre dragoste și despre cine o fi oare vinovat, Peter sau Kalli, și care nu discută despre motivul pentru care tatăl lui Peter e la zdup. (Nu știe nici el precis.)

Ei, băieți, ia asculatați aici !

Unul trage de lanț, apa vuiește, băieții urlă.

Ia ascultați aici, Peter e un golan, vă spun ! Taică-său e la zdup, politic, firește. De-aceea nu vorbește despre asta. Dar dacă i-a tras una lui Kalli, asta e o acțiune !

Ai sticleți în cap !

Pentru că, vedeți voi, Kalli e un mic-burghez !

Ia mai slăbește-ne, Jockel, ia mai slăbește-ne ! Pe tine te-a pocnit cineva în ouă, cînd nu erai cu toate mințile acasă.

Și voi sînteți niște burtă-verde ! strigă el. Din nou trage unul de lanț și toți urlă și aruncă chiștoacele pentru că a sunat a doua oară de intrare. Ușa se închide automat de cîteva ori. El n-are poftă să alerge după ei și așteaptă pînă ce s-a liniștit totul afară. Apoi coboară de pe closet, bea cîteva înghițituri de apă de la robinet și se strecoară în vîrful picioarelor pe coridor. Îndărătul ușilor aude glasuri de profesori și elevi : dacă un negustor de fructe a cumpărat cincizeci de lăzi de portocale cu cîte douăzeci și cinci de mărci lada și cere cîte patruzeci de pfenigi de portocală, iar fiecare ladă conține o sută de bucăți — I see the flower in the garden, you see the flower in the garden, he, she, it sees the flower in the garden, I don't see the flower in the garden, you don't see..

Îi vine să caște. În sala de muzică profesorul lovește diapazonul, la, flautele cîntă strident cu un semiton mai jos, cu un semiton mai sus, la — la — ,un deget bate energic în clapă...

Speră să nu întîlnească pe nimeni în casa scării. Și fiindcă trebuie să aibă totuși un motiv ca să lipsească de la oră, se hotărăște să-l intercepteze pe Kalli cînd vine de la medic, dar atunci îl vede pe Peter așteptînd jos în fața cuștii intendentului școlii. Nu îndrăznește să-i vorbească, fiindcă, de fapt, nu l-a simpatizat niciodată. Dar se oprește totuși lîngă el. Ceasul electric ticăie tare ; este ceasul care reglează pauzele. Vede că Peter tremură.

Ăia tot o să-l trimită acasă, spune el în cele din urmă, pentru paisprezece zile !

Și de ce mai stai aici ?

Vreau să vorbesc la telefon cu medicul școlii.

Pe Jockel îl pufnește totuși rîsul.

Crezi tu că ăla o să-ți spună ceva ? Secret profesional ! N-ai auzit niciodată de asta ?

Vino, îi facem o vizită lui Kalli. O să fie bucuros că are paisprezece zile vacanță !

Peter clatină din cap. El nu știe dacă în semn de refuz sau dacă nu-ul se referă la Kalli, despre care Peter tot nu poate ști altceva decît că a fost trimis acasă. Vede că pielea tîmplelor lui Peter e foarte subțire, vede încrengătura vinelor și rădăcina părului și îl cuprinde pe Peter, grijuliu, cu brațul pe după spate. Peter nu se ferește.

Nu și-a închipuit că Peter e așa, că merge alături de ea și îl lasă pe celălalt băiat înalt, pe care încă nu l cunoaște, să-i ducă ghiozdanul. Dar îi face plăcere să meargă între doi băieți.

Avem același drum i-a spus lunganul.

N-a întrebat, de unde știe asta. Merge. Se leagănă în mers și părul îi unduiește ritmic. Și cum vremea e blîndă, plăcută, propune un ocol.

De la fereastra bucătăriei noastre văd totdeauna un teren de joacă, și încă n-am fost acolo.

Hai s-o facem, spune lunganul, și scoate un pachet de Rothändle din pantaloni. Ea refuză și Peter de asemenea. Asta îi leagă între ei. El merge șhiopătînd înainte, pentru a păstra leagănul liber pentru ea ; de parcă ar mai fi copii mici. Dar gestul i se potrivește. Se potrivește cu asta și faptul că i-a arătat tablourile tatălui său și n-a spus nimic. Poate că de asta e atît de tăcut, fiindcă e trist.

Vino, urcă-te și tu cu mine ! vrea ca el să rîdă și se așază exagerat de șovăitor pe scîndura leagănului. Peter doar îi face vînt și se dă apoi la o parte. Așa că ea se ridică în picioare pe scîndură, ținîndu-se de frînghii, și își face vînt cu genunchii arcuiți. Îna-inte și — îna-inte și — uită-te la mine — Pe-ter — îmi placi — îmi placi. Fredonează plină de veselie, dar nu izbutește să-i atragă privirea. Tare ar vrea să-i spună : Ia ascultă, pe mine nu mă deranjează că tatăl tău e la închisoare, sau : Vii cu mine la cinema ? sau : Nu te joci decît cu băieții ? că, vezi, știu și eu fotbal și alte jocuri de băieți, ca de pildă cel cu bila, dacă ăsta e un joc de băieți ! Ai mei, acasă, nu știu bineînțeles nimic ! Fiindcă fustița i s-a ridicat pe coapse, își eliberează o mînă și o trage la loc în jos, dar cu acest prilej își pierde echilibrul și cade neîndemînatec jos. Lunganul o ajută să se ridice. De ce nu Peter ? Scutură nisipul de pe ea și își ia ghiozdanul. Nu vrei și la bară ? întreabă lunganul, sau să te cațări ? Nu vrea. Aleargă cîțiva metri înainte, pînă la gardul viu și rupe o ramură, pentru că îi plac boabele roșii-închis, chiar dacă nu știe cum se numesc. Îi dă ramura lui Peter. Acesta bîlbîie ceva ininteligibil, dar învîrtește ramura între degete. Lunganul rîde. Și pentru că leagănul este acum ocupat, se întorc îndărăt în stradă. Păcat că n-au de făcut un drum mai lung. Le-ar putea povesti despre ziua de ieri. Ați mîncat vreodată chinezește ? eu da ! (Cum să te întreții altfel cu băieții ?) Așa că apucă mîna lui Peter și joacă de-a fratele-și-sora, mirele-și-mireasa, și se face roșie toată cînd gîndește : N-ai nevoie de părinți cînd îi dai mîna cuiva.

Tu știi ce ramură e asta ?

Da, dracilă.

Se găsește des pe-aici ?

Nu cred.

Îți place ?

Peter își retrage mîna dintr-a ei, în loc de-a răspunde, vîră coada ramurii în gură.

Frumos cuvînt : dracilă. Sună parcă de pe altă lume, nu găsești ?

Mama mea le pune în vaze, spune Peter.
Nu-și amintește cu plăcere de întîmpinarea aspră de deunăzi. La drept vorbind, o deranjează că el are o mamă.
Dacă măcar ai fi șterpelit o crizantemă, spune lunganul. Erau destule acolo pe ronduri, ce zici Peter ?
Mie îmi place dracila.
Peter pune servieta jos, între picioare, și îi duce lunganului floarea la nas.
Plăcut, nu ?
Lunganul ridică din sprîncene. Ceva pentru Kalli !
Peter își ia din nou servieta, dar nu răspunde nimic. A trecut ceva pe lîngă ea și nici măcar nu știe ce anume. Are deodată impresia că îndărătul ochilor și urechilor ei crește ceva ca un balon și pînă la urmă o umple complet, încît să nu se mai poată ține pe pavaj și să fie împinsă și deviată undeva. Apucă mîna lui Peter, dar acesta nu i-o lasă și nici nu spune nimic. Ea nu știe ce s-a întîmplat cu Kalli și încearcă să se gîndească la altceva, la lecțiile pentru acasă, la camera ei, la prînzul plictisitor, dar teama de-a fi deviată fără să vrea, teama de golul dindărătul ochilor și urechilor care s-o facă să nu mai aibă greutate o cuprinde cu totul și nu izbutește să recîștige atenția băieților. E dificil să fii fată, și să locuiești într-un oraș pe care nu-l cunoști e și mai dificil.
Și cînd lunganul întreabă : Vii și tu la Kalli ? nu vrea să răspundă nu, dar nu spune nici da. Își aruncă părul pe spate și rămîne la doi-trei pași distanță de băieți.

Își ia vestonul uniformei din cuier. Ce mai zi liberă ! Întîi vine Kalli acasă, trebuie să stea în pat, suspect de ușoară comoție cerebrală, așa stă scris în biletul pe care-l are la el, accident sportiv, iar de la băiat nu poate scoate ce s-a întîmplat. Și acu' sună iar. Și cînd te gîndești că nevasta a pus mîncarea pe masă, pentru că vor să dea o raită după cumpărături, iar Kalli trebuie să aibă grijă de ăi mici. Asta poate și el să facă, chiar și cu un pic de durere de cap. Cine-i acolo ?
Strigă în interfon, dar deja aude tîrșituri de picioare la ușa apartamentului și descuie. În fața ușii sînt trei, adolescenți sau copii. Unul îi pune niște verdeață sub nas. Kalli n-are timp azi ! (Numai la joacă le e gîndul, da' sînt deja mult prea mari pentru ea).
Iertați-ne, vorbește fata, dar vrem doar să știm ce a spus doctorul școlii. Și dacă e rău.
Totdeauna e rău cînd cineva e bolnav !
Și putem să-i dăm bună ziua lui Kalli ?
Dar nu acu' la prînz !
Îi spuneți dumneavoastră ?
O fac, o fac. Da' verdeața luați-o cu voi. Le trîntește ușa în nas și se duce la bucătărie.
Nevasta îl are în poală pe cel de doi ani și îl hrănește. Kalli scormone cu furculița prin cartofi, e palid, frumos frate mai mare, ce să zici !
I-ai poftit deja pe toți la înmormîntare, ai ?
Își trage scaunul între picioare și-i face băiatului cu ochiul. Dar acesta nu reacționează. Pesemne că tot s-a întîmplat ceva și îl mustră conștiința ! O să-i explice el unde îi e locul.

Aici în familie, băiete. Strada e pentru ăilalți. Tu ai părinți, ai frați, poți să te duci o dată pe-afară să te joci, sigur, dar nu te înhăita cu ceilalți! Numai gunoi ăi care locuiesc pe-aici. Filfizoni parveniți, care cine știe cît de distinși vor să pară, speculanți, nimic autentic, băiete! Își terciuiește cartofii în sos, niște venetici pripășiți, băiete! Nici unu' cu un cămin adevărat. Uită-te numai la băieți, cu părul lung, cu pantalonii strîmți de li se văd toate, iar fetele de la primul colț!

Nu, tată!

Tatăl tău are dreptate, Kalli!

Mama îl bate pe spate pe puștiul de doi ani ca să rîgîie și îl așază apoi în scăunelul cu rotile.

De unde venim noi, fiecare știa care cu care. Și de aceea are tata dreptate! Nu mai plînge prostește pentru un pic de durere de cap!

Nu, mamă.

Nu ești tu, vezi bine, sportiv! Dar ești Kalli al nostru!

Ce s-o fi petrecînd într-un băiat ca ăsta? Habar n-are. Are și el o zi liberă și uite iar are parte de supărare. Se mai servește o dată cu cartofi și-i privește pe rînd pe cei de la masă. Ai lui. Nevasta e buhăită și albă ca brînza. Tot mereu copiii, rufăria, cumpărăturile, gătitul mîncării, și mai și coase, nu lasă pe nici unul să umble cu o gaură în pantaloni. Stă lîngă pat cînd are unul anghină, iar cînd mai colindă și el un pic cu ea după cumpărături în ziua lui liberă, e istovită. Cînd stau apoi la cafenea — tare îi mai place! — și cînd

și-o imaginează stînd goală — nuu — atunci trebuie să-și comande o bere. Țîțele ei sînt umflate de veșnicul alăptat, iar aureola sfîrcului e cafenie, nici o plăcere! Și cînd te gîndești ce subțirică era mai demult, și știa să danseze! Cînd locuiau încă în Blumberg, aproape de marginea orașului, și el mergea cu bicicleta pînă la Lichtenberg și se întorcea după terminarea serviciului, și savura aerul de toamnă, după arătură, sau în februarie, cînd avea deja o anumită dulceață, dansau în fiecare seară după gramofon, iar uneori, duminica, la clubul arcașilor. Dar au trebuit să plece de-acolo cînd Kalli abia începuse să meargă. Au trebuit? N-ar fi trebuit să aștepte să vadă cum se vor desfășura lucrurile? Dreptatea era de partea lui, nu avea de ce să se teamă de un denunț, că doar n-avea nimic de-a face cu incendierea cablurilor din depou! Dar așa era pe vremea aceea, toți se duceau în vest. La Blumberg erau deja o serie de case goale, iar la Bernau plecase doctorul cu familia. Și tot mereu auzeau despre colegi care își făcuseră deja un rost în vest. Da, și într-o bună dimineață n-a apărut încasatorul și nici nu anunțase că e bolnav, iar în autobuz era o mulțime de oameni îmbrăcați în hainele cele mai bune. Dacă toți pleacă dincolo, aici o să fie pustiu de tot. Și s-a sfătuit noaptea cu nevasta. Ea l-a luat pe ăl mic și căruciorul de copii plin de rufărie de pat, iar el a trecut de cîteva ori dincolo cu bagaje de mînă. Pe-atunci încă se mai putea. El și-a continuat numaidecît lucrul la Întreprinderea de transporturi urbane din

Berlinul de vest și s-a recalificat pentru conducerea autobuzelor, și curînd a mai urmat un băiat și încă unul. Și acu' iar nu i-a venit nevestii, dar ea spune că dacă ia pilula, nu mai face față la cîtă treabă are.

Șterge restul de sos cu ultimul cartof din farfurie. În ziua liberă îi place să-și permită uneori o țigară de foi după masă. Îi taie vîrful cu forfecuța de unghii, o aprinde și îi vine să tușească așa cum face mereu. Nevasta și-a scos sînul mare din decolteu pentru cel mic de tot, în curînd trebuie să-l înțarce. Kalli înfige furculița într-un cartof, îl întoarce pe toate părțile și trage cu ochiul pe lîngă furculiță la maică-sa, la sacul alb de care s-a cramponat micuțul cu buzele. El trebuie să tușească iar, abia mai poate trage aer în piept și sare brusc în sus.

Mă, porcule !

Începe să răcnească, nu poate altfel, aruncă trabucul în chiuvetă și îl tîrăște pe băiat de la masă.

Nu te holba așa la mama !

Kalli scîncește și se apucă cu mîinile de cap. Nevasta ia copilul de la sîn, pe sfîrc sînt picături galbene, dense, de lapte. Băiete, ia vino încoa', că pe taică-tău iar l-au apucat pandaliile.

Dar Kalli stă acum cu ochii închiși și scîncește în continuare. Și tu mi-ești unu' d'ăia ! Poftești la muieri, nu știi de ce umbli la școală ! Ce pușlamale mai erau și ăia de-adineauri ? Hai, vorbește odată, nu sta așa ! Era cu ei și una dichisită...

Scoate-ți haina de la uniformă că trece sudoarea prin ea ! Nevasta a pus copilul iar la sîn și îi mîngîie mînuțele mititele.

Ar fi în stare să-i smulgă nevestei sînul și să i-l țină lui Kalli sub nas. Asta ! Asta ! Mă, vită, mă ! Asta e viața ! De-aia nu răzbește omul. Locuință mică, scutece, cartofi, nici măcar o zi liberă ca lumea ! Și undeva sînt ogoare. După ce-l întorc cu plugul, brazde grele de pămînt gras, nu rămîne nimic pentru tine. Dacă nu începi de sus, rămîi totdeauna jos ! Totdeauna ! Și te calcă în picioare toți, mutre împopoțonate, domni cu mașini, acționari, profitori — și oamenii tăi, da !

Kalli scîncește și suspină îndărătul degetelor răsfirate, o grămăjoară de nenoroc, nevasta șterge fața micuțului și își îndeasă sînul în decolteu. Atunci se înmoaie și el. Pescuiește trabucul din chiuvetă. Dar s-a stricat. O să-l mărunțească și o să usuce tutunul pentru pipă.

Băiețașule !

Încearcă să vadă dacă nu i-a plesnit vocea.

Băiețașule !

Lasă-l acum să plîngă, intervine nevasta, și scoate-ți haina !

Kalli ia mîinile de la ochi.

Cum să realizeze un prizărit ca el ceea ce n-a realizat el ! Cum să răzbată el printre toți spilcuiții de neam și domnii cu mașini și demonstrații care-i fac lui viața atît de grea. Ăștia tot n-or să-l îmbete pe el cu discursurile și cu agitația lor. Nu se schimbă nimic. Nimic.

Iar puștiul n-o să poată nici măcar conduce un autobuz, atît de firav e !

Își scoate în sfîrșit vestonul și ia din nou un scaun între picioare. Apoi netezește o bucată de ziar ca să împrăștie tutunul trabucului pe el, la uscat.

Către începutul după-amiezii prinde viață. Circulația sîngelui i-a spus doctorița de la Kassel : Dumneata te trezești încet, dar apoi ești în cea mai bună formă ! și i-a recomandat gimnastică și masaje. Trebuie să-ți menții musculatura suplă, nu trebuie să îmbătrînești, viața e frumoasă, cosmetică și hormoni, și ce-ar fi să faci călărie.

La Kassel nu îndrăznise, acolo o cunoștea prea multă lume, acolo unora le-ar fi luat foc limba de-atîta bîrfeală. Dar aici i-a revenit în minte propunerea doctoriței și și-a procurat prospecte. Există o mulțime de școli de călărie în oraș. Cine și-ar închipui una ca asta, între atîtea blocuri și autostrăzi și fabrici și magazine universale ! Cursuri pentru începători și avansați, cumpărări și vînzări de cai de călărie, închirieri și pensiuni de cai, parc pentru sărituri, piste de echitație, Kasino cu K, Casino cu C. Răsfoiește prospectele, fotografii lucioase de cai, crupe țesălate mătăsos, glorioale de praf, țeste înguste, nări umede, să călărești ! Trăirea animalului ! corpuri întinse la săritura peste obstacol, frămîntări pe loc înainte de marele halali, iubiți caii ? vă oferim cele mai nobile animale ! personal instruit, grajduri igienice, sărbători ale călăreților, băuturi alese, conversații la gura șemineului. Ea răsfoiește. Fotografii color, alb-negru. Înscrieți-vă încă astăzi ! avem o sută, avem optzeci, avem treizeci de cai ! Veți fi mai fericiți ca înainte, coama flutură în vînt, pomii aleargă, coapsele strîng trupul animalului...

E. încă zveltă, poate purta pantaloni de călărie. Atunci de ce să nu călărească ? Strînge prospectele ca pe un pachet de cărți. O sută de cai, optzeci de cai, treizeci de cai, Kasino cu K, Casino cu C, cele mai nobile animale ! Închide ochii strîns și bagă orbește mîna în teancul de prospecte, formează numărul de telefon cu șapte cifre al prospectului pe care l-a tras. Și cînd îi răspunde o voce, ea transmite numele ei și al Susannei.

Surori ? întreabă vocea.

Șovăie. Nnnu !

Deci nici o reducere ! și vocea întreabă mai departe : La începători sau avansați ? și întreabă de adresă, precizează prețul orei și orele posibile. Deci miercuri la ora șaisprezece !

Cînd pune telefonul în furcă, este în cea mai bună formă. Miercuri ! Poimîine ! Susanne ! Susanne ! Deschide brusc ușa la camera Susannei. Călărim ! Susanne nici măcar nu ridică capul.

Ne-am înscris pe amîndouă la ora de călărie !

Pf !

Ai în curînd treisprezece ani, copilă, trebuie să-ți faci totuși relații ! Cum o să ajungi altfel în cercurile unde ți-e locul !

Susanne își îndoapă degetele în urechi și se apleacă asupra cărții. Groaznic copil! Groaznică vîrstă! Se pare că așa sînt toate, nerecunoscătoare, neafectuoase, dar nu trebuie să-ți pierzi curajul. Se așază lîngă Susanne pe canapea, ceasul deșteptător ticăie, uneori trosnește un arc. Susanne rămîne aplecată asupra cărții. Călărim! Poimîine! Trebuie să ne cumpărăm cizme de călărie! Pantaloni bufanți!

Susanne nu aude, dar nici nu citește. Ea îi mătură cartea de pe masă (presiunea asupra tiroidei, presiunea pe gît). Susanne se apleacă după carte, privește spre ea. N-a știut niciodată că ochii copiilor pot fi atît de reci. Tremură toată și respiră anevoie cînd iese din cameră.

Prospectele sînt încă pe masa din sufragerie, trupuri întinse la săritura peste obstacol, frămîntarea pe loc înaintea marelui halali. Iubiți caii?

Pe cine altul? Oare pe cine altul?

Vrea să aibă ceva din viață, mușchi supli, să nu îmbătrînească. Face cîteva genuflexiuni, pentru a-și reveni în formă.

A cumpărat rulade și prăjituri și un sfert de litru de frișcă, pe care o bate ca să facă înghețată, și portocale și biscuiți și vin roșu, pentru că l-a izbit cît de slab e Jockel și cît de înfometat pare. Cu siguranță că, în cele două zile și două nopți cît a lipsit de acasă, n-a mîncat nimic, sigur că a fumat și hașiș. N-are nimic împotrivă, dar nu vrea ca băiatul să se îmbolnăvească. De aceea a petrecut ore întregi în bucătărie și a gătit și a prăjit și a

tăiat ceapa mărunt și castraveciorii în patru și a bătut frișca, înghețată moca, și a luat apoi din dulap una din fețele de masă pe care le-a adus soția sa de zestre și pe care de obicei nu le folosesc, a spălat paharele și a curățat argintăria. Numai flori a uitat să ia. Jockel l-a ajutat la dusul castroanelor și farfuriilor, pentru că n-au tavă. De obicei mănîncă în bucătărie și direct din oale. Și cînd Jockel a întrebat: dar ce sărbătorim de fapt, Daddy?, el a spus: scenariul gata, pentru că n-a vrut să spună: reîntoarcerea ta acasă, pentru că n-a vrut să devină sentimental (fiul rătăcit și așa mai departe, ridicol că s-a dus la pastor în spaima lui!). Știe că scenariul nu e un motiv de sărbătoare, că a rămas mult sub așteptările sale. (Moartea e un regizor sadic, zăpadă fleșcăită, tonul fundamental al propriei biografii pe care nu l-a nimerit niciodată în lucrările sale și despre care știe că trebuie să-l nimerească odată, împreună cu armonica superioară.) Dar ciocnesc amîndoi pentru scenariu înainte de-a se repezi asupra ruladelor.

O să pice iar un morman de bani! spune el, dar vrea de fapt să spună altceva: ți-a crescut deja barba, băiete, sau: știi, n-am nimic contra drogurilor, dar vă faceți rău singuri, sau: am fost al naibii de singur deunăzi.

Mai tîrziu, cînd Jockel povestește de la școală și rostește nume pe care el nu le cunoaște, deja nu mai ascultă atent pentru că a băut prea mult și prea repede. Ce spune băiatul despre unul împotriva căruia sînt toți și că lui îi e drag și că vrea, în general, ca toți să

se iubească între ei. Asta-i revoluție! Am vru-ut și noi as-ta cînd-va! rîde, e într-adevăr al naibii de amețit, nu mai poate vorbi deslușit, dar în cele din urmă nu-l mai apasă gîndul că scenariul nu e un motiv de sărbătoare. Ma-mii a ta, îți mai adu-duci aa-minte?

Nu-l deranjează nici că-i curg lacrimile pe față. Tat-tu e rha-ra-hat! Oo-mu' rää-mîî-ne oo-om!

Se vede la masa decorată festiv, șezînd în fața farfuriilor golite, vede firimiturile de prăjitură pe fața de masă, și se rușinează, dar se simte totuși bine.

Buun re-gii-zor, moarrr-tea, taa-re saa-dic, da! Știi ții see pălă-plăă-tește tot-tul, daa-că n-o laa-și săă vii-nă!

Vede că Jockel se scoală, dar nu vede unde se duce, își șterge ochii cu mîneca și își mai toarnă un pahar. Mîna nu-i mai e tocmai sigură, și pata de vin roșu se lățește pe fața de masă, cu franjuri pe margine, se holbează la pată și se miră că nu crește mai mult. Apoi bea din nou se lasă pe spate rezemat de spătarul scaunului.

Șii see plăă-tește!

Dar știe că acum e mai bine să nu mai vorbească. Băiatul a revenit, au sărbătorit, băiatul s-a format bine, în curînd o să-i poată lua locul, chiar dacă e un elev rău, în branșa asta altceva contează, și talent are cu siguranță. El o s-o scoată la capăt unde n-a scos-o el. (Zăpadă fleșcăită, Heckeshorn, tonul fundamental și armonica superioară care vibrează împreună, moarte și iubire, cuvinte.) Băiatul o s-o scoată la capăt cu cuvintele. Și cu cuvîntul revoluție.

Să facă revoluție unul care privește cu aparatul de filmat pe ferestre! Cam cîți vor oare ca oamenii să se iubească unii pe alții? Că toți nu se gîndesc decît la ei, au oarecare simpatie dar, dacă cîștigă destul, asta nu mai înseamnă mare lucru.

Băă-trîn ree-ac-ți-oo-nar ce sînt!

Dar vocea nu-l mai ajută Ciugulește cîteva firimituri și le mestecă. O masă atît de frumoasă, numai că nu sînt flori. Dacă ar ședea ea acum în fața lui, tînără, mult prea tînără, a murit deja de atîta vreme! s-ar mira cum a încărunțit pe piept. Și ce face băiatul? ar întreba ea. Se opintește să se scoale, lovește masa și vesela zăngăne. Cu brațele îndoite și cu mîinile cu degetele răsfirate se ține drept și ajunge chiar pînă la ușă. A ratat ceva. Apoi îl vede pe Jockel stînd la masă și scriind. Cuvinte. Sigur că scrie cuvinte. Vechile cuvinte. Dragile cuvinte vechi.

Se clatină, dar își ține echilibrul și se duce în vîrful picioarelor la bucătărie pentru a bea un pahar cu apă.

Dragă Peter, noi doi trebuie să fim prieteni. O știu acum. Te-am persecutat, un pic, fiindcă gîndeam că ești un tocilar. Ți-am pus piedică vineri, și i-am instigat pe ceilalți contra ta, cel mai mult pe Kalli. Asta se pretează la orice i se cere. Un nenorocit.

Nu mai fi supărat pe mine. Trebuie să stăm o dată de vorbă, tu și cu mine. Vii mîine la patru la Casa tineretului ? Al tău, Jockel.

Scuipă pe vîrful pixului cu pastă, pentru ca iscălitura să fie mai viguroasă. Încă nu mi-am format un scris, îi trece prin minte, dar trage apăsat cu pixul umezit pe hîrtie ca să semene a scris ferm. Va arunca scrisoarea în cutia lui Peter. Trebuie să întreprindă ceva.

Se bucurase atît de tare de prînzul cu Daddy. Poate că îi pot povesti totul, și-a zis, după aceea facem muzică și ne zbenguim. Cînd Daddy era bine-dispus, făceau bătăi cu pernele. Dar Daddy n-a mai fost de mult atît de bine-dispus. Acum îi arată tot mai des fotografii vechi, poze de fete. Mami, spune el în astfel de momente și devine sentimental. Și el nu poate suferi asta.

Ia un plic și linge marginea. Dragă Peter ! împăturește biletul și îl bagă în plic. Pînă azi a crezut că Daddy e cineva. Sublinia numele în revista televiziunii HÖR ZU și se roșea cînd îl anunțau în programul de seară. Și deodată știe că Daddy e un amărît, și el. N-are decît să bea ! N-are decît să bocească ! Dar e totuși grețos cînd Daddy bocește.

Își aduce aminte de căsuță și de mare și de pajiști și de armăsari și iepe. Hai de-aici ! i-a spus Daddy, ești prea mic ! (nechezatul iepei, mirosul de malț și sudoare). Hai de-aici ! Și la înot a văzut corpul lui Daddy, iar cînd s-au frecat cu prosoapele, părul cărunt de pe piept. Daddy, cine e ăsta ? Șade la masă și varsă vinul roșu și bocește. Buun ree-gii-zor mo'-oar-

tea ! Fac o sărbătoare pentru nimic, pentru cîțiva biștari. Nu, Jockel, altfel nu ne putem permite BMW-ul ! Nu știe dacă Daddy a spus asta azi sau cînd, dar știe dintr-o dată că asta nu e nimic. Tatăl lui Peter e în închisoare. Asta e ceva !

Merge să-i ducă scrisoarea lui Peter, o s-o bage prin șlițul pentru scrisori, și o să aștepte să vadă dacă mișcă cineva îndărătul ușii apartamentului, apoi o să plece pe furiș. Nu ia ascensorul, se oprește la fiecare palier, ar vrea să spună ceva. Ar vrea să spună : Peter, prietenul meu !

Trebuie să stăm o dată de vorbă, tu și cu mine. Nu știe ce vrea Jockel. Pot doar să stea de vorbă în fiecare zi la școală și, de fapt, Jockel e dușmanul lui, oricum, a fost din totdeauna. Dar vîră scrisoarea sub pernă.

Mama lui a plecat în oraș. S-a uitat după ea. O doamnă în rochie lungă pînă la glezne a făcut semn unui taxi, o doamnă oarecare. Mama. (Cînd de obicei e atît de econoamă.)

A șters de pe geam abureala respirației și s-a întins îmbrăcat în pat, dar oboseala nu și-a făcut apariția. Încă nu și-a terminat ziua. Mai de mult îi povestea totdeauna mamei lui ce îl apasă. Acum asta s-a dus, o știe. De ce, nu știe. A însoțit-o pe mama pînă la poștă, unde voia să expedieze cîteva pachete cu lucrările tatei. Mama vorbea neîntrerupt, aștepta parcă ceva, n-a ascultat-o cu atenție. Zăpadă de anul trecut sau ceva asemănător, spunea ea. Pe el îl deranja vocea ei stridentă. A găsit de ase-

menea stupid felul cum flirta cu funcționarul de la ghișeu, în timp ce acela lipea numerele pe pachete și le arunca pe banda transportoare, peste rolele de ebonită care se puneau în mișcare unele pe altele ; pachetele s-au îndepărtat, funcționarul a dispus în evantai adeverințele poștale și le-a întins peste tejghea. El a observat jocul ochilor. S-a întristat. A rămas așa și cînd mama l-a tîrît în acea boutique în fața căreia fetele se opreau totdeauna după școală. Voia neapărat să-i cumpere vestonul de piele brodată care era expus în vitrină. Dar era prea mare pentru el. N-a putut să-și stăpînească rînjetul cînd s-a văzut în oglindă cu mînecile atîrnînd. Și apoi, cînd în lumina puternică din cabina liftului, a văzut ochii adînciți în orbite ai mamei, tare ar fi vrut să-i smulgă pleoapele fardate. Pur și simplu așa. Nu-i era rușine nici măcar de ideea în sine.

Se dusese în camera lui și desenase omuleți pînă cînd pagina caietului se acoperise cu o pînză de păianjen. Își desfăcuse apoi bandajul fiindcă îl durea glezna, privise norii și îi veniseră din nou în minte rolele de ebonită, mișcare prin contramișcare, ăsta era aspectul surprinzător, chiar și timpul trecea fără să fie timp. Apoi faptul că se făcuse întuneric și mama aprinsese lumina din tavan, înainte de a-i da scrisoarea. Îți strici ochii, Peter ! Și-ar fi dorit ca lampa să fie arsă, iar omuleții să se fi îngrămădit în cameră. Poate că atunci totul ar fi intrat în ordine : (timp fără să fie timp, mișcare prin contramișcare, scîrba de a vorbi cînd trebuia totuși să vorbească : L-am lovit pe Kalli — cu stinghia — în cap —).

Dar ședea pe marginea patului și își cocoțase piciorul scos din bandaj mai sus decît trupul, iar mama se apleca spre el. Mirosea parfumul ei, îi simțea mîna pe lobul urechii, vedea coapsele ei sub stofa moale, genunchii sub fusta lungă, oasele șoldurilor, văgăuna, cuibul. Era atît de străină în rochia modernă.

Somn ușor, Peter !

Cerceii ei se balansau, și-a netezit fusta. El n-a spus : nu pot să dorm ! sau : înțelege totuși ! sau : mai rămîi un pic și ascultă-mă ! N-a întrebat : de ce te-ai gătit așa dacă nu te duci acolo ?

Îi făcu semn de rămas-bun cu vîrful degetelor. El a rămas așezat pe marginea patului cînd ea a încuiat ușa. Mami. (Nu, de multă vreme nu i s-a mai adresat așa !) Apoi a auzit liftul.

Trebuie să stăm o dată de vorbă, tu și cu mine.

A rupt plicul lui Jockel în bucățele mici și le suflă peste masă. Mama mea a plecat, spune tare, iau eu stau lungit pe patul meu. Un ciorap și bandajul făcut sul zac pe podea. Vrei să știi asta, Jockel ?

Pipăie scrisoarea sub pernă. Și cîntă, urlă, lala lala lala lala și : Bolle pleacă de rusalii, fiindcă altceva nu știe.

MARȚI

Omul modern seamănă
cu melcul nud,
care e roșu pe fond roșu,
care e negru pe fond negru,
care e maro pe fond maro.
Și dacă are totuși dificultăți
de adaptare ?

ARE UN LOC LÎNGĂ RINGUL DE DANS. Degetele ei nu mai răsucesc paharul ca acum cîteva ore, nu mai e nici concentrată asupra refracției luminii în vin, pentru a masca jena. O doamnă singură la un dancing. Garderobiera întreabă a reproș : doar o dată ? Chelnerul regretă că nu poate găsi o masă adecvată, perechile nu ridică ochii, iar cei de la masă se simt deranjați. Pînă cînd muzica și alcoolul au șters sentimentul de jenă și singurătate, pînă cînd cei de la masă o atrag în conversație, pînă cînd chelnerul ia foarte politicos comanda. (Doamna bea Gewürztraminer, iată cine sînt adevărații cunoscători.) Siguranța de sine crește. Nu mai e lipsit de sens faptul de-a fi ieșit singură lunea și, de fapt, tristă sau oarecum la capătul puterilor. (De ce te boiești cînd te duci acolo ?) Are treizeci și patru de ani. Mai are încă dreptul la privirile celorlalți, dreptul de-a fi frumoasă, dreptul de-a se elibera o dată, de-a se bucura de toate. (De-a trăi ?) Acceptă cu o înclinare a capului cînd o invită bărbatul pe care l-a observat încă de mult

fiindcă nu dansează, singurul băutor de bere de la bar, snobism care îi place. Dansează, bat cu piciorul, se leagănă din șolduri, se lasă pe vine, îi e cald în rochia lungă nouă. De cîți ani n-a mai purtat o rochie lungă ? Moda acestei toamne o face să nu fie extravagantă, vechea ei sensibilitate, inculcată de mizerie : să nu bată la ochi. Acum se revoltă împotriva mizeriei, a economiei, chiar și împotriva fidelității ei. Azi se revoltă împotriva ei înseși. Astăzi e alta, cea pe care a visat-o atunci la Schöneberg, în hotelul cu ora. Despre care doar a visat totdeauna : CARE A IZBUTIT.

El o conduce îndărăt la masă, dar nu rămîne și nici nu salută. Ea se reazămă de spătar, pune picior peste picior și își aprinde o țigară de la luminarea care se află pe masă ; vrea să bată la ochi. Nimeni încolo nu-și aprinde țigara de la aceste lumînări ce picură, care sînt vîrîte în sticle și însuflețesc semiîntunericul încăperii. Își balansează piciorul care atîrnă liber. Ia seama la balansul cerceilor. Ca să fii la vernisaj regina mea, i-a spus soțul ei cînd i-a dăruit cerceii. Dar nu vrea să se gîndească la fraza aceea neroadă. Vrea să fie o alta decît fata fără studii liceale încheiate, fără pregătire profesională, căzută la examen, căzută de două ori, fata cu un *job* la fabrica de țigări (nu-i place să spună muncitoare), fata cu un *job* ca model pentru nuduri. Nu vrea să fie soția unui pictor care n-are succes, nici soția unui pușcăriaș, nici vînzătoare. Vrea da, ce vrea de fapt ?

Bărbatul o invită din nou.

Ea păstrează țigara în gură.

Nimeni nu-i poate reproșa că e ușuratică. Sau asta înseamnă să fii ușuratică, să ieși o dată în oraș, să fii poate chiar exuberantă ca atunci la „Cinabru" ?

Să danseze, să bată din picior, să se înalțe pe vîrfuri, să se legene din șolduri, muzicanții cu bluze roșii o incită, genunchii, brațele sînt lujeri, degetele sînt frunze.

Nu !

Aruncă țigara. Și este iar cea dindărătul măștii, la „Cinabru", la belle arte ; este tînăra soție pe care bărbatul o poartă în brațe peste pragul casei : este gravida care numără săptămînile ; se apleacă asupra copilului pe care îl alăptează ; se joacă cu mingea pe plaja de la Wannseebad cu copilul ; îl duce la școală, plouă, și culorile cornetului pentru prima zi de școală ies și pătează.

Nu este cealaltă, încă tot nu e !

Bărbatul o conduce din nou la locul ei, fără salut ca și înainte. Se lasă pe spate, lovește de masă o țigară din pachet și și-o vîră între buze. De dată asta ia un chibrit și lasă flacăra să ardă pînă lîngă degete.

De ce nu o duce bărbatul la bar ? Cine o fi ? Ce profesie o fi avînd ? Dar ce importanță are ? Pe stradă n-ar bate la ochi, s-ar asemăna cu mulți alții. La unul ca ăsta s-a gîndit atunci, în camera de la Schöneberg ? La unul ca ăsta s-a gîndit cînd s-a prezentat la Școala superioară de arte ca model ? Atunci cînd avea douăzeci de ani și era împachetatoare la fabrica de țigări din strada Wieber ?

Scutură scrumul țigării. Acum iarăși răsucește paharul. Pata de lumină se rotește pe fața de masă. Tinerele perechi de la masă și-au încolăcit strîns degetele mîinilor. Bărbatul nu privește încoace. Mai are în față berea, pe jumătate băută, aproape fără urme de spumă pe marginea paharului. Snobism ? Sau e la fel de părăsit ca și ea ? Poate lucrează într-un birou, poate la un pupitru de comandă ; poate e profesor, dar ăștia umblă șleampăți, sînt siguri de ei ; poate e inginer, dar nu au și inginerii familii ? La unul ca ăsta s-a gîndit ? Are părul închis la culoare, și cotleții ăștia care sînt azi la modă, dar are o urmă îngustă de mustață. Iar în vîrful capului se rărește deja părul.

Orchestra revine. Zgomotul monoton al vocilor scade în vîrtejuri de neliniște. Pînă nu mai este decît liniște. (Nisip vălurit fin pe maluri. Și la Wannsee rămîn în urmă petece de spumă și scoici infime, care trăiesc în apa dulce, și tuburi de plastic și cutii de Nivea și poleială și bețișoare și lingurițe de înghețată. Se gîndește la Peter cînd era copil mic. Știe că e sentimentală, că și-a ieșit din rol, că nu e una CARE A IZBUTIT.

Cel de la tobă ridică bețișorul. Perechile își descleștează degetele încolăcite strîns, busturile preiau ritmul. Scaune, taburete sînt împinse deoparte. Bărbatul nu vine. N-o invită la dans. Privește spre el. Fața lui e îndreptată spre perete. Ea stinge țigara strivind-o. Bea paharul pînă la fund. Face semn chelnerului. Plătește.

Omul stă tot cu spatele spre ea. Pleacă. E puțin cam amețită; puțin istovită. Mîine e marți. Sau azi, da, deja azi! Cere mantoul. Garderobiera are fața umflată. Ce viață mai e și asta! Dar viața mea? Îi împinge o marcă peste masă. Și acum e și bărbatul la garderobă, la doi metri de ea. Nu mai e tînăr, vede asta acum. Dincolo de perete șoapte, bubuit, vuiet, ropot, sincopă! Așteptarea! și apoi, ca de departe, trompeta. Blestematul ăsta de alcool! Doar nu plînge? Bărbatul are un pardesiu ușor de gabardină, necăptușit, un pic cam demodat. Ea pleacă fără să salute. Garsonul, care are poate treizeci de ani și este gras și spîn, deschide ușa. Nu mai are pentru el decît o piesă de două mărci, nici o monedă mai mică. Barul n-are serviciile incluse, așadar, se dă bacșiș. Se duce la stația de taxiuri. N-are un simț precis al echilibrului față de pavaj. Tălpile o dor. Să fie vinul cel care o face atît de sensibilă la durere? Traminer aromat, din ăsta beau domnii în vîrstă. Ce e cu ea?

Șoferul de taxi răsucește cheia de contact. Motorul pornește. Se reazemă comod de perna din spate și trage ușa. Aparatul de taxat a fost pus în funcțiune. Cifrele sar. Poate de-aceea nu ia seama la mașina care îi urmărește, pînă cînd șoferul întreabă: Să mă descotoresesc de el?

Nu.

Nu?

Și totuși e iar obosită, iar istovită, iar sensebilă la extravaganțe. Cifrele aparatului sar, sar. Începe să calculeze. Taxa de intrare, garderoba, sticla de vin, garsonul. Abia la 15 leafa. Nu i-a cumpărat lui Peter vesta de piele, dar are nevoie de pantaloni de iarnă noi, iar hanoracul lui e mult prea scurt. În plus, se pare că iar se scumpește chiria.

Automobilul îi urmărește de la un semafor la altul.

Ia te uită cum vine după noi! șoferul rîde, o consideră cu siguranță o tîrfă, dar asta nici măcar n-o ofensează. Calculează, adună grijile ca să nu se piardă în imaginile care alunecă: automobile parcate, felinare, coloane pentru afișaj, vitrine luminate, reclame scrise, clișee nocturne. E beată. Nu poate suporta alunecarea imaginilor ce se depărtează. Totul alunecă mai departe: faptul de-a fi tînără, de-a dansa, de-a avea dorințe, extazul, liniștea dinaintea intrării trompetei. Cîndva a aruncat o frunză de castan murdară. Cîndva s-au închis uși grele în urma ei. De ce te boiești cînd te duci acolo? Totul alunecă îndărăt, în cîndva. Cîndva iarnă, cîndva zăpadă murdară, pipi de cîine și murdărie de cîine pe taluzurile albe-cenușii de pa marginea șoselei, miercurea cenușii. Cel ce merge alături de ea este și el beat, au fețe verzi, sau e deja dimineață? Noapte petrecută cu dansul, „Cinabrul" la Școala superioară de arte, pe la miezul nopții și-au smuls măștile și s-au recunoscut, Adam și Eva s-au recunoscut, cine a spus asta? Un oarecare. Cîndva. Dar locul tău nu e acolo, au spus colegele, acolo sînt studenți, ce vrei? ăia se joacă doar cu tine! Fabrica de țigări,

degete galbene, lămpile orbitoare, aerul încins, uscat. Iar după-amiaza, în sala de desen, ochi, foșnetul condeielor și cretelor, sentimentul de-a nu avea piele. Nu e locul tău acolo. De ce nu ? La balul mascat și-a ascuns degetele în mănuși. Dar cel cu chipul verde i-a scos mănușile și i-a sărutat vîrfurile galbene ale degetelor, atît erau de smintiți. Cînd ? Cîndva.

Calculează, numără kilometrii, zilele pînă la 15 ale lunii, orele pînă duminică, anii pînă în 2000. Imaginile de-afară alunecă îndepărtîndu-se. Și cînd șoferul taxiului oprește, tot n-a calculat încă nimic, n-a numărat nimic pînă la capăt. Îi întinde o bancnotă și cere să-i dea o chitanță, cu toate că n-o poate deconta nicăieri. Șoferul îi urează noapte bună și apasă pe mînerul portierei. Și iată că bărbatul deja așteaptă, cel cu care a dansat de două ori, de trei sau patru ori, nu mai știe exact. Taxiul întoarce. Farul o luminează și apoi îl luminează și pe bărbat. Și deodată beția parcă s-a risipit suflată de vînt. Îi e frică. Este supertrează de frică, dinții îi clănțăne, iar degetele îi sînt lipicioase.

De ce-ai venit cu mașina în urma mea ? (Oare n-a dorit chiar ea asta într-ascuns ?)

Se întoarce mult prea brusc și se îndreaptă spre bloc. El o urmează de-aproape. Ea reflectează cum poate pune ușa între ea și el. Închizătorul automat opune rezistență. Va crăpa ușa doar un pic și se va strecura înăuntru. Dacă n-ar fi geanta ar avea doi pumni pentru apărare. (Dar vrea oare să se apere ?)

Pleacă ! n-aș vrea să fiu văzută, înțelegi.

Păcat, spune el, credeam că dumneata vrei așa.

Ce ? (nu-și stăpînește vocea. Pentru ce îi e frică și de ce anume ? Pentru că e noapte ? Pentru că e singură ? Pentru că nu i-a reușit metamorfoza ?)

El rîde și se întoarce pe călcîie. Pornește direct peste gazon. Întunericul difuz dintre felinare îl înghite. E atît de neașteptat, încît ea rămîne țintuită în fața ușii blocului pînă cînd aude mașina pornind, o Simca, nimic deosebit. Asta i se potrivește. Și asta. Acum vîră cheia în broască, apasă pe clanță și se strecoară înăuntru pe ușa întredeschisă. Păcat, a spus, credeam că dumneata vrei așa. Se reazemă cu toată greutatea ei de ușă, de rezistența închizătorului automat. Trage cu urechea. Dar Simca nu se mai aude. Atunci lasă ușa să se închidă singură. Ridicol pretext, că nu vrea să fie văzută. Dar cine o cunoaște în bloc ? Nu poate să facă ce vrea ? Nu poate să meargă cu cine vrea ? Peste două ore și jumătate trebuie să se scoale. Ar fi uitat de timp dacă s-ar fi dus cu el cu mașina ? Sau nu voia de la ea decît ceva ? Să-i scoată mănușile, să-i sărute vîrfurile degetelor, s-o pipăie de la genunchi în sus (dimineața verde, zăpadă murdară, pipi de cîine și murdărie de cîine, dar Adam și Eva s-au recunoscut). Rîsul ei obosit, în ascensor, minte, îndărătul lui se află chipul curios și îngrijorat al Evei. Se apleacă înainte și își dă cu puful de pudră peste pleoape. Dar oboseala rămîne, surîsul obosit care îndepărtează mințind frica și curiozitatea.

E simplu să predai un manuscris făcut la comandă. În asemenea zile se trezește mult prea devreme și, chiar dacă îi e capul greu, nu-l deranjează, căci o asemenea zi nu e zi de lucru. După săptămînile petrecute la masa de scris, discuțiile la birou sau la cazinou îl destind. Cum merge ? Cum facem asta ? Cum distribuim rolurile ? Fumat, băut, bancuri și cîndva cineva îl întreabă ce proiecte mai are. Idei găsești pe stradă. Unii își încearcă norocul într-o asemenea zi, fiecare loz poate fi lozul cel mare.

Fluieră cînd descuie mașina și pune radioul înainte de-a porni. Îi place să meargă cu mașina într-o astfel de zi, cînd nu se concentrează pe ceva anume. Conduce cutezător. Nu gîndește, reacționează : Fiatul va coti greșit ! VW-ul se va abate mult spre stînga la depășire ! Femeia cu cîinele nu va aprecia din ochi distanța, trebuie să reduc viteza ! Șoferul de taxi, firește, taie curba ! Tînăra nu îndrăznește să pornească pe zebră, trebuie să-i fac semn cu mîna ! Șosele de mare viteză, semafoare, treceri sub nivel, bicicliști pedalînd, cai de fabrică de bere cu crupe dolofane, ca de reclamă, grupuri de copii care se adună ca puișorii în jurul unei tanti, vînzători de flori...

Fluieră, iar radioul cîntă altceva. Manuscrisul e pe bancheta din spate. Trage în marele parcaj de lîngă halele expoziției, nu e dintre cei cărora le place să oprească la scară (de altfel este și o problemă de parcare !), îndreaptă mașina spre unul din locurile oblice încadrate cu alb. Ca totdeauna, aici suflă vîntul și vreo cîteva steaguri flutură lovindu-se cu zgomot de catarge, cine știe ce expoziție care nu-l interesează. Traversează strada în pas alergător, pentru a apuca să treacă înaintea unui pîlc de mașini. Nu e un om șovăielnic, chiar dacă uneori e sentimental. Sentimentalii nu sînt niște șovăielnici. Asemenea propoziții le notează și le citește în zilele cînd nu are altă inspirație.

Lui nu-i impune noua construcție, milioane aruncate pe gîrlă fără nici un sens, ținînd seama de mica cotă de participare pe care o are SFB-ul* la totalul programului. De altfel, într-o asemenea zi, nimic nu-i impune prea ușor, Salută, zîmbește, ia liftul. Și este deja așteptat. Țigări, coniac, jargonul inițiaților, faptul de-a face parte din. Se reazemă comod în fotoliu, vorbește despre vreme, despre scene ale străzii : era acolo o făptură tînără neîncrezătoare care nu cuteza să treacă pe zebră, ei, ăleia i-am arătat că sînt un cavaler ! Să vorbești, să nu spui nimic deosebit (oare cînd a fost asta, teama să nu i se fi întîmplat băiatului ceva ? Cînd a fost chestia aia, ștrengarul mlădios, lumina sclipitoare, banalul : Dulceața mea ! Aurul meu ! Nu prea ești în formă !). Micuța s-a roșit toată ; cei din spate au claxonat, știți doar salutul automobiliștilor ! Există tot felul de oameni ! Fiți politicoși la volan ! Vă spun eu, toată brutalitatea nemților se descarcă pe șosea !

Jürgen e alb la față, filmări nocturne vreme de două săptămîni. Ce tot fac ? Afară, spune

* Prescurtare pentru postul de radio Sender Freies Berlin (n. tr.).

Jürgen, la marginea orașului, zona industrială și țărmul canalului, echipa de filmare a fost clasa întîi lux ! Dacă pun mîna pe ea pentru treaba noastră, am dat lovitura ! Sper că iai adus marfă de calitate, nu !

Redactorul răsfoiește manuscrisul, citește, mormăie. Omule, și mai țin minte cum ți-ai făcut intrarea aici, ca un mic începător. Ce te-am mai scărmănat după ce ai plecat ! Un nou Goethe, a spus Kurtchen și am ciocnit cu buion de carne. Mda, a murit și el. Kurt, Federlein, știi tu, ăla care a plecat la München, te aprecia grozav. Ce carieră a făcut ! Aici, în dugheana asta de sucuri, nu e nimic de făcut ! Ehei, spune cel dindărătul biroului, uită-te la omul ăsta, ce, e nimic ? Ce mașină mai ai acum ? Un Alfa Romeo ? Ce, tot BMW ? Băiete, ești un adevărat patriot !

Și încă cum ! Și încă cum ! Bayrische Motorenwerke, numai cînd aud : bavarez ! Nu poți decît să invidiezi pe toți cei ce s-au dus la München ; s-au dat la fund ! Dar ai dreptate, bătrîne, ai dreptate ! Pe noi ne-au dat pe linie moartă ! Doar ne mai prefacem și noi !

Ce e cu optimismul ăsta, domnilor !

Încă n-ai auzit că și atelierele urmează să se închidă ! ?

Ei nu ! Un capitalist mai puțin la Berlin ! Să nu-ți închipui una ca asta !

Un „trăiască“ pentru tineret ! În stînga, unde e inima !

Vă rog, nu, nu mai pot auzi așa ceva ! Ne sufocăm în politică, în fiecare zi politică ! Tare aș vrea să mă plimb, pur și simplu, pe lîngă un pîrîu sau să șed într-un car cu fîn, tocmai în vîrf !

Acu' începe ăsta cu „sînge și glie“ !

Rîd toți. Vorbesc în jargon și știu asta. Apoi însă, cel dindărătul biroului împinge manuscrisul peste masă. Pentru o clipă privirile lor alunecă una pe lîngă alta, privesc norii de fum albăstrii din cameră sau pe fereastră, pe deasupra acoperișurilor, ori spre podeaua îngrijită, pe care scrumul se vede de la o poștă.

Ei ?

Hm.

El se apleacă înainte, în fotoliu. Dacă nu i-a ieșit ? Dacă scenariul lui nu place ? De fapt, a vrut mai mult decît a realizat, altceva decît ceea ce-i acceptă ăștia de-aici. Un nou Goethe ! Ce tîmpenie ! Să fi avut Kurt oare un gînd ascuns cu chestia asta ? Kurt avea fler, un al șaselea simț ! Dar pe el nu-l mai poate întreba. Moarte de ciroză ! Moarte profesională ! Își lățește gura ! Observă că nu mai e stăpîn pe el. Dacă ăștia spun acum nu, va simți mușchii feței zvîcnind și cum îi fuge sîngele din cap.

Da tu ce ți-ai imaginat, întreabă Jürgen. Vreau să zic — am putea — mda, ce părere ai : fără staruri ! E așa un vis al meu : diletanți și cîteva mici roluri de compoziție, acolo să vezi chipuri, băiete, băiete, tocmai ce trebuie ! Abisul ! Doar toți au vrut cîndva să răzbată sus. Și apoi să rămîi o viață întreagă jos, asta se imprimă !

Așadar, vă place !

Fața i se destinde. Cum de-a putut să-și piardă speranța ! La urma urmei, comanda fu-

sese discutată. Și toți de-aici știu cum lucrează el !

Da, felicitări !

Sticla face runda. Planifică zilele de filmare. Calendarele sînt pline de însemnări, termene, observații. Și cînd te gîndești, Jürgen nu știe dacă o să obțină echipa, iar unii dintre oameni vor trebui, de bună seamă, să și învețe texte, se-nțelege ! și muzica — nuu, fără muzică nu fac eu chestia asta printre bătrîni ! Sau chiar și scena cu peștișorul de aur ! pentru Dumnezeu ! acolo e nevoie de un șlagăr bătrînesc, așa, de prin anii douăzeci ! Iar pușlamalele astea îmi plac ! Ce bine că avem studenții ! Ce altceva ar fi putut scrie ! Cu naziștii nu mai e nici un gheșeft, subiectul s-a epuizat !

Terminați odată, spuse el, ia vorbiți ca oamenii !

Ce, adică nu vorbim așa ? Jürgen face cu ochiul. Acum nu mai pare atît de alb la față. Doar n-oi fi vrînd să ții un discurs propagandistic ! ?

Voi nu luați nimic în serios.

Ei taci !

Se lăsă din nou pe spate în fotoliu, nu mai spune nimic. Unii fac revoluție, ceilalți o vînd ! iar o frază pe care o poate nota ! și se gîndește la tatăl băiatului cu care s-a împrietenit Jockel.

Sticla face din nou runda. Să-i faci pe toți să se iubească între ei, asta e revoluție, a spus Jockel, ce copil ! Ieri și-a făcut socoteala că vrea să mai scrie cinci ani, și apoi să intre băiatul cîndva în afacerea asta. Le propune să facă și cu el, cîndva, o probă de filmare.

Netalentat nu e ! Doar e fiul meu ! spune el, și ar vrea să pară spiritual.

Jürgen își face însemnări pe o fișă. Are manuscrisul pe genunchi, iar țigara îi atîrnă în colțul gurii.

Kurtchen n-ar mai ciocni, de data asta, cu buion de carne !

Ei na, de mult n-o mai făcea ! Doar ai răzbit ! Doar ești în miezul lucrurilor ! Ai un nume !

Da, zice el, și numele acesta e ca un fel de pecete ! și acum ar fi vrut să pară spiritual. Căci își dă seama că nota fundamentală și armonica superioară n-o să le nimerească. N-o să le *mai* nimerească. Atunci, cînd a așteptat atîta vreme în antecameră și cînd Kurtchen a spus : talentat... ești, tinere, dar — da, atunci, cînd a trebuit s-o ia de la capăt, ar mai fi putut să izbutească : moarte și iubire. (Cuvinte, firimituri !) Plesnește din limbă și se bate cu palma pe coapsă !

Atunci să ne scoatem banii cît mai curînd, băieți !

Cel dindărătul biroului plesnește și el din limbă. Jürgen dă din cap. E deja cu gîndurile în cu totul altă parte. Întocmește de pe acum planul de regie. E deja complicele său. Inspiră adînc. Este mulțumit. Firește, poate fi mulțumit ! și face semne de rămas-bun rotind brațele. Pa, băieți. Pe curînd ! Și nu uitați chestia cu Jockel !

Renunță la ascensor, aleargă pe trepte în jos ca un tînăr. Păcat că în casele astea moderne nu mai poți să aluneci la vale pe balustrada scării.

De fapt încă n-ai corpul format pentru pantaloni de călărie, dar n-o să mai dureze mult! Mama se rotește în toate felurile în fața oglinzii verticale. Miroase a piele, iar pe pereți atîrnă șei, cravașe, zăbale. Sortimentul de pantaloni și jachete de călărie e apreciabil, stau înșirate cizme de călărie, negre, maro, toate cu carîmbi lucitori, unele cu pinteni. Mărfurile n-au etichete cu prețuri, dar prețurile pot fi ușor găsite în catalogul de mărfuri. Nici tu talie, nici tu siluetă, nimic la spate! mama plesnește ușor cu palma pe fundul pantalonilor.

Susanne e mută. Stă cu picioarele depărtate în fața oglinzii, cu burta împinsă înainte, cu mîinile în buzunare. Ăștia nu sînt blue-jeans, îi spune mama. (Ce bine s-ar simți în blugi!) Scoate limba oglinzii sau mamei sau blondului acela care conduce „magazinul cu articole pentru călărie". Sînt singurele cliente. Călăria continuă să fie un sport elitar, spune blondul și se înclină ușor în direcția mamei. Nu e la îndemîna oricui cutezanța, solidarizarea cu natura! Cît am pierdut în privința asta!

Dumneata călărești? întreabă mama.

Dar firește! Blondul ia poziție de drepți.

(Oare părul lui o fi natural sau vopsit?)

Susanne e furioasă. Ar fi vrut să-l întîlnească pe Peter în fața școlii, dar a interceptat-o maică-sa, taxiul aștepta deja. Au mers în oraș, au

mîncat o plăcintă, mama totdeauna moare după plăcintă. Apoi s-au dus la acest magazin de specialitate.

Cum să nu călăresc, stimată doamnă! Cavalerie! Pe noi ne-au pus să încălecăm încă din școala de cadeți! Fredonează cîteva frînturi de melodii, pe care mama le cunoaște, de bună seamă, căci dă din cap în ritm.

Cunoașteți Silezia, stimată doamnă? Sînteți și dumneavoastră refugiată?

Din Pomerania, spune mama.

Oo! face blondul pocnindu-și palmele, de parcă ar fi vrut să se roage. Oo!

Ce vîrstă o fi avînd. Susanne e sigură acum că omul își vopsește părul, căci blondul lui la lumina lămpii e la fel de mat ca și al mamei, despre care știe sigur.

Pomerania! Atunci ați călărit și dumneavoastră peste ogoare. Sînteți cumva de la o moșie?

Nu, de la oraș.

Susanne se îndepărtează de oglindă și urmează acum să probeze cizme.

Dar nu vreau să călăresc! (Nici ea nu știe de unde are deodată curajul să se revolte, să bată din picior, să-și dezlănțuie toanele.) Nu vreau! Nu vreau!

Mica domnișoară nu știe ce spune! Blondul este atît de blînd, e atît de bine intenționat, atît de răbdător. Nici nu știi ce spui, copila mea!

Eu nu sînt dumneata!

Dar, Susanne, te rog vino-ți în fire! Domnul se pricepe la călărie și la cai!

Bine că o spuneți dumneavoastră, stimată doamnă ! Da, cînd de mic copil ai avut de-a face cu animalele, vara și iarna, în ținuturi mlăștinoase și pe făgașuri scorțoșite, știi că un armăsar murg are alt suflet decît o iapă roaibă sau decît un mînz bălan ori chiar un ponei minunat de blînd ! Dar toți au suflete curate !

Acum aduce cizme de călărie pentru probat.

Ce pulpe zvelte ! spune el admirativ și vorbind încă tot cu jumătate voce. Mica domnișoară merge cu bicicleta ?

Nu.

(Susannei i-ar plăcea să aibă o bicicletă. Dar părinții au considerat totdeauna că e periculos. La Kassel, prietena ei îi împrumuta bicicleta fratelui ei, și apoi urcau gîfîind pînă sus pe Wilhelmshöhe, de unde își dădeau drumul cu toată viteza.)

Cu atît mai bine, spune blondul, bicicliștii pierd sensibilitatea coapselor și pulpelor ! Dar mica domnișoară va deveni o călăreață strălucită. O văd participînd la concursuri hipice ! Sărind peste obstacole ! Cîștigînd premii ! Fii recunoscătoare, copilă, că doamna mama dumitale este încă atît de legată de natură ! Și încă în acest oraș ! Mai demult exista pe Kurfürstendamm o pistă pentru călăreți. Îți poți imagina una ca asta ?

O pistă pentru călăreți !

(Nu-și poate imagina și nici n-o interesează.)

Trebuie doar să mai crească un pic, să se mai împlinească un pic la trup, nu-i așa, Susannchen ?

(O scîrbește faptul că mama vorbește atît de intim cu ea ! L-o fi cunoscînd pe blond ? Silezia, Pomerania, astea sînt undeva prin răsărit, inimaginabil de departe, oare cum s-or fi cunoscînd toți cei care sînt de-acolo ?)

Desface cataramele carîmbilor și își scoate cizmele. Deodată îi mai vine ideea să se ducă la oglindă, în ciorapi. Se rotește, examinează bazonul de piele al pantalonilor bufanți. Dacă ar călări și Peter cu ea, pe jumătate ridicat în scări (piciorul lui o să fie curînd în regulă !), dacă ar striga sau fluiera, fluierat printre dinți, iar pămîntul ar dudui (ca uneori la televizor în emisiunile sportive) și nori de nisip i-ar înghiți, nu ne-am mai reîntoarce !, dacă Peter ar călări cu ea... Vede în spatele ei, în oglindă, capetele oxigenate, rîsul dublu. Pomerania. Silezia. Caii au suflete. Ce-am pierdut acolo ! Nu, spune cel de la cavalerie, astea nu le-am pierdut ! Iar mama ei lasă ochii în jos.

Atunci scuipă în oglindă.

Susanne !

Mica domnișoară are temperament ! Lăsați-o, stimată doamnă, n-o pedepsiți, e minunat un asemenea copil. Mai tîrziu trebuie să călărească o iapă arabă !

Mama se desprinde din oglindă. Scuipatul s-a uscat lăsînd o pată minusculă. Vînzătorul încă privește fix pata. Ea îi ocolește privirea. (Dacă ar putea povesti cuiva ce a văzut acolo : două capete oxigenate, bătrîne fără vîrstă, dornice de suflete, să călărească, să călărească, vrem să călărim spre răsărit ! și nici un nor de praf nu înghite imaginea !) Mama examineazăciz-

mele în mînă, aburește pielea. Două perechi de cizme de călărie, de pantaloni bufanți.

Pentru iarnă vom cumpăra scurte groase! Vă stau totdeauna la dispoziție!

Vînzătorul blond face o plecăciune foarte adîncă, foarte rigidă. Apoi se ocupă, mai puțin țeapăn dar îndemînatec, de ambalarea pantalonilor și cizmelor, de încasarea și restituirea banilor, le conduce pe amîndouă pînă la ușa magazinului și se mai înclină o dată foarte adînc. Îi sărută cumva mîna mamei?

Bun magazin, spune ea cînd ies afară, ți se acordă atenție și ești sfătuită așa cum trebuie! Mare mirare că mai există așa ceva.

Susanne ia un măr din ghiozdan, în loc să răspundă, și mușcă din el numaidecît pînă la sîmburi.

Să cinstești pe tatăl și pe mama ta, pentru ca să trăiești mult în țara pe care ți-o dă Domnul Dumnezeul tău.

Să nu ucizi.

Să nu preacurvești.

Să nu furi.

Să nu aduci mărturie mincinoasă împotriva aproapelui tău.

Să nu poftești la casa aproapelui tău, să nu poftești la femeia aproapelui tău, nici la sluga lui, nici la servitoarea lui, nici la boul lui, nici la asinul lui, nici la altceva ce are aproapele tău.

Să faci. Să nu faci. Și cine e aproapele tău? Cînd își schimbă partenerul înfloresc? Cine e aproapele tău? Și ce țară ți-a dat Domnul?

Mai bine să furi! *La propriété c'est le vol!* Iar cine merge cu o mașină mică trebuie să suporte hăituiala mașinilor mari. Făcînd semne cu farurile și apropiindu-se pînă lîngă bara mașinii, îl alungă de pe bandă, fiindcă a îndrăznit și el o dată să accelereze din plin. Căci proprietatea încă mai este putere. Să posezi mai mult înseamnă prestigiu. Atunci de ce să nu poftești la casa ori la proprietatea ori la automobilul aproapelui? Și dacă tu sau tu sau tu mergi cu mașina mai mare? Ce faci atunci? Te lauzi și tu cu caii-putere sau dăruiești automobilul ori îl schimbi pe o mașină mai mică? Căci proprietatea este furt, spune Proudhon.

Lecția pentru confirmanzi marți după-masă.

Mereu îi trec prin cap contraargumente cînd discută cu adolescenții cele zece porunci. Băieții și fetele șed în fața lui cu chipuri visătoare, pînă le pune întrebările. Fetele sînt deja îmbrăcate ca doamnele, fuste midi sau chiar maxi. Băieții au pipe. Locuiesc în apartamente de la o cameră și jumătate pînă la cinci camere, locuiesc în blocuri-turn și blocuri uriașe, pomii au frunzișul rar. Cunosc boul și măgarul doar de la grădina zoologică sau din ieslea de carton expusă la Crăciun, dar cunosc automobilele și automotoarele, știu că munca este *job* cu care faci parale, iar drăgălașele trupuri de fete goale fac parte din excitanții lor zilnici. Au văzut primii oameni pe lună, au văzut accidente de circulație și poate chiar sînge pe asfalt. Acestea le fac greață, dar se umflă în pene cu ele. Nedreptatea îi mai supără încă. Faptul că unii merg cu

mașini mari, iar alții cu mașini mici le pare supărător.

Pastorul își dă osteneala cu confirmanzii săi. Pentru mulți e ultimul an de școală. Îi vede deja așteptînd dis-de-dimineață la stația de autobuz, nedormiți ; îi vede la sfîrșitul săptămînii dînd buzna în baruri și în hangarele de *beat* ; îi vede spălînd mașinile ; împingînd cărucioare cu copii ; mergînd în negru două-trei zile, pînă cînd nu mai recunosc că sînt îndurerați ; ar vrea să-i învețe că viața merită să fie trăită (așa se spune), și ei încă mai ascultă spusele lui. Cînd s-a terminat lecția, unii mai rămîn în sălile clubului și pun discuri sau joacă ping-pong ori șah, el încearcă mereu să-și păstreze după-amiaza liberă pentru a juca cu ei sau măcar a fi în camera de-alături unde rezolvă ce trebuie bătut la mașină. (Aveți o profesie frumoasă, domnule pastor, nu știți ce e ceasul de pontaj, i-a spus cîndva unul dintre confirmanzi, și cînd a răspuns că da, tînărul a rămas uimit, fiindcă nu mai auzise asta de la nimeni) : Aveți o profesie frumoasă !

Are la el valiza cu talarul, trebuie să se ducă la crematoriu în Gerichtsstrasse, la șase jumătate seara, sinuciderea a doi soți, motivul necunoscut. În continuare trebuie să facă o vizită la un spital. Nu știți ce e ceasul de pontaj ! Fumează o țigară și observă băieții și fetele, nehotărît dacă trebuie să se ducă în birou sau nu. Băiatul care fugise cu cîteva zile în urmă și-a strîns cărțile foarte încet și nu s-a dus să joace ping-pong și a refuzat și partida de șah pe care i-o propusese un altul. Stă ciudat

în fața dulapului cu discuri și nu se opune cînd o fată îi ia discul din mînă. Un băiat căruia îi lipsește mama, după cum știe. Un băiat al cărui tată vrea să reprezinte mai mult decît e în realitate. Dar are el voie să-l aprecieze astfel, după cele cîteva minute cît au stat de vorbă ? Să condamne pe cineva ? Și, în fond, de ce să-și dea părerea ? Cinstește pe tatăl și pe mama ta, pentru că sînt tatăl tău și mama ta. Ce pretenție ! Și cei doi soți care au părăsit împreună viața, nu mai erau prea tineri. Peste două ore va trebui să vorbească pe deasupra sicrielor, pe deasupra florilor, apoi va funcționa mecanismul, sicriele vor aluneca încet în jos, mereu același lucru, de cîte ori n-a stat acolo, narcise, liliac, trandafiri, crini, crizanteme, flori în tot timpul anului, și totdeauna clipitul lămpii de control cu puțin înainte de-a se fi împlinit jumătatea de oră acordată fiecăruia.

Aveți o profesie frumoasă.

Băiatul stă acum rezemat de fereastră. Ar trebui să-i vorbească, dar nu-i vin în minte decît formule banale și obișnuitele întrebări despre școală, despre lecții, despre materiile preferate (uneori îi tulbură lecția, știe el). Băiatul bate nerăbdător cu vîrful pantofului. Așteaptă. Ce anume ? Pe cine ?

Face un pas spre el și-i pune mîna pe umăr. Acesta respiră agitat. Urechile i s-au înroșit. Dar cînd se întoarce brusc, pe chipul lui nu se poate citi nimic. Le revedere ! Abia perceptibil, răgușit, farmecul straniu al tinerilor în schimbare de voce, zîmbesc ca niște fete. El rămîne în urmă, aude mingile de ping-pong

țăcănind, vede fronturile pionilor negri și albi care se întrepătrund pe tabla de șah, cîteva fete rîd, una stă ciucită în fața pickupului și ascultă, una spune : ați aflat deja, Jockel vrea să se facă catolic ! vrea să se spovedească ! alta se bate cu degetul pe frunte. Pastorul își freacă tîmplele ca să învingă blestemata de oboseală care îl cotropește. Acum fetele dansează. Îl sperie dorința de a-i împrăștia cu forța și a-i lovi în față, fetele îmbrăcate ca niște doamne, bătaia pleoapelor cînd ridică ochii, falsa adolescență, ce vor oare ? ce speră toți de la viață ? și ce speră de la el ?

Vorbesc despre dreptate. Oare vor să-l lingușească ?

El n-are o monstranță care să ascundă taina, n-are nici o credință care să-i confere libertatea fără ceas de pontaj. Nici măcar nu poate spune dacă dreptatea este suficientă pentru a pune lumea în ordine. Mușcă țigara și își pigulește de pe buze firicelele de tutun. Fetele dansează netulburate. Jucătorii de șah mută, netulburați, piesele pe eșichier. Mingile de ping-pong țăcăne netulburate.

Cine nu vrea sau nu poate să facă parte dintre aceștia, nu face parte. Atît de simple sînt lucrurile astea.

Știe el bine că lucrurile astea ar trebui să fie altfel. Încă mai simte în vîrfurile degetelor umărul zvîcnind al băiatului, îi mai aude respirația accelerată, îi mai vede zîmbetul. Și știe deodată ce e cuvîntul ÎNCREDERE. Și, totodată, că a dispărut, s-a pierdut.

Jockel i-a văzut pe Peter și pe cea nouă venind. Peter încă mai șchioapătă, iar cea nouă își leagănă geanta. Susanne, Susi, Suzannchen, Suse, dragă Suse, ce foșnește în paie ? — ce nume stupid ! Amîndoi au trecut pe lîngă Casa tineretului. Și fiindcă l-a așteptat totuși pe Peter, chiar dacă la școală n-au vorbit despre scrisoare, a dat fuga după ei și i-a prins din urmă la primul colț de stradă, puțintel gîfîind, puțintel jenat. Dar ea l-a luat de braț și a continuat pur și simplu să vorbească, cam prea tare.

Mica domnișoară are temperament, mai tîrziu va trebui să călărească o iapă arăbească, stimată doamnă...

De bună seamă că a imitat pe cineva, a gesticulat dezordonat cu mîna liberă și a făcut o serie de plecăciuni exagerate. Toți au suflete pure — se referă la cai !

Glasul de fată sună gîtuit.

Și, închipuiți-vă, un bărbat în vîrstă care își vopsește părul blond !

Țipete și rîsete. A povestit și a tot povestit despre mama ei, despre o oglindă pe care zice că a scuipat. Pînă cînd Peter s-a oprit locului, iar ea s-a întrerupt la mijlocul propoziției, în plin rîs. Atunci lui Jockel i-a fost din nou teamă că n-o să poată vorbi, că o va lua pur și simplu la sănătoasa, pentru că locul lui nu e lîngă ei. Și i-a invitat, pe Peter și Susanne, la o bere.

Sau, cine vrea, și la o limonadă !

Și s-a postat pe marginea trotuarului pentru a face semn unui taxi să oprească.

Lasă, Jockel, e prea scump !
Bătrînul meu cîștigă bani grămadă, știți ! Și noi n-avem o femeie în casă !
Într-un fel trebuie să se umfle în pene, cu toate că îi e rușine de Peter. Și, pentru că Susanne găsește că propunerea nu e tocmai proastă, supralicitează :
De fapt ar trebui să aibă mașina lui personală. Dar aici trebuie să ai optsprezece ani pentru asta. În America este, cred, altfel !
Apoi le deschide portiera cînd taxiul trage la bordură.

Peter tot n-a scos nici un cuvînt, dar s-a așezat lîngă Susanne, și Jockel a trebuit să ia loc lîngă șofer. Observă că șoferul se cam miră de asemenea pasageri și atunci scoate din buzunarul pantalonilor o bancnotă pe care o răsucește între degete. Și, cum o asemenea cursă, doar de cîteva străzi, pînă la limita provizorie a terenului de construcții, nu are darul să-l satisfacă pe șofer, îi dă un bacșiș copios.
Apoi iată-i pe drumul nepavat, privind în urma taxiului, iar Susanne pare nedecisă dacă să meargă mai departe sau să rîdă în continuare. Atunci Peter îi întinde subit mîna.
Mulțumesc pentru scrisoare !
Ai citit-o ?
Ce scrisoare ? Susanne e curioasă.
Ei, nimic deosebit.
Ba da, sare Peter. Jockel și cu mine sîntem prieteni !
Susanne lasă brațele să-i atîrne în jos și nici nu-și aruncă spre spate bucla de păr care-i cade pe față. (Suse, dragă Suse, ce foșnește în paie ?) Peter e prietenul lui, doar atît e important, de ce să fie atunci gelos ?

Veniți cu mine, vă arăt ceva romantic ! Merge înainte fără să se întoarcă măcar o dată spre cei doi. Terenul s-a și lăsat în jos, în imediata apropiere a asfaltului. Grădinile sînt fără garduri, ici-colo mai atîrnă de un par cîte o bucată de plasă de sîrmă ruginită, de pe straturi s-a strîns recolta, panselușele sînt maturizate și ofilite, cîteva tufe de crizanteme stau drept în sus, gazonul se prizărește sub pomii roditori și merele ce putrezesc, doar un gutui se fudulește cu poamele verzi-gălbui, geamurile de la ferestrele cabanelor sînt sparte, lipsesc din scînduri, iar vopseaua roșie și maro și verde se cojește. Cîteva sute de metri mai departe, în perimetrul grădinilor, cabanele sînt încă locuite, grădinile sînt îngrădite cu garduri, de pomi stau rezemate scări, straturile de crizanteme sînt ca niște covoare pestrițe. Totuși cărucioarele, încărcate cu găleți, coșuri și mobilă de grădină, cu oale de gătit, saltele, lădițe cu flori, abajururi de lampă și alte obiecte casnice, vădesc iminența evacuării. O femeie scoate perdelele de la ferestre, un bărbat face sul plasa de sîrmă, alții iau cartonul asfaltat de pe acoperișuri, dezgroapă tufișuri și bulbi. Dar copiii se joacă de-a prinselea și plutește miros de focuri de toamnă, de vrejuri de cartofi și de magiun de prune. În grădina berăriei, mesele au fost așezate înclinat, ca în zilele cu ploaie, scrisul cu creta de pe tabla cu anunțuri abia mai poate fi citit, iar veranda de lemn e plină de sticle goale. Totuși, pe un bilet prins cu piu-

neze pe perete stă scris, într-o caligrafie de modă veche : Servim bere pînă la data evacuării.

Jockel îi lasă pe Peter și Susanne să treacă înainte.

Aici n-am intrat niciodată, spune Peter, am luat uneori gumă de mestecat din automatele de afară. Susanne e încîntată, se oprește în fața peretelui acoperit de fotografii, cu toate că e atît de întuneric încît cu siguranță nu mai deslușește nimic.

E pur și simplu formidabil aici ! Și faptul că ne-ai luat cu tine !

Jockel rînjește jenat (ea a spus : ne-ai luat), și, în loc să-i răspundă, ridică în sus o scîndură din podea, sub care mișună cîrcîiacii. Dar cum Peter tocmai scoate cîteva sunete din pian, asta n-o șochează defel. Un bătrîn și-a făcut dintr-o dată apariția în mijlocul încăperii și bocăne cu un toiag în podea. De toiag sînt legate cutii de conserve goale, care zdroncăne lovindu-se unele de altele.

B-ziua, bunicule, strigă Jockel, vrem să-ți facem o vizită. Și cum bătrînul nu aude și continuă să bocăne în podea, — bocăne ritmic, ritm de marș ! — Jockel face un salt pînă la pian, îi ridică capacul, astfel încît coardele rămîn descoperite, și îl îndeamnă pe Peter să bată mai tare în clape.

Trebuie să-l montăm pe bătrîn, înțelegi, că atunci dansează !

Peter însă continuă să atingă prea șovăitor clapele, așa că bagă mîna pe sus și ciupește coardele. Atunci începe și bătrînul să se învîrtă

ca un urs dresat : lovește cu toiagul în podea, îl scutură cu putere, încît cutiile de conserve și cutiile de sardele și cutiile de bere încep să se lovească unele de altele. Apoi cîntă din gură. Acasă-n patrie, acasă-n patrie, acolo ne-om revedea. Deoarece ochii s-au deprins cu întunericul, pozele de pe pereți se deslușesc acum, grupuri de soldați, grupuri de familie, haine și pălării demodate, bonete militare din primul război mondial. Dar cineva le-a lipit gurile și ochii cu hîrtie.

Toți morți !

Jockel simte nevoia să acopere cîntecul și zgomotul monoton, povestind țipat. Asta i-a istorisit-o bătrînul odată lui taică-meu. De cîte ori murea unul dintre cei din poze, îi lipea ochii și gura cu hîrtie.

Și de ce ?

Nu știu.

Susanne a venit lîngă ei la pian. Unduiește din șolduri. Pur și simplu fantastic aici, spune ea din nou.

Se pare că a fost un tip grozav, bătrînul ! Acum Jockel nu mai strigă : Se pare că a ascuns evrei în vremea prigoanei. Și ori de cîte ori venea vreunul în uniformă, îi dansa ceva în felul ăsta. Făcea pe nebunul. Dar pentru că le-a venit rîndul și nebunilor, l-au ridicat și pe el. Și după aceea a fost așa ca acum. Oricum, taică-meu a descoperit asta. Oare așa o fi ? Ciupește din nou coardele, iar Peter lovește clapele mai cu nădejde. Cînd bătrînul face o pauză, ca să răsufle, și se sprijină greu în toiag, Jockel aruncă un pumn de monede într-una din cu-

tiile de tablă și strigă : Trei sticle ! Trei ! Și ridică trei degete în sus. Bătrînul dă din cap și pleacă, sprijinindu-se greoi în toiag, să aducă sticlele pe care le pune în pian pe coarde.

Dar, bunicule, îi strigă Jockel în ureche, astea ne strică muzica !

Nici nu mai trebuie să țină mult ! — cînd vorbește, bătrînul aproape nu mai are glas —, oricum se sfîrșește aici, se sfîrșește de-adevărat ! Atunci o să mă căutați mult și bine ! chicotește el. Ăilalți sînt de mult peste munți și văi ! arată cu degetul mare spre fotografii.

Te duci la fata dumitale, nu-i așa, bunicule ?

Cum să nu, cum să nu, peste munți și văi ! O să mă căutați mult și bine cînd or veni excavatoarele !

Ei nu știu dacă bătrînul a înțeles întrebarea, dacă lor li se adresează vorbăria lui. Jockel ia o sticlă după alta și le desfundă cu dinții.

Pentru romantism, spune el înainte de-a bea. Dar Peter clatină din cap, iar Susanne varsă berea pur și simplu pe jos. Atunci bătrînul izbește violent cu toiagul în podea, monezile sar din cutie și dispar numaidecît printre scînduri.

O să mai vedeți voi, copilași ! O să mai vedeți voi ! Bere pentru șoareci, ca să joace la despărțire ! rîde, nu mai are dinți, limba îi e un cocoloș mare, așa-i, așa-i, o să trebuiască s-o șteargă și ei cînd o veni excavatorul ! Și după aceea dă din nou în cîntat. Acasă-n patrie, acasă-n patrie, acolo ne-om revedea ! Și între timp, se rotește ieșind din cameră ca un urs dresat care și-a terminat numărul. Sfîrșit !

Jockel ia sticlele goale și le aruncă lîngă celelalte, pe verandă.

Hai să mergem !

Cei de prin grădini continuă să-și vadă de treburi. O femeie leagă cu sfoară un buchet de crizanteme pe un cărucior de copil încărcat cu așternuturi, alții cară coșuri pline cu mere. În lumina piezișă, gutuile luminează ca niște lanterne de copii.

Oare cine le va culege ? Știți cum e jeleul de gutui ?

Bine că a spus și Susanne în sfîrșit ceva, întrerupînd în fine gustul searbăd rămas după această scenă !

Peter a vrut să fie prietenul lui, iar el a reacționat iarăși ca un fanfaron. Vă arăt ceva romantic, vi-l arăt pe bunicul Kusanke, vă arăt moartea, guri lipite, ochi lipiți, vă arăt cum se termină ! De ce ? Voia să-l întrebe pe Peter de taică-său. Povestește-mi despre el, îți povestesc și eu ceva ! Să nu mai fim atît de singuri amîndoi !

De ce nu poate vorbi și el cum pot vorbi alții ?

De ce trebuie să facă totdeauna pe grozavul ?

Peter și Susanne s-au prins de mînă pentru a se sprijini dacă vreunul din ei se împiedică de resturile de sîrmă sau de crengi, și, cu siguranță, și pentru că Peter încă mai are piciorul beteag. De ce nu i-a trecut lui asta prin minte ? De ce uită totdeauna imediatul din cauza neroziilor ? Merge cu o jumătate de pas înaintea celor doi. Urlă : Acasă-n patrie, acasă-n patrie, acolo ne-am revedea, cingderasa bum !

Gumă de mestecat, doamnelor și domnilor, și bere Schultheiss !

Nu poate altfel. De ce nu ?

Cînd întoarce capul, Peter și Susanne au amîndoi cîte un fir de crizantemă în gură.

Nu, nu poate altfel, sau ar trebui să urle și să lovească orbește în jur. Gumă de mestecat, doamnelor și domnilor, cingderasa bum. Trebuie să facă pe clovnul.

Au trecut lungile după-amieze, cînd își acorda răgaz venind de la cimitir, drumul zilnic, un astfel de loc de veci moștenit are nevoie de multă îngrijire ; dar așa știe și ea ce-a făcut, apoi îi place să planeze de la o vitrină la alta, iar uneori intră și în măcelărie. Fiul face totul altfel decît soțul ei, nu mai cumpără animale întregi, zice că el își cunoaște clientela, și mai zice că azi nu-i mai place nimănui să vadă un bou întreg atîrnat în cîrlig și cu sînge negru închegat la gît. Lumea a devenit mai sensibilă, zice el, are oroare de sînge. Ea nu știe dacă are dreptate, dar e fiul ei și nu vrea să-i dea sfaturi. El îi plătește o rentă viajeră și îi trimite totdeauna carnea cea mai delicată, din pricina stomacului. Să trăiască încă mulți ani, zice el. Oare chiar așa o fi gîndind ? dar cine își bate capul cu poveștile astea ? Nora e bucuroasă cînd iese cu copiii la plimbare. Și copiii țin la ea. Firește că de fiecare dată face cîte-o tratație, că bani sînt destui, deverul firmei a crescut, azi rar cînd mai mănîncă cineva uger sau tocătură de bojoc, iar măruntaiele le oprese de la bun început la abator ! Pe vremuri era altfel ! Dar acum le merge bine aproape tuturor, cine știe cită vreme încă ! O cuprind grijile ori de cîte ori ascultă ce se spune. Nici chiar domnul pastor nu face excepție în privința asta ! Cu ce fel de oameni vine ea, de fapt, în contact ! Lucrul ăsta și l-a imaginat altfel, ar fi preferat să locuiască în apropierea magazinului, casa îi aparține fiului ei. Dar nu s-au putut aranja lucrurile nicidecum astfel încît să se elibereze un apartament și pentru ea. Nu prea are încredere în fecior, pesemne că n-a vrut în nici un fel ca ea să știe tot ce face. Pentru ea ar fi fost plăcut. În vechiul cartier era cunoscută, acolo o saluta fiecare, acolo știa tot omul cine era ea, îi cunoștea chiar și numele. Acolo nu s-ar fi simțit atît de pierdută ca aici. Căci cealaltă doamnă, una cu „von“, o doamnă colonel, e drept că se înțelege cu ea și stau la biserică alături și cîntă amîndouă din toate puterile, chiar și cîntece de modă nouă, fiindcă doamna colonel spune că trebuie să încurajeze artiștii care se pun în slujba bisericii. Dar doamna colonel are, în general, alte interese. Povestește mult despre Potsdam, dar vezi că ea n-a prea fost la Potsdam, că era distanță mare din strada Prințul Elector pînă acolo, și duminica o dureau picioarele după ce stătuse toată săptămîna pe pardoseala de dale, îndărătul tejghelei. Trebuie să fi fost frumos acolo la Potsdam, bisericile și palatele și mai ales ofițerii, dar toate astea sînt *passé* și nu trebuie răscolite mereu. Cu toate acestea, duminica se întoarce acasă

împreună cu doamna colonel. În timpul săptămînii nu se văd niciodată. Doamna colonel nici n-are morminte de îngrijit, spune ea. Uneori și-ar dori să nu fie atît de singură peste săptămînă, mai ales seara, cînd se întunecă. Atunci se gîndește la bărbatul ei. Lîngă el nu i-a fost niciodată frică. Chiar dacă nu umbla cu satîrul la el. Era liniștitor numai faptul că știa să-l mînuiască. Și a trebuit să se gîndească iarăși la el, fiindcă în holul de la intrarea blocului se învîrtea un străin prin fața cutiilor de scrisori. Nici n-a îndrăznit să-și ia ziarul din cutie. Și ce bine că n-a făcut-o, căci atunci ar fi știut ăla numaidecît unde locuiește. Pînă la urmă a întrebat-o dacă nu cunoaște o doamnă relativ tînără, cu ceva fire cărunte în păr. Doamna trebuie să locuiască aici. De bună seamă un pretext, întrebarea asta. Voia doar ca ea să-l poftească să meargă sus ; că doar toată lumea știe că într-un bloc așa mare, oamenii nu se cunosc între ei. A mai spus că doamna uitase ceva unde fusese. Ea l-a sfătuit să se adreseze la administrație. Cum o fi intrat ăla în bloc ? La înfățișare semăna cu unul din turcii ăștia, despre care în „Morgenpost" nu se scriu decît lucruri rele. S-a simțit ușurată cînd ușa ascensorului s-a închis automat și s-a văzut singură. Dar, odată în apartament, s-a furișat numaidecît la fereastră, da, s-a furișat, atît de frică îi era. Și atunci l-a văzut cum umbla de colo pînă colo prin fața blocului. Oricum, a izbutit totuși să-l pună la rezon ! Un om de nimic, cu părul netuns, cu un pardesiu excesiv de lung. Pe vremuri, cînd era tînără, umblau de-alde ăștia pe Friedrichstrasse în sus și-n jos pînă la Podul Weidendamm și îndărăt pînă la podul Leipzig, fumau țigări de foi groase și aveau atîția bani cît n-aveau toți ceilalți. Dar mama ei o prevenise. Un bărbat trebuie să aibă o meserie serioasă, spunea ea, un bărbat care are timp de plimbare nu este un bărbat adevărat. Și mama ei știa cîte ceva despre ale vieții. Rămăsese de două ori văduvă și avea nouă fete. Pînă la urmă s-au măritat toate bine, în ciuda cumpliților ani douăzeci, cînd se întorseseră toate cu susu-n jos, ca acuma. Numai la biserică n-ar fi îndrăznit încă nimeni să spună că poate și Christos e comunist !

O trecuseră toate căldurile de emoție, dar picioarele îi erau reci ca gheața, cît a stat la fereastră să-l observe pe omul acela. Și într-adevăr, n-a mai adresat cuvîntul nimănui altcuiva, doar ei, fiindcă e bătrînă și, vezi bine, îmbrăcată ca lumea. Copiii se pare că nu-l interesau, și sînt mult prea mulți copii pe drumuri cînd se lasă întunericul ! Cînd, în sfîrșit, l-a pierdut din vedere, s-a dus la ușa apartamentului și a tras toate zăvoarele și a pus lanțul. Apoi i-a telefonat nurorii ei. Dar nora era ocupată, în prăvălie era încă aglomerație, și i-a spus doar : Probabil că ai răcit puțin ! Fă-ți o cafea ca lumea !

Așa e tineretul ! Și, dacă te gîndești, se întîmplă atîtea cînd zilele devin mai scurte. Totdeauna cînd zilele se scurtează, frica, da —

Hai să mergem acolo să culegem gutui. Pelteaua de gutui are gust bun! Și apoi îți culeg un buchet mare de crizanteme!

O să iau cu mine cîteva plase pentru cumpărături sau o lădiță de cînd ne-am mutat!

Eu iau și o găleată. Poate mai găsim și alte flori.

Dar dacă vin ăia cu excavatorul? întreabă Jockel.

Doar n-or să vină pînă duminică!

Și dacă vor și alții peltea de gutui? și crizanteme?

Poate că ar trebui să mergem chiar mîine!

Mîine trebuie să merg la călărie. Așa vrea mama.

Distinși oameni —

Nu fi rău, Jockel!

Bine, fie, eu cobor acu'! Apasă pe buton, liftul se oprește.

Voi mergeți mai departe, desigur?

Da.

Da.

Se privesc fiindcă au spus-o în același timp. Ușa se închide. Peter apasă pe butonul 18. Susanne stă rezemată vizavi, în colț.

Mergem cu liftul întruna între 12 și 18, în treimea de sus a casei, fiindcă acolo e mai multă liniște, nu?

Ești nebun, Peter!

De ce?

Tu n-ai văzut: Jockel era trist!

Fiecare e uneori trist!

De ce te porți așa, cum nu ești de fapt?

Peter nu răspunde. Cabina se oprește. El apasă pe butonul 12. Își vede chipul în oglindă și lasă capul în jos. Trebuie să spună ceva, trebuie să-i vină o idee, pentru ca ea să nu se gîndească să coboare din lift.

Ai fost vreodată cu un paternoster, știi, un ascensor multicelular cu mers continuu? întreabă ea. Cu ăla treci pe sus prin pod, dar rămîi tot în picioare, acolo sus de cele mai multe ori nu e lumină sau doar un beculeț pentru caz de pericol.

Și?

Vreau să spun, doar...

Iar te porți de parcă ai fi deja bărbat, nu-i așa?

Susanne învîrtește floarea între degete. Are pe bărbie un coș, de ce nu și-l stoarce? Genele îi sînt lungi, iar ochii îi are căprui. Mama lui are ochi albaștri, îi trece prin cap. Uneori sînt închiși de tot la culoare. Aseară erau chiar negri...

Acum a apăsat pentru a treia oară pe butonul 18! De fapt, ea nu și-ar fi închipuit că el e așa! Obraznic nu e cuvîntul potrivit, dar nici „ca un bărbat“ nu merge, dar atunci cum, cum oare? Susanne speră că nimeni nu va opri liftul la etajul 13 sau 15. Se uită țintă la tabloul cu cifrele etajelor: 14, 15, 16 — unde ați fost? o să întrebe mami (nu, mama mea!). Cabina se oprește. Peter apasă iar pe 12. (Sînt drăguți copiii cu care te întîlnești? Da' ce meserie au tații lor? Totdeauna mama spune „copii“, și totdeauna vrea să știe chestiile astea!)

Oare să-i spună Susannei că ultima noapte s-a trezit de cîteva ori și s-a uitat să vadă dacă haina mamei era atîrnată în cuierul din vestibul ? Și că s-a furișat în odaia mamei și și-a ascuns fața în perna ei, cînd se luminase deja de ziuă și ea încă nu se întorsese ? Susanne nu trebuie să știe că a și plîns atunci !

Cu siguranță că Peter minte ! Cu siguranță că nici el n-a trecut încă prin pod cu paternosterul ! Trebuie să fie, de bună seamă, ca trenulețul din grota cu stafii ! Cînd ești singur acolo, țipi de groază. Sau poate că n-o fi fost singur ? Își dă seama cum îi tremură genunchii. Dacă Peter are o altă prietenă ? Sau o verișoară ! Tare ar vrea să facă un pas spre el și să se lipească de pieptul lui. Dar nu, ar trebui să-și spele o dată părul cu șampon. Părul lui miroase a animal, cabina întreagă miroase a animal. Cînd o fi ziua lui de naștere, o să-i dăruiască ceva în genul ăsta, poate cu miros de plante sau cu ismă. Dar cînd e ziua lui de naștere ? O fi berbec sau leu sau capricorn sau fecioară ? Îi vine să rîdă.

(Fetele sînt neroade !) Peter așteaptă să se deschidă ușa liftului.

Ce e, Peter ?

Cobor !

Nu, încă nu !

Trebuie să pun cartofii la fiert.

Și atunci de ce nu mergem cu liftul pînă la etajul vostru ?

Pentru că nu vreau eu.

Oare s-o fi jenînd de ea ? Dar dacă totuși nu e chiar așa, cum ar vrea să pară, atît de obraznic, așa ca un bărbat, așa — așa de dur ? Ea s-ar putea preface, dacă s-ar urca cineva în lift, ar putea să scotocească în geanta de școală, ar putea să-i întoarcă spatele. El nu trebuie să se jeneze din cauza ei ! Cabina este acum deschisă. Peter este deja cu un picior afară. Ea apasă pe 18, dar ușa nu se poate închide cîtă vreme Peter frînează mecanismul. În cele din urmă își trage piciorul înapoi în cabină.

Bine, încă o dată !

Ușa se închide. Susanne ar vrea să spună ceva. Mulțumesc frumos. Sau : mi-ești drag. Dar așa ceva nu se spune, este de prost-gust. De ce nu și-o fi storcînd, oare, coșul.

Su, spune el, chestia aia din bărbie nu te doare ? că doar are puroi înăuntru !

Se roșește toată. Îi e rușine din pricina coșului ăstuia. Este urîtă, are picioare prea subțiri, în general este prea slabă, nu-i place să mănînce, nu-i place să stea cu părinții la masă.

Uite, ia crizantema, atunci o să ai două flori pentru mama ta !

Dar Peter duce mîinile la spate și floarea morfolită cade pe jos.

Susanne calcă pe ea. Ar putea să-i spună acum să fugă amîndoi de-acasă, oriunde. A cîștigat un punct, fiindcă el n-a luat floarea. Ar putea să-i spună acum că ea și-a dorit totdeauna frați și surori, dar că părinții ei sînt prea bătrîni pentru asta. Ar putea să-i spună că pe ea n-o deranjează defel chestia cu tatăl

lui și că nici nu trebuie să-i povestească despre el. Ar vrea să-i spună acum : hai să fim frate și soră.

Cabina liftului se oprește. Din nou, ușa se deschide încet. Dar ea nu scoate piciorul ca s-o oprească.

Se privesc unul pe altul. De data asta n-au mai spus nimic în același timp.

Susanne are urechi destul de mici, gîndește Peter, poartă părul desfăcut. Un fir de păr a căzut pe mîneca lui, un firicel deschis la culoare și lucitor.

De ce și-o fi mușcînd buza de jos. E plină toată de crăpături din pricina asta. De ce nu-i dă nici măcar mîna ca adineauri, cînd mergeau în urma lui Jockel care răcnea ?

Mama e frumoasă, îi trece lui prin minte și se îmbujorează. Dar azi la micul dejun arăta de parcă era de hîrtie, sau nu, ca de vată. Atunci ce înseamnă asta — frumoasă ? Oare Susanne o fi reflectat vreodată asupra acestui lucru ? Oare o fi folosit o oglindă ? Oare mai tîrziu se va farda ? Ar vrea s-o întrebe, s-o întrebe, s-o întrebe. Te duci cu plăcere la înot ? La voi cum e în sala dușurilor ? Aveți acolo perdele de plastic sau vă dușați una lîngă alta, femei și fete ? (Noi stăm toți unii lîngă alții.) Îți place să citești cărți și care anume ? Ce părere ai despre Jockel ? Mi-e tare drag, dar nu pot spune de ce ? E lălîu și impertinent și nici frumos nu e, sigur nu, îi poți număra coastele, doar brațele îi sînt foarte tari cînd își încordează mușchii. Dar are idei. Rîdem adesea și nici nu pîrăște vreodată. Ai prefera să mergi cu Jockel duminică sau cînd ne vom duce să luăm gutuile ? Și, ai mai avut vreun prieten ? Sau încă niciodată ? (Dar tace.)

Ea lasă ochii în jos.

Cît e de neajutorat. Ar fi putut să-i dea o sărutare, da, poate că atunci l-ar fi mîngîiat și ea pe păr, chiar dacă miroase a animal, a berbec sau a leu sau a țap sălbatic ori altcumva. Poate că l-ar fi și mușcat de buza crăpată, să-i dea sîngele.

Acu' mă duc.

Da.

Dacă măcar ar spune : pe mîine ! sau : cînd pleci la școală ? doar avem același drum !

Apoi ea se oprește în fața apartamentului părinților. Ușa ascensorului s-a închis, săgeata luminoasă arată în jos.

Iar el se apleacă după floarea călcată în picioare și o vîră în buzunarul pantalonilor, lîngă batistă și ascuțitoarea de creioane și guma de mestecat. De ce oare s-a purtat ca un prost ? Jockel ar fi procedat altfel, cu siguranță ! Jockel poate pur și simplu să sporovăie întruna și trebuie să rîzi sau măcar să-l asculți. Cînd se luminează 12 și 11 și 10, îi trece prin minte că ea avea pantofi roșii, pantofi de lac roșii, pe care erau stropi de noroi. Apoi liftul se oprește și el trebuie să iasă din el și a mai pierdut o ocazie. Apoi — apoi...

Glezna piciorului tot îl mai doare. O uitase cu totul. Apoi enumeră pe degete ce trebuie sau ar vrea să facă, apoi și apoi.

Kalli a trebuit să se mai ducă o dată pînă la magazin. De fapt ar trebui să stea în pat, dar mama a uitat ceva și zice să nu mai fie atît de plăpînd, și dacă-i ia și pe cei mici cu el, face cinste cu cîte o bomboană pe băț. Dar nu-i lăsa pe cei mici din mînă pe întunericul ăsta! Kalli n-are nimic împotrivă, nu poate să asculte radio toată ziua, de citit nu trebuie să citească și nici nu-i prea place s-o facă. Și cum tata este acum în schimbul doi, nici măcar nu poate discuta cu el. Iar cu frații nu-i place să se joace, că ăia strică tot, ca de pildă pista de automobile de curse pe care a primit-o de Crăciunul trecut. Pînă și piloții de curse i-au demontat, iar dacă lasă pe undeva blocul de desen (mereu lași toate împrăștiate! spune mama), atunci cu siguranță că găsește desenul mîzgălit. De fapt, desenul e singurul lucru care îi place, și a consumat pînă acum multe creioane colorate. Dar tata îi dăruiește mereu altele. Tot el pune la păstrare și desenele pe care cei mici n-au apucat să le smîngălească, și scrie data pe fiecare. Lui i se pare caraghios, dar așa e tata, și cînd un desen e mai reușit, îi dă totdeauna și o monedă de cincizeci. Mama e altfel în privința asta, e mai zgîrcită, chiar dacă nu-l ceartă că-și cumpără întruna blocuri din monedele economisite. De unde te-ai ales cu asta, spune uneori și se referă la talentul lui la pictură și desen. Faptul că uneori își face singur cinste cu o înghețată îl păstrează pentru sine, fiindcă mereu i se spune că trebuie să învețe să împartă cu ceilalți, doar el e cel mai mare! Își cumpără înghețată din

frișcă, pe care ești nevoit s-o lingi mult prea repede pentru a o mai putea împărți cu cineva.

Intîmplător, în coada adunată la casă se află înaintea lui intendentul blocului, are în cărucior bere la sticle și un ulcioraș de rachiu Steinhäger. Intendentul îl pune pe fratele mai mic pe scăunelul pentru copii al căruciorului și mai are și bomboane pentru toți trei, bomboane de tuse, care nu prea au gust bun. Dar cu intendentul trebuie să se pună bine și apoi vor merge acasă împreună. Intendentul se miră că nu-l vede pe Kalli împreună cu ceilalți, doar sînteți o echipă, și la bune și la rele! Sau nu mai ești de teapa lor din cauza directoriței ăleia mici? Sau ești cumva beteag?

Da, răspunde Kalli. Și cel mic din clasa a doua sare: Kalli trebuie să stea la pat!

Și atunci de ce umbli după cumpărături?

Kalli e cuprins de autocompătimire. Dintr-o dată realizează de ce Peter i-a tras lovitura în cap. A vrut să-l scoată din circulație. A vrut s-o aibă pe cea nouă doar pentru el. Și cînd te gîndești că toți îl cred atît de blajin. Și fiindcă îl doare și capul cînd se gîndește la asta, își ia inima în dinți și povestește ce s-a petrecut ieri.

Intendentul doar atîta aștepta ca să-și dea drumul. Nu zic eu, nu zic eu că toată adunătura asta nu face două parale!? Toți e supărați că nu le-a ieșit la socoteală cum se gîndea. Dacă tot îs pe lume, trebe să le cadă totu'n poală, de-a gata. Să muncească în loc să iasă pă stradă la demonstrație. Le lipsește frecușul,

să stea drepți, disciplină. N-au dus nicicînd trai bun ca acu', cu baie în locuința, și cald peste tot, și ce mai vrea ? ce mai vrea toți ? Vrea să steie la palat, cu mînile pe burtă, iară noi să jucăm cum ne cîntă ei, pă daiboji. Îți zic eu, băiete, nici un stat nu poa' să facă stat cu oameni d-al de ăștia. Mînjesc zidurile, și cît costă p'ormă să dai jos vopseaua. Și nimenea nu se-ncumetă să le zică ceva, da' eu da. Îți zic, eu sînt un om și nu un intelectuăl d-ăia. Eu i-aș trimite la Honnecker dincolo, acolo să-și facă de cap, că le zice ăla vro două ! Că am fost de față, cînd l-or umflat pe ta-su lu' Peter ! Eu i-aș fi dat mai mult ; doi-trei ani, ce-i aia ! ? Pentru d-alde ăștia pedeapsă cu moartea, măcar să nu mai tragă atîtea parale din impozite. Toată sminteala asta cu umaa-nii-tatea, asta-i nenorocirea noastră ! Acu' știi și tu cum stai, că cînd te pocnește așa în devlă, să-ți fie învățătură de minte ! Eu tare aș vrea să știu cum o să dea ăia din colț în colț, cînd s-o trezi într-o zi cu ușa-n nas ! Și cînd boierii o să fie ăilanți !

Kalli s-a cocoșat de tot din cauza sacoșei din mîna dreaptă. Tare ar vrea să schimbe povara în mîna cealaltă, dar atunci fuge cel mic de lîngă el, ca să se ducă după cel dintr-a doua. Numai de-ar fi atent la intersecție ! Intendentul blocului nu se mai oprește din trăncănit, despre Mao și despre Cuba și despre Republica de la Weimar. Kalli nici nu-l mai poate asculta, plasa de cumpărături îi taie degetele și se gîndește neîntrerupt la Peter. Numai de n-ar bate intendentul toba pretutindeni, să se afle

că Peter l-a bătut ! Îl supără faptul că mijlociul a venit îndărăt în galop și i-a dat mîna pur și simplu intendentului, de parcă ar fi o persoană de încredere („gură-spartă" îi zice tata). Dar apoi le atrage atenția frățiorilor să mulțumească pentru bomboane, și nu zice nimic cînd intendentul îi urează : „să te ții sănătos" și „nu-i mai lăsa să te pocnească iară în devlă, că alde ăștia nu vrea decît să fiți voi ăi de rămîne cu gura căscată".

De obicei, mijlociul aleargă pe scară în sus luîndu-se la întrecere cu liftul, dar azi se înghesuie în Kalli. Ai văzut, Kalli, era unu' acolo ! În fața blocului !

Kalli rîde de el fiindcă n-are poftă de conversație. Iar a greșit, știe el bine, și nu știe dacă va putea să repare și cum, căci, de fapt, n-a spus decît adevărul, că Peter l-a bătut pentru că el l-a făcut de ocară, sau nu — nu-și mai amintește precis. Poate că e într-adevăr bolnav. Kalli, era unu' acolo ! În fața blocului ! (Ce-l privește asta pe el !) Îl împinge pe fratesău înaintea lui în cabina ascensorului. Era acolo unu' care nu e de pe-aici ! Kalli rîde de frățior. La urma urmei el e fratele cel mare, și un frate mai mare nu trebuie să se moaie nici atunci cînd a greșit și cînd nu mai există cale înapoi.

*

Discută despre Susanne. Televizorul merge. El a pus sunetul mai încet — fond sonor pentru discuția între patru ochi. Este îngrijorat. Da, orașul ăsta e Chicago. E îngrijorat din cauza fetei. Crime, jafuri, atacuri asupra băn-

cilor, violuri, numeroși morți în accidente, hașiș și muncitori străini și cifre roșii, oriunde te uiți, și greve școlare. Nu mai e nimic din severitatea și simțul datoriei prusiei ; și, în ciuda multelor biserici, nici pic de evlavie ! El și-a închipuit totul altfel, zău ! Nu s-a așteptat ca orașul să fie atît de bolnav, atunci cînd a luat hotărîrea îndrăzneață de-a se muta cu familia sa aici. Doar la o jumătate de oră de Hanovra, cu avionul un salt peste graniță, ce altceva să fie aici ! La urma urmei cunoștea orașul, nu-i așa ? Și azi... ? Fiecare din noi are părerea lui fermă, dar aici toți vorbesc cu două limbi, aș, ce zic, cu două jumătăți de limbă —

rîde de inspirația asta.

Și despre nimeni nu știi ce gîndește cu adevărat, dacă ține cu răsăritul sau cu creștin-democrații, dacă e cu Moscova sau cu New York-ul, dacă sprijină dezarmarea sau pe americani ! Cum să se mai descurce între toate astea un copil ! Și Susanne e, la urma urmei, totul pentru noi !

Soția lui aprobă din cap. El s-a lăsat pe spate în fotoliu și o observă cum trage întruna cu ochiul la televizor. Nu știe dacă îl ascultă, dacă vrea să-l asculte. Oricum îl uimește inițiativa ei în privința lecțiilor de călărie. La Kassel a pledat zadarnic pe lîngă ea să călărească sau să joace tenis. Clima de-aici e totuși ca șampania ! Și de-aceea îl mîhnește faptul că orașul nu mai corespunde acestei clime, și își amintește de remarcile mușcătoare ale colegilor lui de la Kassel, ce caută el tocmai acolo, în orașul oricum pierdut...

Nu, nu vrea să se gîndească la asta. Nu e, la urma urmei, decît un om care totdeauna a vrut să se identifice cu sarcina lui, încă de pe cînd era în uniformă. A strîns cureaua cît s-a putut de tare, și-a făcut cărarea în cap cît s-a putut de dreaptă. Și pe urmă, în epoca de după război, a îndurat împreună cu ceilalți toată mizeria. Cine mai ține cont de asta, de o asemenea viață ! Dacă și-ar fi notat toate astea, poate că l-ar crede, doctorul și directorul tehnic ! poate l-ar crede că simte cum boala de care suferea orașul există și în întreprindere. Dar lui nu i-a plăcut niciodată să scrie. Îi disprețuiește pe cei ce scriu, îi consideră vinovați de moleșeală, de decadență morală, de consum de hașiș și de comunism. (Să-i fi spus cineva la Kassel, cît de profund s-au infiltrat toate astea aici !) A crezut că vine într-un avanpost, dar, de cînd e aici, știe că e altceva. Toți cei de-aici s-au molipsit, ridică din umeri ca directorul tehnic ori își bat joc ca doctorul, cînd el vorbește despre impresiile sale și despre faptul că îi e teamă pentru copilul lui (cu toate că asta n-are nimic de-a face cu organizația din întreprindere !).

Soția lui zîmbește. S-o vezi o dată în pantaloni bufanți ! Se formează ea ! Îi mai lipsește încă un pic de carne de jur-împrejur, dar n-are la urma urmei decît doisprezece ani, o să se descurce ea !

Nu scria ceva în ziare tocmai despre o fată de doisprezece ani ? Viol ? Sau furase ceva ?

Nu-și mai amintește precis. Așa ne place, băgăm capul în nisip, ne lasăm înșelați, uităm că orașul s-a înălțat din mlaștină, din mlaștină și nisip, păduri-sum-bre-de-mo-lizi ! teren mlăștinos, sorbul melancoliei — a spus doctorul —, a fost nevoie de severitatea prusacă pentru a lichida toate astea. Zboa-ră-sus-tu-ro-șu-vultur, sus-pes-te-mlaș-tini-și-ni-sip. A închis ochii și vede în fața lui uniforme, vlăjgani înalți, pantaloni albi, căciuli înalte, epoleți, pălării-tricorn, coifuri cu vîrf ascuțit, (filme din vremea naziștilor, pe-atunci cinematografele erau pline, da !), și vede pe ecranul televizorului plete lungi și sîni goi, a pierdut contextul filmului, suitele nu se succed integrîndu-se logic, iar nevastă-sa zîmbește, nici nu l-a auzit, zîmbește peste grijile sale.

Hei !

Ea tresare, cînd o prinde de mîna ce odihnește pe brațul fotoliului.

Să ai grijă de fată ! Să rămînă neatinsă !

(O fată ca ea e ceva pur, sfînt, o viitoare mamă ! dar asta n-o spune.)

Soția lui zîmbește din nou, nici nu și-a desprins ochii de pe ecranul televizorului. Acum încearcă și el să se concentreze asupra filmului. (Dar ce să facă dacă Susanne dă de gustul hașișului ?)

Nevastă-sa rîde acum în hohote.

Uită-te și tu ! îi spune ea, ascultă și tu ! Nu mai fi așa nervos ! Aproape că-mi vine să cred că ai necazuri la întreprindere !

(Ce e de făcut dacă Susanne dă de gustul hașișului sau dacă se duce să locuiască într-o comună *, iar ei stau în fața televizorului și nu știu nimic și nu vorbesc nimic despre faptul că nu știu nimic, nu vorbesc nimic despre faptul că..., nu vorbesc nimic despre faptul că...)

Nu e caraghios cum și-au întors chipurile spre spate ? întreabă nevasta.

O piesă de păpuși ?

Ai observat și tu ! nevasta continuă să rîdă de gagul văzut.

Începe să transpire cînd îl vede. S-a gîndit vrînd-nevrînd toată ziua la el, de ce l-a lăsat să plece, a căutat motive și n-a găsit nici un răspuns. Din cauza tiroidei aproape că se sufoca, atît era de surescitată, de istovită. Nu mai e tocmai tînăr, să aibă treizeci și cinci, poate patruzeci și cinci de ani, greu de apreciat. Cu fiecare pas merge mai încet, deși s-a gîndit toată ziua la el, de parcă ar fi fost un cunoscut vechi, pe care a vrut ani în șir să-l uite și totuși a așteptat mereu o veste.

Nu e un snob, fiindcă ăștia, chiar și atunci cînd își neglijează îmbrăcămintea, se trădează totuși prin cine-știe-ce amănunt, butonii de la mînecile cămășii sau un cordon de piele sau o cămașă de mătase sau stofa bună a pantalonilor necălcați. Și dacă își face apariția aici printre clienți ? Uite ce prostie i-a trecut prin minte (sau a sperat ?) și de cîteva ori s-a

---

* Germ. *Kommune*. Comunitate de locuință și viață practicată de tineretul anarho-extremist din R.F.G., care respinge principiile burgheze referitoare la proprietate, muncă, randament, concurență și morală. (n. tr.).

încurcat la socoteli și n-a mîncat aproape nimic. Ești cumva bolnavă ? a întrebat-o doamna Schmidhenner și i-a dat un tub cu tablete de vitamină. Se spune că sînt bune contra gripei ! Cînd a trecut vara, trebuie să te păzești ! Doamna Schmidhenner a fost bine intenționată, dar cum să priceapă ceva ce nu pricepe nici ea însăși, împotriva căruia nu se apără, nu vrea să se apere : cînd îl văd, privesc țintă în pămînt, la vîrfurile pantafilor mei și cotesc pe prima stradă și iarăși și iarăși, pînă cînd nu mai știu unde sînt.

Dar se îndreaptă spre el.

Iar el se îndreaptă spre ea. Nici încet, nici repede, unul care își face plimbarea de seară, în jurul careului de blocuri, pe orice vreme. De unde știe că ea vine seara atît de tîrziu acasă ? O fi șomer, că poate aștepta pur și simplu fără să lipsească de undeva ? O fi în concediu de boală ? Îl salută. I-ar da cu plăcere mîna. I-ar spune cu plăcere : vino sus, în apartament. O să mîncăm împreună cu băiatul meu. Îți povestesc viața mea, dumneata îmi povestești pe-a dumitale. Îți arăt cîteva din lucrările soțului meu, poate te interesează grafica ! I-ar face cu plăcere confidențe. N-am pe nimeni, înțelege ! colegele mele mă vorbesc pe la spate fiindcă soțul meu e la închisoare. Dar cum să-i spună așa ceva ? Se cade să spună : Sînt grăbită, soțul meu e plecat în călătorie, și am o mulțime de lucruri pe cap pentru că el se întoarce mîine sau poimîine. Cum, încă n-ai auzit de numele lui ? Și trece

mai departe. Te rog, nu mă plictisi ! Și nu se mai întoarce cu fața spre el, deschide ușa blocului și o închide la loc. Gata, a trecut. Nici măcar un episod.

De ce șovăie ? De ce rămîne lîngă el ? De ce merge de colo pînă colo prin fața blocului alături de el ? Vrea să capete încredere ? Să-l studieze ? Să-i verifice vocea, dacă îi este simpatică ? Vrea să fie văzută ? Mă rog, oare nu te poți încrede în cineva care se expune curiozității dindărătul geamurilor ?

O invită la o cafenea. Încă n-a mîncat nimic, spune ea. (Peter va fi pus cartofii la fiert.) Mai spune că nu face parte dintre femeile care pun preț pe cunoștințe de pe stradă. Îi răspunde la asta ? Spune : Atunci, bine ! și își ia rămas-bun ? De ce se simte nevoită să-l privească întruna, firicelul îngust de mustață, mîinile îngrijite (soțul ei are totdeauna unghiile murdare, cînd se duce duminica să-l viziteze). Pardesiul de gabardină cu siguranță că nu e nou, dar e îngrijit, atîta cît se poate desluși la lumina albă a felinarelor. Are ritm de tobe în ureche, nu poate gîndi : un străin, ce vrea, ce vrea un bărbat care așteaptă o femeie. Tot timpul se gîndește doar : colegele șopocăie, bărbatul meu e la închisoare, eu am aruncat rînd pe rînd toate broșurile la toboganul de gunoi de la etajul nostru, nu o dată, iar manifestele le-am rupt înainte de-a le fi azvîrlit. Dar am expediat iar cîteva mape cu desene. Nu mă resemnez pur și simplu. Altfel aș fi făcut-o de mult, încă de atunci cînd m-am jucat de-a plecatul de-acasă. Deci așa stau

lucrurile. Bărbatul meu n-a înțeles că aș fi avut nevoie de puțină căldură, de un pic de ocrotire și afecțiune. Dar încă îl vizitez duminica, mă fardez pentru el...

Bărbatul o ia acum de braț. Nici nu mai știe cum e asta, cum e asta, cum a fost, și cum ar putea fi peste doi ani. Se reazemă de el. Este mai înalt decît ea. Merge în pas cu el. (Bărbatului ei nu-i plăcea asta; bărbatul ei schimba totdeauna pasul.) Privește în sus spre bloc. Îndărătul multor ferestre e lumină. Dar Peter a aprins, de bună seamă, doar veioza. E destul de mare ca să știe că nu poate fi totdeauna punctuală. Că uneori trebuiesc puse toate în ordine. O să ceară totuși instalarea unui telefon, pentru ca să-l poată anunța pe Peter cînd vine uneori mai tîrziu.

Bărbatul a parcat Simca la două sute de metri mai încolo. Nu e Mercedes, spune el. Nu-i spune cît de rar a mers ea cu mașina. Peter o să înceapă — speră — să mănînce! Ar vrea să povestească despre el cînd trec cu viteză prea mare pe lîngă stația de autobuz și pe lîngă școala lui Peter. Poate mai tîrziu. Poate după ce vor fi mîncat. Și nici nu știe dacă îl interesează de fapt, dacă după aceea îl mai interesează ea de fapt. O femeie cu un copil. Și nici măcar divorțată.

(Fată bătrînă! n-a mai făcut toate astea de prea multă vreme. Și cînd te gîndești că poate fi oricine, chiar dacă el nu e tocmai cel pe care și l-a dorit femeia. Pe care și l-a dorit ea.)

El conduce prea repede.

Ea rîde (un pic prea tare, o știe și singură). Privește în jurul ei.

Blocurile sînt turnuri de lumină. Îndărătul unei ferestre oarecare rămîne ceva în urmă. (O să-i povestească despre Peter.)

Ar vrea ca totul să fi trecut, să fi rămas și despărțirea în urmă. Vino, hai s-o luăm de la capăt! Eu am un apartament și băiatul. Tu ce ai? Hai să trăim cum trăiesc toți! Pot să muncesc, și tu de asemenea! Numai să nu vrem altceva! Să trăim!

Încă se mai uită în jur, pînă cînd turnurile de lumină au fost înghițite de cvartalele de blocuri vechi și apar pe rînd rezervorul de gaz, halele de cocs.

Locuiești al naibii de departe, spune bărbatul.

Da, spune ea; nu spune: îmi place să locuiesc acolo pentru că a fost prima noastră locuință. Numai să nu se dea de gol cu nimic. Încă nu. Vitezometrul indică 125, o viteză interzisă în oraș. Ea își împreunează mîinile între genunchi.

MIERCURI

De cît aer de respirat are nevoie omul ?
De cîtă libertate de mişcare ?
În privinţa asta părerile sînt împărţite,
în funcţie de statutul social,
de comunitatea religioasă,
de apartenenţa de partid
sau de buletinul de vot.

AFARĂ E SOARE. Propoziţia n-are nici o legătură cu tema : Descrieţi munca unui salariat de la staţia de benzină. Un benzinar stă mai tot timpul pe-afară. El nu rosteşte propoziţia asta. Şi cu toate acestea a scris-o, numai această singură propoziţie. Ceilalţi stau aplecaţi deasupra caietelor sau rod capătul pixului ori unghiile. Au vorbit despre motorul Otto, despre construcţia drumurilor, despre obţinerea benzinei şi transportul ţiţeiului, au desenat hărţi rutiere, unul chiar a desenat o staţie de benzină, aşadar, toţi sînt pregătiţi. „Afară e soare" este o propoziţie superfluă pentru tema dată, o propoziţie care rămîne în caiet chiar şi cînd plouă, şi noaptea, chiar şi dacă mama lui nu se mai întoarce. O propoziţie care n-are legătură cu nimic. O propoziţie. Trei cuvinte. Dar ce înseamnă „afară" ? Curtea şcolii ? Petecul de umbră din faţa clădirii şcolii ? Strada de dincolo de gardul de sîrmă împletită ? Sau pădurea ? Crîngul ? Taurii roşcaţi ? Gropile pe

care le săpau soldaţii americani la manevre ? Sau ogoarele, satele, oraşele din afara pămîntului arat, din afara sîrmei ghimpate şi barajelor de mine din jurul oraşelor ? Sau peisaje pe care nu le cunoaşte, munţi, mări, oraşe pestriţe ? Afară. Cuvîntul se umflă, suge tot din el şi-l lasă gol pe dinăuntru. Mama lui este afară, nu e acasă, n-a fost azi-noapte, nici dimineaţă, nu se află la magazinul Lichthof în secţia ei, în pauză a telefonat din camera intendentului şcolii, a cerut să vină doamna Schmidhenner la telefon. Ea credea că mama lui e bolnavă. Încă de ieri arăta atît de rău, a spus doamna Schmidhenner, i-a dat tabletele ei cu vitamine.

Vede reflexele în geamurile din faţă, burţile albe ale norilor. Ceilalţi scriu acum cu toţii, descriu munca unui benzinar. El nici măcar nu-şi roade creionul cu pastă, şi nici unghiile de la degete, nu răsuceşte colţurile îmbrăcămintii caietului, stă pur şi simplu aşa în bancă şi ceea ce îl paralizează e propoziţia asta. Poate s-o analizeze de fapt, au făcut destul de des asemenea exerciţii, dar în acest fel ea nu cîştigă în precizie, o propoziţiune în care s-a prins. O scrie acum a doua oară, cuvînt sub cuvînt, şi a treia şi a patra oară, ca să nu bată la ochi printre ceilalţi care se apleacă toţi cu zel asupra caietelor. Şi cînd ora s-a terminat şi toţi predau caietele şi trebuie să meargă în curte în pauza mare, norii tot se fudulesc cu burţile lor albe, încă n-a ieşit soarele.

Stă rezemat de gard, ca să nu fie trîntit de cei ce aleargă. Cu această ocazie îi vine în

minte că totdeauna e așa. Că unul, care nu vrea să facă parte din ceva, nu face parte.

(Cînd i-a murit fratele unuia din ei, stătea și el tot așa singur.)

(Cînd și-au luat rămas-bun duminică de la tata, și el a rămas tot așa singur.)

Te consolează să ai o experiență comună cu tata, și te consolează să știi că unul, care nu vrea să facă parte din ceva, nu face parte. Sau e cumva căldura soarelui cea care l-a scos din amorțeală ?

Poate că mama a plecat din oraș, pentru că se face pe undeva vreo expoziție ? Poate că a plecat să caute o nouă locuință ? (Se plînge uneori de chiria prea mare, și se plînge uneori de distanțele lungi pînă în oraș.) Poate a plecat să solicite un nou post ? Sau poate are alt bărbat ? Și cum să-i explice el asta lui taică-său ?

Stă rezemat de gard. Simte plasa de sîrmă. Norii albi plutesc ca niște balene. Balenele colindă mările. (A citit Moby Dick.) De ce îi vine tocmai asta acum în minte ! A colinda, a fi pe drum, a se îndepărta mereu, a nu se lăsa prins niciodată. Și dacă harpoanele se înfig totuși în carne ? Dacă nu mai e nici o scăpare ? Încotro înoată celelalte balene cînd una dintre ele a fost lovită ? Ce le antrenează, ce le împinge mai departe, pe cele multe ? Turma ?

(Tata îl ține de mînă și el se lasă tras. Tata face pași mari, tata are picioare lungi. Vino, spune tata, hai să vedem viitorul, viitorul e alb ! Dar atunci n-a spus așa ceva, l-a tras doar după el. Și apoi s-au trezit în mijlocul

îmbulzelii, el era prea mic pentru a putea vedea ceva, simțea doar mîna tatei, și era seară, își amintește că fascicule de lumină albă s-au îndreptat spre ei. Apoi era să cadă și taică-său l-a smuls în sus, au auzit împușcături și unii spuneau că asta e revoluție și au auzit sirenele poliției. Apoi au fost împinși îndărăt. Nori de gaze i-au învăluit. Ce părcărie, strigau unii, și taică-său îl ducea în brațe, deși era acum prea mare pentru asta. După aceea, acasă, maică-sa l-a băgat în cada de baie. Dar nu știe cum au ajuns acasă. Poate că a dormit cu capul pe umărul tatei. Tata a vrut să-l învețe și cum se aruncă cu cuțitul. Trebuie să știi să lupți și să te poți apăra ! I-a dat cuțitul de sculptat, iar el trebuia să ochească dulapul, și cînd cuțitul s-a înfipt în dulap și a rămas acolo vibrînd, tata l-a lăudat. Dar să nu cumva să-i povestești mamei ! Fusese mîndru de încrederea tatei și s-a ținut de cuvînt. Încrederea e o treabă bărbătească, a spus tata.)

Vede curtea golindu-se. Recreația s-a terminat. Încă două ore de școală. Apoi se va duce acasă, apoi va suna la sonerie, va aștepta, va deschide ușa blocului, se va urca în ascensor (încrederea e treabă bărbătească, cuțitul se leagănă înfipt în ușa dulapului, închide ochii, gaz lacrimogen ! Fir-ar să fie, trag, dar să nu cumva să-i spui ceva mamei), apoi va ieși din ascensor, va bate în ușă cu încheietura degetului, cu cheia, va tăcea chitic...

Deodată s-a ivit lîngă el Jockel și îl apucă de sub braț, mușchii tari, dar el se lasă tras, împins, sprijinit. Sună deja a doua oară. Măi,

ce ai ? întreabă Jockel, pari gata să cazi grămadă !

Nu știe cum a ajuns în clasă, știe doar că Jockel a spus : Măi, în chestia cu fata eu nu mă bag !

Și asta e o propoziție care nu-l privește, care nu schimbă nimic, pe care n-o poate spune nimănui mai departe.

Jockel șade la locul lui. Toți șed la locurile lor, geamurile din față nu mai oglindesc nimic. Cel de lîngă el citește o broșurică cu ostași, pe sub masă. De la bătrînu' meu, șoptește el, mișto. Vrei și tu ceva de citit ?

(Deodată apa a început să unduiască de jur-împrejur, să facă valuri tot mai mari, de parcă ar fi împins-o în lături un aisberg scufundat care se ridica iute la suprafață.)

Puse capul pe brațe.

Doamna Schmidhenner a vorbit cu șeful secției. Acesta a telefonat la administrația blocului, unde a aflat că totul e în ordine, chiria plătită, chiriași — din cîte se știe — liniștiți. Dar vor trimite pe cineva și, în caz de nevoie, după ce-i va mai telefona în prealabil domnului șef de secție, va anunța poliția. Lui i se par temerile premature, a mai spus el, doamna este cunoscută ca fiind conștiincioasă, nici un fel de plîngeri, nici zile de concediu de boală, deconturi îngrijite, este cunoscută politețea ei, bunele ei maniere. Pe scurt, o femeie care nu mai e tocmai tînără, în mod normal cele mai bune forțe de muncă, prea multe posibilități nu există pentru femei fără studii, doamna

Schmidhenner știe cîte ceva în privința asta. Iar problemele sexuale dispar oricum la femeile care trăiesc singure. Nu curăță nimeni coșul ! Șeful secției a rîs. Pentru ea, ca femeie, vorba asta a fost penibilă. Dar ce-ar fi putut răspunde, așa sînt bărbații, ce să-i faci ! Peste o oră a mai telefonat o dată, dar atunci era cineva de la poliție în birou, și ea a trebuit să repete ce i-a spus. A putut-o face cu cugetul împăcat, a mai atras atenția în completare asupra zăpăcelii de ieri a femeii, cu totul neobișnuită, după ziua ei liberă era de obicei odihnită ! și atunci povestea adesea, cu oarecare codeală, despre bărbatul ei de la închisoare. Ea știa totul, da, însă n-a lăsat-o niciodată pe tînăra femeie — la treizeci și patru de ani o femeie e încă tînără, nu-i așa ? — n-a lăsat pe tînăra femeie să simtă ceva, pentru că, în primul rînd ce e ea de vină în privința asta și, în al doilea rînd, așa este ea — doamna Alice Schmidhenner — crescută, să nu vorbească pe seama alteia, dimpotrivă ! Astea fiind zise, i s-a dat voie să se retragă și, întrucît nu era mare lucru de făcut la Lichthof, a stat de vorbă cu una și cu alta și a aflat numai lucruri bune, sau, mai bine spus, nimic nou. O femeie corectă, prietenoasă, puțin prea econoamă, dar pînă la urmă a cumpărat totuși stofă pentru o rochie, la urma urmei rabatul e foarte avantajos, și toți se folosesc de el. Prea multe nu sînt de spus, altele vorbesc mult mai mult. Așa că nimeni nu știe dacă mai există niscaiva rubedenii, vreo bunică sau mătușă, care poate

să sară în ajutor, că este, vezi bine, vorba de un copil de care n-are nimeni grijă.

O dimineață obișnuită, mai luminoasă ca de obicei, clienții umblă cu pardesiile descheiate, sînt zile de-astea de septembrie, și atunci stai și stai și aștepți să se facă seară. Dar în anotimpul ăsta, cînd ieși e deja întuneric și nu-i mai rămîne omului decît ziua liberă și duminica. Dar așa stau lucrurile și nu altfel. La treizeci și cinci de ani ai două zile de concediu în plus, iar la cincizeci încă o dată două, și așa trece vremea, pînă să-ți dai bine seama ai îmbătrînit. Dacă, măcar, n-ar fi grija asta, neliniștea ! De cînd a telefonat băiatul, pe la zece, de atunci simte neliniștea ! E totuși, vezi bine, un băiat, chiar dacă după voce, la telefon, nu-ți poți da seama, așadar, încă un copil. Îi vine mereu în minte cît de timid a întrebat de mama lui. Dar cu siguranță că îi era frică. Așa își închipuie ea. De fapt, ea n-a avut copii, doar nepoți și nepoate de la frați și surori, așa că știe un pic ce neajutorați sînt copiii și totuși atașați. Poate că ar trebui să se ocupe de băiat ! Numai că e drum atît de lung pînă la Neukölln, iar ea locuiește acum de cincizeci de ani în strada Weser. Orașul a devenit prea mare ! Trebuie să existe și vecini, deși se tot spune că în cartierele noi oamenii nu se cunosc unii cu alții. Nu poate să se rupă în două, că n-are nici ea decît două mîini și două picioare, iar labele picioarelor, de la gleznă, sînt seara totdeauna umflate. Ea tot speră că lucrurile or să se aranjeze pînă la urmă, că a fost o alarmă falsă și că tînăra femeie a avut poate

un accident sau i s-a făcut rău și se află undeva în vreun spital. Și atunci nu trebuie decît să-ți fi uitat legitimația în poșeta cealaltă și deja omul e de negăsit. Ea a trebuit oricum să anunțe faptul. Era obligată s-o facă. Cînd se gîndește prin cîte a mai trecut și ea în viața ei ! Și încă nu s-a terminat !

Îți iei un tacîm, cuțit, furculiță, lingură, o tavă și ții la îndemînă fisa pentru mîncare, felul întîi sau felul doi ori mîncare de regim. Stai la coadă pînă îți vine rîndul. Bucătarul împarte carnea, salariații cantinei adaugă pe rînd legume fierte sau salată, cartofi sau orez, desert sau piure de mere. Cine vrea o cafea are nevoie de un bon suplimentar. Mulți vor cafea, ziua e lungă. Bonurile se cumpără lunea. Firma participă cu treizeci la sută la prețul mesei. Afară nu cumperi decît un cîrnat fript cu banii pe care salariații și muncitorii trebuie să-i plătească pentru un bon. Iar ceașca de cafea cu zece pfenigi mai scumpă. Și cu toate astea, nu discută decît despre mîncare. Sînt unii care vor, vezi bine, homar miercurea și spinare de căprioară joia, salariații sînt nesătui. (Dă-le degetul mic și ei apucă mîna toată !) Dar trebuie s-o scoată la capăt cu ei. De aceea mănîncă și el la cantină, pentru a le dovedi că mîncarea e destul de bună chiar pentru un director. Ceilalți din consiliul de conducere n-o fac, nu mănîncă din tăvițe de plastic pe mese lavabile. Asta ar strica atmosfera din întreprindere, spun ei, și pun șoferii să-i ducă acasă la prînz. Doar directorul tehnic mănîncă la

cantină și totdeauna la masa din colț, lîngă verdeață. Ficuși sau ceva asemănător. Dar ăsta oricum nu se gîndește, decît la automatizări și la presiuni și la intensificarea montajului, pentru a scoate un acord pe grupe cît mai mare. Atunci muncitorii străini o să cîștige și ei bine și o să-și ia locuințe mai bune, a spus el luni, și cînd reprezentantul comitetului de întreprindere l-a contrazis, i-a rîs în nas și a întins celor din jur etuiul cu țigări de foi, apoi i-a oferit foc reprezentantului. Pipa păcii ! Să fim uniți !

Știe el că directorul tehnic, în ciuda tonului său răstit, este iubit în hală și în birourile de proiectare. Faptul că nu există decît o singură cantină pentru muncitori și salariați i se datorește lui, pare-se, chiar dacă șefii de secție au o masă a lor, proiectanții și desenatoarele tehnice stau împreună, iar dactilografele și muncitoarele își au locurile cît mai departe unele de altele. Pentru muncitorii străini au rămas mesele din apropierea toaletelor. Dar ăia, de fapt, mănîncă repede și le place să mai iasă o dată în curte în timpul pauzei, fumează sau se vîntură cînd e soare sau joacă cărți ori boccia sau fac pariuri ori se luptă între ei și rîd mult.

Pentru el e important să mănînce la cantină, coleg printre colegi, și uneori să mai iasă și în curte. Asta este concepția lui cu privire la climatul din întreprindere, poate pentru că a pornit de jos, pentru că nu l-a protejat nimeni după 1945, și nici cu diploma nu s-a ales

nimic. Doar concepția lui prusacă despre datorie, hărnicia lui, onestitatea lui.

Ceilalți domni n-au de ce să mănînce la cantină. Doctorul izbutește totdeauna să domine ca un patriarh cu umorul și farmecul său, în ciuda coparticipării decizionale și a legii constitutive a întreprinderilor. Își poate permite să vorbească despre sucitul șef de echipă cu fata învățată, despre mititica veșnic guturăită din pricina necazurilor sentimentale, despre fostul comandant nazist care pune oamenii să stea drepți și despre înălțimea sa economistul cu studiile de curînd terminate și să afirme că : toți ăștia ne sînt mai apropiați decît muncitorii străini, chiar dacă avînd în vedere pretențiile voastre de salarizare am putea închide porțile de n-ar fi turcii și italienii. Sau să trimitem cumva acasă lucrătorii noștri ca să le facem viața plăcută muncitorilor străini ? Penibilă discuție a mai fost și aceea de luni, învins de ironia colegilor directori, împiedicat să facă un gest social. Cu siguranță că reprezentantul comitetului de întreprindere a băgat și el de seamă și o să țină minte pentru viitor. Și cînd te gîndești că e și în consiliul de administrație ! Ar trebui să fie ceva mai prevăzător. Ce plăcut era la Kassel, unde nu făcea încă parte din prima garnitură, unde îi plăcea să accentueze că a citit „Capitalul". Fără Marx, azi nu mai ieșim la socoteală, spunea el acolo.

(Dar chiar credeți asta, domnule director ? Ce părere aveți de fapt despre Marx ? Nu-i așa că e doar un fantast ? Fiu de rabin — elev

al lui Hegel, redactor și autor de cărți, întreținut de capitalistul Engels, nu-i asta și părerea dumneavoastră ? Și că nu știa nimic despre o asemenea fabrică, la măsuța lui din sala de lectură a bibliotecii sau în vila londoneză pe care i-a plătit-o tot Engels ! Și nici despre bilanțul pe care trebuie să-l puneți în ordine ! Hai, recunoașteți că nu dați doi bani pe el ! vă faceți numai, căci domnul Marx nu vă este de nici un folos în noua dumneavoastră situație, acum cînd v-ați atins țelul vieții : sus !)

Mestecă în cafea cu lingurița și bea o înghițitură. Cîțiva oameni îl salută. Le răspunde la salut. Nu-i înțelege pe ceilalți domni care se lasă duși cu mașina acasă la prînz, nici pe doctorul economist nu, care e totuși evreu și ar trebui să știe să procedeze altfel. Cum adică ?

Vremurile îi par încîlcite, alandala.

Vreme frumoasă, e drept. Cafeaua e încă foarte fierbinte. O soarbe înghițitură cu înghițitură. Salariații cantinei au început să strîngă de pe mese, le șterg cu cîrpe ude și deschid ferestrele. Cîteva fete întîrziate mai șed la masa de-alături și îl studiază. (Trebuie să vă obișnuiți cu noul rol, domnule director !) De ce femeia cu Marea Nordului nu l-a mai căutat o dată la telefon la birou ? Oare ce fel de femei ai avut, domnule Marx ? Numai pe acea Jenny aristocrată ?

Dar nu izbutește nici măcar să zîmbească de ce i-a trecut prin cap, chiar este mîndru că e atît de informat. Ia să-i sondeze puțin pe cei cu studii ! Oare or fi știind asta ?

Fetele întîrziate sînt de bună seamă de la recepție. Așteaptă cu siguranță să le salute din cap. Știu cu cine au de-a face. Îl respectă. Își aprinde o țigară și se scoală Restul de cafea îl lasă pe masă.

Bună ziua doamnelor ! spune el. Și nu-i este neplăcut că amîndouă privesc în urma lui.

Caii sînt pe teren : norul de praf e saturat de lumina după-amiezii. Din pricina căldurii mirosul de amoniac și malț s-a așternut deasupra terenului.

Instructorul de călărie le-a așteptat în biroul cel mic, a înregistrat datele personale, le-a condus prin grajduri în care grăjdari tineri așterneau paie în boxe, grajduri îngrijite, cu rigole de scurgere cimentate și iesle în plăci de faianță, și a deschis ușa laterală. Pe locul împrejmuit cu gard, care este despărțit prin clădiri de marele teren de exerciții, sînt priponite două iepe roaibe gata înșeuate.

Bianca și Victoria. Vă plac, doamnelor ? Plescăie sonor din gură, și unul din animale ridică capul în sus cu nările încă pline de pleavă de ovăz.

Ei, da' unde eram ? și bate ușor gîtul calului și îi face semn Susannei să se apropie și să țină animalul.

Bianca e ahtiată după dulciuri. Băieții știu asta. Dar nu și-au putut închipui că Bianca așteaptă o domnișoară micuță atît de drăguță ! Acum învățăm, așadar, să ducem calul. Vă rog, foarte lejer ! După două ture urmează mama cu Victoria.

El merge în dreapta, Susanne în stînga și, deja după o tură, îi lasă animalul pe mînă. Acolo se înfiripează o idilă.

Instructorul rîde și o ia acum pe Victoria de frîu, dar iapa cabrează și el trebuie să apuce frîul mai ferm. Abia după două ture pune și mama mîna pe frîu și după alte două instructorul îi poate ceda frîul. Cu capul calului alături, Susanne, în față lîngă celălalt animal, învăluită de praf, merge. Cizmele macină prin nisip, pulpele picioarelor sînt încordate, tură după tură, instructorul de călărie le observă, supraveghează animalele. Susanne merge fără efort, încearcă să se înțeleagă cu Bianca, mici sunete cloncănite. O invidiază pentru nonșalanța ei, pentru că e tînără. Și cînd te gîndești cît s-a opus Susanne să călărească ! Nisipul s-a lipit de buze. Asudă la rădăcina părului și la subsuori. Urît e să îmbătrînești. Strînge puternic dinții. Iapa o simte că e istovită și smucește de cîteva ori puternic, astfel încît instructorul e nevoit s-o liniștească, iar după alte două ture o prinde de cureaua zăbalei.

Pentru azi e destul, stimată doamnă. Micuța domnișoară trebuie să învețe să încalece.

Aș vrea doar să beau ceva, spune ea (împotrivindu-se îmbătrînirii), arșița este atît de neașteptată ! Și am făcut un drum foarte lung cu autobuzul și metroul ! Aici te înșeli teribil în privința distanțelor ! Trebuie să vă spun că noi am venit de curînd aici. Orașul e atît de mare ! (52 km drum de călărie în Grundewald, atît de mare, atît de mare !)

În loc să-i răspundă, profesorul de călărie îi descrie drumul pînă la club. Ei nu-i place că-l lasă singur cu Susanne, dar nici nu vrea să pară nehotărîtă și nici să fie ridiculizată, doamne ferește, ca o provincială. Pășește cu elasticitate accentuată prin grajd, pe lîngă tinerii grăjdari și prin birou spre club. Picioarele sînt grele, pantalonii bufanți o freacă la mers, mîinile le simte umflate. Cu siguranță că și părul îi atîrnă în șuvițe !

La club, doi domni fac schimb de fotografii. Sociabilitate tihnită lîngă gura șemineului ! îi trece ei prin minte și se gîndește cît de departe de viața ei sînt toate acestea. Băuturile se iau de la automate, și ea trebuie să-l roage pe unul din domni să-i schimbe o bancnotă în monede potrivite. Acesta o măsoară de jos în sus. O cuprinde jena că are deja cincizeci și trei de ani și e la prima lecție de călărie. Alege suc de lămîie, vitaminele întineresc. Desface ambalajul de carton și toarnă sucul într-un pahar de plastic. Bea încet și cu spatele la cei doi domni. Afară, elevii exersează săritul peste obstacole. Cu siguranță că Susanne va călări în curînd pe terenul cel mare, va realiza ceea ce ea, la cincizeci și trei de ani nu mai poate realiza. De fapt, de ce nu ? Sucul de lămîie i-a făcut bine. Își aruncă părul pe spate, așa cum fac fetele tinere cu părul lor lung. Domnii privesc în urma ei. Știe că are o siluetă bună și merge, nu, pășește agale îndărăt, pe același drum, prin birou și pe lîngă tinerii argați.

Susanne e deja în șa, iar instructorul de călărie conduce animalul. Micuța domnișoară

are o ținută admirabilă ! Încă trei, patru ore și pot s-o iau în grupa de tineret !

Știa ea asta dinainte ! Zîmbește, dar ochii îi lăcrimează din cauza prafului și a luminii și se reazemă de animalul pe care va călări. Victoria ! șoptește ea și-i înfige mîna în coamă, și simte sub blană strania încrengătură de artere. Susanne îi face semn cu mîna. Da, da ! îi face și ea semn, scarpină animalul care nu reacționează. Profesorul de călărie plesnește cu biciul prin aer. Bianca Susannei trece în trap.

Cînd instructorul de călărie a făcut animalul să se oprească și Susanna a sărit cu îndrăzneală din șa și merge din nou pe lîngă Victoria, o tură, două ture, cizmele macină nisipul, mușchii sînt încordați, și cînd instructorul spune, mergeți prea țeapănă, stimată doamnă ! ceva mai degajat, vă rog ! ceva mai puțină teamă ! și cînd ea și-a relaxat umerii și spatele și merge aproape strîmb patru ture, cinci ture, și o aude pe Susanne sporovăind cu Bianca (șoldurile slabe de fată, crupa iepei, coada lungă ce aproape mătură nisipul), și cînd gura ei e din nou lipită și în cerul gurii simte gust de sare sau sînge, — știe sau poate visează niște coline blonde ca vara, pe care le străbate o alee de stejari ce duce într-un parc, poarta de fier forjat stă deschisă, șiruri de putti și straturi de flori mărginesc aleea ce duce spre o clădire cu un etaj și cu două aripi. Îndărătul ferestrelor se aud glasuri. Călărețele descalecă, tineri îmbrăcați fantastic iau dîrlogii, iar sus pe terasa descoperită a scării le așteaptă un bărbat în costum de tenis, care se trage speriat îndărăt, cînd vrea să-i dea mîna, după ce i-a strîns-o celeilalte.

Profesorul de călărie îi ia frîul din mînă.

Destul pentru azi, stimată doamnă ! La urmă ați fost degajată !

Și bate animalul pe gît și îl duce la grajd. Susanne are voie s-o ducă pe Bianca cu propria-i mînuță. Ea rămîne pe loc, privește ocolul, peretele grajdului nisipul răscolit, o cravașă de călărie e rezemată strîmb de gard, nici urmă de scară în aer liber, nici putti și nici flori. Nu-și găsește locul între vis sau amintirile despre cinema sau Pomerania sau o carte. Cine era bărbatul din capul scării ? Era tînăr ? Era bătrîn ? Ce fel de ochi avea ? Cine erau călărețele ? Vechi speranțe de pe vremea cînd fusese primită la școala de actorie. Cînd ! Cînd oare ? Era aceeași viață ca acum ?

Intră pe ușa laterală în grajd, o vede pe Susanne care o șterge pe Bianca. Și o invidiază din nou. Pentru tinerețea ei, pentru dorințele-i deschise. Un palat, o alee, un peisaj, învingătoare într-un concurs Ce bine e de ea ! O să-i spună Susannei ce bine e de ea. Cînd vor merge cu autobuzul acasă îi va spune. Dar că asta o și obligă. Ai părinți generoși, copilă ! să nu uiți asta niciodată !

Fiica dumneavoastră ține dîrlogii la fel de bine ca rîndașul cel mai priceput. Instructorul rîde. Ea își linge sarea de pe buze, nisipul, mirosul de amoniac și malț. Nu răspunde nimic.

Kalli s-a întins în pat, înfofolit. Îi e cald pentru că și-a tras plapuma de fulgi peste cap,

deși afară e senin, o zi frumoasă. Și pentru că nu se potrivesc ziua frumoasă și întîlnirea lui cu Peter, închide ochii strîns.

Nu sînt bolnav, i-a spus el lui Peter. S-au întîlnit în fața cutiilor de scrisori, fiecare cu cheița în mînă. Nu sînt bolnav. Voise să-i spună ceva drăguț. Peter era atît de altfel, atît de palid, atît de străin. Luaseră fiecare cîte o imprimată din cutia poștală, obișnuita reclamă pentru mobile. Închiseseră amîndoi cutiile la loc. Stăteau unul lîngă altul

N-am nici măcar dureri de cap, mai spuse el, dar la școală n-am voie. Cam plictisitor, crede-mă ! Pînă ce trece o zi din astea !

Peter nici nu-l luase în seamă, se dusese spre lift și se descotorosise de el cînd vrusese să-l ia de braț.

Nici măcar nu mai sînt supărat pe tine, mai spusese Kalli. N-ar fi trebuit să spună asta. Peter lăsase ușa liftului să se închidă și săgeata arăta în sus. Kalli urcase încet pe scară. Pentru două etaje nu e nevoie de lift, își spuse el, fiindcă trebuia să se gîndească la ceva. Și se uită la imprimată, apoi se opri pe palier, privi fotoliile mari, tapetele luminoase, dulapurile neobișnuite, mobile Knoll. Doar la televizor și în vitrine văzuse mobile de-astea, pînă acum nici nu se interesase de reclame, și fu dezamăgit cînd, sus, mama luă prospectul și-l rupse. Tare ar fi vrut să-i spună — ce anume ? — că Peter nu era de vină, cu toate că-l bătuse ? că aia nouă, Susanne, Eva sau cum o cheamă, nici nu-l luase în seamă ? (de ce e el atît de mărunt ? de ce rîd toți pe socoteala lui ?) și că tata ar putea fi și el altceva, nu numai șofer de autobuz, ceva ca al lui Jockel sau al celei noi. De ce e oare așa, că pe unul vine să-l ia dimineața de-acasă cu un Mercedes, iar celălalt merge cu un BMW ? Și cine are astfel de mobile, cum a văzut în pozele reclamei ? Dar mama ar fi rîs cu siguranță de el dacă ar fi întrebat una ca asta. Rîde foarte strident, el nici nu știe dacă rîde cu adevărat, cînd tata numără salariul și pune deoparte două-trei hîrtii de zece mărci pentru ceva deosebit. Mai bine să nu se mai gîndească la asta, să se cuibărească în pat, să se gîndească la tablourile pe care vrea să le picteze și care-i ies totdeauna atît de anapoda, că tare ar vrea să le spele, dar atunci s-a stricat și hîrtia. Îi vine în minte că Peter încă mai șchioapătă și că ar putea să facă un portret al lui Peter, numai că nu știe cum, poate doar ochii. Dar se pot picta pur și simplu numai ochi ?

Cînd cineva îi trage plapuma de pe față și îl zgîlțîie și îi pune înaintea ochilor un caiet și îi cere să-l ajute, se trezește brusc și îi răscolește părul mijlociului atît de tare încît se încîlcește de tot. Ce-l interesează pe el ochii lui Peter ? ce-l interesează Peter ? ce-l interesează că toți rîd de el ? Îi explică mititelului cum se adună zecile cu unitățile și își pare sie însuși important.

De ce l-a privit Peter doar așa, de parcă nici nu și-ar fi amintit de el ?

Îi explică frățiorului că zece e alcătuit din zece unități. Așadar, zece e ceva întreg, înțelegi ?

Și Peter este singur de tot, înțelegi ?
Unu și cu unu și cu unu — îi explică el — și cu unu și cu unu.

Tot întruna dai de belea cu boiemienii ăștia ! A fost aicea una de la Ocrotire, pentru ștrengaru' ăla, pentru Peter, ăl de e ta-su la zdup. N-a deschis ușa, zice ea, și vrea să știe pă unde umblă puștiu' creanga.
Așa că s-a dus și el sus și a sunat la sonerie și a bătut în ușă ca nebunu' cu muchea palmei și cu pumnu'. Da' nu s-a clintit nimeni, deși era ciudat, dă parcă ar fi simțit năuntru o răsuflare, daa, întocmai așa fff și fff și fff. Și cînd s-a uitat la cutia dă scrisori, era goală. Așa că trebuie să fi fost careva acolo, că azi or pus peste tot prospectu' ăla. Nici femeia n-o văzut pe nimeni, și nici n-a auzit ceva. Și doar a șters toate coridoarele de la doișpce pîn' la șase, ca-n fiecare miercuri. Și doar el i-a tot zis să fie și ea atentă pe la uși. Că sînt d-ăia dă care nu știi de nu vrea să arunce blocu'n aer, așa i-a zis el tot mereu. Da' așa e ea, cu gîndu' numa' la prunele alea ale ei de vrea să le facă chisăliță. Ca așa e ea nărodă, n-are în cap două gînduri în același timp ! Și totu' cade pă capu' lui, cînd vine de la muncă. Vezi să nu : „sufletu' blocului" ! ; mă umflă rîsu' ! I-a făcut el vînt și ăleia de la Ocrotire. O să vadă el de treaba asta, așa i-a zis. Că la ăia au mai intrat o dată cu forța. Dar tanti aia dă la Ocrotire nici n-a vrut să audă de una ca asta. O să vină și mîine. Trebuie s-o întrebe și ea mai întîi pă supirioara ei ! Hahaha ! muierile între ele ! Băitu'o fi poate pă undeva pă la cunoscuți, a mai zis ea, cu gura țuguiată ca una din ălea ce se dă mari ! Atunci s-o fi petrecut ceva tragic. Buzele țuguiete dă tot și nasu' cu vîrfu' roș', doar clopu' negru ce-i lipsea ! Și pe cînd încă mai sta așa cu ea la vorbă, numa' ce vine directorița cu fătuca ei, amîndouă gătite, nădragi de călărie și cizme, că de ! cum să-și omoare și ele timpul toată ziulica ! Și fincă n-a putut să-i strecoare așa cum a avut el de gînd încă de multă vreme, a zis tare ca să se audă : E vorba de Peter ! Aha. Păi, știți, condițiile de-acolo, o familie de comoniști ! Cucoana de la Ocrotire tare se mira, fincă ea isprăvise de sporovăit. Da' măcar directorița a mai apucat s-audă, daaa. Își cam dă el cu presupusu' ce praftoriță i-o fi tras fetii pînă a ajuns sus la opșce. Asta a nimerit pe canalu' care trebe ! Ce s-o alege dă puști o să știe mîine, oricum, mai bine. El i-a tras atenția femeii ca să aibă ea grijă. Că dacă s-o fi-ntîmplat vreo poznă, cine plătește chiria ? Și apoi îi mai cade ș-o evacuare pe cap. Și toată mizeria !
După televizor o să mai sune o dată la sonerie, o să mai dea și o fugă pînă sus. Că dacă Peter o fi de unu' singur, i-o fi și lui foame. Poate se lasă muierea lui cu v-o ulcică de chisăliță, din care a mestecat un hîrdău întreg ! Dacă puștiu o fi sus și i-o mirosi a chisăliță de prune, hmm, o să deschidă el ușa ! Și ce poa' să facă unu' ca el în fața bătrînicii lui ! Un copil, ce mai ! Muierea mai bine să-i

bage-n cap ăleia dă la Ocrotire că un copil ca ăsta e un copil !

Și dacă n-o deschide nici mîine nimenea ?

Ia să meargă el pînă-n bucătărie și s-o tragă de limbă pe nevastă-sa. Trebe să fi văzut și să fi auzit ea ceva. Că aștia de-s copii, mai trăncăne și ei cîte ceva. Din trăncăneala lor trăiește o casă ca asta, măcar că sînt tot mereu cu glod pe picioare !

A împins scaunele și masa de desen a lui taică-său în dreptul ușii dinspre coridor. Nu vrea să lase pe nimeni să intre înăuntru. De două ori au fost unii la ușă, au sunat, au bătut și au strigat. S-a așezat jos, pe dușumea, și și-a astupat urechile, a recunoscut glasul intendentului blocului și și-a zis : dacă descuie ușa sau o scoate din țîțîni se răstoarnă masa peste mine. Și nu i-a fost pic de frică, de asta nu. N-a aprins nici o lampă, doar frigiderul care bîzîie. A și mîncat ceva adineauri, cînd nu se întunecase de tot, iar lumina care se prefiră pe tavan cînd deschide ușa frigiderului nu poate să atragă atenția celor de afară. Are cu ce trăi cîteva zile. Mama lui face totdeauna cumpărături vinerea. Numai fructele și laptele le lasă în seama lui să le cumpere. N-o să se spele, n-o să tragă de lanț la closet, o să umble încetișor de tot și n-o să lase pe nimeni să intre. Cu siguranță că vor să-l ia de aici. Și el trebuie să păzească apartamentul. Mama a spus totdeauna că e bine că-l au. S-ar supăra pe el dacă ar lăsa să-l scoată pur și simplu afară. Și atunci ar veni un altul care ar goli

dulapurile și ar da lucrările tatei negustorului de vechituri. Și toate mobilele, pe care mama le îngrijește ca pe ochii din cap, ar fi scoase afară și vîndute pe nimic. Asta nu poate, nu vrea să îngăduie. Mama are să-l laude cînd s-o întoarce. Ești totuși un băiat cu judecată ! Așa spune de fiecare dată cînd cumpără cîte ceva la preț avantajos sau face curățenie. Poate că o să-i povestească apoi și lui taică-său, iar acesta o să se uite o dată la el sau o să-i dea mîna cînd l-o mai vizita în vreo duminică.

Șade pe podea și trage acum cu urechea, dacă nu cumva afară se oprește ascensorul, dacă nu coboară cineva din el. O cunoaște pe mama după mers, cum șovăie cînd caută cheile în poșetă, respirația ei grăbită. Ar putea să se suie în pat, dar atunci adoarme, fiindcă e atît de obosit, și n-o poate preveni. Iar scaunele și mesele or să cadă cu zgomot cînd o veni mama. Și ea o fi obosită și o să se sperie. De fapt, ea nu trebuie să știe decît că el apără apartamentul, că nu se lasă dus de-aici pur și simplu. Alături vorbesc și se uită la televizor și ascultă radio, un semnal al orei exacte, poate că e ora opt. Nu poate desluși ora pe cadranul ceasului său de la mînă. Cu siguranță că au trecut cîteva ore de cînd l-a întîlnit pe Kalli. Între timp ar fi putut să dispară de mult, aici nu observă nimeni asta. Dispărută, aici nu observă nimeni asta. Fraza aceasta își bate joc de el. Și dacă mama a dispărut ? (Mami !) A citit de multe ori în ziar lucruri de-astea, n-a citit niciodată că au regăsit pe cineva. Sau dacă e moartă ? I se face rău.

Trebuie să se întindă pe jos. Numai să nu facă vreun zgomot, să nu geamă! Dușumeaua e tare și rece. Nu au covor pe jos. Dinții îi clănțănie, dar reușește să-și învingă greața. Cel mai bine e să se gîndească la ceva! La rolele de ebonită pe care sînt transportate toate pachetele poștale, la rochia cea nouă a mamei, ce culori? Ce model? De ce îi vine în minte broderia de la haina de piele pe care a probat-o la magazin? Rolele de ebonită se pun în mișcare unele pe altele, asta se poate descrie, la asta vrea să se gîndească. Nu la felul cum s-a aplecat mama după frunza aceea de castan terfelită; nimic despre duminică, nici despre marți, despre gutuiul încărcat și despre bătrînul care juca, nimic despre bucuria pe care a vrut să i-o împărtășească mamei. Și cînd cartofii, pe care-i pusese pe masă ca în fiecare seară, s-au răcit, nu mai exista nici măcar cuvîntul bucuriei. El trebuie să fi devenit de ieri un altul. Nu-și mai poate aminti melodia pe care o cîntă sau fluieră cu toții, mereu, la școală. Nu mai poate nici să vorbească. Nu mai poate să gîndească. Nu-i vin în minte decît numai lucruri întîmplătoare: cum mama a umblat din farmacie în farmacie și a cumpărat tablete; cum a tăiat o bucată din jurnal, un reportaj despre comerțul cu droguri (l-a citit și el); cum o dată l-a făcut s-o aștepte zece minute în fața toaletei de la gară și, cînd a ieșit, era galbenă de tot; cum o dată, la un film de la televizor, l-a trimis afară din cameră — apucase însă să vadă corpuri goale și un automobil căzut în apă.

Stă culcat pe spate și masa de desen trebuie să se răstoarne peste el cînd s-o deschide ușa. Și dacă o să fie omorît de masă, iar ea o să se aplece asupra lui și o să-l scuture: Băiete, hai trezește-te! Sînt aici! Și o să-l pună apoi în pat, iar el n-o să mai simtă nimic.

O să-i facă masaj, o să-l încălzească cu răsuflarea ei, o să-l sărute, iar el n-o să mai simtă nimic. A așteptat-o. A apărat apartamentul pentru ea, pentru tata cînd va reveni, cînd va desena din nou, cînd se va duce iar la manifestații și va schița afișe. Dar o să facă asta? Sau va pleca dimineața, ca alți tați, și se va întoarce seara, uneori va înjura, alteori o va cuprinde pe mama de șolduri și nu va povesti niciodată despre Tegel.

El a așteptat-o pe mama. Cît de mult deja? Cît de mult încă? Ea o să-l sărute și o să sufle asupra lui, da' trezește-te odată, uite sînt iar aici, o să fie totul bine; îl vizităm pe tata duminică, o să mă aranjez, fii tu un pic mai vorbăreț, bărbații sînt atît de încăpățînați, vor să transforme lumea și ne uită pe noi, femeile, copiii...

Nu! (va sări în sus, se va împotrivi lingușelii și suflatului și sărutului) nu, tata are dreptate, înțelege și tu mămico! Dar n-o să poată striga, nici vorbi, nici respira, nu va recunoaște surîsul mamei și nu-și va aminti de tata (și deodată apa a început încetișor să se vălurească în jur, apoi valurile au crescut în sus, de parcă le-ar fi împins în lături un aisberg scufundat, care se ridică repede la suprafață). Bucurie. Moarte. Moby Dick, balena

albă, trebuie să moară. Și cine îi supraviețuiește ?

Se trezește brusc din somn, cînd sună iar cineva la ușă. Dinții îi clănțănesc. Așadar, nu e mort. Și mama n-a venit. Tot n-a venit. Trebuie să respire încet. Cel de-afară bate cu pumnii în ușă. El stă la pîndă, un minut, cinci minute, zece minute, pînă cînd cel de-afară pleacă în sfîrșit și mușchii lui nu mai pot suporta în continuare încordarea.

Se strînge ghem, scoate briceagul din pantaloni și îl pune alături de el deschis.

JOI

Totul e curat,
Omul se păstrează curat.
Și cine nu vrea asta ?
Doar nu sîntem locuitori
ai cavernelor,
iubim viața, rufele albe
ca neaua,
urmele de murdărie nu ne
mai îngrijorează.

SĂ TE STRECORI cu un asemenea autobuz prin oraș, dimineața, asta e ceva ! La stații ciorchini de oameni, fețe nedormite, mișcări nedormite, dar nu înghesuială ca seara ; se așază toți la rînd, se bazează pe orarul autobuzelor și pe cel dindărătul volanului. În fața fabricilor ambuteiajul mașinilor, cei care vor să parcheze, cei care cotesc la stînga. Cînd se golește mașina, încasatorul schimbă plăcuța cu direcția. La capătul liniei doar cîteva persoane mai în vîrstă, se așază numaidecît pe locurile de la ferestre, mamele cu copiii vin ceva mai tîrziu. Școlarii i-a transportat colegul din tura anterioară. Cu siguranță că o să se facă iar cald ca ieri. Floarea soarelui care a crescut pînă deasupra palanului de scînduri cătrănite își mai arată galbenul ei saturat.

La Blumberg avea și el în fiecare an cîteva flori. Dar nu creșteau atît de înalte. Alea nici nu trebuiau să se înalțe deasupra unui palan de scînduri.

Cît de curînd administratorul depozitului are să taie floarea-soarelui. Atunci nu mai rămîne decît gardul negru cu inscripția în alb : „Lipitul afișelor interzis", iar coșul de hîrtii, care mereu dă pe dinafară, fiindcă locuitorii din jur îl folosesc pentru gunoaiele lor. Și apoi vine ploaia, întunericul și într-o bună dimineață zăpada sau chiciura sau poleiul. Și tot mereu ciorchinii de oameni din stații, nedormiți, dar se bazează pe el și pe faptul că respectă orarul.

Cap de linie. Își dezmorțește picioarele și mănîncă primul sendviș din tura asta, un sendviș cu lebervurșt. Nevastă-sa spune că iese cel mai bine la socoteală cu cîrnați care se întind pe pîine. Și trebuie să iasă la socoteală. Familia e mare. Și cînd o mai veni acum unu mititel ? Îi sînt dragi copiii mici, iar nevasta este totdeauna atît de moale în primele săptămîni și nu-l lasă să se dea la ea. Asta îl face sălbatec de tot și ăsta e un simțămînt plăcut. E culcat în pat, treaz, îi aude respirația accelerată și se gîndește la minunea care este un om atît de nou (nu-i vine în minte un cuvînt mai potrivit), și uită de socoteli și de dorințele neîmplinite (o dată un costum dintr-un camgarn bun, cîndva un concediu la mare, cîndva o haină de blană veritabilă pentru nevastă-sa). Cînd o veni, așadar, iar un bebe la vară, vor face primele plimbări în jurul cvartalului de blocuri și pînă la terenul de joacă ; pînă atunci vor fi dispărut micile grădini cu cabane. Micuțul va trebui să meargă pe jos pînă acolo și la întoarcere îl va lua pe umeri.

Se bucură de căldură și de suculenta pîine de secară și de galbenul florii-soarelui, se bucură de dimineața asta. Pînă la pornirea în cursă mai poate, tocmai bine, să răsfoiască jurnalul. La pauza viitoare n-o să mai fie atît de odihnit. Îi place să citească știrile locale, astea sînt de nasul lui. Politica îl interesează, dar ce poate face el în situația lui ? Desigur, se duce la adunările de întreprindere, ascultă rapoartele. La cuvînt nu se înscrie, chiar dacă aici nimeni nu pretinde nimic de la tine după terminarea orelor de serviciu sau în zilele libere, nu se cer schimburi suplimentare, nimeni nu vine cu liste. Dar e mai bine să nu te ia la ochi ! Citește anunțurile mortuare, cotele mărcii, reportajele din sala tribunalului, anunțurile despre dispăruți și duce ziarul mai aproape de ochi. A citit bine. A dispărut una din bloc. A și văzut-o personal, chiar dacă nu știe cum și cînd. Înaltă de 1,66 m, păr castaniu cu fire cărunte naturale, purta un taior și n-avea nici o bijuterie, dispărută după plecarea de la locul de muncă, marți la ora 18 și patruzeci. Tovarășele de muncă au mai văzut-o urcîndu-se în autobuzul 55. Dar fiul ei de doisprezece ani — trebuie să fie unul din clasa lui Kalli ! — fiul ei de doisprezece ani a așteptat-o zadarnic acasă începînd de la ora 19 și cincisprezece minute.

De doisprezece ani. Ce bine e de copiii lui ! De ei are grijă mama ! Vrea să-l întrebe pe Kalli ce e cu băiatul. Să vină, firește, la ei la masă, unul în plus ce contează ? Trebuie să vadă de el. Băieții ăștia de doisprezece ani

mănîncă relativ mult. Dar s-o găsi cineva să plătească pentru el. Să vină liniștit și, dacă îi e frică, să rămînă și noaptea. Au doar o saltea pneumatică. Mai e loc pentru ea. O să discute asta cu nevastă-sa. La drept vorbind nu-i mai poate pretinde așa ceva, cînd încă mai alăptează și s-a-ntîmplat să rămînă iar. Dar ea e gata oricînd să dea o mînă de ajutor! Cînd se gîndește că unii pur și simplu nici nu dau pe-acasă!

E timpul să pornească în cursă. Trebuie să respecte orarul. Cei de pe locurile de la fereastră se uită deja nerăbdători. Împăturește hîrtia de la gustare. O folosește totdeauna de trei-patru ori. Și se urcă în mașină. Cu mîna pe maneta de viteză, mai privește o dată spre tulpinile de floarea-soarelui: șase flori viguroase deasupra gardului negru. Asta n-are acum nici o importanță. Un băiat a rămas singur. Poate unul din prietenii lui Kalli!

Pornește conform orarului. Încasatorul a încasat deja banii. El trebuie să se concentreze asupra circulației.

Să conduci un asemenea autobuz prin oraș — cunoști chipurile, nu cunoști oamenii — asta e! Ce-i asta?

De cînd a îmbătrînit poate dormi pînă tîrziu. De cînd a îmbătrînit poate lua micul dejun în tihnă, se poate gîndi cum era cînd deșteptătorul suna la trei și jumătate dimineața, fiindcă bărbatul trebuia să se ducă la abator, iar ea trebuia să-l ajute la șase și jumătate la descărcatul mărfii, între șapte și opt să umple

tăvile, și să atîrne în cîrlige mezelurile, să dea carnea prin mașina de tocat și să aibă grijă de copii și de mîinile curate ale vînzătoarelor, care veneau la gustarea de dimineață cu puțin înainte de ora opt. Pe vremea cînd era activitate intensă în prăvălie pînă la prînz, iar la masă i se închideau ochii de oboseală și ziua era totuși încă lungă pînă seara, pînă cînd tocătoarele frecate, ligheanele spălate și dalele șterse.

De cînd a îmbătrînit, poate citi ziarul de la prima pînă la ultima pagină, în timp ce cafeaua se răcește încet, iar vîrfurile degetelor au adunat toate firimiturile de pîine albă și le-au băgat în gură. A meritat și ea să aibă timp, chiar dacă ziua, după gustarea de dimineață, e tare lungă, deoarece mersul la cimitir nu-i ocupă decît după-amiaza și îi trebuie multă voință ca să pună deoparte ziarul, bucata de lume care îi vine aici în casă.

Are deja ochelarii în mînă, cînd îi sare în ochi, mărită parțial și deformată prin poziția oblică a lentilelor, propria ei adresă, strada, numărul blocului, și ridică încă o dată ziarul în dreptul ochilor și citește informația. Înaltă de 1,66 m, păr castaniu cu fire cărunte naturale, — marți — nu-i vorbise marți omul acela care căuta pe cineva în bloc? Da' cum a fost? L-a lăsat locului, nici n-a deschis cutia ei de scrisori, i-a fost frică. Deodată i se urcă sîngele la cap, nu prea știe încotro să-și îndrepte neliniștea, este din nou femeia de afaceri care poate combina, care nu cunoaște răgaz, care este totdeauna cu ochii în patru. Trebuie să

vorbească cu cineva. Și, pentru că nu-i vine numaidecît în minte cu cine, caută numărul de telefon al pastorului, formează numărul, greșește, trebuie să-și caute ochelarii, și cînd în cele din urmă obține legătura, nu izbutește să se exprime clar pentru că observă nerăbdarea din glasul de la celălalt capăt al firului și pentru că nu mai e obișnuită să vorbească. Vocea de la celălalt capăt spune că vrea să caute în fișier, o clipă vă rog ! Și îi comunică apoi că respectiva doamnă nici nu aparține comunității. Dar dacă e vorba de un caz din imediata ei apropiere, să acționeze singură, surorile parohiei au destule sarcini. Necăjită de atîta nerușinare, pune receptorul în furcă (ca atunci cînd una din vînzătoare s-a scuzat că e indispusă). Ce-și permit și oamenii ăștia, și se mai numesc creștini ! Are acum din nou întreaga ei energie de acum zece, douăzeci de ani, se duce la dulap, își ia pălăria și pardesiul, nu-și uită nici legitimația, mai pune repede cîteva picături de parfum pe batistă, descuie cu grijă și încuie la loc broaștele de siguranță și așteaptă liftul. Totdeauna cînd ceva nu e în regulă trebuie să te duci la poliție, așa era și pe vremuri, nu te puteai baza totdeauna pe vînzătoare, iar pe calfe nici atît. O să spună : Am văzut ceva, e vorba de bună seamă de o crimă ! Pot să vi-l descriu pe criminal ! Și o să-și dea datele personale, poftiți legitimația, locuiește acum acolo și singură, observă oamenii, a fost pe vremuri comerciantă, și deaceea are experiență ! Și a avut numaidecît un simțămînt neplăcut cînd omul acela i s-a adresat. Nu, nu vorbea stricat, dar străinii ăștia învață nemțește mult mai repede decît o calfă de măcelar turcește. De ce turcește ? Ei, se știe doar cît de mulți turci sînt în oraș și toți atît de aprigi, nu, nu se depărtează de subiect, dar asta trebuie spus totuși ! Din păcate n-a observat pe cine aștepta omul. Oricum e un indiciu suficient, că aștepta acolo pe cineva, și încă în holul blocului ! În loc să sune pur și simplu sau să meargă cu liftul sus, unde ar fi putut să fie un soț sau alt individ. Cine a avut atîta de-a face cu vînzătoare și calfe ca ea nu are încredere în nimeni. Cum, ăla ar fi întrebat de nume, aici ceva nu e în regulă, ar fi mers cu liftul undeva sus ! Ei na, nu poate suna cineva din ușă în ușă. Mai fac unii așa, chiar dacă e interzis. Reprezentanți pentru aspiratoare și spumă de curățat covoare, știți dumneavoastră, oameni de-ăștia !

Da da da, va vorbi, n-o să-și pună lacăt la gură la circa de poliție. Un individ, înalt de un metru șaizeci și cinci sau mai mult, cu părul închis la culoare, cu favoriți, că așa poartă toți acum ! așa o să spună ; și purta un pardesiu de gabardină, curățel, că doar cîștigă destul alde ăștia !

Liftul se oprește la parter. Mai aruncă o privire în oglindă, își trage pălăria mai jos pe frunte, o doamnă în vîrstă, voinică, pe care te poți bizui. N-au decît s-o întrebe, ea a avut numaidecît o bănuială. De ce ? Pentru că omul s-a interesat de una a cărei locuință n-o cunoștea ? Dar nici dumneavoastră nu cunoașteți oamenii din bloc ! Nu puteți acuza pur și simplu

pe cineva care a vrut o informație de la dumneavoastră ! Desigur, coincidența de timp este interesantă, dar ceea ce vă închipuiți dumneavoastră... !

Domnilor !

O să le arate ea lor că știe să facă legături între fapte.

Una care nici măcar nu face parte din parohia lor. Da, a reușit ea să afle asta. Și fără bărbat în casă. Altfel cum ar fi băiatul singur ! Cu siguranță una cu două vieți. Să vă povestesc, o vînătoare de la noi...

Pășește viguros. Cei de pe stradă trebuie să-și dea seama că are ceva deosebit de făcut.

Și ce e cu Peter ? De ce nu e la școală ? L-ai văzut, Jockel ?

Ziarul a trecut din mînă în mînă, de la o masă la alta. Nu mai poți să nu auzi șopoteala.

Tu l-ai văzut, Jockel ?

Nu, ieri nu !

Ieri i-a spus daddy, că urmează să preia un rol la televiziune, ieri nu s-a ocupat de nimic altceva, a înregistrat cu daddy probe de dicțiune pe bandă, a exersat feluri de mers și s-au luptat amîndoi, pentru că în film trebuie să lupte cu cineva și să fie învins. Trebuie să înveți să fii învins, a spus daddy, cu siguranță una din frazele pe care le colecționează. Ieri a fost iarăși mîndru de daddy.

Ce s-a întîmplat cu Peter ? L-ai văzut ? Că ieri n-a fost la școală !

— fiul ei de doisprezece ani a așteptat acasă de la ora 19 și cincisprezece minute —

Dar asta a fost marți, după ce au mers la bătrîn și și-au dat întîlnire pe duminică ! Să culeagă gutui ! Marți, cînd Peter și Susanne i-au arătat că el nu e decît al treilea !

Vecinul îi ia ziarul din mînă.

Ieri Susanne a avut oră de călărie, își aduce el aminte, după-masă, cînd poate că mama lui Peter era deja căutată. Nu-și poate imagina ce trebuie să simtă Peter. O să-l ia mîine seară la cofetărie la o înghețată. Doar nu poate cloci așa singur în apartament ! Dați-i ceva, o să spună el, rupeți-i și lui o bucățică, plătesc eu. Și o să aibă grijă ca Peter să nu tragă prea mult. Nici unul din ei doi, n-o să tragă prea mult, căci n-ar vrea să se simtă iar ca deunăzi. Să nu mai știi unde ești, să nu mai nimerești acasă !

Acasă.

Fiul ei de doisprezece ani a așteptat-o acasă începînd de la ora 19 și cincisprezece...

A umplut o pagină întreagă cu cuvîntul „gutui“, g sub g, u sub u, t sub t, u sub u, i sub i. Mama lui Peter a dispărut, ăsta e singurul lucru care e cert. Și asta e atîta de inimaginabil încît strigă tare : Faceți liniște ! Ce tot aveți de trăncănit !

Și s-au și liniștit, unul pune ziarul pe catedră, profesoara citește, Jockel observă cum pălește și apoi întrerupe lecția.

Jockel o să ne povestească ce știe despre Peter.

Și el se scoală în picioare și dă din umeri. Vecinul lui ridică sus foaia umplută cu cuvîntul gutui, dar clasa nu izbucnește în urlete.

Peter e prietenul meu! Dar nu poate spune asta. Nu e chiar atît de sigur. Mai știe cum a scris scrisoarea acum patru zile. Și chestia cu crizantemele a fost cu adevărat de prost gust, și — mda — de fapt l-a combătut totdeauna pe Peter. Pînă s-a întîmplat chestia cu piciorul. Nu poate spune: mi-e drag Peter, pentru că am fost dușmanul lui, și am fost dușmanul lui fiindcă îmi era drag. Se așază la loc și îi place că profesoara nu întreabă mai departe, ci povestește atît de încet de parcă ar vrea să-l cruțe, ce se întîmplă cu copiii care n-au pe nimeni să le poarte de grijă. Pentru ei sîntem noi toți aici, spune ea. Dar se înțelege doar că Peter va ajunge la cămin; că nu va rămîne în apartament; că îl va pierde pe Peter mai înainte ca el să fi devenit cu adevărat prietenul său. (Și Susanne îl va pierde! Poate că atunci o să meargă cu el să culeagă gutui! Or să vorbească despre Peter. El o să-i povestească despre faptul că va juca în film și o s-o întrebe dacă vrea să vină cu el într-o vineri, știi, hașiș, pricepi? Și Peter ar fi vrut să vină, o să mintă el, ca să nu spună ea „nu“, fiindcă trebuie să vadă și ea cum cei din clasa a 12-a și a 13-a îl consideră om întreg! Dar se rușinează pentru că gîndește ceea ce nu vrea să gîndească: Susanne o să-l piardă și pe el.)

Deodată sare în sus și iese în goană din clasă și o pornește de-a lungul coridorului.

Profesoara strigă după el, ușile celorlalte clase se deschid, unul îi taie calea, el încă tot nu poate vorbi, izbește cu pomnii în jur pînă cînd se simte golit de tot, nu mai are nici o forță, nu mai este furios defel și se vede încercuit, iar cîțiva chiar rîd. Atunci îl apucă patru brațe și îl duc la cabinetul medical. Și este culcat pe canapeaua de mușama și totuși nu e bolnav, doar atît de obosit și zdrobit, de parcă ar fi luptat cu..., cu cine oare? ar fi luptat. Închide ochii. (Trebuie să înveți să fii învins! spune tatăl lui, și asta e una din frazele pe care și le notează. La ce bun? La ce bun, de fapt?)

Peter este prietenul meu! șoptește el. Dar nu știe dacă aude cineva asta. Una în halat alb bate cine știe ce la mașină.

N-a părăsit apartamentul, șade îndărătul mobilelor îngrămădite unele peste altele, cu briceagul lîngă el. De cîteva ori a fost cineva la ușă și a vorbit. N-a putut desluși vocile, a înțeles doar că nu știu nimic despre mama lui. O dată o fost și nevasta intendentului la etajul lor, ștergea sau dădea cu ceară pe jos. Apoi l-a auzit din nou strigînd pe Kalli, dar în rest a fost liniște, în afară de avioane. Judecînd după ele, trebuie să fie acum amiază, pentru că aparatele aterizează și decolează repede unul după altul. Își potrivește ceasul și îl întoarce. În timpul zilei s-ar putea duce în cameră să citească, dar ăsta e un gînd atît de nebunesc, să se ducă în cameră, să citească, să se comporte de parcă totul ar fi ca întotdeauna, ca oare cînd?, încît se cutremură. Examinează

tăişul briceagului, chibzuieşte cum îi poate explica mamei lui de ce s-a baricadat aşa, şi ce va spune ea cînd va reveni. Şi dintr-o dată ştie că nu va mai reveni, poate să gîndească limpede lucrul acesta, fără să-i vină în minte alt cuvînt decît : mama. Şi acesta este exact cuvîntul care o exprimă, cu rochia ei lungă, luni, cînd i-a urat noapte bună. O vede mergînd, zveltă şi străină. Nu mai seamănă defel cu cea care vine seara obosită de la magazinul universal, nici cu cea care se fardează duminica pentru a-l vizita pe tata ; şi totuşi seamănă cu aceea ca o soră geamănă. Se duce şi caută ceea ce n-a găsit încă, şopteşte el. Dar n-are încredere în frază. Lui, frazele i-au venit totdeauna uşor în minte. Întotdeauna a avut note bune la lucrările scrise.

SE DUCE ŞI CAUTĂ CEEA CE N-A GĂSIT ÎNCĂ.

Nu poate umple fraza cu un conţinut, dar încearcă să-şi amintească. Încă n-a trecut prea mult de cînd tata şi mama erau acasă cînd venea el de la volei, transpirat şi flămînd, şi mama îi pregătea rufe curate şi un măr, iar el şedea după aceea la masă lîngă amîndoi. Dacă vorbeau, nu-şi mai aminteşte ; doar că mama îi împingea uneori desertul tatei în faţă şi se scula şi se aşeza deîndată la maşina de cusut ; şi că tata pleca adesea fără să dea bineţe. După aceea mama juca cu el „omule nu te supăra“ sau dame sau ţintar, pînă i se închideau ochii şi apoi venea la patul lui să-i spună noapte bună. O dată i-a povestit cîţi copii ar fi vrut să aibă, doi băieţi, două fete,

închipuieşte-ţi că ai avea fraţi şi surori şi am fi o adevărată familie ! Am sta seara cu toţii la masă, am vopsi ouă înainte de Paşti, am face înainte de Crăciun stele din poleială şi, totdeauna cînd ar fi ziua de naştere a unuia, am avea tort şi o serenadă ! El nu şi-a închipuit asta niciodată. Îi plăcea însă şi întreba : de ce nu sîntem o adevărată familie ? Asta n-ar fi trebuit s-o întrebe. Mai are în urechi glasul strident al mamei, cuvintele, frazele, chiar dacă şi-a astupat urechile atunci, cuvinte pe care nu le cunoştea, pe care abia le înţelegea. I-a fost ruşine. Şi tocmai acum să-şi amintească de asta ! Cum s-a rugat, a ţipat : Dar încetează odată, mamă, încetează, iar ea s-a aruncat asupra lui şi a plîns, nu, se zguduia de plîns. Şi apoi ea s-a sculat şi a plecat. Nici măcar n-a stins lumina. Iar el a visat chipul ei răscolit şi părul sălbăticit. În dimineaţa următoare arăta ca totdeauna, a făcut cafeaua şi i-a uns tartinele cu marmeladă.

Apoi au urmat împuşcături, a auzit un nume care îi era simpatic : Rudi Dutschke. Taică-său i-a spus că a văzut ghetele, rămăseseră pe bordura trotuarului, pe Kurfürstendamm colţ cu strada Joachim Friedrich. Şi tatăl lui i-a descris cum ar trebui să fie lumea. Pămîntul nu aparţine nimănui, înţelegi că, vezi-bine, toţi venim goi pe lume. Dar încă din leagăn unul e moştenitor, iar sute de mii nu sînt nimic. Şi după ce-şi termină şcoala, sutele de mii îşi vînd munca celui unic. În felul acesta n-ar trebui să le meargă rău, dar vor şi ei să fie proprietari, vor să-şi facă şi ei copiii moştenitori. Aşa a-

junge fiecare dușmanul celuilalt, înțelegi ? El n-a înțeles chiar tot, dar i-a plăcut că tata îi vorbea ca unui bărbat și că îl lua apoi la demonstrații și nu-i dădea drumul din mînă. Iar o dată, cînd așteptau amîndoi autobuzul, uzi leoarcă și zgribuliți de frig, pentru că nimeriseră sub un aruncător de apă al poliției, și altădată, cînd tata l-a tîrît pînă acasă și l-a lăudat în fața mamei, a fost tare mîndru. Și apoi, într-o după-amiază, s-a întors de la volei, iar mama strîngea tablourile și creioanele și pensulele și cărțile și afișele împrăștiate peste tot. Se mișca agale, cîntărea în mînă fiecare foaie și fiece creion. Și atunci și-a adus aminte cum stătea aplecată peste patul lui și plîngea.

Și tocmai acum să-și amintească de asta. De asta.

Mamă !

Iar tatăl lui atît de diferit. Unul care printre tovarăși e singur cuc.

Se duce și caută ce n-a găsit încă.

Toți se duc și caută ce n-au găsit încă.

Mă duc și caut...

Scîncește, nici nu se mai gîndește că voia să nu se știe că este acasă. Palmele îi sînt umede de transpirație. Închide briceagul și îl bagă în buzunarul pantalonului. Își zvîntă palmele frecîndu-le de pantaloni. Dacă ar suna cineva acum și ar bate în ușă, el ar ridica mîinile în sus. Dar e liniște, nici un glas. Doar uneori ascensorul, urcînd, coborînd, robinete de apă, clămpănitul conductelor cînd s-a adunat aer în ele, zgomotul apei de la closete, informații, muzică distractivă.

Așadar, a dispărut una din bloc, nu una din comunitate, dar a telefonat cineva, o voce foarte agitată, de bună seamă o doamnă mai vîrstnică, iar el a sfătuit-o să se ocupe ea personal de caz. De ce se numesc oamenii oare creștini ? Secretara parohiei i-o povestește în timp ce învîrte manivela mașinii de multiplicat circularele. Ați citit cu siguranță în jurnal, domnule pastor, dar chestii de-astea găsești mereu în ziare, nu le mai dai atenție. Numai că asta a locuit tocmai într-un bloc cu dumneavoastră ! Atît de aproape, încît te afectează și pe tine !

A mai luat o dată ziarul în mînă, firește că trecuse informația cu vederea. O mutră simpatică ! Totuși nu și-o poate aminti ; — fiul ei de doisprezece ani a așteptat-o în apartament ca întotdeauna în jurul orei 19 și cincisprezece minute —, citește pastorul.

Ai telefonat la Ocrotirea socială din sector ?

Aia au fost înștiințați de mult.

Secretara strînge teanc foile pe care le-a scuipat afară aparatul de multiplicat.

Bine că nu avem nimic de-a face cu asta ! Cu locurile la cămin e întotdeauna multă hîrțogărie. Și tocmai un băiat de doisprezece ani ca ăsta nu-și găsește locul nicăieri, nici la cei mici nu și nici la cei mari !

Pune teancul de hîrtii pe raft. Pentru ea chestiunea e rezolvată. Unde ar ajunge dacă nu s-ar limita la lucrările parohiei ! Dar pentru el chestiunea nu e rezolvată. El nu face diferență între creștini înscriși și creștini neînscriși. Are să se distrugă, spun colegii de

profesie mai vîrstnici. (Nimeni nu poate sluji la doi stăpîni : ori o să-l urască pe unul şi o să-l iubească pe celălalt, ori va fi ataşat unuia şi îl va dispreţui pe celălalt.)

Fă-mi legătura cu Ocrotirea Socială a sectorului. Aş vrea să mă informez.

Secretara clatină din cap, compătimitoare. Îl consideră cu siguranţă un idealist iremediabil, dar îi dă legătura. Are carnetul de stenograme lîngă el şi notează. Da. Da. Creionul aleargă, foaia se umple.

Şi nu sînteţi de părere că biatul ar trebui dat într-o familie ? Nevasta lui şi-ar asuma o asemenea sarcină, ştie el. Dar mai ştie şi că legal nu este posibil, dacă nu există rudenie de gradul întîi. Ştie că băiatul trebuie să treacă mai întîi printr-unul sau mai multe cămine. Mai află şi că totul a fost aranjat de mult pentru băiat, chiar dacă încă nu a putut fi preluat de Ocrotire. Probabil că sora de ocrotire a fost nepricepută. Atît de puţine dintre ele au inimă ! Dar punem noi lucrurile în ordine !

A pus receptorul în furcă şi reciteşte stenograma. Tatăl la închisoare, politic, anterior fără profesiune stabilă, se pare că pictor, mama a lucrat ca vînzătoare. Pînă la elucidarea cazului, băiatul va fi dus într-un cămin, într-o ambianţă prietenoasă.

Cunoaşte el căminele cu ambianţă prietenoasă, vile vechi, cu pereţii în panel vopsit curat, rufărie de pat albă, mese regulate şi aparate de gimnastică în grădină. Ocrotirea funcţionează. O nenorocire normală. Dar ce e normal ? Tata la închisoare, politic, aşadar, probabil la Tegel. Un visător ? — Un utopist ? — se pare că picta. Dar băiatul încă n-a putut fi preluat de Ocrotire. Informaţia e nepreçisă. Băiatul vagabondează ? Cîte poate strica o soră de ocrotire nepricepută ? Un băiat de doisprezece ani ca ăsta nu mai e un copil căruia să-i îndrugi ce vrei : Mama ta e plecată în călătorie ! Mama ta e în cer ! Mama ta a obosit ! Un asemenea băiat de doisprezece ani ia atitudine ! Tata la închisoare, politic, de ce ? Un asemenea băiat de doisprezece ani pune întrebări ! Întreabă de taică-său. Întreabă de maică-sa. De ce n-am putut trăi cu toţii ?

Şi deodată vede blocul, oraşul, miile de celule, din care oamenii ies grăbiţi dimineaţa şi în care năzuie să se întoarcă seara. Dintr-o dată vede, ca sub un microscop, haosul care se contractă, ca un burete, în ordine şi îngrădeşte celulele, iar corzile şi fibrele, care nu se lasă constrînse, le retează.

După voinţa cui ?

Nu vede şi nu vede nimic în afară de hîrtiile de pe birou şi ciclama sălbatecă, pe care secretara o udă în fiecare dimineaţă.

Îi spune că vrea să se ocupe el de chestiunea asta. Chestiune — spune el în jargonul ei, dar ea a notat două vizite urgente, un accident de muncă, explozia unui cazan, văduva şi-a pierdut capul ! Şi naşterea unui copil monstru, familia nu se descurcă, cum să-i spună asta ! Oamenii fac parte din comunitate ! accentuează secretara şi îi întinde fişele de cartotecă. El ia hîrtiile şi pardesiul.

E o zi frumoasă, caldă. Se silește să înregistreze asta. Se silește să determine culoarea cerului, acest albastru inimaginabil din miile de ferestre ale blocurilor și blocurilor turn crescute în sus. (Priviți păsările cerului.) Aici există șoimi, aproape nici o pasăre cîntătoare, fiindcă lipsește frunzișul, iar rîndunelele încă n-au construit găuri pentru cuibărit. Aici nu trăiesc decît oameni. Chiar și cîinii sînt rari. Dar străzile sînt curate, coșurile de hîrtii de la stațiile de autobuze sînt golite săptămînal.

Știe că văduva meșterului cazangiu va plînge, iar copilul fără mîini va trăi și că nu mai contează un băiat care e singur.

Dar nu vrea să accepte asta. Încă nu.

(O să se distrugă, spun colegii de profesie mai vîrstnici.)

Au văzut și ei cum Peter a ieșit din bloc alături de o soră de Cruce Roșie în uniformă și o doamnă mai în vîrstă. Ducea geanta de școală și un palton, în ciuda vremii. Piciorul îi era încă bandajat și îl tîra ușor. La parter ușile cîtorva apartamente erau deschise și se auzeau voci și de la celelalte etaje.

Ocrotirile sociale ! auzeau ei.

Merge la un cămin !

Au trebuit să forțeze ușa !

Dar nu s-a opus, doar baricadase totul.

Ce nebun de băiat !

Acum locuința e păzită și a fost chemat lăcătușul. Trebuie reparată broasca ! Vor să sigileze locuința ! De fapt, de ce ?

De dragul ordinii. Pînă ce totul se va limpezi.

Vorbe ! Limbuție ! O senzație. În fine se întîmplă ceva.

În fine observi că locuiești împreună cu alții.

În fine e viață în casă ! Viață. Sînge. Poate crimă ! Doamne, ce interesant.

Jockel a vrut să se îndrepte spre Peter, dar el l-a ținut pe loc, nu voia să le fie copiilor atît de grea despărțirea. Căci a văzut pe chipul lui Peter că nu voia să recunoască pe nimeni. Asta o poate vedea numai cine se ocupă de oameni. Și doar asta e meseria lui. După aceea Jockel a plîns, cum nu i-a mai fost dat să vadă, dar l-a lăsat să plîngă. Copiii sînt de bună seamă singurii care au contact între ei într-un asemenea bloc. Pe copii așa ceva îi doare. Mai apoi a aflat de la Jockel amănunte despre familie. Firește, băiatul i-a mai povestit cîte ceva, dar acum totul se întregește într-o *story*. Poate că va putea face ceva din asta. O poveste exemplară, cît de rar se sudează laolaltă frînturile de realitate !

Așadar, tatăl copilului e artist și închis din motive politice, Jockel nu știe precis de ce. Crede că din cauza bombelor. Acum se ivește și prima dificultate în privința distribuirii rolului, actorii pe care îi pui să joace roluri de artiști rămîn tot actori. Dar se pot folosi elemente biografice generale, amintiri din copilărie, morți pe șosea, tancuri făcute ferfeliță, hoituri de cai umflate, păduri arse, case sfîrtecate de mine aeriene, fragmente de amintiri, care trebuiesc introduse, ca fundal, în secvența

cu prezentarea filmului, pentru ca apoi obiectivul să se apropie încet de un tablou așezat pe un șevalet.

Spui că n-ai văzut nici unul din tablourile lui. Ia să admitem că omul se pricepea oarecum — și tabloul se potrivește cu concepția —, atunci sîntem pregătiți prin genericul filmului și nu mai avem nevoie de nici unul din obișnuitele medii arstistice, ci ne concentrăm asupra chipului omului, un chip care e dominat de ochi. Iar ochii văd turnuri de pază, cîini în lanțuri, glisiere, cîmpuri minate, proxeneți, femei de stradă, iahturile cu vele de pe Havel, ale profitorilor, caseta cu bijuterii ale unor altețe princiare la Hilton, vilele elitei între stuf și molizi, taberele de corturi de vacanță la Müggelsee și bungalourile milionarilor în mărci vestice din Grunewald. Mai văd de asemenea comunicate cu creșterea chiriilor și slums-urile din Kreuzberg și coloanele de vopsitori, care văruie pereții jegoși ai sălii de lucru de la Telefunken, fiindcă s-a anunțat președintele federației. Văd în continuare case scorojite în Prenzlauer Berg sau Niederschöneweide. Ochii văd lumea în care locuim aici în oraș și văd că peste tot se trișează la joc. Ce gîndește un bărbat care vede atîtea și a văzut atîtea ? Îl cuprinde disperarea ? Nu crede oare că lucrurile depind de indivizi, deci și de el ? E prea tînăr pentru a se resemna, pentru tineretul din opoziție este cu cinci-șase ani prea bătrîn, dar disperarea lui îl întinerește, se preface în mînie, și el trăiește ceva nou : comunitatea, voința comună. Ca artist a fost

totdeauna un singuratec, chiar dacă a avut prieteni. Artiștii sînt hiene între ei, știi și tu, băiete ! Și dintr-o dată se bucură de încredere. Preia sarcini dificile, nu e un gînditor care să priceapă întru totul ceea ce face. Totdeauna este însă mînat de emoție, chiar și cînd nu o recunoaște, nici măcar în ceea ce-l privește. În cele din urmă meșterește bombe. Cineva i-a dat cîteva indicații, iar mîinile lui sînt îndemînatice. Acționează corect sau greșit ? Filmul nu trebuie să rostească o sentință, filmul trebuie să prezinte lucrurile. Sentința o rostește această *story*. Obiectivul arată omul în sala tribunalului, la închisoare. Cîteva texte din Bakunin trebuiesc intercalate. Omul reflectează. Își recunoaște fapta, sau o neagă, și n-o poate admite deoarece crede în revoluție, sau mai bine zis : vrea să creadă ! Se închide în el și devine insuportabil chiar și pentru cei apropiați. Devine obtuz. Cine să făurească a treia viață ? Și, în cele din urmă, nu se mai încumetă la nimic. Dar cui i se întîmplă asta își pierde forța de radiere, de influență. Asta ar putea explica fuga nevestei. O *story* nemaiauzită. Tragedia omului izolat, care tinde spre colectivitate și rămîne totuși un izolat, pentru că încă n-a sosit vremea colectivității, un conflict clasic !

S-a încins la vorbă. A găsit o temă, pur și simplu ca aceea a lui Orfeu și Euridice, și totuși mai limpede și mai clar determinată de femeie. Legenda antică își trece sub tăcere conflictul. Filmul trebuie să-l facă Jürgen, și pe ăsta ! Asta poate realiza în imagini cum

individul e măcinat între presiunea lumii sale interioare și presiunea lumii exterioare. Și Jürgen are și flerul plin de tact pentru femeia care nu suportă ca bărbatul să probeze viața în loc de-a o trăi. Căci ea știe, mai mult dintr-un instinct înnăscut decît din experiență intelectuală, că adevărurile se pierd. Ea rezistă altfel decît bărbatul la asta, dacă este iubită. Și cînd nu mai e iubită — și o femeie simte asta ! — este atunci oare liberă ? sau vînat la dispoziția oricui ?

E totuși chestie de noroc, nu ?

Rîde, nu mai ia seama la Jockel, va face expunerea, chiar și notițe pentru scenariu. Poate că izbutește să facă filmul care nu i-a reușit niciodată pînă acum.

Jockel roade capătul creionului cu pastă și încă n-a scris nimic în caietul de școală. Ar trebui să bea împreună o sticlă de șampanie ! Băiatul trebuie să treacă peste chestiunea asta.

Și se scoală și se duce la bucătărie. Firește că șampania este prea caldă. Lasă să curgă apă rece într-o cană și toarnă cuburi de gheață în ea. Alții au o frapieră pentru șampanie, îi trece prin minte. Dar n-a simțit niciodată lipsa obiectelor de lux, n-a fost niciodată burghez și l-a măgulit cînd lumea își făcea semn cu cotul și privea după el pe stradă.

Dacă omul din celulă este tot doar un semitalent ca și el, unul care a meșterit bombe pentru a se face interesant ? Dacă filmul lui valorifică superior o grotescă macabră, în loc de-o tragedie ? Nebunesc gînd !

Dar euforia s-a risipit. Este din nou omul care pînă la cincizeci de ani vrea să facă un film după altul și apoi să se retragă și să trăiască. Să trăiască ? Ia paharele din dulapul de la bucătărie. Nu sînt tocmai curate, și le spală și le aduce în cameră împreună cu sticla de șampanie răcită pe fugă. Jockel se uită la el cum desface sîrma care ține dopul și tresare la auzul pocniturii.

Tu te gîndești numai la filmul tău daddy ! Nu te gîndești deloc la Peter și la felul cum l-au luat de-aici !

Bea dintr-o înghițitură un pahar pe care i l-a împins el dinainte.

Tu te minunezi singur cît ești de abil, daddy, cînd îți potrivești singur asemenea explicații ! Te minunezi cît de extraordinar ești !

El privește spre băiat. Acesta se joacă cu paharul pentru că nu știe ce să facă cu mîinile. Pesemne că îl disprețuiește. Iar o să fugă de-acasă. Și el nu-i poate spune : Băiete, fac toate astea doar pentru tine ! Muncesc doar pentru tine ! pentru că nu e adevărat. Dar nici nu poate să-i spună : Băiete, altfel nu o pot scoate la capăt ! fiindcă nu e sigur dacă e adevărat.

(O să facă un film, dar sfîrșitul îl lasă încă neprecizat, va afla desigur dacă e vorba de crimă sau sinucidere sau pur și simplu de un accident. Toate sînt posibile în acțiunea filmului.)

Ar fi putut să bage și ei de seamă ! Că nu era obligatoriu ca lacu' de pe ușă să se crape în așa hal ! Să demonteze unu' broasca — nici

nu e cine știe ce ispravă. Da' acu' cine plătește ? Äia de la adimistrație o să strîmbe din nas că s-a întîmplat una ca asta. Preferă totdauna mai bine chiriașii potoliți. Dar el era încă la fabrică cînd au fost äia aici, că un om nu poate să fie peste tot : Nu, zic zău ! Iar cît despre femeie, ea are treabă pînă peste cap cu dereticatul. Și nu mai e nici ea așa de tînără ! Ce să te miri că n-a dus-o capu' numaidecît la lăcătuș. Cînd cu alde Oppermannii, atunci a venit tot blocu' jos. Iar de umflat n-a umflat atuncea pe nime de-acolo. Acu' alte e vremurile, face care ce-i năzare. Și cînd stă să se gîndească cum au venit omuleții äia aici, tomna-n regulă n-a fost, cele cîteva mobile ce le-avea ei. Dar femeia tînără era prietenoasă, n-are ce zice contra ei, nuu. Și acu' a rămas așa un băiețel de unu' singur. Vai de el ! Că de äl cu bombele nu e păcat, să stea la pîrnaie, și mai bine să-i ia capu' ! Și cînd una o ia razna, atunci să se cugete și la ce vine după-aia. Încă n-a ieșit nimic la iveală, o să mai curgă vreme pînă o găsesc, ori poate că nici nu. Că multe își pierd urmă. Äia de la poliție încă nu știe nica. A telefonat și el la ei. Și ce-a vrut el să le raporteze, ei știa de-acu'. Știa și un număr de otomobil. Din prima pe el nu l-a tăiat capu', da p'ormă a înțeles și el că äla de la Tegel nici nu-i interesează. Și așa deodată i s-a făcut milă de tinerică, de fapt nici n-avea de ce să se plîngă de ea. Că ea n-a făcut gălăgie, n-a cîrcotit cu spălatu' rufelor, cînd toate muierile uite așa sar cu gura. Și era și harnică ! Nu s-a ales cu

mai nica din viață. Cum să nu-și verse fierea ! Vezi colea așa o familie și deodată — un apartament în care nu mai e nimic. Evacuarea o să-i cadă tot lui pe cap, mizeria și alelalte. Cu sigur că o să vîndă la licitație toate boarfele. Poa' că o să apuce și el ceva la licitație ! o amintire cît de cît ! dă dragu' puștiului, mai întîi de dragu' puștiului !

Își scoate batista și trîmbițează în ea în așa fel, încît nevasta lui clatină din cap. Ce are ea habar cît îl costă pă el, cînd totdauna el se îngrijește să fie totu frumușel și-n regulă la bloc.

Dă mîna cu șoferul. Atunci pe mîine ! Îți urez o seară plăcută ! Omul se înclină cu o politețe rezervată ca totdeauna, se urcă din nou la volan și merge pînă la parcaj unde întoarce, în timp ce el se îndreaptă spre bloc. Tare ar fi vrut să-l bată pe umăr și să-i spună : omule, e drept că s-a făcut cam tîrziu azi, dar am dus tratative bune ! Scăderea comenzilor poate fi amortizată și se poate evita programul redus în următoarele luni. Cînd problema o să fie perfectată, putem să ne felicităm (pot să mă felicit !). Nici unei conduceri de firmă nu-i convine să lase criza să devină acută în prag de iarnă și înainte de Crăciun, chiar dacă situația pieței e nesatisfăcătoare ! Însă așa ceva nu-i spui șoferului. Dar atunci cui altcuiva ?

În fața oglinzii din lift își potrivește nodul cravatei. Ce prostie să meargă acasă într-o seară ca asta. Îi face cu ochiul vizaviului din

oglindă, își place singur, îi place și lui, pe altădată, frate! Nu mai sînt la Kassel, unde toată lumea din cartier era cu ochii pe el și familia lui, localnici de dată veche care încă își mai aminteau că începuseră de jos.

Cînd coboară din lift la etajul optsprezece, fluieră semnalul pe care îl stabilise cu soția lui cînd se născuse Susanne. Din „Bărbierul din Sevilla“. Oare și-o mai aminti soția lui? Pe atunci ea încă mai cînta puțin la pian, nu extraordinar, dar selecțiunile din opere îi reușeau foarte bine. Fluieră a doua oară cînd descuie ușa. Ea îi iese înainte, se miră dar recunoaște motivul. Îl aștepta, masa era pusă. Ai întîrziat.

Trebuie să te obișnuiești cu asta!

Ea dă din cap, înțelege și o strigă pe Susanne și mai spune, încă înainte ca ea să vină în cameră: Iar am greutăți cu copila. N-o mai scot la capăt cu ea! Apoi, cu glas exagerat de tare: Am la cuptor ceva delicios! Ia ghiciți!

Colțunași?

(Îi place să facă asemenea mîncăruri din Silezia și Pomerania și Prusia Orientală.)

N-o să ghiciți!

Le servește turtișoare din brînză de vacă, bucătărie saxonă, din Erzgebirge. De acord, bucătărie de oameni săraci, ceea ce nu e cazul lor! Dar trebuie să-i dea și ei satisfacție, așa că înfulecă cu nădejde! Susanne răsucește și întoarce pe toate părțile turtișoara din brînză de vaci.

Se mai numesc și clătite, le explică nevasta, unii le mănîncă pudrate cu zahăr, alții cu pere, alții cu sos de ceapă! Și, pentru că Susanne nu vrea cu nici un preț să mănînce, caută s-o convingă. Trebuie să învețe să trăiască modest, la urma urmei tot modest au început și ei. Cel mai admirabil lucru la om este capacitatea sa de adaptare, sobru în anii răi, iar în anii buni și la sărbători belșugul e și mai plăcut. Sărbătorile trebuie să fie ceva deosebit! Nu poți mînca în fiecare zi ceva deosebit, nici caii nu sînt răsfățați decît în noaptea Crăciunului, obiceiuri vechi, în obiceiurile vechi se cuprinde multă înțelepciune!

Susanne dă farfuria la o parte.

Soția lui se reazemă de spătar.

Cunoaște gestul, tensiunea e penibilă. Scenă repetată mereu de cînd Susanne nu mai spune rugăciunea la masă înainte de a începe să mănînce!

Spune și tu o dată un cuvînt hotărît! Tu ești tatăl! Vezi și tu cîtă osteneală îmi dau ca să înfirip o conversație la masă! Cu cîtă răbdare încerc s-o fac pe Susanne să deschidă gura! Dar nimic! Tăcere, bosumflare și dispreț! Unde o să ducă toate astea? Copila e mult prea slabă! Slabele sînt toate cusurgioaice. Tot slabă trebuie să fi fost cu siguranță și femeia asta care a dispărut. Aa, tu nici nu știi! A dispărut una de-aici din bloc. Dar femeia are un copil de vîrsta Susannei.

Taci din gură! țipă strident Susanne. Ce te privește asta pe tine! și ia turtișoara cu brînză de vacă din farfurie și i-o aruncă mamei în

față și se scoală în grabă de la masă și trîntește ușa în urma ei.

Soția lui își șterge resturile de aluat de pe față. Respiră atît de violent încît nu poate vorbi. El înțelege, o situație umilitoare ! Și copila s-a purtat cu adevărat nemaipomenit, în timp ce soția lui se străduise să aplaneze atmosfera încordată. Dar arată atît de dezgustător cu stropii de grăsime pe bluză și pe coafura deteriorată și fața roșită de atîta frecat, încît nu izbutește să încerce s-o calmeze. Să nu mai ia toanele copilei în serios, spune el în cele din urmă, că nu-și primejduiește viața dacă nu mănîncă o dată, nici chiar în anii de creștere. Mai bine să se bucure un pic cu el, o să izbutească să împiedice programul de muncă redus, că doar pentru asta a fost chemat aici la conducere, și pentru asta.

Las-o pe Susanne să zburde în voie, doar știi că la vîrsta încăpățînării asta e cel mai bun lucru. Și ce se întîmplă în bloc nu ne privește pe noi. De-aceea locuim la bloc, pentru că aici nimeni nu cunoaște pe nimeni. Asta e metropola, trebuie să înțelegi !

Unde ar ajunge dacă s-ar sinchisi de orice mizerie de alături. Nebunie ! Nimeni nu poate fi paznicul fratelui său. Fiecare își este lui sieși aproapele său. *My home is my castle !* Linia generală e importantă, acționarea pentru obște ! De pildă, n-ar fi în folosul întregului oraș dacă două mii de oameni și-ar putea cumpăra cărbunii și îmbrăcămintea de iarnă și ar putea să aibă Crăciunul lor ? Una se leagă de cealaltă ! Asta înțelege el prin iubirea de

aproape, prin solidaritate sau cum i se mai spune, doar asta !

Și această tînără... ? Este și asta iubire de aproape ?

Nu te înțeleg ! (o înțelege totuși foarte bine).

Așa sînteți voi bărbații, toți ! Noi femeile ne sacrificăm tinerețea noastră, libertatea noastră, cariera noastră. Și nu ți-a convenit oare că am moștenit florăria ? Că tu îi dădeai înainte, tu, tu...

Glasul i se sugrumă.

Eu vă fac cumpărăturile, eu stau la bucătărie, eu vă mențin viața în ordine, rufele, și n-am pe nimeni și nimic. Nici măcar ora de încetare a lucrului !

Și orele de călărie ?

Ea izbucnește într-un rîs amar. El nu izbutește să-și calce pe inimă și să-i mîngîie părul căzut pe frunte. Un bărbat ar trebui să se însoare a doua oară cînd a ajuns la cincizeci de ani ! (Această tînără, femeia de la Marea Nordului ! Trupul ei bronzat de soare și vînt ! De ce rămîne așa ceva o iluzie ? Cîteva sărutări la beție ! Mireasma părului ei ! Bîiguială fantastică ! Lacul dracului și murele ! Ridicol ! Ar fi putut să sară cu ea de la balcon, mînă în mînă. Pentru cele cîteva secunde ale căderii, accelerația căderii, ce înălțime o fi avînd casa ? Au vorbit despre asta — pentru cele cîteva scurte secunde poate că ar fi fost fericirea ! Așa ceva nu faci, nici nu te mai gîndești la asta, nici nu mai vorbești despre asta, s-a terminat, a trecut, poate că te mai saluți cu ea la petrecerea întreprinderii sau la balul

presei ! Exiști și trăiești pentru obște, pentru înflorirea firmei și a salariaților și a acționarilor ei ! Și este și asta ceva !)

Da, spune el într-un tîrziu, cu mutarea asta în alt oraș, tu ai făcut sacrificiul cel mai mare. Ai fost smulsă din mediul tău obișnuit. Și voi, femeile, vă acomodați atît de greu !

Ea încearcă acum să-și aranjeze părul și încearcă să și zîmbească.

Oare o fi mai ușor dacă doar aș juca toate astea ca o actriță ?

El n-o înțelege numaidecît nu înțelege că face aluzie la studiile ei întrerupte, la tema atîtor seri din primii lor ani de căsnicie ! Și, cînd înțelege, pentru că ea fredonează „Intrarea boierilor", se duce la bar și își toarnă un whisky, pentru a-și înăbuși greața. Acu' o să se ocupe un pic de Susanna !

Te rog, nu !

Așadar e geloasă și pe copil ! Zău, ce chestie !

Mai dă de dușcă un whisky și trece în camera cealaltă la biroul său și întoarce fotografia de familie cu fața spre perete. (Momentul : primăvară, peisaj deluros, noi toți sîntem o familie, tăticule !)

Alături, nevasta strînge masa. Uneori are impresia că o aude sughițînd de plîns, dar nu, fredonează doar provocatoarea melodie „Intrarea boierilor". (Strindberg, Dansul morților. Cîndva a studiat temeinic și „Alice" dar fără s-o cînte vreodată.)

Ia un petec de hîrtie și calculează accelerația căderii ; admițînd că balconul este la 52 metri deasupra solului — de plăcere : FERICIREA. Dar cifrele se transformă, devin valori numerice ale calculației.

Lansarea noiembrie, decembrie, ianuarie, cote de scădere, salarii, lefuri, rezervă pentru investiții...

Dacă izbutești să faci asta, a spus directorul tehnic, atunci te felicit, colega !

Și totul merge tot așa mai departe : mîncat, culcat, sculat, sporovăiala părinților, drumul la școală, orele, drumul spre casă. Și, în fond, totul s-a schimbat, s-a găunoșit și s-a umflat de cînd a adus Kalli vestea.

Se afla pe coridor, aplecat ca un pitic. Deodată îi este penibil că el le cunoaște taina (despre iubirea ei pentru Peter, iubire, un cuvînt înspăimîntător, dar ea scrisese în caietul ei : îl iubesc pe Peter). Nu erau lucrurile lui Kalli îmbîcsite de miros de cameră neaerisită, de miros de varză și ceapă, de miros de scutece ? Și nu fusese declarat bolnav pentru că Peter îl lovise în cap ? Ce s-a-ntîmplat ? Ce vroia el ? De ce nu vorbea ? El îi împinse dinainte o tăietură din ziar, se întoarse pe tocuri și îi mai spuse încetișor de tot : L-au luat pe Peter.

Cine ?

Kalli era deja în cușca liftului.

Cine ?

O să ajungă acum la cămin.

Cușca ascensorului s-a închis. Ea ținea în mînă tăietura din ziar. Au început să-i tre-

mure genunchii. Nu putea citi. Privi chipul, îl recunoscu. Mama lui Peter. Și Peter ajunge acuma la cămin ! Nu înțelegea nimic. Vru să alerge sau să pornească cu liftul după Kalli. (Oare cînd s-a întîmplat ca ea să alerge multe, multe scări în jos ?) Dar îi tremurau genunchii, și hîrtia din mînă tremura și fu nevoită să se așeze, atît de tare o cuprinsese amețeala. Sau ce se învîrtea ? ce se rotea în cerc ? casa ? cerul ? Își înfipse degetele mari în urechi, iar degetele mici le puse pe ochi, dar nu se ivi nimic altceva decît o scînteiere luminoasă și un vuiet, nici-o imagine, nici-o voce, nici-o durere.

Și atunci o strigase mama la masă. Tacîmurile se aflau lîngă farfurii, castronașele pentru desert jumătate la stînga față de farfurii, paharele jumătate la dreapta, sticlele cu apă gazoasă și cu suc de struguri și portocale erau pe măsuță, mama spuse ca în fiecare zi : ghiciți ce am la cuptor (în oală, în tigaie) ! Și o îndemna să mănînce și cerea sprijinul tatei, ca în fiecare zi. Nici nu luase seama la nimic pînă cînd auzise frazele pline de răutate despre întîmplarea înspăimîntătoare, de neînțeles. (Tot slabă trebuie să fi fost cu siguranță și femeia asta care a dispărut. Aa, tu nici nu știi ! A dispărut una de-aici din bloc. Scria azi în ziar. Da, de două zile. Se-ntîmplă mereu. Dar femeia are un copil de vîrsta Susannei !) N-a putut face altceva, decît s-o atace pe mama. N-a simțit altceva decît furie și s-a aruncat pe burtă pe covorul din camera ei și a încercat să se gîndească la Peter, și unde l-au dus, unde s-o fi aflînd el printre fabrici și macarale de construcție și parcuri și străzi cu semafoare și șuvoiul mașinilor care lunecă și se oprește și iar lunecă necontenit. Și nu și-a putut reprezenta chipul lui. Și dintr-o dată a înțeles cît de întîmplătoare a fost întîlnirea lor. Tu și eu. Peter și Susanne. Cum să înduri asta ? Cum îndură toți ? Să trăiești în camere, delimitați unul de altul, depinzînd unul de altul ?

(Fiul ei de doisprezece ani a așteptat-o zadarnic acasă începînd de la ora nouăsprezece și 15 minute.) Alaltăieri. Marți. După-amiază petrecută în cartierul cu grădini. Înfiorătorul dans al bătrînului. Lumina atenuată. Gutui ca niște lampioane de copii. Lampioane, lampioane, soare, lună și stele...

Ea vrea să se gîndească la ziua de marți, ca s-o doară, ca s-o doară în sfîrșit.

L-au luat pe Peter.

Îl aude pe tata ducîndu-se în camera lui. O aude pe mama strîngînd masa. Zgomotele de la bucătărie, zdrăngănitul tacîmurilor, zdroncănitul veselei, apa curgînd, pasul tîrșit al mamei. Dar ea nu poate fugi din cameră, din apartament, n-are putere, nici țel, și nici nu izbutește să-și intensifice ura.

(De ce te duci la asemenea oameni ! o vînzătoare și un pușcăriaș ! Învață să călărești, acolo au loc festivaluri hipice, acolo rămîi în cercurile în care ești acasă. Nu te irosi. Un asemenea oraș e vorace, te devorează, îi devorează pe toți, devorează, mănîncă. Doar fa-

milia te ocrotește, cei patru pereți, apartenența comună, festivalurile hipice, concursurile, trebuie să mai pui ceva carne pe tine ! !

Dintr-o dată îl vede pe Peter în fața ei, ciuful zbîrlit, pistruii.

Și apoi se înfiinţează tata în cameră, se apleacă şi o trage lîngă el pe sofa şi nu spune nimic, îi mîngîie umerii care tresaltă, şi ea se reazemă de el, chiar dacă e o atitudine mincinoasă, iar el vorbește așa cum se aștepta ea : la asemenea oameni trebuie să te aştepţi la surprize. Chiar dacă își dau silința, tot nu izbutesc. Ei se prăbuşesc acolo unde alţii își adună toate puterile. Fiecare om are poftă o dată să lase totul baltă, dar unde-am ajunge ? unde ar rămîne bunăstarea obștească ? Închipuie-ţi ce-ar fi dacă fiecare ar face ce poftește !

Ea îl ascultă și nu-l ascultă, vocea lui o învăluie. Noi îţi vrem binele, mama și cu mine. Trebuie să înveţi că o casă părintească e un dar. O să ne ocupăm și noi de băiat, desigur, dacă asta te liniștește ! Poate că îi pregătim un pachet pentru Crăciun. Atunci va fi trecut de mult peste toate. Copii de asemenea condiţie se împacă repede. Și pînă atunci se va fi clarificat și ce s-a întîmplat. Asta e lucrul de care vrem să te ocrotim : lumea de jos. Tu nu vezi mlaștinile pe care e zidit orașul. Da, copila mea !

Îi trage o palmă uşoară pe pulpă și se ridică. Ușa pendulează, dar nu se oprește țăcănind. Curentul aerului ia tăietura din ziar de pe covor.

Îi e rușine că l-a lăsat pe taică-său să vorbească, dar nu-i e rușine că a plîns. Acum nu se mai aud decît zgomotele din bucătărie și vocea crainicului care comunică știrile. (Așadar, tata a plecat tocmai la timp !)

Acum nu mai e decît joi seara.

Berlin, 27.9.74

Într-un tufiș de pe malul canalului Teltow a fost găsit de către trecători ieșiți la plimbare, în dreptul străzii Alt-Schöñow, cadavrul complet dezbrăcat al unei femei de circa 30 ani. Trupul prezenta urme de sugrumare și dungi vinete. După autopsie, poliția conchide că e vorba de o crimă sexuală. Moarta n-a putut fi identificată.

Rudolphstein, 26.9.74

Călătorii au anunțat la punctul de frontieră Rudolphstein un accident grav în zona lacurilor Schleiz, în care a fost implicată o mașină din Berlinul de vest, care a ars complet după cîte se pare. Circulația a fost îndrumată pe cealaltă bandă de autostradă. Pînă acum lipsește confirmarea accidentului de către autoritățile din R.D.G.

Cuprins

Lector : ONDINE-CRISTINA DASCĂLIȚA
Tehnoredactor : ELENA DINULESCU

Bun de tipar : 21.10.1988
Coli de tipar : 8

Tiparul executat sub cd. 5163, la
INTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ BACĂU
str. Mioriței nr. 27
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

